

Kui otsid vastuseid

ADRESSIANDMETE KÄSIRAAMAT

Aadressiandmete valdkond on mahukas ning tekitab hulgaliselt küsimusi kõigil, kes sellega tihedamalt kokku puutuvad, seepärast otsustas Maa-amet koostada aadressiandmete käsiraamatu, mis püüab pakkuda vastuseid enamikule tekkida võivatele küsimustele.

**HÄSTI MÄÄRATUD
KOHA-ADRESS VIIB KOHALE!**

MAA - AMET
Estonian Land Board

AADRESSIANDMETE KÄSIRAAMAT

II versioon

20.10.2011

Koostajad:

Mall Kivisalu
Kadri Proomann
Annika Palu
Andre Kaptein
Sirje Kaul
Aime Renser
Triin Hinrikus
Küllli Uibo
Kerli Nõu
Kadri Kuuse

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Käsiraamat on valminud Euroopa Liidu struktuurifondide programmi
"Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine" raames Maa-ameti ja Riigi Infosüsteemi Ameti tellimisel.

Sisukord

- Tänusõnad
- Sissejuhatus
- Aadressiandmete käsiraamatu sihtgrupp
- Üldine taustteave
 - 1. Mõisted
 - 2. Viited
 - 2.1. Õigusaktide loetelu
 - 2.2. Lisamaterjale
 - 2.2.1. Selgitusi õigusaktide juurde
 - 2.2.2. ADS-i haldussüsteemi tehniline dokumentatsioon
 - 2.2.3. Soovitused kohanimede kohta
 - 2.2.4. Soovitused katastriüksuste nimede kohta
 - 2.2.5. Viiteid internetiallikatele
 - 2.3. Keelenõu saab Eesti Keele Instituudist
- Õigusaktide kohta ADS-i käsiraamatu vaatest
 - 3. Avaliku teabe seadus
 - 4. Ruumiandmete seadus
 - 5. ADS-i määrus
 - 6. Kohanimeseadus
- Milleks kohanimed ja koha-aadressid
 - 7. Vajadus
 - 8. Teemärgid on meil veres
 - 9. Milleks korrastada aadressiandmeid
 - 10. Kohanimi ja aadress - kõik ju teavad, mis need on
 - 11. Probleemidest aadressiandmete korrastamisel
 - 11.1. Nimed ja numbrid siltidel elavad oma elu
 - 11.2. Siltide kultuur
 - 11.3. Mõistetes on segadus
 - 11.4. Osa süsteemist on inimeste peas
 - 12. Soovides on vastuolu
- Aadressiandmete süsteemi (ADS) tutvustus
 - 13. ADS riigi infosüsteemi osana
 - 14. ADS-i haldussüsteem
 - 15. ADS ruumiandmete seaduse (RaS) käsitluses
 - 15.1. Järelevalve ruumiandmete seaduse alusel
 - 16. ADS-i toimimine
 - 17. ADS-i teenused
 - 17.1. ADS-i avalik päringu- e tärkrakendus
 - 17.2. ADS-i avalik kaardirakendus
- Andmed ADS-is
 - 18. 2011. a. sügisel
 - 18.1. Ametlikud aadressiandmed
 - 18.2. Ametlike aadressiandmete vastutusala
 - 18.3. Mitteametlikud aadressiandmed
 - 18.4. Mitteametlike andmete kogumine
 - 18.5. Miks kohalikud omavalitsused (KOV-id) ei ole senini andmeid korda teinud?
- Mis on aadressiandmed

- 19. Aadressiandmed
 - 19.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus
 - 19.2. Kohanimed aadressiandmete süsteemis
 - 19.3. Koha-aadressi struktuurielemendid e komponentide tasemed
 - 19.3.1. Aadressipuu
 - 19.3.2. Lähiaadress
 - 19.4. Kohanimed ja koha-aadressid kaardil
- Kohanimekorraldus
 - 20. Kohanimekorraldusest üldiselt
 - 20.1. Kohanimenõukogu
 - 20.2. Kohanimeregister (KNR)
- Kohanimede ja koha-aadresside haldustegevus
 - 21. Tööprotsess kohalikes omavalitsustes
 - 21.1. Töö põhimõtted
 - 21.2. Koostöö omavalitsuses
 - 21.3. Koostöö omavalitsuste vahel
 - 21.4. Tööetapid
 - 21.5. Haldusmenetlus
 - 21.6. Õigusakti koostamine ja edastamine
 - 22. Kuhu mida esitada
 - 23. Kohanimede määramine ja korrastamine
 - 23.1. Kohanimede korrastamise töökäik
 - 23.1.1. Kohanimeregistrist väljavõtte tegemine
 - 23.1.2. Aadressiandmete päringurakendusest väljavõtte tegemine
 - 23.1.3. Ajalooliste andmete kasutamine
- Koha-aadresside määramine ja korrastamine
 - 24. Koha-aadresside määramise töökäik
 - 25. Koha-aadressi registreerimine
 - 26. Koha-aadressi muutmine ja kehtetuks tunnistamine
 - 26.1. Ametliku koha-aadressi muutmise kohustus
 - 26.2. Ametliku koha-aadressi muutmise võimalus
 - 26.3. Koha-aadressi kehtetuks tunnistamine
 - 26.4. Koha-aadressi määramise haldusmenetlus
 - 26.5. Koha-aadressi määramise õigusakt
- Kohanimed – mis ja kuidas
 - 27. Kohanimele esitatavad nõuded
 - 27.1. Kohanime keelsus
 - 27.2. Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad
 - 27.2.1. Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?
 - 27.2.2. Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?
 - 27.2.3. Eesti vähemusrahvuste asualad
 - 27.3. Kohanime õigekirjutus
 - 27.3.1. Kirjaviis
 - 27.3.2. Vana kirjaviisi reeglid
 - 27.3.3. Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?
 - 27.4. Võrumaa kohanimede reegleid
 - 27.4.1. Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?
 - 27.5. Omastav kääne
 - 27.6. Nimeobjekti liik ja liigisõna

- 27.7. Üldjuhul üheosalisus
- 27.8. Põhi- ja rööpnimi
- 27.9. Kohanimede samanimelisuse piirang
- 27.10. Pühendusnimi
- 27.11. Isiku järgi määratud nimi
- 27.12. Numbrite kasutamine kohanimes
- 27.13. Suur ja väike täht kohanimedes
- 27.14. Lühendid
 - 27.14.1. Pühendusnimega liikluspindade nimede lühendamine
- 27.15. Hargtäiendid
 - 27.15.1. Hargtäiendi vorm
 - 27.15.2. Tagatäiend
- Kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine
 - 28. Üldreegel
 - 28.1. Erinevalt üdreeglist
 - 28.1.1. Kohanimi võib esineda nii koos liigisõnaga kui ka ilma
 - 28.1.2. Nimetuumaks on käänduv omadussõna
 - 28.1.3. Sekundaarnimed
 - 28.1.4. Aadressikohtade nimed
 - 28.1.5. Aadressikohtade nimede erandid
 - 28.1.5.1. Nime esiosa on muutumatu sõna.
 - 28.1.5.2. Haruldane liigisõna
 - 28.2. Üldreegel parkide korral
 - 28.2.1. Erandid parkide korral
- Väikekohtadest ja liikluspindadest
 - 29. Väikekohtade ja liikluspindade nimed
 - 29.1. Väikekoha nimi
 - 29.1.1. Väikekoha nime liigisõnad
 - 29.2. Liikluspinna nimi
 - 29.2.1. Liikluspinna nime liigisõnad
 - 29.3. Väikekohtade ja liikluspindade ruumiline paiknemine
 - 29.3.1. Põhireeglid väikekoha ruumilise paiknemise kohta
 - 29.3.2. Põhireeglid liikluspinna ruumilise paiknemise kohta
 - 29.3.3. Näiteid liikluspinna ebasoovitava ruumilise paiknemise kohta
 - 29.3.4. Liikluspinna nime määramine omavalitsuste piiril
 - 29.4. Nummerdamine
 - 29.4.1. Nummerdamine väikekohtades
 - 29.4.2. Liikluspinnajärgne nummerdamine
 - 29.4.3. Veel numbrite omistamisest
 - 29.5. Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju
 - 29.6. Kuidas parandada teeseaduse alusel pandud nimesid
- Kohanime määramise õigusakt
 - 30. Kuidas koostada kohanime määramise õigusakti?
 - 30.1. Naksitralli Vallavolikogu otsus
 - 30.2. Ennemuistse Vallavolikogu otsus
 - 30.3. Asukohakaart (asendiplaan v skeem)
 - 30.3.1. Kuidas teha sobivat skeemi
 - 30.3.2. Kuidas skeemi teha X-Gis-i vahenditega
- Koha-aadressid – mis ja kuidas

- 31. Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded
- 32. Unikaalaadress
 - 32.1. Unikaalaadress tiheasustuses
 - 32.2. Unikaalaadress hajaasustuses
 - 32.3. Katastriüksuse nime unikaalsuse tekitamine
 - 32.4. Unikaalaadressi nõudvate hoonete adresseerimine hajaasustuses.
- 33. Paralleelaadress
 - 33.1. Suur ja väike täht koha-aadressides
 - 33.2. Tähtlisandi kasutamine maaüksuse lähiaadressis
- Levinud vead koha-aadressides
 - 34. Levinud vead koha-aadressides
 - 34.1. Ei ole eestikeelne
 - 34.2. Kokku- ja lahkukirjutamise vead
 - 34.3. Nimetuud või liigisõna ei ole õiges käändes
 - 34.4. Unikaalsusnõue ei ole täidetud
 - 34.5. Eksitavalt sarnased koha-aadressid
 - 34.6. Koha-aadress sisaldab parasiitsõnu
 - 34.7. Keelatud kirjavahemärkide kasutamine
 - 34.8. Kaldkriipsu ja sidekriipsu vale kasutamine
 - 34.9. Numbrite ekslik kasutamine
 - 34.10. Liigisõna või selle lühendi ärajätmine
 - 34.11. Ebaotstarbekalt pikad nimed
 - 34.12. Üksikute suurtähtede ja Rooma numbrite kasutamine
 - 34.13. Lühendite kasutamine
 - 34.14. Asulanime tarbetu kordamine lähiaadressis
 - 34.15. Liigisõnade eksitav kasutamine
 - 34.16. Avalikustamisele mittekuuluv info koha-aadressides
 - 34.17. Üheülbalised, sisutud koha-aadressid
- Maaüksuse koha-aadress
 - 35. Maaüksuse lähiaadress
 - 36. Maaüksuse lähiaadressi (sh nime) muutmine
 - 37. Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa
 - 38. Juurdelõigete adresseerimine
 - 39. Maaüksuste kohanimed
 - 39.1. Maaüksuse kohanime liigisõnad
 - 39.2. Vana kirjaviis maaüksuste kohanimedes
 - 39.3. Maaüksuste nimede rändamine
 - 39.4. Maaüksuste nimede nummerdamine
 - 39.5. Nimetuuma kokkukirjutus katastriüksuste nimedes
 - 40. Hoonestatud maaüksused
 - 41. Parke ja haljasalaseid teenindavad maaüksused
 - 42. Avalikke teid teenindavad maaüksused
 - 42.1. Riigimaanteid teenindavad maaüksused
 - 42.1.1. Veel teedest, millele on määratud liikluspinna nimi
 - 42.1.2. Riigimaanteed teenindava maaüksuse nime näiteid
 - 42.2. Ristmikud
 - 42.3. Riigiteede laiendamisel tekkivad maaüksused
 - 42.4. Kohalikku teed teenindava maaüksuse koha-aadress
 - 42.5. Liikluspinda teenindava maaüksuse koha-aadress
 - 42.6. Teed ja liikluspinnad väikekohas
 - 42.7. Kergliiklusteed, jalgteed, kõnniteed

- 42.8. Majadevahelised juurdepääsuteed
- 43. Riigile kuuluvad metsamaad
- 44. Karjäärid
- 45. Veekogusid teenindavad maad
- 46. Veeteede navigatsioonimärke teenindavad maad
- 47. Raudteed teenindavad maaüksused
- 48. Riigipiiriäärsed maad
- 49. Gaasirajatisi teenindavad maaüksused
- Hoone ja hooneosa koha-aadress
 - 50. Hoonete adresseerimine
 - 50.1. Üks hoone ühel maaüksusel
 - 50.2. Ridaelamud ja teised liithooned
 - 50.3. Komplekshooned
 - 50.4. Mitu hoonet ühel maaüksusel
 - 50.5. Üks hoone mitmel maaüksusel
 - 51. Hooneosade (korterite) adresseerimine
- Näiteid omavalitsustest
 - 52. Tööprotsess Sindi linna näitel
 - 52.1. Kohanimede määramise korraldus
 - 52.2. Aadressitoimingute korraldus
 - 53. Tööprotsess Harku valla näitel
 - 54. Tööprotsess Raasiku valla näitel
- Aadressiandmed teistes registrites
 - 55. Aadressiandmed maaregistris
 - 56. Aadressiandmed riiklikus ehitisregistris
 - 57. Aadressiandmed Eesti rahvastikuregistris
 - 58. Aadressiandmete kooskõla erinevates registrites
 - 59. Aadressiandmed äriregistris
 - 60. Teede andmed teeregistris
 - 61. Aadressiandmed postisüsteemis
- Infosüsteemide arendajatele ja andmete suurkasutajatele
 - 62. Mis on ADS-i infosüsteemis seni tehtud
 - 63. ADS-i X-tee teenused
 - 64. Maainfosüsteemi X-tee teenused
 - 65. Kohanimeregistri X-tee teenused
 - 66. Andmetöötlus ADS-is
 - 67. Süsteemi liidestamine ADS-iga
 - 68. ADS-i andmete kasutamine

Tänuõnad

Raamatu koostamisel on kasutatud hulgaliselt erinevate ettekannete materjale ning abiks on olnud Siseministeeriumi, Eesti Keele Instituudi, Võru Instituudi, Maanteeameti, Veeteede Ameti, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Eesti Raudtee, Eesti Posti jt asutuste töötajad.

Maa-amet tänab kõiki, kes on raamatu koostamisel abiks olnud!

- Peeter Päll, Eesti Keele Instituut
- Sven Pöder, Keskkonnaministeerium
- Aule Kikas, Siseministeerium

- Evar Saar, Võru Instituut
- Kadri Ollo, AS Datel
- Heiki Valk, Tartu Ülikool
- Malle Hunt, Veeteede Amet
- Priit Kask, Riigimetsa Majandamise Keskus
- Imbi Salmistu, AS Eesti Raudtee
- Roman Bogdanovits, AS Eesti Gaas
- Jaan Ingermaa, Maanteeamet
- Tõnu Tänav, Politsei- ja Piirivalveamet
- Valentina Konks, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Tatjana Allik, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Jaanus Sulakatko, AS Datel
- Kalle Arula, Riigi Infosüsteemi Amet
- Elsa Neeme Riigi Infosüsteemi Amet
- Mari Käis, AS Eesti Post
- Ilona Semidor, Raasiku Vallavalitsus
- Natalia Akerberg, Sindi Linnavalitsus
- Mari Viilop, Harku Vallavalitsus
- Enel Pungas, Siseministeerium
- Aire Leht, Siseministeerium
- Ervin Ambach, Põhja-Eesti Päästkeskus
- Priit Potisepp, Statistikaamet
- Diana Makarenko-Piirsalu, Statistikaamet
- Kristi Lehto, Statistikaamet
- Ethel Maasing, Statistikaamet
- Must OÜ ADS, käsiraamatu projekti meeskond
- Omavalitsuste ja riigiasutuste ametnikud, kelle õlul on igapäevane töö kohanimede ja koha-aadressidega

Palju tänu ka kõigile neile, kes on aadressiandmete ja kohanimede valdkonna teemadel kaasa mõelnud ning aidanud vastavaid infosüsteeme ja õigusakte arendada. Samuti täname kõiki, kes on neil teemadel koosolekuid ja teabeüritusi korraldanud.

Ilma nende inimesteta ei oleks ADS selline nagu ta täna on.

Sissejuhatus

Aadressiandmete valdkond on mahukas ning tekitab rohkesti küsimusi kõigil, kes sellega tihedamalt kokku puutuvad. Seepärast otsustas Maa-amet koostada aadressiandmete käsiraamatu, mis püüab pakkuda vastuseid enamikule tekkida võivatele küsimustele.

Näiteks on küsimusi, millele ei olegi nii lihtne lühidalt vastata.

- Mis on vahet koha-aadressil ja aadressikohal?
- Kuidas määrata aadressid mitmele elamule, mis asuvad ühel maaüksusel?
- Kuidas adresseerida korruselamut, mis asub mitmel maaüksusel?
- Milline adresseerimissüsteem valida?
- Kuidas ma saaksin oma aadressi muuta?
- Kuidas kõige paremini tagada, et määratud aadress aitaks kohta üles leida?
- Miks peab koha-aadresse korrastama?
- Miks ei või jääda sama aadress, mis on kogu aeg olnud?

ADS-i käsiraamatusse on koondatud suur hulk vajalikku teavet (juhiseid, näiteid, reegleid, jooniseid, õigusaktide selgitusi jm) kohanimede ja aadressiandmetega igapäevatöös kokku

puutuvate inimeste jaoks.

Raamatu koostamisel on lähtunud peamiselt küsimustest, mis on üles kerkinud Maa-ameti ja kohaliku omavalitsuse üksuste suhtluses aadresside ja kohanimedega teemal. See annab aadresside teemaga oma töös kokku puutuvatele ja muidu asjast huvitatud inimestele hea ülevaate Eesti aadressiandmetest. Hulgaliselt on kasutatud Peeter Pälli, Evar Saare jt autorite materjale.

Täiendame käsiraamatut pidevalt ja kõige värskema versiooni hoiame alati kättesaadavana Maa-ameti kodulehel.

Aadressiandmete käsiraamatu sihtgrupp

Aadressiandmete käsiraamatu sihtrühm on:

- kohaliku omavalitsuse üksuste ametnikud, kes tegelevad kohanimedega ja koha-aadresside määramisega;
- erinevate andmekogude, registrite ja infosüsteemide haldajad ja registrikannete tegijad, kes tegelevad ka aadressiandmetega (nt ehitisregistri, rahvastikuregistri, äriregistri pidajad);
- erasektori infosüsteemide haldajad;
- taristu teenuseid (nt elekter, gaas, vesi, side) pakkuvate ettevõtete töötajad, kes tegelevad aadressiandmetega;
- haridusasutused, kus koolitatakse avaliku halduse või infosüsteemide haldamisega tegelevaid spetsialiste;
- avalikus sektoris töötavad inimesed, kelle igapäevatoos on oluline osa kohanimedel ja koha-aadressidel (nt päästeamet, politsei, kiirabi, statistikaamet);
- kinnisvara valdkonnaga tegelevad erasektori töötajad (nt maamõõtjad, notarid, kinnisvaramaaklerid, kinnisvaraarendajad, planeeringute koostajad);
- posti- ja logistikateenustega tegelevad inimesed;
- infotehnoloogia arendajad, kes arendavad aadressiandmeid töötlevat tarkvara;
- kõik inimesed, kes on huvitatud kohanimedega ja koha-aadresside valdkonnast.

Üldine taustteave

1. Mõisted

- Aadress on objekti asukohta osutav kirje või tunnus objekti leidmiseks geograafilises ruumis. Selles raamatus käsitleme üksnes geograafilisi aadresse (vt ka [geograafiline aadress](#)).
- Aadressiandmed on andmed, mille abil kirjeldatakse ning määratakse aadressiobjekti asukoht. Siia hulka kuuluvad nii koha-aadressid kui ka näiteks aadressiobjekti ruumikuju.
- Aadressiandmete süsteem (ADS) on organisatsiooniliste, tehniliste ja õiguslike vahendite raamistik, mis tagab aadressiobjektide ühese identifitseerimise nii nende asukohas kui ka erinevates andmekogudes ning koha-aadresside määramise ja aadressiandmete töötlemise ühtse korralduse. Aadressiandmete süsteem on ruumiandmete infrastruktuuri aluseks ja kindlustab andmekogude pidamist.
- Aadressikoht on:
 - teeseaduse § 2 tähenduses tee (edaspidi *liikluspind*), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Aadressikoha nime võib määrata ka tee lõigule; asulast väiksem maa-ala (edaspidi *väikekoht*), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Väikekohas asuv tee võib olla kasutusel iseseisva

aadressikohana liikluspinna tähenduses.

- Aadressiobjekt on maaga seotud objekt, millele on määratud aadress või millele aadressi määramise kohustus või võimalus tuleneb õigusaktist (vt ka [geograafiline aadressiobjekt](#)). Selles raamatus käsitleme peamiselt liikluspindade ja väikekohtade kohanimede määramist ning maaüksuste, hoonete ja hooneosade adresseerimise küsimusi. Aadressiobjekti asukoht maa suhtes ei muutu ajas ja seega on sellisel objektil olemas kindel asukoht geograafilises ruumis. Ajalist muutumatust saab muidugi vaadelda suhtelisena inimelu kestust arvesse võttes, sest pikemate ajalõikude (aastasade ja -tuhandete) vältel toimuvad muudatused kõigi objektidega varem või hiljem.
- Aadressisubjekt on elusolend või ese, mille asukoht on muutuv (nt inimene, loom, lind, auto jne) ja mille asu-, elu-, tegevuskohta jne saab määrata aadressiobjekti kaudu, kus see elusolend või ese parajasti asub.
- Aadressitoimingud on koha-aadressi määramine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine ning koha-aadressiga seotud aadressiandmete muutmine. Näiteks kui hoonel ei ole koha-aadressi ning kohaliku omavalitsuse üksuse töötaja sisestab koha-aadressi koos vajalike andmetega ADS-i ja kinnitab selle, siis on aadressitoiming tehtud ja uus koha-aadress muutub ametlikuks.
- EHAK – Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaator, mis on ette nähtud territoriaalse paiknevuse tähistamiseks. EHAK-isse kantakse maakonnad, omavalitsused (linnad, vallad) ja asustusüksused (külad, alevid, alevikud, vallasisesed linnad).
- Eksonüüm (väliskeelne nimi) – nimi keeles, millel ei ole vastaval alal ametlikku staatust (*Berliin, Varssavi, Viin, Helsingi*).
- Endonüüm (sisekeelne nimi) – riigis endas kasutatav kohalik ametlik nimi (*Berlin, Warszawa, Wien, Helsinki/Helsingfors*).
- Erilisand on lähiaadressi osa, mis koosneb aadressinumbrist (numberlisand) ja vajadusel sellele lisatavast eristavast numbrist või tähest (tähtlisand) ning korteri või muu hooneosa numbrist. Lähiaadress ei või koosneda ainult erilisandist. Näiteks *Pikk tn 23a* puhul on erilisand *23a*, milles omakorda *23* on numberlisand ja *a* on tähtlisand. Lähiaadressi *Masina tn 56/2* puhul on erilisand *56/2*, mis koosneb krundi numbrist ja sellele kaldkriipsu järel lisatud hoonet eristavast numbrist *2*.
- ETAK (Eesti topograafia andmekogu) – on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, millesse kantakse üldist tähtsust omavate topograafiliste nähtuste ruumiandmed ning andmed, mis kirjeldavad nende nähtuste sisu, suhteid ja konteksti. ETAK-i väljundiks on topograafilised kaardid, mida kasutatakse näiteks Maa-ameti kaardirakendustes (hübriidkaart, põhikaart jne).
- **Gazetteer**-teenus – on kas koha- või aadressinimistu veebiteenus, mida pakutakse erinevate kasutusõigustuste ja otsingukomplektidega X-tee kaudu ja avalikes kaardirakendustes. *Gazetteer*-teenuses on ühendatud tekstiline ja ruumilise asukoha otsingumootor võimalikult kiireteks päringuteks. Näiteks kui avada [aadressiandmete kaardirakendus](#) ja teha seal aadressipäring, siis kasutataksegi vastavat *gazetteer*-teenust, mis võimaldab leitud tulemusi ka kaardil vaadata.
- Geograafiline aadress (edaspidi *aadress*) on objekti asukohta osutav kirje või tunnus objekti leidmiseks geograafilises ruumis. Tegu on kõige laiemas mõttes aadressiga, mis on määratud füüsilisele reaalmaailma objektile. Geograafilise aadressi mõiste defineerimine on oluline, eristamaks seda aadresside muudest tähendustest. Näiteks kasutatakse mõistet "aadress" tavakeeles samuti võrguaadressi (ka IP-aadress), elektronposti aadressi või informaatikas mäluaadressi tähenduses.
- Geograafiline aadressiobjekt (edaspidi *aadressiobjekt*) on maaga seotud objekt, millele on määratud aadress või millele aadressi määramise kohustus või võimalus tuleneb õigusaktist. Näiteks on aadressiobjektid jõed, järved, mäed, majad, maaüksused jne. Geograafilise aadressiobjektina käsitletakse üksnes selliseid maaga seotud objekte, millele on määratud aadress või millele aadressi määramise kohustus või võimalus tuleneb õigusaktist. Seega tegeleme selles raamatus peamiselt maaüksuste hoonete ja hooneosade adresseerimisega.

- Geoportaal (Eesti geoportaal) on veebileht, mis võimaldab internetikeskkonnas keskset juurdepääsu ruumiandmetele ning nendega seotud teabele ja teenustele. Eesti geoportali haldab Maa-amet ja selle kaudu saab ligi nii kohanimeregistri, aadressiandmete süsteemi kui ka paljudele teistele teenustele.
- Hargtäiend on kohanime täiendav osa, mis eristab korduvaid kohanimed. Näiteks *Suure-Jaani* puhul on hargtäiend *Suure* (samuti *Suur-Kaare tänav*, *Vana-Võidu alevik* jne).
- Katastriüksus on katastris iseseisva üksusena registreeritud maatükk (e maaüksus). Katastriüksuste eristamiseks kasutatakse unikaalseid katastritunnuseid, millel on kindel struktuur. Näiteks üks katastritunnus: 14504:099:0399.
- Kinnistu on kinnistusraamatusse iseseisva üksusena kantud: 1) kinnisasi (maatükk); 2) hoonestusõigus; 3) korteriomand; 4) korterihoonestusõigus.
- Kinnistu nimi (NB! mõiste esineb kahes eri tähenduses) on:
 - kinnistusraamatu esimesse jakku kantud maatüki (katastriüksuse) nimi, mille määrab kohalik omavalitsus. See nimi on ühtlasi katastriüksuse lähiaadress. Ühes registriosas võib olla mitu katastriüksust ja igal katastriüksusel võib olla erinev nimi ning ühte registriosasse kantud katastriüksused võivad asuda ka erinevates haldus- ja asustusüksustes;
 - kinnistusraamatu registriosa pealkirja ossa kantud nimi, mille määrab kinnistu omanik sõltumatult omavalitsusest ja mis võib kokku langeda ühe või mitme sellesse registriosas kantud maaüksuse lähiaadressiga, kuid ei tarvitse ühegagi kokku langeda. Iga kinnistusraamatusse kantud kinnisasja kohta avatakse iseseisev registriosa ja sellele antakse eraldi number (kinnistu number). Soovitame kinnistu omanikel kinnistu registriosa nimi pealkirjast ära jätta, et vältida registriosa nime ja katastriüksuste lähiaadresside (sh nimede) erinevusega seoses tekkida võivat segadust. Kinnistu registriosa eristamiseks on olemas registriosa number ning avalikus teabelevis kinnistu registriosa nime kasutada ei ole vaja.
- Koha-aadress on territooriumi haldusjaotuse hierarhiast ja ametlikest kohanimedest lähtuv aadressiobjekti tekstilis-numbriline kirje (nt *Marja maakond*, *Mustika vald*, *Seemne küla*, *Mammu*; *Taristu maakond*, *Rongi linn*, *Piilupardi linnaosa*, *Siku tn 26*).
- Kohanimeobjekt on looduslik või inimtekkeline geograafiline objekt, millele on määratud ametlik kohanimi. Näiteks on kohanimeobjektid jõed, järved, mäed, orud, saared, bussipeatused jne. Aadressisüsteemi seisukohast on kõige olulisemad kohanimeobjektid maakonnad, linnad, vallad, külad, alevid, alevikud, teed, liikluspinnad, väikekohad ja katastriüksused.
- Kohanimi (e toponüüm) on geograafilise objekti (nt asula, soo, mere, jõe vm) nimi. Kohanimeobjektile õigusaktiga määratud nimi või kohanimenõukogu otsusega kinnitatud nimi on ametlik kohanimi. Nimeobjektile saab olla ainult üks ametlik kohanimi ja mõnel juhul ka üks ametlik rööpnimi. Kui objektile on kasutusel veel nimesid, siis need on mitteametlikud kohanimed. Näiteks Haanja vallas asub järv, mille ametlik nimi on *Mäe-Tilga järv*, aga rahvasuus on kasutusel ka mitteametlik nimi *Valgejärv*.
- Liigisõna on kohanime koostisosa, mis tähistab nimeobjekti liiki, nt *tänav*, *linn*, *mägi*, *saar* (*Kullerkupu tänav*, *Pirita jõgi*, *Karksi küla* jne). Maaüksuste, talude ja hoonete korral on liigisõna juurdemõeldav ja seda üldjuhul ei kirjutata ametlikesse registritesse. Näiteks *Männiku talu* asemel määratakse ja registreeritakse katastriüksuse nimena *Männiku*, samal katastriüksusel asuv elamu registreeritakse ehitisregistris samuti nimega *Männiku*, mitte *Männiku elamu*.
- Liikluspind on teeseaduse § 2 tähenduses tee (nt *tänav*, *allee*, *põik* jne), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Aadressikoha nime võib määrata ka tee lõigule (vt ka [aadressikoht](#)).
- Lähiaadress on koha-aadressi osa, mis koosneb väikekoha olemasolul selle nimest koos liigisõna ja erilisandiga (*Vikerkaare väikekoht 3*), aadressiobjekti nimest (*Raja*) või liikluspinna nimest, liikluspinna liigisõnast ja erilisandist (*Kuuse tn 10*). Ka väikekohas võib olla omakorda liikluspindasid, sel juhul on lähiaadressiks väikekoha nimi, liikluspinna nimi ja erilisand (*Päikese väikekoht*, *Pilve tn 4*).

- Maaüksus (maatükk) on maa või veeala piiritletud osa. Maaüksus ei pruugi olla katastris registreeritud. Kui maaüksus registreeritakse katastris, siis nimetatakse teda katastriüksuseks.
- Nimetuum on kohanimi ilma liigisõna ja hargtäiendita (nt *Pärna allée*, *Sõpruse puiestee*).
- Normaliseeritud koha-aadress on koha-aadressi struktuurielementidest (e. komponentidest) koosnev ja ärireeglitele vastav tekstiline aadress. Andmekogudes on sageli sisestatud vabatekstilisi aadresse, millest inimene saab küll aru, kuid masintöötusel võib ilmuda probleeme. Näiteks pisike kirjaviga (*Tartu asemel Tattru*) või struktuurielementide vales järjekorras esitamine (*Mustivere küla, Muuga tee 1, Viljandimaa*) ei ole inimese jaoks üldjuhul probleem, kuid andmekogudes peavad andmed vastama kindlatele reeglitele, et neid saaks automaatselt töödelda. Selleks viiakse nad normaliseeritud kujule (kindlas järjekorras, standardse kirja-pildiga, kõrvaldatakse liigsed tähikud ning standardiseeritakse kirjavahemärkide ja lühendite kasutus).
- Ortofoto on maapinna georefereeritud kujutis, mis on talletatud satelliitidel või lennuvahenditel asuvate sensorite abil. Ortofotosid saab vaadata Maa-ameti [geoportaal](#) X-GIS-i kaardirakendustes, olemas on metainfo pildistamise aja kohta ning on võimalik võrrelda eri ajal tehtud fotosid.
- Paralleelaadressid on ühele aadressiobjektile määratud mitu koha-aadressi, mis on üksteise suhtes võrdsed paralleelaadressid. Sageli määratakse linnades tänavanurgal asuvatele maaüksustele paralleelaadressid mõlema tänava järgi, nt *Pikk tn 10 // Pargi tn 3*. Paralleelaadresse soovitame määrata üksnes vajaduse korral (majal on mitu peaust erinevatelt tänavatelt või maaüksusel asub mitu elamut), sest paralleelaadresside kasutamine on ebamugav ning võib mõnel juhul ka segadust tekitada.
- Pühendusnimi on kellegi mälestuseks või austuseks määratud kohanimi, nt *Oskar Lutsu tänav*. Pühendusnimede hulka ei ole soovitatav kasutusmugavuse tõttu väga suureks paisutada. Lugupeetud inimeste austamiseks on palju teisigi võimalusi.
- Riiklik kohanimeregister (KNR) on riiklik register, mille pidamise eesmärk on teabe kogumine ja registreerimine Eesti kohanimede kohta, selle töötlemine ja säilitamine ning kasutajatele kättesaadavaks tegemine. Vastutav töötleja on Siseministerium, volitatud töötleja Maa-amet. (KNR-iga saab tutvuda avalike rakenduste kaudu: [kaardirakendus](#) ja [päringurakendus](#))
- Ruumiaadress on aadressiobjekti arvutuslik (analüütiline) aadress, mis saadakse aadressiobjekti ruumikujude ja haldus- ning asustusüksuste ruumikujude analüüsimisel. Ruumiaadress koosneb haldus- ja asustusüksuste nimedest koos liigisõnadega ning vastavatest ruumilise osakaalu protsentidest 0,01% täpsusega
- Ruumiandmed on andmed, mis otseselt või kaudselt osutavad konkreetsele asukohale või geograafilisele alale, sealhulgas andmekogudes hallatavad andmed, mis kirjeldavad ruumiobjektide asukohta, omadusi ja kuju geograafilises ruumis.
- Ruumikuju on ruumiobjekti geomeetriline kuju. Ruumiandmekogus ei ole näiteks mitte maja ise, vaid andmekogus hoitakse tema ruumikuju.
- Ruumiobjekt on konkreetse asukoha või geograafilise alaga seotud reaalse maailma nähtuse abstraktne kujutis.
- Rööpnimi on erandjuhtudel määratav teine kohanimi (nt külanimi *Aulepa/Dirslätt*). Nimeobjekt, mis ei ole haldusüksus, tänav ega väljak, võib olla kaks ametlikku nime, millest üks on põhi- ja teine rööpnimi. Rööpnime määramiseks peab kohalik omavalitsus taotlema nõusolekut regionaalministrilt. Regionaalminister teeb otsuse pärast seda, kui on saanud arvamuse kohanimenõukogult.
- [Talu](#) on tavaliselt ühele perekonnale kuuluv elupaik ja väike maamajand, mis hõlmab maavalduse koos eluhoonete, abihoonete, nii majandatavate (aed, põllud, karjamaad ja heinamaad, mets) kui ka mittemajandatavate kooslustega (nt soo, ka osa metsa) koos nende elanikega (sealhulgas koduloomade ja metsloomadega). Talu võib olla naturaalmajanduslik või spetsialiseeruda mõne põllumajandus-, loomakasvatuse- või aiandussaaduse tootmisele. Tänapäeval on paljud talud spetsialiseerunud turismile.
- Unikaalaadress on koha-aadress, mille tekstilis-numbriline kuju on unikaalne

samaliigiliste unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide lõikes. Mitmel sama liiki unikaalaadressi nõudval aadressiobjektil ei või olla sama koha-aadress (näiteks ei või olla sama aadress kahel elamul).

- Väikekoht on asulast väiksem maa-ala (nt paik, kant, piirkond, aiandusühistu, suvilaühistu, garaažiühistu jne), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Väikekohas asuv tee võib olla kasutusel iseseisva aadressikohana liikluspinna tähenduses (vt ka [aadressiobjekt](#)).
- X-GIS on avatud standarditele tuginev terviklik ja laiendatav kaardiserver, mille baasfunktsionaalsusele saab vastavalt vajadusele konfigurida juurde lisavõimalusi, lisada uusi andmekihte ja koostada [kaardirakendusi](#). X-GIS-is on realiseeritud nii aadressiandmete kui ka kohanimeregistri kaardirakendused.
- X-tee on Eesti riigi põhilisi andmebaase ühendav andmevahetuskiht. Aadressiandmete süsteemi ja kohanimeregistri andmete kohta on loodud suur hulk erinevaid X-tee teenuseid nii andmete tarbijatele kui ka andmete esitajatele.

2. Viited

2.1. Õigusaktide loetelu

- [Aadressiandmete süsteem](#) – 1. jaanuaril 2008. a jõustus Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määrus nr 251 "Aadressiandmete süsteem" (edaspidi *ADS-i määrus*), mis sätestab aadressiandmete süsteemi, sealhulgas koha-aadresside määramise ja esitamise, aadressiandmete töötlemise ja aadressiteenuste osutamise ühtsed põhimõtted. Aadressiandmete süsteemi haldamisega tegeleb Maa-ameti aadressiandmete osakond. Ruumiandmete seaduse jõustumisel on kavas luua uus aadressiandmete süsteemi määrus.
- [Keeleseadus](#) – vastu võetud 23.02.2011. a (RT I, 18.03.2011,1), jõustunud 1.07.2011. a. Seaduses reguleeritakse eesti keele ja võõrkeelte kasutamist suulisel ja kirjalikus asjaajamises, avalikus teabes ja teeninduses, eesti viipekeele ja viibeldud eesti keele kasutamist, eesti keele oskuse nõudeid ja hindamist, seaduses ja seaduse alusel sätestatud nõuete täitmise riiklikku järelevalvet ning vastutust seaduse nõuete rikkumise eest. Keeleseaduse § 3 määratleb eesti keele staatuse:

(1) *Eesti riigikeel on eesti keel.*

(2) *Eesti viipekeel on iseseisev keel ning viibeldud eesti keel on eesti keele esinemiskuju.*

(3) *Riik toetab eesti keele piirkondlike erikujude (edaspidi murdekeel) kaitset, kasutamist ja arendamist.*

Keeleseadusest tulenevalt peavad Eesti koha-aadressid vastama eesti keele reeglitele, samuti peab vastama reeglitele õigusaktide sõnastus. Koha-aadressides ja kohanimedes on lubatud kasutada murdekeelseid sõnu, sest ka murded on eesti keele osa.

- [Eesti kirjakeele normi rakendamise kord](#) – Vabariigi Valitsuse 9. juuni 2011. a määrus nr 71. Eesti Keele Instituut annab nõu kirjakeele normi kohta ning on kohanimede asjus eksperdihinnanguid andev ja tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Kui kellelgi on kahtlusi, kas määratav kohanimi või koha-aadress vastab keeleliselt nõuetele, siis on võimalik pöörduda seisukoha saamiseks Eesti Keele Instituudi poole.
- [Kohanimeseadus](#) – vastu võetud 5.11.2003. a ([RT I 2003, 73, 485](#)), jõustunud 1.07.2004. a. Kohanimeseadus reguleerib Eesti kohanimede määramist ja kasutamist ning selle üle järelevalve tegemist. NB! Ettevalmistamisel on kohanimeseaduse muudatus, millega täpsustatakse katastriüksuste kohanimede nõudeid.
- [Kohanimede eestikeelsuse kindlakstegemise kord](#) – Vabariigi Valitsuse 22. juuni 2004. a määrus nr 226.

- [Kohanime liigisõna, hargtäiendi või muu osa lühendamise või ärajätmise kord](#) – regionaalministri 17. juuni 2004. a määrus nr 3.
- [Riikliku kohanimeregistri pidamise põhimäärus](#) – vastu võetud Vabariigi Valitsuse 3. septembri 2004. a määrusega nr 289 ([RT I 2004, 67, 461](#)), jõustunud 19.09.2004. a.
 - [Nimeobjektide liigitus](#) – regionaalministri 17. juuni 2004. a määrus nr 4, jõustunud 1.07.2004. a. Määrusega kehtestatakse kohanimeregistri nimeobjektide liigitus.
 - [Pühendusnimede määramise kord](#) – Vabariigi Valitsuse 22. juuni 2004. a määrus nr 227, mis defineerib mõiste "pühendusnimi" ning kinnitab pühendusnimede määramise alused.
 - [Nimeteadusliku usaldusasutuse määramine](#) – Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2004. a korraldus nr 430-k, mille kohaselt määratakse nimeteaduslikuks usaldusasutuseks Eesti Keele Instituut. Eesti Keele Instituut annab nõu kirjakeele normi kohta ning on kohanimede asjus eksperdihinnanguid andev ja tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Kui kellelgi on kahtlusi, kas määratav kohanimi või koha-aadress vastab keeleliselt nõuetele, siis on võimalik pöörduda seisukoha saamiseks Eesti Keele Instituudi poole.
 - [Kohanimede transkribeerimist ja translitereerimist reeglistava tähetabeli kehtestamine](#) – haridus- ja teadusministri 20. novembri 2008. a määrus nr 64, millega kinnitatakse tähetabel Eesti kohanime kirjutamiseks vene tähestikus. Eesti kohanime kirjutamisel muus mitteladina tähestikus, mille kohta tähetabel puudub, on nimekuju fikseerimise aluseks nimeteadusliku usaldusasutuse (EKI) ekspertiis.
 - [Haldusmenetluse seadus](#) – vastu võetud 6.06.2001. a ([RT I 2001, 58, 354](#)), jõustunud 1.01.2002. a. Haldusmenetluse seadus on suunatud isiku õiguste kaitse tagamisele ühtlase, isiku osalust ja kohtulikku kontrolli võimaldava haldusmenetluse korra loomise teel.
 - [Teeseadus](#) – vastu võetud 17.02.1999. a ([RT I 1999, 26, 377](#)), jõustunud 23.03.1999. a. Teeseadus sätestab tee suhtes esitatavad nõuded, tee omaniku ja liikleja õigused ja kohustused ning vastutuse liiklusohutusnõuete rikkumise eest, reguleerib teehoiu, tee kasutuse ja kaitse korraldamist ja rahastamist ning inimeste ja keskkonna kaitset liiklusest tulenevate ohtude eest. Muu hulgas reguleerib teeseadus ka teede tähistamise siltide ja suunaviitadega.
 - [Teetähistussüsteem ja selle rakendamise kord](#) – vastu võetud teede- ja sideministri 15. detsembri 1999. a määrusega nr 71 ([RTL, 04.02.2000, 17, 222](#)), jõustunud 01.06.2002. a. Teetähistussüsteem ja selle rakendamise kord reguleerib täpsemalt teede siltide ja viitadega tähistamise reeglid. Eelviitade ja suunaviitadega tähistatakse liiklejatele kohale jõudmiseks ja õige tee valikuks vajalikku infot. Kohanimetähist kasutatakse selleks, et näidata saabumist tähistatud sihtpunkti.
 - [Avaliku teabe seadus](#) – vastu võetud 15.11.2000. a ([RT I 2000, 92, 597](#)), jõustunud 1.01.2001. a.
 - [Maakatastriseadus](#) – vastu võetud 12.10.1994. a ([RT I 1994, 74, 1324](#)), jõustunud 8.11.1994. a (v.a § 3, mis jõustus 1.01.1995. a).
 - [Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus](#) – vastu võetud 22.02.1995. a ([RT I 1995, 29, 356](#)), jõustunud 27.03.1995. a, osaliselt 1.09.1995. a.
 - [Asustusüksuse liigi, nime ja lahkmejoonte määramise alused ja kord](#) – vastu võetud Vabariigi Valitsuse 25. novembri 2004. a määrusega nr 335 ([RT I 2004, 82, 550](#)), jõustunud 05.12.2004. a.
 - [Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus](#) – vastu võetud 2.06.1993. a ([RT I 1993, 37, 558](#)), jõustunud vastavalt §-le 67.
 - [Ehitusseadus](#) – vastu võetud 15.05.2002. a seadusega ([RT I 2002, 47, 297](#)), jõustunud vastavalt §-le 102.
 - [Ruumiandmete seadus](#) – vastu võetud 17.02.2011. a ([RT I, 28.02.2011, 2](#)), jõustunud 10.03.2011. a.

2.2. Lisamaterjale

2.2.1. Selgitusi õigusaktide juurde

- [ADS-i määruse seletuskiri](#) – avab [aadressiandmete süsteemi](#) määruse sätteid, andes lisaselgitusi ja näiteid.
- [Haldus- ja asustusüksuste piiride kohta](#) – omavalitsustele suunatud juhendmaterjal, millest saab ülevaate tegevustest, mida peab tegema, et haldus- ja asustusüksuste piire muuta.
- [Ruumiandmete seaduse seletuskiri](#) – avab ruumiandmete seaduse sätteid, andes lisaselgitusi.

2.2.2. ADS-i haldussüsteemi tehniline dokumentatsioon

- [ADS-i kontseptsioon](#) – selgitab aadressiandmete süsteemi ülesehitust kontseptuaalsel tasandil. Avab ADS-i andmekogu tehnilise ülesehituse põhimõtted ning annab visioonid, millises suunas on võimalik ADS-i haldussüsteemi edasi arendada.
- [ADS-i spetsifikatsioon](#) – analüüsidokument, mille alusel on ADS-i haldussüsteem praeguseks välja ehitatud. Annab detailse kirjelduse süsteemi ja X-tee teenuste kohta.

2.2.3. Soovitused kohanimede kohta

- [Tänavanimede nõuannet](#) – 8. juunil 2004. a kohanimenõukogu heaks kiidetud soovitused tänavanimede määramise kohta. Praeguseks pisut aegunud, kuid nimede valiku üldpõhimõtted ei ole muutunud. Käsiraamatus avame teemat ajakohasemas võtmes.
- [Väikekohtade nimetamise soovitused](#) – 23. aprilli 2008. a kohanimenõukogu heaks kiidetud soovitused väikekohtade nimede määramise kohta.
- [Soovitused talunimede fikseerimiseks](#) – Vabariigi Valitsuse kohanimekomisjoni 25.02.1995. a pöördumine kohalike omavalitsuste poole, milles antakse soovitusi talunimede (katastriüksuste nimede) valikuks. Enamik nendest soovitustest on endiselt asjakohased.
- [Eesti kohanimede õigekirjast](#) – Emakeele Seltsi keeleteimkonna soovitus Võrumaa kohanimede kirjutamiseks ning kohanimede kokku- ja lahkukirjutamise reeglid. (Keel ja Kirjandus 1/1997, lk 41–42, elektrooniliselt: <http://www.eki.ee/knn/>).

2.2.4. Soovitused katastriüksuste nimede kohta

- [Tähelepanekuid ja soovitusi katastriüksuste nimede korrastamiseks](#) – näitlik dokument, mille on koostanud Maa-ameti töötajad abiks omavalitsustele katastriüksuste koha-aadresside korrastamisel. Sisuliselt sama materjali leiab ka käesolevast raamatust.
- [Soovitusi riigimaanteid teenindavate katastriüksuste nimede kohta](#) – Maanteeameti ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele riigimaanteid teenindavate maaüksuste nimede määramisel.
- [Põhimõtteid katastriüksuse nime määramiseks raudteemaa katastriüksusel](#) – Eesti Raudtee AS-i ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument

omavalitsustele raudteid teenindavate maaüksuste nimede määramisel.

- [Põhimõtted katastriüksuse nime määramiseks RMK valduses olevatel katastriüksustel](#) – RMK ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele RMK valduses olevate maaüksuste lähiaadresside määramisel.
- [Veeteede Ameti soovitusel navigatsioonimärkide katastriüksustele nime määramiseks](#) – Veeteede Ameti ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele navigatsioonimärke teenindavate maaüksuste nimede määramisel.
- [Põhimõtted katastriüksuste lähiaadresside \(sh. nimede\) määramiseks AS Eesti Gaasi valduses olevatele katastriüksustele](#) – AS Eesti Gaasi ja Maa-ameti koostöös valminud juhenddokument omavalitsustele AS Eesti Gaasi valduse solevate maaüksuste lähiaadressid emääramisel.

2.2.5. Viiteid internetiallikatele

- Kohanimenõukogu kodulehekülg: www.eki.ee/knn.
- Kohanimekorraldus: www.siseministeerium.ee ja <http://www.siseministeerium.ee/5934/>.
- Kohanimed internetis: www.eki.ee/knn/lingid.htm; www.eki.ee/nimeselts/bib.
- [Aadressiandmete info Maa-ameti geoportaalis](#).
- Aadressiandmete [kaardirakendus](#).
- Aadressiandmete [päringurakendus](#).
- [Kohanimeregistri info Maa-ameti geoportaalis](#).
- Kohanimeregistri [kaardirakendus](#).
- Kohanimeregistri [päringurakendus](#).

2.3. Keelenõu saab Eesti Keele Instituudist

Kohanimede ja koha-aadresside määramisel ja korrastamisel ning õigusaktide sõnastamisel tekib sageli keelelisi küsimusi. Sel puhul on abiks Eesti Keele Instituut.

- Keelenõuanne töötab igal tööpäeval kl 9–12 ja 13–17 telefonil 631 3731, küsimustele saab vastuseid otsida ka aadressil www.eki.ee/keeleabi/.
- Küsimusi võib esitada ka kirjalikult.
- Keelenõuanne on tasuta.

The screenshot shows the website of the Estonian Language Institute (Eesti Keele Instituut). The main heading is "keelenõuanne". Below it, there are navigation links: "Avaleht", "Küsi meilil teel" (highlighted with a red box), "Otsi meie veebist", and "Keelenõuandest". A central message states: "Keelenõuande telefonil 631 3731 vastatakse tööpäeviti kl 9–12 ja 13–17." Below this, it says: "Keelenõu saab ka meilil teel või kirjaga aadressil Eesti Keele Instituut, Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn." At the bottom, there are two links: "Mida keelenõuandest küsida?" and "Kontrolli oma teadmisi: testid". On the left side, there is a small text box about language courses: "Sõgised keelehooldekursused toimuvad järgmiselt: õigekirjakursus 3. novembril ja lausestuskursus 30. novembril. Lähemalt rubriigis "Kursused".

Õigusaktide kohta ADS-i käsiraamatu vaatest

3. Avaliku teabe seadus

Avaliku teabe seadus on üks [ADS-i määruse](#) kehtestamise alus. Lisaks on jõustunud ka ruumiandmete seadus, millele ADS tugineb. Andmekogude seadus määratleb ADS-i riigi infosüsteemi tugisüsteemina ning annab Vabariigi Valitsusele volituse kehtestada ADS-i määrus. Ühtlasi paneb avaliku teabe seadus kohustuse kõigile riigi infosüsteemi kuuluvatele andmekogudele liidestuda kõigi tugisüsteemidega (sealhulgas ADS-iga).

4. Ruumiandmete seadus

Ruumiandmete seadus sisaldab järgmisi olulisi sätteid:

- ADS on ruumiandmete infrastruktuuri põhikomponent ning ühtlasi on ADS ruumiandmete infrastruktuuri alus ja kindlustab andmekogude pidamist, seadus reguleerib ADS-i haldamise üldpõhimõtteid;
- ADS-i toimimise seisukohast olulisemate mõistete määratlused;
- millistele objektidele tuleb koha-aadress määrata, milline on koha-aadressi struktuur ja üldnõuded koha-aadressi määramisele;
- koha-aadressi määraja on kohalik omavalitsus, kes ühtlasi vastutab koha-aadresside korrastamise eest;
- koha-aadresside määramise korra üldpõhimõtted;
- järelevalvet koha-aadressi määraja üle teeb Maa-amet.

Maa-ameti eesmärk ei ole tegeleda eelkõige järelevalvega. Pigem anname omavalitsustele suuniseid ning abistame igati sobivate koha-aadresside määramisel. Paraku näitab senine praktika, et mitte kõik omavalitsused ei soovi koostööd teha, ja sel juhul tegeleme ka järelevalvemenetlustega.

5. ADS-i määrus

1. jaanuaril 2008. a jõustus Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määrus nr 251 „Aadressiandmete süsteem”.

ADS-i määruse eesmärgid:

- luua keskne aadressiandmete süsteem;
- kehtestada koha-aadresside standard;
- defineerida mõisted;
- kehtestada tähtajad.

ADS-i määruse rakendussätted, § 18:

- (1) Alates käesoleva määruse jõustumisest määratavad koha-aadressid peavad olema määratud kooskõlas §-dega 5–11.
- (2) Riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude pidajad peavad oma infosüsteemid käesoleva määruse § 12 lõikega 3 vastavusse viima hiljemalt 1. jaanuariks 2009. a.
- (4) Maakatastris registreeritud maaüksuste (**katastriüksuste**) koha-aadressid viiakse koha-aadressi määraja poolt vastavusse §-des 5–11 toodud nõuetega **hiljemalt 18 kuu jooksul** alates käesoleva määruse jõustumisest. **Objektiivsete takistuste ilmnemisel** võib seda tähtaega vastava ajakava esitamisel pikendada 24 kuuni alates käesoleva määruse jõustumisest. (18 kuud sai läbi 01.07.2009 ja 24 kuud sai läbi 01.01.2010.)
- (5) „Riiklikus ehitisregistris” registreeritud **hoonete ja hooneosade** koha-aadressid viiakse koha-aadressi määrajate poolt vastavusse §-des 5–11 toodud nõuetega **24 kuu jooksul** alates käesoleva määruse jõustumisest. **Objektiivsete takistuste ilmnemisel** võib seda tähtaega vastava ajakava esitamisel pikendada 36 kuuni alates käesoleva

määruse jõustumisest. (24 kuud sai läbi 01.01.2010 ja 36 kuud sai läbi 01.01.2011.)

Ruumiandmete seaduse alusel töötatakse uus ADS-i määrus välja hiljemalt 2012. aasta alguseks.

6. Kohanimeseadus

Kohanimeseaduse kehtiva redaktsiooni kohaselt on kohanime nõudvad objektid:

1. haldusüksus;
2. osavald ja linnaosa;
3. asustusüksus;
4. tänav, väljak või muu asustusüksusest väiksem nimeobjekt, mille nime kasutatakse aadressis (need on liikluspinnad ja väikekohad);
5. raudteejaam, rongi- või muu ühissõidukipeatus, lennuväli või -jaam, sadam, tuletorn;
6. riigimaantee, kohalik maantee ja eratee.

Maatükk (maaüksus), katastriüksus ja kinnistu ei ole üldjuhul kohanimestikohustusega objektid. Neile määratakse kohanimi juhul, kui nende eristamine kohanime alusel on vajalik. Kavas on kohanimeseaduse muudatus, mis reguleerib täpsemalt, millised maaüksused on kohanime kohustusega ja millised mitte. Samuti on kavas kinnistu mõiste kohanimeseadusest välja jätta, sest see tekitab pigem segadust (vt lisaks peatükki „[Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa](#)”).

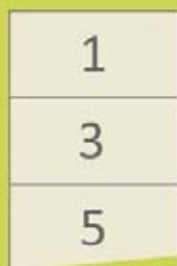
Kohanimemääraja oma haldusterritooriumile jäävale nimeobjektile on üldjuhul kohalik omavalitsus, kes korraldab kohanime määramise, tehes vastava otsuse kas omal algatusel või füüsilise või juriidilise isiku ettepanekul.

NB! Kavas on teha kohanimeseaduse muudatus, millega täpsustatakse katastriüksuste kohanimede nõudeid.

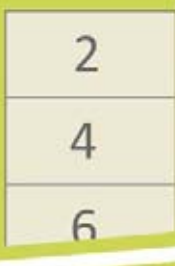
Kohanime ei ole vaja määrata katastriüksustele:

1. mida adresseeritakse aadressikoha (näiteks tänav või väikekoha) järgi;
2. mis on tehnilist objekti (taristu rajatisi) teenindavad;
3. mis asuvad hajaasustuses ja millel ei paikne hooneid (näiteks metskondade maaüksused).

Aadressikoha järgi adresseeritud maaüksused

Õnne tänav

3

4

5

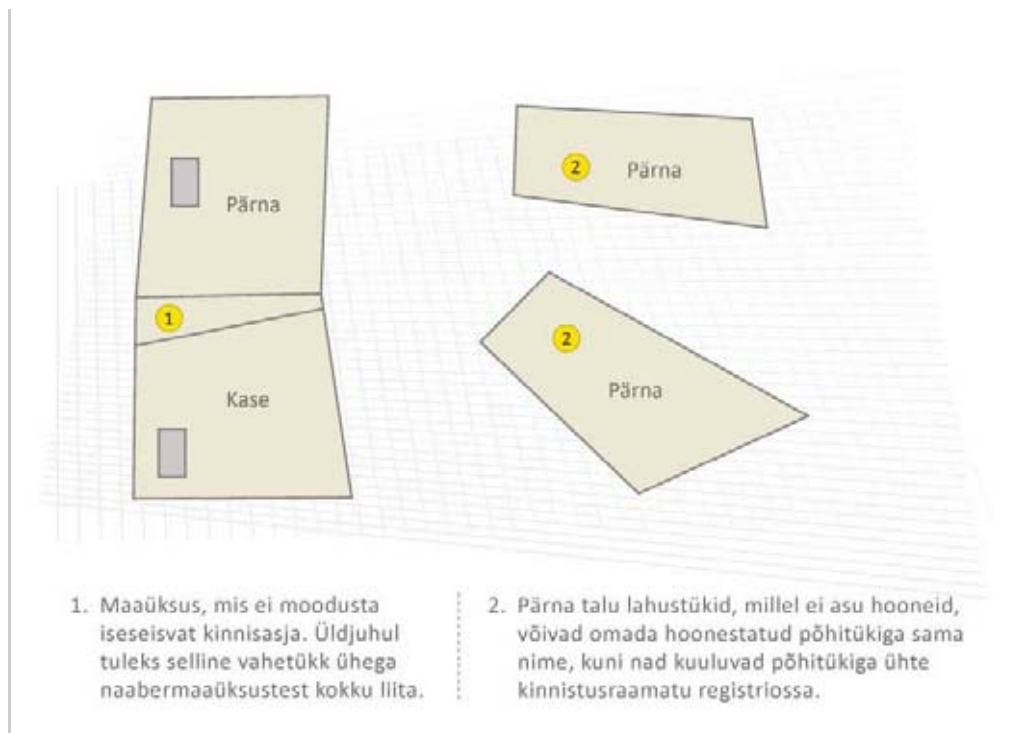
6

Tehnilisi objekte teenindavad maaüksused

Kokkuvõtteks saab öelda, et kohanimekohustus on pigem erand, mis kehtib hajaasustuses asuvatele maaüksustele, millel asuvad hooned – need on tavatähenduses talud. Talude lahustükid (põllu ja metsatükid) võivad omada kas hoonestatud maaüksusega sama nime või olla ilma lähiaadressita.

Kohanime ei vaja ka sellised maaüksused, mis ei moodusta eraldiseisvat kinnisasja ja mis kuuluvad kokku ühega naaberüksustest.

Samas jääb kehtima põhimõte, et kui kohanimi määratakse kohanime kohustuseta üksusele, peab kohanimi ikkagi kohanime nõuetele vastama.

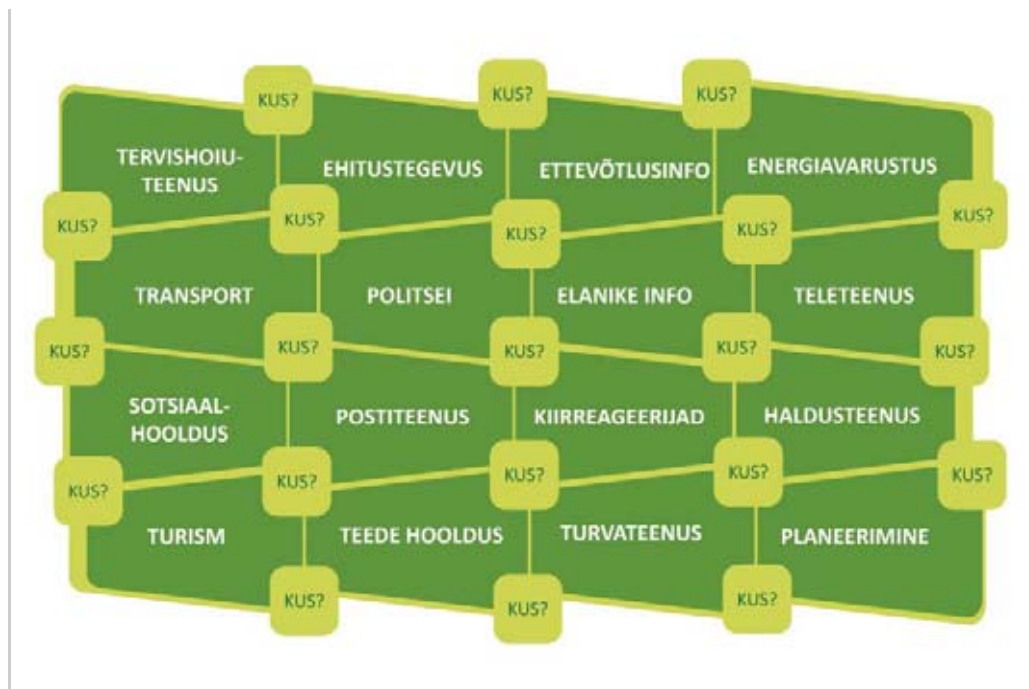
Milleks kohanimed ja koha-aadressid

7. Vajadus

Mikk Sarv on öelnud, rääkides oma blogis ökoloogilisest jalajäljest:

... on oluline veel peatuda sellel, kuidas maa ja maastik inimest kõnetavad. Selle kahekõne jäljeks on kohanimed ning inimeste jaoks olulised ja väega paigad maastikus. Maa vajab inimest samuti, nagu inimene vajab maad.

Kohanimed ja aadressiandmed on sidusandmed enamiku teiste valdkondade andmete vahel. Mis tahes valdkonna teenuse või andmetega tegeletakse, varem või hiljem tekivad küsimused kus? ja kuhu?.

Võib küll arvata, et tänapäeva maailmas saab enamiku asju ära ajada ilma kuhugi kohale minemata interneti teel, kuid niipea kui tegu on reaalse inimesega, kellel on vaja kuhugi minna, või esemega, mida on vaja kuhugi viia, tulevad ikkagi mängu samad küsimused.

Masinatega andmete töötlemisel ei ole oluline, kas aadressiks märgitakse mingi suvaline sümbolite jada või kaunis sõna. Samas on inimese jaoks vägagi tähtis, mis on tema aadress, mille järgi teda leitakse. Keegi ei soovi, et tema aadressil oleks halvustav kõla. Sageli soovitakse näiteks arvu 13 vältida. Seepärast ei ole suvaline sümbolite jada aadressi asemel inimeste maailmas kuigi hea lahend. Ja selleks ongi vaja kohanimedid ja koha-aadresse.

Kuna koha-aadress ei ole kellegi isiklik omand, vaid kuulub avalikku ruumi, teenindades nii objekti omanikku kui ka kõiki teisi inimesi, kes selle objekti andmeid kasutavad, siis ei saa väita, et kehtib maa- või majaomaniku piiramatult võim kohanime või koha-aadressi valikul. Arvestama peab ka avalike huvidega ja seadustega. Kuigi kohanime roll on eelkõige koha tähistamine, siis saame lisaks öelda ka, et Eesti riik on põhiseaduse kohaselt loodud muu hulgas ka eesti keele, kultuuri ja rahvuse säilimise eesmärgiga. Seega peab ka kohanimede ja koha-aadresside valikul järgima nii keele kui ka kultuuri nõudeid, sest nad on avaliku keeleruumi osa.

8. Teemärgid on meil veres

Kohalikel elanikel on teemärgid n-ö veres ning nad ei vaja oma tuntud keskkonnas liikumiseks mingeid aadresse. Kellelgi ei ole ju tuttavas ümbruses liikumiseks vaja maakaarti ega kompassi. Iga inimene oskab orienteeruda muudegi märkide järgi, kui seda on kuskil kirjas olevad andmed. Isegi tundmatus ümbruskonnas saab liikuda, lugedes vahetult loodust ennast ja asjadele nimesid panemata.

Rändlinnud leiavad samuti kohad üles ilma kohanimedid teadmata ja sõnu kasutamata.

Niipea kui aga mängu tulevad inimühiskonna loodud keerukamad ülesanded ja võõras keskkond, kus tuleb koht üles leida, peab kasutama ka sõnu. Siinjuures võib teatud juhtudel piisata sellistest teadmistest, et tädi Maali elab suure tamme juures kollases majas, selle juures on lapiline kuri koer ja lõhnav floksipeenar ning talvel kolib tädi Maali linna õe juurde. Küsi küla vahel kellelt tahad, kõik võivad seletada, mingeid aadresse siin vaja ei ole.

Tänapäevane elutempo ei võimalda pidevalt kohalike inimeste küsitlemisega tegeleda, vaid eeldab juba kogutud info olemasolu registrites ja kaartidel. Lisaks on maal inimasustus üsna hõre ja küsida ei ole kelleltki, samuti võib olla vaja kohale minna öösel, kui inimesi liigub väga vähe.

Sageli on ülimalt oluline koha kiire ülesleidmine. Näiteks kui on vaja seletada kiirabiauto juhile, kus tädi Maali elab, siis on väga tähtis suuta seostada asukohta looduses kaardiga, mida kiirabi kohalejõudmiseks kasutab. Ühtlasi on seejuures suureks abiks, kui kaardil on õiged kohanimed ja ka koha-aadressid, sest just kohanimed ja koha-aadressid on need andmed, mille abil inimesed kaartidelt kohad üles leiavad ilma, et oleks vaja rääkida suurest tammest, kurjast koerast ja floksipeenrast. Samuti on oluline, et kaardil olev nimi oleks ka kohalikele inimestele teada. Nimed teeb meelde jäävaks aga see, kui need antakse kohta tõeliselt iseloomustava teabe alusel ja kui neid kasutatakse pikka aega ning mis kõige olulisem: tähistatakse ka looduses vastavate siltidega.

Sageli väidetakse, et kõik on juba 20 aasta jooksul välja kujunenud, ega taheta midagi muuta. Soovitame vaadelda asju pikemas perspektiivis. Järgida tuleb põhimõtet, et hästi tehtud asjade korral on need kasutuskõlblikud ka 200 aastat ja rohkemgi peale valmistamist ega tekita kellelegi lisaprobleeme, samas kui läbimõtle mata ajutised lahendused, mis esmapilgul kuidagi töötavad, tekitavad kõigile, kes nendega kokku puutuvad, kui mitte tõsiseid probleeme, siis vähemalt hämmingut ja arusaamatusi.

9. Milleks korrastada aadressiandmeid

Kui puhtalt seadustest tulenevad nõuded kõrvale jätta ja vaadelda aadresside korrastamise vajadust lihtsalt terve mõistuse seisukohast, siis võiksime piltlikult välja tuua mõned eluvaldkonnad, kus koha-aadressi kohaleviiv funktsioon on inimestele, vara, riigi toimimise, oodatud külaliste kohalejõudmise, postisaadetiste sihtkohta jõudmise, turisminduse toimimise ja muu jaoks kriitilise tähtsusega.

On olukordi, kus korrektne aadress
on lausa hädavajalik.

Kui sul on ükskõik kus sa oled,
ei saa sa ära eksida ...

Lõpuks võime tõdeda, et ainul juhul, kui teil on ükskõik, kus te viibite, ei ole koha-aadress ega kohanimi vajalikud.

10. Kohanimi ja aadress - kõik ju teavad, mis need on

Iga inimene puutub elus kokku paljude kohanimede ja aadressidega. Seepärast arvab ka enamik inimesi, et need on iseenesestmõistetavad asjad, mille üle pole vaja mõelda – nii nagu keel, mida räägid, maa, millel käid, aeg, milles kulged, õhk, mida hingad jne. Need on olulised, aga kuna kõik teavad, mis need on, siis mingeid küsimusi ju tekkida ei saa.

Kuidas siiski tagada, et kohanimed ja koha-aadressid täidaksid kohaleviivat funktsiooni ja samas sobiksid ka kultuuriliselt keskkonda? See nõuab olulisel määral süsteemset mõtlemist ning valdkonna ja piirkonna ajaloo ja kultuuri põhjalikku tundmist. Kindlasti eeldab see ka valdkonna mõistetest ühtset arusaamist. Seepärast ongi käesolev käsiraamat kirjutatud.

11. Probleemidest aadressiandmete korrastamisel

Aadressiandmete korrastamisel tekib hulgaliselt küsimusi ja probleeme. Käsitleme neist mõningaid.

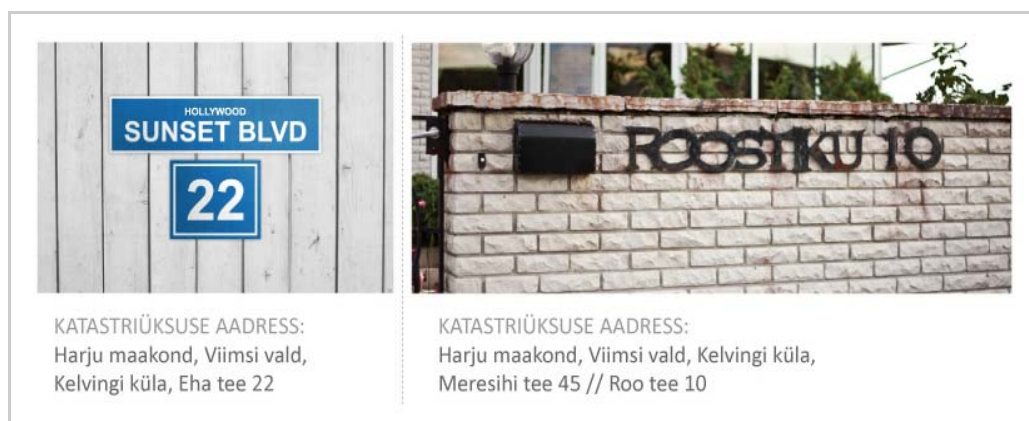
Nimed ja numbrid siltidel elavad oma elu ning tekitavad segadust ja takistusi andmete korrastamisel. Mõistetes valitseb jätkuvalt korratus ja seetõttu ei ole suhtluspartnerile (näiteks omavalitsuse ametnik või maaomanik) sageli arusaadav, millest üldse jutt käib. Osa andmeid ei ole üheski registris registreeritud, vaid on ainult kohalikele inimestele teada, seega ei ole need andmed kaasatud ühtsesse süsteemi ning seepärast jääb osa analüüside ja otsuste

tegemiseks vajalikku teavet puudu.

Aadressiandmed ja kohanimed kuuluvad üldise kultuuri hulka ning olukorda saab muuta üksnes üldise teadlikkuse kasvu kaudu nagu iga teiseigi valdkonna puhul.

11.1. Nimed ja numbrid siltidel elavad oma elu

Ametlik aadress on kohaliku omavalitsuse määrata, sildid majadele paneb enamikus omavalitsustes iga omanik ise. Paar näidet selle kohta, kuidas inimesed oma aadressi suhtuvad:

Ilmekalt näitab inimese suhtumist koha-aadressidesse, kohanimedesse ja ilmselt veel pajudesse asjadesse tema postkast. Siinkohal üks näide:

Võtab aega, et inimeste suhtumist ja arusaamu muuta, kuid ühiste jõupingutustega on see siiski võimalik. Õigete siltide ja viitade panemine aianurkadele, postkastidele, hoonetele, trepikodadele ja korteritele on ülimalt oluline. Tegu ei ole formaalse küsimusega, vaid need sildid võivad päästa inimelusid – seda kinnitab päästemeet meile igal kohtumisel.

Eestis valitseb olukord, kus majade tähistus on suuresti puudulik, selle tagajärjel ei jõua abistajad aga tihti piisavalt kiiresti abivajajani. Abistajad võivad olla nii kiirabi, päästemeeskond

kui ka politsei. Maa-amet üritab aidata sellele probleemile lahendusi leida, kuid esialgu piirduakse eelkõige teavitustööga. Loodame, et appi tulevad ka kodanikualgatuslikud tegevused, näiteks „Teeme ära” kampaania. Tulevikus on kavas see oluline valdkond siiski ka seadustega reguleerida.

Nii nagu kunagi hakati suitsutaredele korstnaid ehitama ja põllu peal käimise asemel kemmergukultuuri edendama, on saanud täissuissetatud kontoritest ja baaridest puhta õhuga ruumid, autodes kasutatakse laste turvatoole jne. See kõik on võtnud oma aja, kuid praegu on need asjad juba iseenesestmõistetavad. Soovime jõuda ka selleni, et koha-aadress ja kohanimi ning silt viiksid kohale.

Veel üks näide elust enesest, kuidas valdkonna asjatundjad on kohanime küll määranud, kuid elus see ikkagi päris nii ei juurdu, nagu kunagi paika pandi. Kui küsida inimestelt, mis jõgi voolab läbi Tartu, siis enamik vastab, et tegu on Emajõega. Kõik, kes on maanteed mööda Tallinnast Tartusse sõitnud või vastupidi, on näinud silti:

See silt peaks olema ilma sõnata „SUUR”. Ametlikult on kohanimeregistri andmetel Eestis olemas Väike Emajõgi ja Emajõgi. Seda teab ka enamik inimesi, kuid silt tekitab paljudes kahtluse: äkki ma tean valesti, äkki on ametlik nimi Suur Emajõgi?

Siltide kaudu kinnistuvad paljud nimed inimeste mällu. Seega võib sildi kirjutaja osutada tunduvalt tähtsamaks kohanimemäärajaks kui kõik selleks valitud ja seatud asutused ja inimesed koos oma teooriate, raamatute ja registritega kokku. Seepärast on oluline, et kui mingi nimi või aadress kehtestatakse, muudetakse ära ka vastavad sildid ja viidad ning paigutatakse vajaduse korral ka uusi. Vastasel juhul ei tarvitse nimi ja aadress ikkagi toimida.

Teeseaduse kohaselt peab sildid ja viidad teedele paigutama ja kohanimed kirjutama vastavalt kohanimeregistris olevale nimekujule. Loodame, et ka eeltoodud näitest saame varsti rääkida mineviku vormis.

11.2. Siltide kultuur

Sageli leiavad inimesed, et aadressi ei saa muuta sest sildid on juba olemas ja uute tegemine on kallid. Siltide paigutamine hoonetele on ülitähtis kiireks koha leidmiseks. Toome paar näidet siltidest, mille paigaldamine ilmselt ei olnud kulukas kuid koha leiab nende abil hõlpsasti (kuigi siltide ilu jätab ilmselt soovida):

Eratee algusesse on paigutatud viide, mis näitab millise numbriga hooneteni selle kaudu pääseb.

Mõnikord on silt küll paigaldatud, kuid selle eest ei ole hiljem hoolt kantud. Sellisel juhul ei tarvitse hooneid enam üles leida. Pealegi peab arvestama, et taoline ligipääsule viitav silt oleks nähtav mõlemalt poolt tulijale.

Selline silt postkastil ei maksa ilmselt omanikule kuigi palju, kuid toimib koha leidmisel väga edukalt.

Jällegi väga hästi toimiv, kuigi mitte väga kena silt majal aitab kohta edukalt leida.

Mõnikord on tuntud objektide aadressiks ka hajaasustuses määratud liikluspinna järgne aadress, kuigi enamus inimesi teavad kohta ikka pigem selle objekti nime järgi (seda aga koha-aadressi ei kajastata).

Ilmselt Eesti suurima numbriga eluhoone on Tutermaal. Samas on omavalitsus määranud ka kohalikele teedele liikluspinna nimed, mille järgi aga paraku ei ole adresseeritud ühtegi hoonet ega maaüksust.

Sama hoone üks sissekäikudest, mille kaudu pääseb korteritesse.

Sildi võib paigutada ka akna taha – nõnda ei ole karta selle hävimist loodusjõudude ega ka vandaalitsejate tegevuse tagajärjel. Samuti on taoline silt ilmselt mõnevõrra odavam maja seinale paigutatavast sildist.

Hajaasustuses on tavaliselt aadressideks nimed. Kuigi ametlikus koha-aadressis juurdemõeldavat sõna nagu „talu“ välja ei kirjutata, siis postkastile ja näiteks kirjaümbrikule võib selle julgesti kirjutada.

Ühe suure probleemide grupi moodustavad sellised juhtumid, kus ühel maaüksusel asub mitu eluhoonet. Näiteks Raadiku tn 8 Tallinnas. Ehitisregistris ja seega ka ADS-i infosüsteemis on kõigil sellel maaüksusel paiknevate hoonete aadressiks Raadiku tn 8. Andmed hoonete siltidel ja andmekogudes ei kattu, sest inimesed teavad olevat hoonetel erinevad aadressid: Raadiku tn 8/1; Raadiku tn 8/2 jne.

Neis hoonetes ei pruugi inimesed õigeaegselt politsei või päästeteenistuse abi saada, sest teatavad oma aadressi majadele paigutatud siltide järgi. Samas ei leia neid andmeid vastavatest registritest, sest omavalitsus ei ole neid registritesse sisestanud.

Hoonetel olevad sildid ei lähe kokku registrites olevate andmetega ja sageli juhtub, et nende majade elanike post satub valesse postkasti.

11.3. Mõistetes on segadus

Sageli valitseb inimeste arusaamades suur segadus, kui räägitakse kohanime ja koha-aadressiga seonduvatest mõistetest. Koha-aadressina mõistetakse ja kasutatakse segiläbi alljärgnevat.

Talu nimi

Talu nimi ei ole üheski registris kirjas ja eksisteerib sageli ainult inimeste teadvuses, mõnikord ka siltidel. Kuna registrites talu nime ei registreerita ja asukohaga kaardil ei seostata, siis ei saa seda kasutada koha leidmiseks. Juhuslikult võib talu nimi langeda kokku katastriüksuse nimega – sel juhul saab seda nime kasutada. Sageli on aga talu nimi ja katastriüksuse nimi täiesti erinevad:

KATASTRIÜKSUSE ADDRESS:

Viljandi maakond, Karksi vald, Tuhalaane küla, Metsanurga

- Firma nimi

Äriregistris registreeritud ettevõtte nimi ei ole lihtsal meetodil kaardiga seostatav, seega on ta koha leidmiseks sobimatu. Mõnel juhul võib firma nimi langeda kokku katastriüksuse aadressiga, sel juhul saab seda kasutada ka koha leidmiseks. Kuna aga ettevõtete nimedele ei laiene samad nõudmised nagu kohanimedele ja koha-aadressidele, siis võib juhtuda, et peale koha-aadressi korrastamist firma nimi ja koha-aadress enam kokku ei lange. See on ka sageli üks probleem, mille pärast maaomanikud katastriüksuse nime muutmisele vastu seisavad. Seaduse kohaselt tuleb ainult firma ärihuvides pandud võõrapärane koha-aadress ära muuta, kui ei ole muid põhjendusi, miks keeleliselt võõras nimi peab alles jääma.

- Ärinimi

Ärinimi on kirjutatud näiteks poe sildile, see ei tarvitse olla üheski riiklikus registris. Selline nimi ei ole lihtsal meetodil kaardiga seostatav, seega on ta koha leidmiseks sobimatu. Kohalike elanike jaoks on selline siltidel põhinev kohaleidmise süsteem suurepärane, paraku ei sobi see aga kaugemalt tulijaile. Kui sildil olev nimi vastab koha-aadressi nõuetele, võib selle ka kehtestada katastriüksuse nimena, kuid siiski ei ole soovitatav igakordse ärinime vahetamise puhul hakata koha-aadressi muutma.

- Toote nimi

Toote nimi on kirjas toodetel ja firma reklaamsiltidel ning seda levitatakse meedias. Sellised nimed võivad olla küll siltide vahendusel jällegi kohalikele inimestele teada ning toimida ka kohalejõudmiseks abistavalt, kuid kohanimena ega koha-aadressina neid siiski käsitleda ei

saa. Probleem on sama mis ärinimede korral: toodete nimed ei ole üldjuhul väga püsivad ning ei ole mõistlik iga nime, mis kusagile sildile on kirjutatud, kohanimena kehtestada.

- Inimese nimi

Üsna levinud on, et kohta nimetatakse inimeste järgi, kes seal elavad. Inimese nimi on kirjutatud ka postkastile ja majasildile ning seda peetaksegi kohanimeks ehk talu nimeks. Kui majja tulevad järgmised inimesed, siis hakatakse kasutama nende nime. Selline traditsioon õigustas end ehk varasematel aegadel talu esmaasukate korral ja sel ajal, kui sama nimega pere elas kaua aega (mitme põlvkonna vältel) ühes kohas. Siis jäigi see perenimi talule külge ja registreeriti registrites. Tänapäeval tuleks valida sobivamad talunimed. Endisaegsete talude korral oleks nüüd aeg otsida üles vana kohanimi, kasutada seda ja jätta nimi igakordse uue omaniku (või omaniku nimemuutuse) korral muutmata.

- Kinnistusraamatu registriosa nimi, nn kinnistu nimi

See võib kokku langeda katastriüksuse lähiaadressiga, aga ei pruugi. Kinnistu registriosa pealkirja ossa kirjutatav kinnistu nimi ei ole otseselt seostatav üheselt mõistetava asukohaga kaardil, sest ühte kinnistu registriosas võib kuuluda mitu katastriüksust ja igaühel neist võib olla erinev aadress. Seejuures võivad ühte registriosas kuuluvad katastriüksused asuda ka eri maakondades. Omanik võib igal ajal muuta oma soovi järgi registriosa pealkirja. Samuti võib omanik osta juurde maaüksusi ja lisada need samasse registriosas, müüa osa registriosas olevatest maaüksustest ning jätta tehinguid tehes registriosa nime muutmata sõltumata sellest, millise koha-aadressiga on parajasti registriosas kuuluvad maaüksused. Kui kinnistu registriosa nimi langeb kokku kõigi sellesse registriosas kuuluvate katastriüksuste nimedega, siis on see kasutatav nende maaüksuste leidmisel, kuid samas võidakse leida ühe otsitava koha asemel mitu kohta. Seega ei ole tegelikult tegu mitte koha-aadressi ega kohanimega, vaid kohtade komplekti ühisnimetajaga (vt lisaks peatükki „[Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa](#)”).

- Katastriüksuse lähiaadress, sealhulgas katastriüksuse nimi

See on ainuke andmerühm siin käsitletuist, mida saab üheselt siduda kaardil asukohaga ning kasutada tegelikult koha leidmisel. Veelgi täpsemalt on võimalik kohta leida hoone lähiaadressi järgi, juhul kui on olemas ka hoone asukoandmed.

Eelkirjeldatud segadus on tingitud sellest, et koha-aadresside ja osaliselt ka kohanimede rakenduslikus valdkonnas on põhjalikud reeglid pikemat aega puudunud. Ühiskonnas laialt levinud arusaam, et aadressid ja kohanimed on kõigile üheselt selged ja nende peale pole mõtet aega raisata, on viinud paratamatult suure segaduseni.

Seejuures tuleb märkida, et kohanimede valdkonnas on väga olulised asjad ära tehtud, näiteks kohanimeseadus ja suur hulk kohanimede uurimis- ja kogumistööd. Samas on jäänud tagasihoidlikuks valdkonna rakenduslik pool adresseerimissüsteemi ülesehitamisel kohalikes omavalitsustes ja ka teadlikkus elanikkonna hulgas laiemalt.

Evolutsiooniteooria järgi peaks kõik iseenesest paremaks minema, paraku on aga tihti vastupidi: asjad, mille eest keegi hoolt ei kann, lähevad aina hullemaks. Olukorra parandamiseks ongi loodud aadressiandmete süsteem ning reaalsed seaduslikud eeldused kohanimede ja aadresside andmete korrastamiseks infosüsteemides. See eeldab selgitustööd kohalikes omavalitsustes ja infosüsteemide haldajate teavitamist ning nende jõupingutusi andmete korrastamiseks.

11.4. Osa süsteemist on inimeste peas

Infosüsteemide rajamise üks mõte on, et üksikute inimeste peas olev teave kogutakse kokku

ning tehakse suuremale hulgale inimestele kättesaadavaks. Selline toimimine annab ühiskonna arengule suure hulga eeliseid.

Kohaliku elu korraldamiseks piisab sageli, kui kasutusel on nn folkloorsed, suust suhu levivad aadressid. Nende hulka kuuluvad ka eelnimetatud isikupõhised, firmade või füüsiliste isikute nimed, toodete nimed ja siltidel olevad nimed, mida ei ole registritesse kantud.

Toome ühe näite. Kogu aadressidega seotud infot haldab Metsanurga vallavalitsuses üks kõiketeadev ametnik, näiteks proua Kaasik, kelle olemasolu on iseenesestmõistetav nagu päikesetõus igal hommikul. Pole olemas kohaliku elu küsimust, mida proua Kaasik ei tea, kogu infovahetus toimub tema kaudu ja ta saab uue info alati esimesena kätte. Kui näiteks uus postiljon ei tea mõnda kohta, küsib ta proua Kaasiku käest järele, ja kui proua Kaasik midagi veel ei tea, siis teeb ta selle endale kiiresti selgeks ja hoiab meeles, et öelda vajaduse korral ka teistele. Seepärast toimib omavalitsus laitmatult, kõik vajalikud tööd ja tegemised saavad tehtud.

Sellise elukorralduse puuduseks on aga, et paraku ei tea tuletõrje proua Kaasikult kohalesõitmiseks juhiseid küsida ja jõuab seetõttu härra Tamme maja juurde kaks tundi pärast väljakutset, sest vallas puuduvad korrektsed koha-aadressid, mis oleksid registritesse kantud. Samuti puuduvad sildid ja viidad.

Ühel päeval läheb proua Kaasik pensionile, haigestub ning viib aasta hiljem endaga hauda kaasa kõik kulda väärt teadmised...

Omavalitsuse toimimiseks on Metsanurga vallavalitsus sunnitud proua Kaasiku asemel palkama neli uut spetsialisti, kes koguvad ja korrastavad infot ning kannavad andmed registritesse. Kui see töö on tehtud, saab omavalitsus koondada seitse ametnikku, sest töö on muutunud märgatavalt tõhusamaks.

Nüüd on nii omavalitsusel kui ka riigi registrite andmete tarbijatel kasutada registrites olemasolev info ning keegi ei pea oma töö tegemiseks eraldi midagi kelleltki üle küsima. Andmeid uuendatakse registritevahelise andmevahetuse teel ning käsitsi tehtavaid kandeid on varasemast tunduvalt vähem.

12. Soovides on vastuolu

On veel üks vastuolu, mis tõkestab osaliselt aadressiandmete korrastamist ja inimeste andmetega seostamist infosüsteemides. Inimestel on kaks vastukäivat soovi.

1. Tahan kõiki teenuseid üha kvaliteetsemalt saada!
 - Las riik ehitab meile siia tee, las omavalitsus ehitab meile siia lasteaia ...
 - Miks meil registripõhist rahvaloendust ei tehta – arenenud riikides (Saksamaal, Norras jm) loendatakse inimesed ja eluruumid üle ilma inimesi tülitamata.
 - Meil oleks siia vaja uut vee- ja kanalisatsioonitrassi ning elektriliini – nii palju inimesi on juurde kolinud.
 - Miks riik mulle teateid koju ei saada? Kui minu nimi interneti otsingumootoris sisse toksida, siis juba kolmanda vastuslehe pealt saab teada minu kontaktandmed. Aga seda teisena avanevat lehte ei tohiks lugeda, seal on mul vanad andmed.
2. Ma ei avalda enda asukohta (elukohta) ega hoonete andmeid riigile, ega meil mingi totalitaarriik ei ole!
 - Rahvastikuregistrisse ma küll oma õiget elukohta ei ütle, pole riigi ega valla asi, kus ma elan.
 - Mul ei olegi kindlat elukohta, kord olen siin, kord seal.
 - Ehisregistris tahetakse ju riigilõivu saada, ma saan oma sauna elumajaks ümber

ehitada ka ilma ehitusloata.

Sellises olukorras on aga väga rakse kvaliteetseid teenuseid pakkuda. Inimesed elavad aegruumis ja paraku ei saa tänapäeva teadmiste tasemel ilma asukohainfota paljusid teenuseid osutada. Pole ju riigil registrite andmete põhjal ülevaadet, kui palju ühes või teises piirkonnas inimesi elab, mis võivad olla nende igapäevased vajadused (näiteks kas on rohkelt noori peresid või on pigem vanemad inimesed). Maksutulude laekumine sõltub sellest, kuhu inimene on rahvastikuregistri andmete alusel registreeritud jne. Seega on kartus registris registreeritud ja üle loetud saada sageli takistuseks ka avaliku sektori teenuse saamisel. Loomulikult ei ole inimesed ammugi enam sunnismaised ja elavadki kord suvilas, kord linnas, ja tulevikus võiksid registrite tehnilised võimalused tagada ka selle info töödeldavuse. Siiski on ka praegu võimalik määratlada üks elukoht peamisena ja nende andmete alusel saaksid riik ja omavalitsus inimestega suhelda ning plaane teha.

Lisaks eeltoodule on valede või puudulike registriandmete korral tegu ka otseste lisakuludega andmete täiendava kogumise tõttu. Näiteks rahva ja eluruumide loenduse tegemiseks kulutab riik 2011. aastal umbes 19–25 € (300–400 krooni) iga inimese kohta.

2010. aasta alguse seisuga oli ainult umbes 80% inimestest rahvastikuregistri hoone tasemel aadresside alusel ADS-is olevate hoonete või katastriüksuste aadressidega seostatavad. Seega inimesel võib rahvastikuregistris isegi mingi aadress olla, kuid sellist aadressi ei ole määratud ühelegi hoonele ega katastriüksusele. Sisuliselt on selline aadress sisutühi, sest ei vii kuhugi kohale. Kui andmed registrites oleksid korras, siis saaks eespool mainitud raha eest hoopis midagi mõistlikumat teha ja võtta loenduse andmed registritest ilma inimesi tülitamata.

Tänapäeva ühiskonna paremaks toimimiseks on vajalik, et info registrites oleks kvaliteetne igas mõttes, nii täielikkuse kui ka sisulise õigsuse poolest, ning lisaks on muidugi oluline info tekkelugu. Ühtlasi on vajalik, et ühiskonna hoiakud toetaksid heal tasemel registrite toimimist.

Aadressiandmete süsteemi (ADS) tutvustus

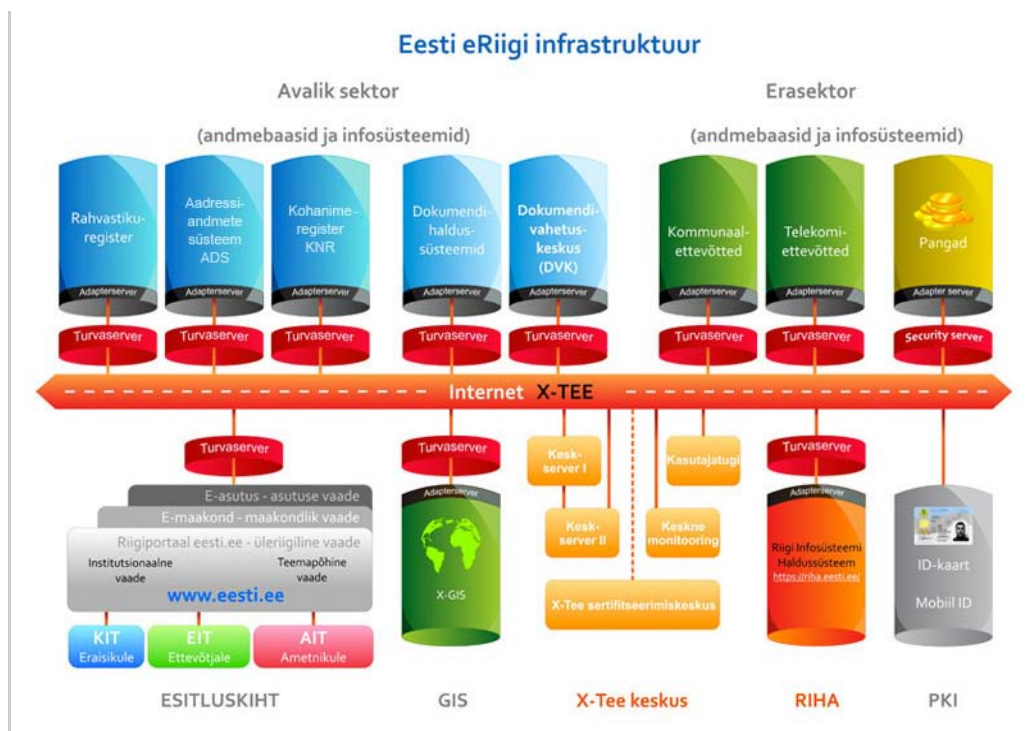
13. ADS riigi infosüsteemi osana

Aadressiandmete süsteem on üks oluline lüli hästi toimiva infoühiskonna ülesehitamisel. ADS on riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude tugisüsteem ja ruumiandmete infrastruktuuri põhikomponent ning ühtlasi on ADS ruumiandmete infrastruktuuri alus ja kindlustab andmekogude pidamist.

ADS-is kogutakse ja töödeldakse aadressiandmeid. ADS-i ülesandeks on tagada aadresside ühetaoline määramine ja kasutamine. Kui omavalitsus on näiteks hoonele aadressi määranud või seda muutnud, siis see teave peab jõudma kõikide registriteni ADS-i kaudu automaatselt ning kaob andmete käsitööna muutmise vajadus. Samuti ei pea tulevikus kliendid pärast omavalitsuse tehtud aadressimuudatust erinevate asutuste vahet käima, et muuta ära oma aadress kas registriandmetes või lepingutes. See peab toimuma automaatselt andmevahetuse korras.

Seega tugisüsteemina tagab ADS, et kõik aadressiandmed koos muudatustega on ühest kohast kõigile kättesaadavad. Samuti on ADS-i ülesandeks tagada aadresside määramise kvaliteet – näiteks peavad maaüksuste ja hoonete aadressid olema omavahel kooskõlas ja ühe muutmine peab üldjuhul kaasa tooma ka teise muutmise.

Andmevahetus erinevate süsteemiosade vahel käib X-tee kaudu. Avalikkuse teavitamiseks on loodud avalikud teenused internetis.

Avaliku sektori andmekogude hulka kuuluvad lisaks joonisel toodutele ka kohanimeregister ja maaregister, kinnistusraamat, ehitisregister ja palju teised.

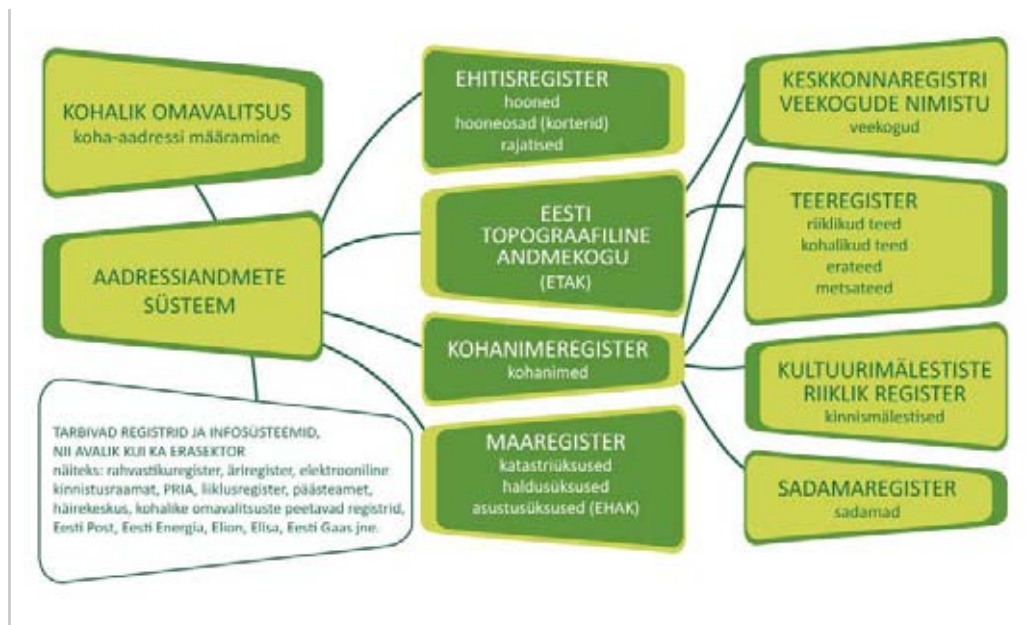
14. ADS-i haldussüsteem

ADS-i eesmärk:

- tagada aadressiobjektide ühene identifitseerimine nii objektide asukohas kui ka andmete alusel erinevates registrites;
- tagada koha-aadresside määramise ja aadressiandmete töötlemise funktsioonide ühetaoline korraldus.

Selleks tagatakse andmete kasutamise võimalus X-tee teenuste ja avalike teenuste kaudu.

Alates 2012. aasta algusest hakkab ADS toimima registrina ning kõik koha-aadressid tuleb omavalitsustel sisestada ADS-i otse. Lisaks annavad ADS-ile andmeid need registrid, mis peavad maaga seotud objektide andmeid oma põhiandmetena. Kõik ülejäänud registrid on tarbivad registrid, mille kaudu andmed ADS-i ei laeku, kuid kõik avaliku sektori hallatavad (riigi infosüsteemi kuuluvad) andmekogud peavad kasutama ADS-is olevaid aadressiandmeid. Loomulikult pakume ADS-i teenuseid ka erasektori tarbijatele, ADS-i andmed ja teenused on kõigile tasuta kättesaadavad.

Joonise keskmises osas on kastikeses kujutatud andmeid andvad andmekogud. Kõige olulisemad nendest on maaregister (maa-, haldus- ja asustusüksused), ehitisregister (hooned ja hooneosad, rajatised), kohanimeregister (ametlikud kohanimed) ja Eesti topograafiline andmekogu (ETAK, teede ja hoonete ning teiste objektide ruumikujud).

Praeguseks on täielikult liidestunud maaregister, kohanimeregister ja ehitisregister. Osaliselt on liidestunud ETAK.

Andmeid tarbivatest registritest on ADS-i jaoks olulisemad rahvastikuregister ja äriregister, sest nende andmete korrastamisel saab olulisel määral parandada andmekvaliteeti ka ADS-is, kasutades erinevaid kontrollimehhanisme.

- ADS on andmekogude pidamist kindlustav süsteem.
- Riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude pidajad peavad kasutama aadresside töötlemiseks ADS-i haldussüsteemi alates 1. jaanuarist 2009. a.
- ADS-i haldussüsteemis on ametlikud aadressiandmed.
- Aadressiandmed, mida ADS-i haldussüsteemis ei ole, ei ole ametlikud aadressiandmed.

15. ADS ruumiandmete seaduse (RaS) käsitluses

Ruumiandmete seaduse käsitluses ei ole ADS enam pelgalt teiste registrite tugisüsteem, vaid on ise register. Omavalitsused hakkavad ADS-i otse, ilma teiste registrite vahendusega andmeid esitama alates seaduse vastavate sätete rakendumisest 1. jaanuaril 2012. a. Ruumiandmete seadusega on antud konkreetselt koha-aadressi määramise kohustus omavalitsustele.

Tänu ruumiandmete seadusele muutuvad aadressiandmed paremini kontrollitavaks ja kvaliteetsemaks. Toome siinkohal ära mõned kõige olulisemad põhimõtted aadressiandmete kohta.

- Üheski registris ei tohi enam tekkida ühtki uut Eesti koha-aadressi enne, kui see ei ole ADS-is registreeritud (varem tekkisid koha-aadressid maaregistri ja ehitisregistri kaudu kontrollimatult).
 - RaS § 42: *Maaüksusel maakatastriseaduse tähenduses (edaspidi maaüksus) ja hoonel peab olema määratud koha-aadress.* § 55 lõige 4: *Koha-aadressita maaüksuse koha-*

aadress tuleb määrata enne kohaliku omavalitsuse haldusakti vastuvõtmist selle aadressiobjekti moodustamise kohta.

- Hooneosade koha-aadressi peab määrama juhul, kui tegemist on eluruumiga või kui selle eristamine aadressi alusel on vajalik muul põhjusel. § 55 lõige 4: **Uue hoone koha-aadress tuleb määrata hiljemalt enne selle hoone püstitamiseks ehitusloa andmist, korteri ja muu hooneosa koha-aadress tuleb määrata hiljemalt enne hoone kasutusloa andmist.**
- Varem määratud koha-aadressid registreeritakse ruumiandmete seaduse rakendussätete alusel ADS-is ära automaatselt.
- Ruumiandmete seaduse § 48 sätestab kõige olulisemad nõuded koha-aadressi osas järgmiselt: *Koha-aadress peab tagama objekti leidmise geograafilises ruumis, olema minimaalselt vajaliku pikkusega, vastama kultuuritavadele ja keelenõuetele ning olema kooskõlas aadressiandmete süsteemiga.*

NB! Ruumiandmete seaduse § 55 lõiget 4 ning §-e 56, 57, 60, 61 ja 76 rakendatakse alates 1. jaanuarist 2012. a.

15.1. Järelevalve ruumiandmete seaduse alusel

Koha-aadresside määramisel ja korrastamisel on võtmepositsioonil kohalikud omavalitsused. Maa-amet eelkõige nõustab omavalitsusi ja toetab nende tegevust koha-aadresside korrastamisel. Kuid vajaduse korral teeb Maa-amet ka ettekirjutusi koha-aadressi määrajatele (omavalitsustele). Järelevalvet koha-aadresside määramise ja ADS-i nõuetest kinnipidamise üle teeb Maa-amet ([ruumiandmete seaduse](#) § 76 alusel). Kui ettekirjutust ei täideta, on võimalik ka sunniraha määramine.

Järelevalve on vajalik seetõttu, et riik kannatab majanduslikku kahju, kui kohanimed ja koha-aadresse nõuetele vastavaks ei muudeta. Kui aadressiandmed ei ole korrastatud ja ühtlustatud, siis ei saa registrite vahel andmeid seostada. Andmevahetus on takistatud, toimub samade andmete mitmekordne kogumine ning riigi infosüsteem ei toimi. Kõik need asjaolud toovad riigile kaasa hulgaliselt lisakulutusi.

Registrite andmete kvaliteedist ja seostatavusest saab üsna hea ülevaate riigi statistika tootmise käigus. Näiteks ei ole võimalik registripõhine rahva ja eluruumide loendamine aastal 2021 nagu on tänaseks kavandatud, kui juba täna ei asuta andmeid korrastama. Teatavasti aasta 2011 lõpus algav rahvaloendus peaks olema Eestis viimane nn traditsiooniline (ükselt-uksele ja üksikisikute ankeetidega toimuv) rahva- ja eluruumide loendus. Rahvaloendused toimuvad iga kümne aasta järel ning aastal 2021 on kavas teiste arenenud riikide eeskujul üle minna registripõhisele loendusele, mille käigus võetakse registritest inimeste andmed ning kasutatakse neid statistilisteks analüüsideks ilma inimesi tülitamata. Registripõhisele rahvaloendusele üleminekuks on kavandatud prooviloendus juba aastal 2014.

Selleks, et aadressiandmed saaksid piisavalt kiiresti korrastatud ja edaspidine andmete kvaliteet oleks jätkusuutlik, tuleb tagada:

- eelkõige kõigi osapoolte ühtne informeerimine (koolituste ja infomaterjalide olemasolu);
- mentortegevus (iga ametniku toetamine tema tegevuses, nõustamine jne);
- omavalitsuste rahastamine (vajalik on võimalikult täpselt välja selgitada lisakulud ning leida võimalused nende katmiseks kas eraldi projektide raames või riigi eelarvest);
- andmete tootmise ja korrastamise tegevuse üle järelevalve (sest paraku mitte kõik omavalitsused ei ole koostöö tegemisest ühel või teisel põhjusel huvitatud).

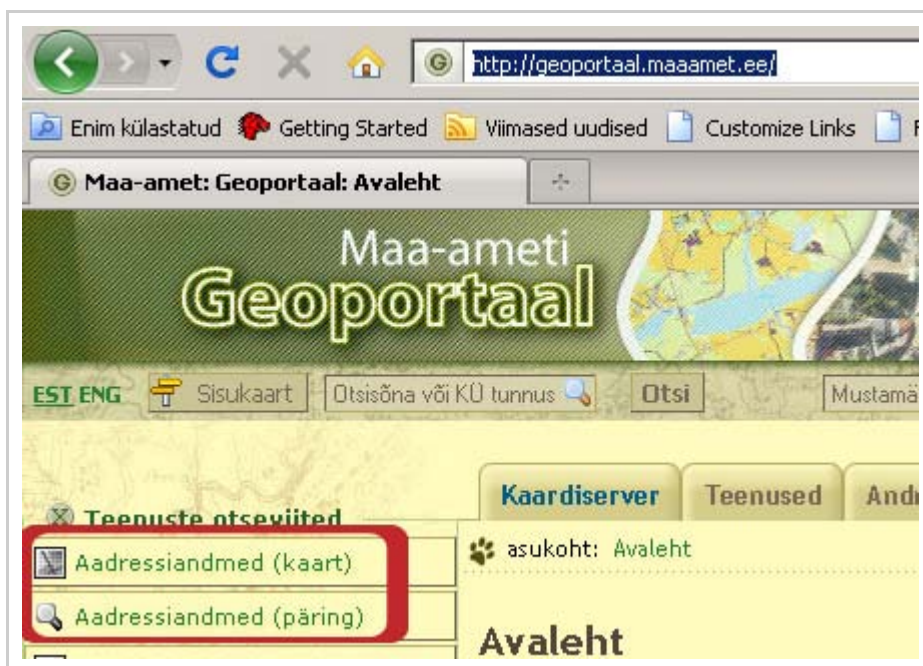
16. ADS-i toimimine

ADS-i toimimise eest vastutab Maa-amet, kes:

- tagab infosüsteemi toimimise ja arendamise;
- tagab aadressiobjektide koha-aadresside, liikide, ruumiaadresside, ruumikujude, aadressipunktide ja ruumikujudega seotud metaandmete hoidmise ja koha-aadresside väljastamise teenuste kaudu;
- peab aadressiobjektide liikide klassifikaatorit;
- teostab aadressiandmete ja aadressiobjektide ruumiandmete analüüsitöid ning loob koha-aadresside ja aadressiobjektide vahel seosed;
- toodab aadressiobjektide ruumiaadresse;
- tuvastab ebakorrektselt määratud aadressid ning teavitab nendest vastavat aadressiandmete vastutavat töötajat ja koha-aadressi määrajat (s.o omavalitsust);
- tuvastab koha-aadresside muudatuste vajadused ning teavitab nendest vastavaid registreid (näiteks kui muutub tänavanimi, siis on vaja ADS-is vastavate hoonete ja korterite koha-aadressid muuta);
- pakub avalikke ja X-tee teenuseid aadressiandmete kasutamiseks, sh tagab võimaluse andmeid vabalt alla laadida;
- toodab järgnevussuhete infot nii koha-aadressi struktuurielementide kui ka koha-aadressidele ning tagab selle info kättesaadavuse (aadressimuudatuste korral saab teada ka varasema aadressi);
- kogub peale ametlike aadressiandmete ka mitteametlikke aadressiandmeid ning pakub seda infot erinevate teenuste kaudu. Mitteametlike andmete haldamisel on peaeesmärgiks nende osakaalu vähenemine ning ametlike andmete osakaalu suurenemine selle võrra. Peale omavalitsuste poolset kontrolli ning kinnitamist saavad mitteametlikud aadressid ametlikeks.

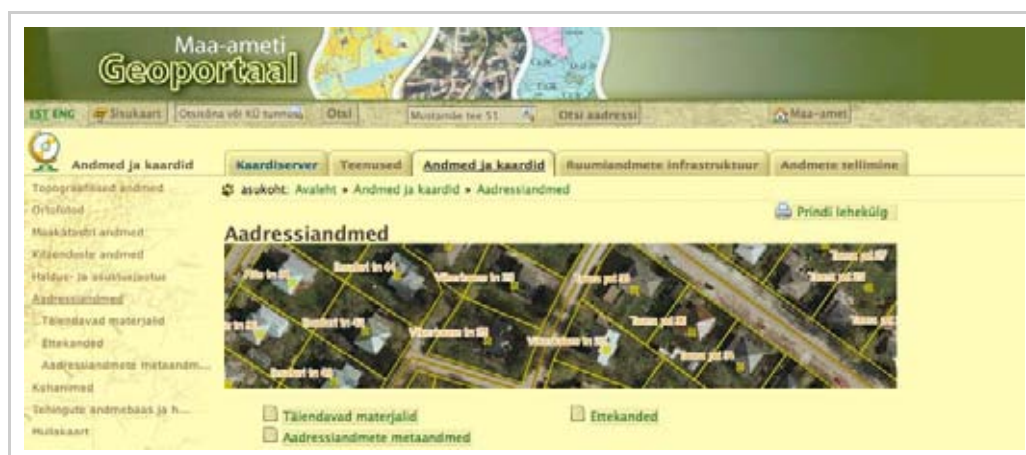
17. ADS-i teenused

ADS-i puhul pakub Maa-amet nii avalikke veebiteenuseid (päringu- ja kaarditeenus) kui ka infosüsteemide omavaheliseks suhtluseks mõeldud X-tee teenuseid (X-tee teenuste kohta vt peatükist "[ADS-i X-tee teenused](#)"). ADS-i avalikud teenused on kättesaadavad Maa-ameti [geoportaalil](#):

Lisainfo on kättesaadav Maa-ameti geoportaalis:

<http://geoportaal.maaamet.ee/est/Andmed-ja-kaardid/Aadressiandmed-p112.html>

17.1. ADS-i avalik päringu- e tärkrakendus

See [rakendus](#) on loodud kohalike omavalitsuste ja avalikkuse jaoks suuremahulisemate päringute tegemiseks. Rakenduses on võimalik teha erinevaid päringuid, otsida vigu ja andmeid alla laadida. Avalikes rakendustes on saadaval nii ametlikud kui ka mitteametlikud aadressiandmed.

- Päringuid saab teha nii aadresside, objektide kui ka aadressi struktuurielementide (komponentide) kohta.
- Praegu saab alla laadida kuni 1000 kirjet korraga. 2012. aastast võimaldame avaliku rakenduse kaudu alla laadida ka ADS-i standardseid väljavõtteid ilma piiranguteta.
- Saab uurida aadresside kvaliteeti.
- Saab päringu tulemustega suunduda kaardirakendusse ühe objekti kaupa (juhul, kui objekti ruumiantmed on olemas).

<http://geoportaal.maaamet.ee/est/Aadressiandmed-paring-p386.html>

ADS-i tärkrakendus on oluline abivahend koha-aadresside korrastamisel, sest rakenduse kaudu avalikustatakse ka koha-aadresside võimalikud probleemid (vt lisaks peatükki „[Koha-](#)

aadresside määramine ja korrastamine”, milles kirjeldame täpsemalt tööprotsessi).

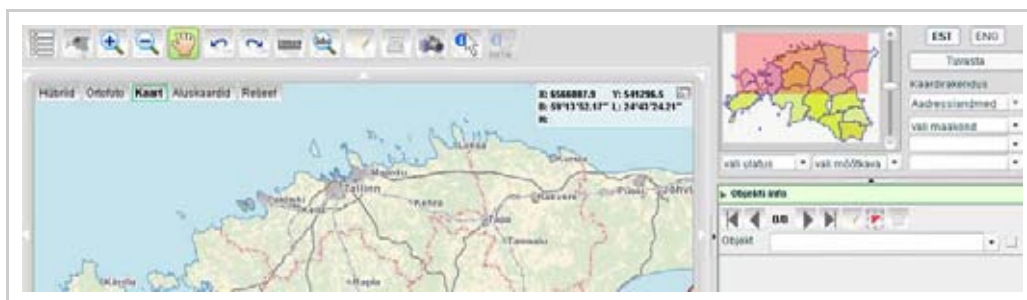
Samad võimalused realiseeritakse ka omavalitsustele loodavas aadressiandmete registreerimise rakenduses.

17.2. ADS-i avalik kaardirakendus

ADS-i kaardirakenduses on võimalik kasutada kõiki Maa-ameti X-GIS kaardirakenduste mugavusi, teha erinevaid aadressipäringuid, aadressiandmeid kaardil vaadelda ning koostada kaarditrükiseid. Eraldi on vaadeldavad nii ametlikud hooned (need, mille andmed pärinevad ehitisregistrist (EHR)) kui ka mitteametlikud hooned (andmed on kogunud Maa-amet eraldi projekti raames).

- Saab vaadelda andmeid kaardil.
- Saab teha kiireid päringuid aadressiobjektide kohta, millel on olemas asukoohaandmed.
- Saab teha kaarditrükiseid.
- Saab vaadelda tänapäevaseid ja ajaloolisi kaarte.
- Saab uurida hoonete ruumikujude kvaliteeti – näiteks EHR-i hoonete ruumikujude erinevusi ADS-i hoonete ruumikujudest.

<http://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver/Aadressiandmed-p125.html>

Andmed ADS-is

18. 2011. a. sügisel

Aadressiandmete mahust Eestis annab hea ülevaate objektide arv. 2011. aasta sügisel on ADS-is:

- 900 000 hoonet
- 520 000 hooneosa (korterit ja muud adresseeritavat hooneosa)
- 610 000 katastriüksust
- 15 maakonda
- 226 omavalitsust (omavalitsuslikud linnad ja vallad)
- 4640 asustusüksust (külad, vallasisesed linnad, alevid, alevikud)
- 14 linnaosa
- 40 000 kohanimeobjekti, neist:
 - 15 000 liikluspinda (nt tänavad, puiesteed)
 - 760 väikekohta (nt endised aiandusühistud, suvilaühistud)

Igal objektil võib olla mitu aadressi ja üks aadress võib olla omistatud mitmele objektile. Aadressiandmed jagunevad kahte suurde rühma:

- ametlikud aadressiandmed (jõuavad ADS-i ametlike registrite kaudu);
- mitteametlikud hoonete aadressiandmed (kogutud eraldi projektide või infovahetuse käigus muude infoallikatega).

18.1. Ametlikud aadressiandmed

Ametlikke aadressiandmeid esitavad ADS-i kolm registrit: Maaregister, Ehitisregister ja Kohanimeregister.

- ADS-i ametlikus osas on umbes 1,8 miljonit aadressiobjekti (2009. aastal 1,6 mln), sh kohanimeobjektid, haldus- ja asustusüksused, maaüksused, hooned (665 000), hooneosad (nt korterid).
- Objektidel on kokku umbes 1,2 miljonit kehtivat aadressi (2009. aastal 1 mln).
- Ühel objektil võib olla mitu aadressi ja mitmel objektil võib olla sama aadress. Näiteks kui hoone asub tänavanurgal, siis võib sellele määrata aadressi mõlema tänava järgi. Reeglina on maaüksusel ja sellel paiknevatel hoonetel (nt elamu ja kaks kuuri) sama aadress, seega on sageli mitmel objektil üks aadress.
- Liikluspindu on ligikaudu 15 000 (2009. aastal 13 600), nende hulk kasvab pidevalt, sest omavalitsused korrastavad kohanimed ja vaatavad üle adresseerimissüsteemi.
- Väikekohti on ligikaudu 760 (2009. aastal 1200), nende hulk väheneb, sest pigem lähevad omavalitsused üle liikluspinnajärgsele adresseerimisele.

18.2. Ametlike aadressiandmete vastutusala

Ametlike aadressiandmete õigsuse ja korrastamise eest vastutab kohanime või koha-aadressi määraja, üldjuhul on andmete määraja ja esitaja kohalik omavalitsus. Maaüksuste aadressid jõuavad ADS-i maakatastri kaudu. Omavalitsus esitab maakatastrisse õigusakti, millega määrab maaüksustele koha-aadressid. Katastripidaja teeb katastrikande ja andmed laekuvad ADS-i automaatselt. Ruumiandmete seaduse alusel hakkavad alates 2012. aastast omavalitsused maaüksuste andmeid esitama ADS-i otse enne üksuse registreerimist maakatastris.

Ehitisregistris teeb omavalitsuse ametnik ise kandeid, ehitisregistri kaudu esitatakse hoonete ja hooneosade aadressiandmed automaatselt ADS-i. Ruumiandmete seaduse alusel hakkavad alates 2012. aastast omavalitsused hoonete ja hooneosade andmeid esitama ADS-i otse enne nende registreerimist ehitisregistris või hooneosa puhul enne kasutusloa väljastamist. Samuti tuleb esitada nende hoonete ja hooneosade andmed, mida ehitisregistrisse kanda ei kavatseta, kuid mis on faktiliselt looduses olemas.

Kohanimed väikekohtadele ja liikluspindadele määrab omavalitsus ning esitab õigusaktid kohanimeregistri pidajale (Maa-amet) ja kohanimenõukogule (tegutseb Siseministeeriumi juures). Kohanimeregistris tehakse kanne ja andmed laekuvad jällegi automaatselt ADS-i.

- Aadressiandmete vastutav töötleja (näiteks kohanimeregistri pidaja, ehitisregistri pidaja ja katastripidaja) on kohustatud teavitama aadressiandmete muudatustest ADS-i. Praeguseks on olemas tarkvara, mille kaudu andmevahetus oluliste andmeandjatega toimub automaatselt. Ruumiandmete seaduse alusel sisestab alates 2012. aastast omavalitsus maaüksuste, hoonete ja hooneosade andmed otse ADS-i infosüsteemi.
- Kõik muudatused salvestatakse ADS-i haldussüsteemis.

ADS teavitab muudatustest, muudatusvajadustest, andmeprobleemidest ja mittevastavustest nii omavalitsusi kui ka teisi tarbijaid kas X-tee kaudu või vajaduse korral näiteks e-kirja teel.

18.3. Mitteametlikud aadressiandmed

ADS-i on kokku kogutud kõik ametlikud aadressiandmed. Need on ametlikud kohanimed kohanimeregistrist, haldus- ja asustusüksuste andmed maaregistrist, katastriüksuste aadressid ja ruumiandmed maaregistrist ning hoonete ja hooneosade andmed ehitisregistrist. Paraku ei ole aga kaugeltki kõikide hoonete ja hooneosade andmed kantud ehitisregistrisse.

Ülevaade hoonete andmekvaliteedist

2010. aasta lõpu seisuga	Hoonete arv	%
Hooneid EHR-is kokku (kõik staatused)	664 811	
Neist:		
- aadress normaliseerimata (need hooned on ADS-i esitamata)	11 901	1,8
- aadressis puudub aadressinumber	3209	0,5
- aadress asustusüksuse tasemel	49 040	7,4
- aadress omavalitsuse tasemel	1245	0,2
Hoonete aadresside vigu EHR-is kokku	65 395	9,9

Hoone puudub ehitisregistrist	190 000	21%
Hoone aadress ei sobi katastriüksuse aadressiga (selle saab arvutada juhul, kui hoonel on EHR-is ruumikuju olemas)	5000	0,8%
Hoone ruumikuju erineb kaardistatud hoonest (selle saab arvutada juhul, kui hoonel on EHR-is ruumikuju olemas)	11 000	1,7%
Hoonel puudub EHR-is ruumikuju	500 000	77%

ETAK-is (topograafilises andmekogus) on umbes 900 000 hoonet, osa neist on varemed ja vundamendid. Hinnanguliselt on 2011. aasta sügisel EHR-ist puudu 190 000 hoonet. ADS-is on mitteametlikul kihil kõik ETAK-i hooned varustatud aadressidega ning tehtud andmed avalikkusele kättesaadavaks. Samas võib esineda ka olukordi, kus mõni hoone on kantud EHR-i topelt, ning sel juhul on EHR-ist puuduvaid hooneid arvuliselt veelgi rohkem.

Selleks, et riigil oleks ülevaade ka nende hoonete ja hooneosade aadressidest, mida ehitisregistris ei ole, ongi ühekordse projekti käigus kogutud ADS-i ka nn mitteametlike hoonete ja hooneosade aadressid ning asukohaandmed (x- ja y-koordinaadid). Paljudel juhtudel võib hoone isegi ehitisregistris olemas olla, kuid kui tal ei ole seal ruumikuju ja ka aadress on korrastamata, siis ei ole võimalik andmeid automaatselt seostada ning seega on hoone kohta

andmed nii ADS-i ametlike kui ka mitteametlike andmete hulgas.

Mitteametlikke andmeid saab ametlikuks muuta omavalitsuse töötaja ehisregistri kasutajaliidese kaudu, sest EHR-is on kasutajatele nähtavad ADS-i ametlikud ja ka mitteametlikud andmed. Mitteametlike andmete uuendamine toimub Eesti topograafilise andmekogu kaudu, millesse omakorda tulevad muudatused korraliste kaardistustööde põhjal. Andmeid lisandub ka teistest infokanalitest. Näiteks kui Eesti Post annab Maa-ametile teada aadressimuudatustest või andmete parandamise vajadusest, siis saab Maa-amet muuta mitteametlikke aadressiandmeid. Ametlike aadressiandmete muutmiseks on Maa-ametil võimalik edastada info omavalitsustele, kes saavad muuta andmeid ehisregistris, või katastriüksuste puhul esitada vastavad õigusaktid katastribüroole.

Ruumiandmete seaduse rakendumisel peavad omavalitsused kõigi hoonete ja hooneosade aadressid korrastama ning alates 2012. aastast esitama otse ADS-i. EHR-is korrastatud andmete puhul topelt tööd teha ei tule – need võetakse EHR-ist automaatselt ADS-i üle. Samuti on kavas võtta üle mitteametliku kihi andmed ametlikule kihile, kuid nende kohta tekib omavalitsustele hilisem korrastamise nõue. Edaspidi peab kohalik omavalitsus vastutama kõigi hoonete ja hooneosade koha-aadresside korrastamise ja ADS-ile esitamise eest sõltumata sellest, kas andmed on EHR-is olemas või mitte. EHR-i ega maaregistri kaudu alates 2012. aastast uusi aadresse tekkida ei või, kõik aadressid tuleb enne teistes registrites kasutusele võtmist registreerida ADS-is.

18.4. Mitteametlike andmete kogumine

- Aadressiandmete kogumise ja korrastamise projekt toimus 2009. aasta augustist kuni 2010. aasta juunini. Maa-ameti partnerid olid AS Eesti Post ja AS Regio.
- Koguti kokku ja korrastati Eesti hoonete ruumiandmed (asukohaandmed kaardil, sh x- ja y-koordinaadid), koha-aadressid, kasutusotstarbed, tüübid, hooneosade andmed ning seostati võimaluse korral EHR-i hoonetega.
- Leitud seosed EHR-i andmetega kasutatakse ära EHR-i andmete korrastamiseks.
- Andmed, mida seostada ei õnnestunud, viidi ADS-i mitteametlikule kihile.
- Käivitati andmevahetus ETAK-i ja ADS-i mitteametliku kihi vahel. EHR-is saab neid andmeid ka edaspidi kasutada.

18.5. Miks kohalikud omavalitsused (KOV-id) ei ole senini andmeid korda teinud?

- 2011. aastaks ei ole olnud reaalne EHR-i andmeid tavatöö raames korda saada, sest andmemahud on väga suured ja puudus õigusraamistik.
- Aadressiandmete muutmise eeldab haldusmenetlustoimingute läbiviimist.
- KOV-idel ei ole andmete korrastamiseks olnud piisavalt algandmeid.
- Seaduse tasandil ei olnud KOV-idele määratud kohustust andmekorrastuseks ega teostatud ka järelevalvet selle üle.

Ruumiandmete seadus parandab olukorda õigusraamistiku vallas ning kindlasti leitakse omavalitsustele ka vahendeid andmete korrastamiseks.

Mis on aadressiandmed

19. Aadressiandmed

Selles peatükis selgitame täpsemalt, mis on aadressiandmed. Kõige üldisemalt võib öelda, et aadressiandmed on andmed, mille alusel saab objekti reaalmaailmas leida. Siia hulka kuuluvad nii ruumilised asukohaandmed (nt x-, y- ja z-koordinaadid), kirjeldavad andmed (kohanimed, koha-aadressid) kui ka ajalised andmed (aasta, kuupäev, kellaaeg).

Käsiraamatus käsitleme aadressidena üksnes geograafilisi aadresse, kuigi mõistet „aadress” kasutatakse samuti võrguaadressi (ka IP-aadress), elektronposti aadressi või informaatikas mäluaadressi tähenduses.

Kitsamalt käsitletakse aadressiandmetena kindlat hulka andmeid, milleks on:

- kohanimed ja koha-aadressid;
- aadressiobjektide liigid (vastavalt ADS-i haldussüsteemis hallatavale aadressiobjekti liikide klassifikaatorile, eelkõige kohanimeobjektid, elamud, mitteelamud, hooneosad (nt korterid) ja katastriüksused);
- aadressipunkti x- ja y-koordinaat. Sama aadress võib olla mitmel objektil, kuid kuvamaks aadresse kaardil, valitakse üks esinduspunkt;
- objekti ruumikuju andmed. See on kogu objekti kujutis. Lihtsustatult öelduna näiteks hoone puhul tavaliselt nelinurk kaardil;
- aadressiobjekti unikaalne tehniline identifikaator (nt katastritunnus ja ehisregistri kood);
- aadressiandmete kehtivuse algus- ja lõpu-aeg. Ajaliselt on määratud, millal konkreetne aadress mingi objektiga seotud on või oli;
- aadressiobjekti andmete kehtivuse algus ja andmete kehtetuks tunnistamise korral kehtivuse lõpu kuupäev. Kuna aadress ei saa eksiteerida ilma, et oleks teada, millise objekti aadressiga on tegemist, siis käsitletakse aadressiandmetena ka objekti kehtivuse infot. Kui näiteks katastriüksus jagatakse ja tekivad kaks uut katastriüksust, siis esialgne katastriüksus kaob ja selle aadress antakse ühele uuele katastriüksusele.

Kõiki neid andmeid tuleb vaadelda kompleksis. Esmalt keskendume kohanimedele ja koha-aadressidele. Kindlasti käsitleme ka ruumilise paiknemise (ruumikuju) küsimusi.

19.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus

Põlised kohanimed on oluline ajalooallikas, kuid seda üksnes juhul, kui kohanimi on läbi aja säilinud. Kohaga õiges seoses olev ja hästi hoitud kohanimi kajastab sageli olulist infot konkreetse paiga kohta. Laiemas regionaalses plaanis kajastab kohanimi kunagist etnokultuurilist identiteeti, näiteks hiied, kantsimäed, kalmed jmt. Kohanimed on osa lokaalset identiteeti loovast märgisüsteemist. Samuti on kohanimi oluline orienteerumisevõrgustiku pidepunkt.

Hästi määratud kohanimi viitab koha tähenduslikkusele:

- kohaga seotud isikule;
- kohaga seotud sündmusele;
- koha välimusele;
- koha otstarbele;
- koha omadustele;
- koha paiknemisele millegi suhtes jne.

Soovitame kohanimemäärajatel lähtuda eeltoodud põhimõtetest.

19.2. Kohanimed aadressiandmete süsteemis

Kohanimed ja koha-aadressid aadressiandmete süsteemis on omavahel tihedalt seotud. Üldiselt saame öelda, et koha-aadress koosnebki peamiselt kohanimedest, millele on vajaduse korral lisatud ka erilisandeid.

Selles raamatus käsitletakse eelkõige aadressiandmete süsteemis olulisi kohanimedid. Kui kohanimed on hästi korrastatud, siis saavad ka koha-aadressid olla heas korras.

Definitsiooni kohaselt on koha-aadress territooriumi haldusjaotuse hierarhiast ja ametlikest kohanimedest lähtuv aadressiobjekti tekstilis-numbriline kirje.

Näiteks:

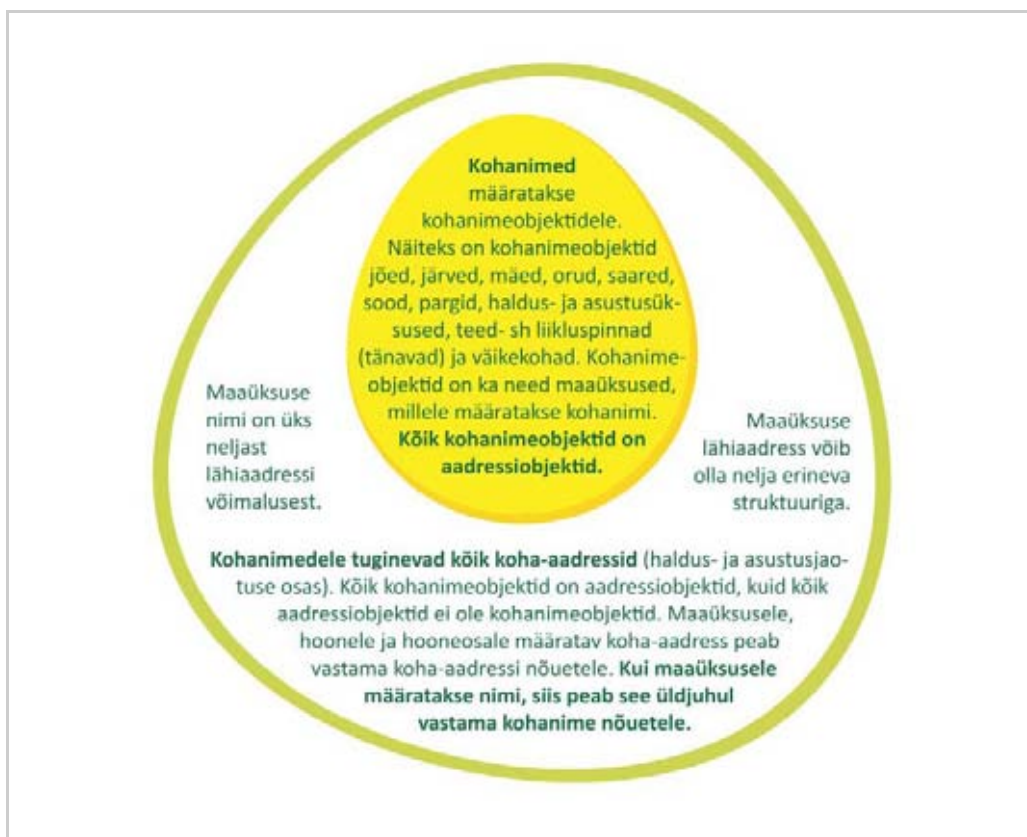
Marja maakond, Maasika vald, Varre küla, Mammu

Taristu maakond, Rongi linn, Piilupardi linnaosa, Siku tn 26

Muinajutu maakond, Leiutajate vald, Sea küla, Helmi väikekoht 3

Seega igas koha-aadressis on maakonna ja omavalitsuse nimi, mis on ühtlasi ka kohanimed. Kui omavalitsus jaotub veel ka linnaosadeks või asustusüksusteks (nt küla, alev, alevik), siis on needki kohustuslikud koha-aadressi osad ja samal ajal on tegu kohanimedega. Koha-aadressi osa on paljudel juhtudel ka väikekoha nimi ja liikluspinna nimi, mis on samuti kohanimed. Kohanimed on sageli antud ka maaüksustele. Sellisel juhul koosneb maaüksuse koha-aadress ainult kohanimedest.

Võttes kohanimede ja koha-aadresside käsitlusel võrdluseks näiteks muna, siis tuuma (munakollase) osa moodustavad kohanimed ja ülejäänud (munavalge) osa koha-aadressid.

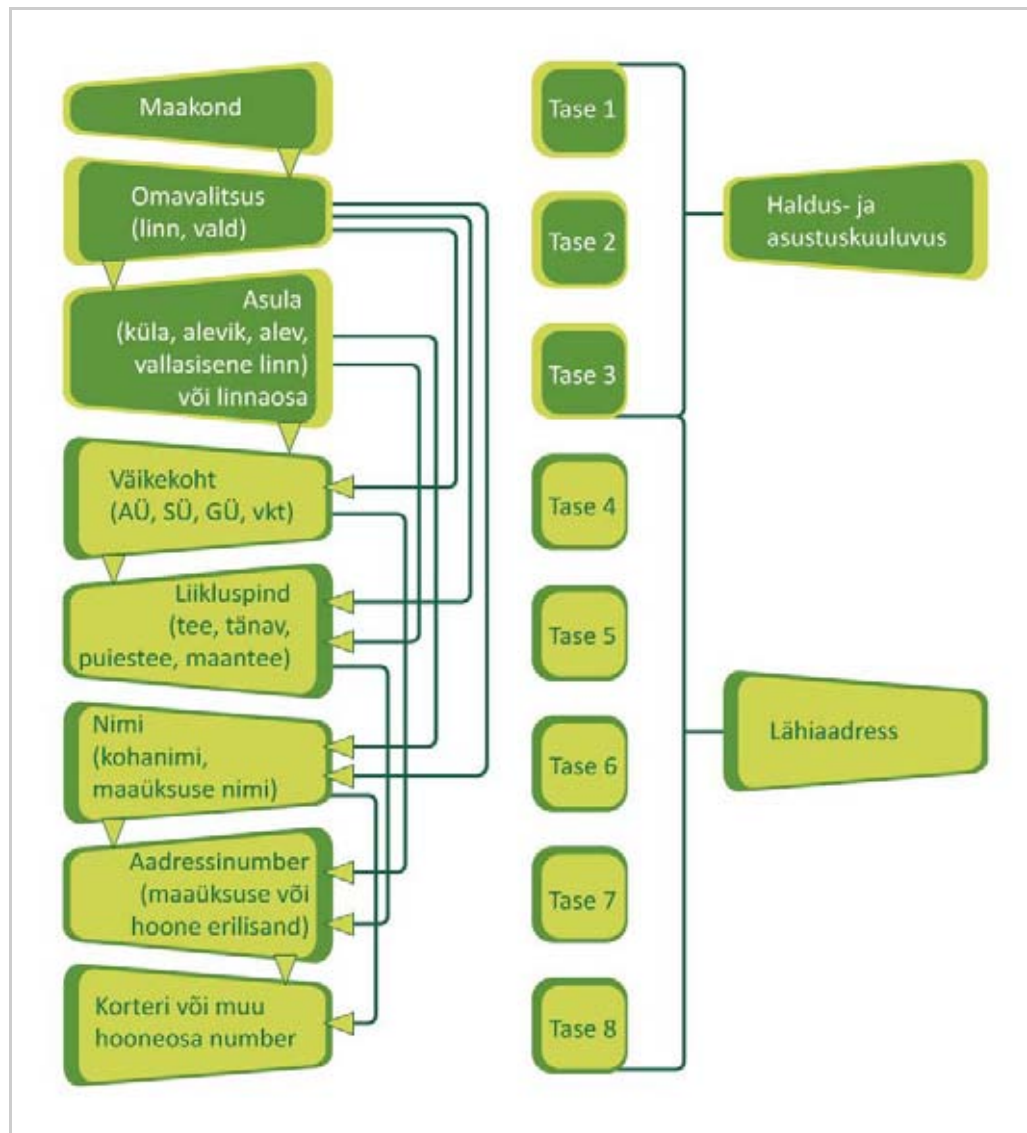
19.3. Koha-aadressi struktuurielemendid e komponentide tasemed

Ruumiandmete seaduse § 45 lõike 1 kohaselt on koha-aadressi struktuurielemendid järgmised:

1. maakonna nimi – nt *Põlva maakond*;
2. omavalitsusüksuse nimi – nt *Rapla vald, Kuressaare linn*;
3. asustusüksuse või linnaosa nimi – nt *Salutaguse küla, Järva-Jaani alev, Kiisa alevik, Antsla linn, Mustamäe linnaosa*;
4. väikekoha nimi – nt *Linda väikekoht*;
5. liikluspinna nimi – nt *Pikk tänav, Kase allée, Tamme põik*;
6. aadressiobjekti nimi – nt *Uuetoa, Taganurga, Tamme tänav L1, Jakob Hurda tänav 3 juurdelõige*;
7. aadressiobjekti number (edaspidi *aadressinumber*) ja sellele vajaduse korral lisatav täht (tähtlisand) – nt *Pikk tn 2, Kase allée 6a, Tamme põik 7*;
8. korteri või muu hooneosa number – nt *Pikk tn 2-8; Kase allée 6-3; Tamme põik 7-4*.

Koha-aadressi struktuurielement ei ole osavalla (näiteks Tudu osavald) ega asumi (näiteks Lilleküla asum) nimi, seega neid nimesid ei kasutata koha-aadressides.

Varasemas käsituses on struktuurielemente nimetatud ka aadressi komponentideks. Nii on see ADS-i infosüsteemis ka jäänud. Infosüsteemi ülesehituse seisukohast vaadeldakse komponente tasemetena.

Joonisel on nooltega näidatud struktuurielementide omavahelised võimalikud seosed (aadressimustrid). Esimesed kolm taset on haldus- ja asustusüksuste nimed. Tasemete 4–8 struktuurielemendid on lähiaadressi elemendid. See tähendab, et nendest elementidest võib moodustuda lähiaadress.

Mõned näited aadressimustritest:

- 1, 2, 5, 7 – maakond, omavalitsus, liikluspind (tänav), aadressinumber (näiteks Tartu maakond, Tartu linn, Turu tn 2);
- 1, 2, 3, 5, 7 – maakond, omavalitsus (linn), asula (linnaosa), liikluspind (tee), aadressinumber (näiteks Harju maakond, Tallinn, Mustamäe linnaosa, Mustamäe tee 51);
- 1, 2, 3, 6 – maakond, omavalitsus (vald), asula (küla), nimi (näiteks Jõgeva maakond, Jõgeva vald, Kaude küla, Kangru)
- Keelatud on näiteks muster 1, 2, 5, 6 – sest tase 6 võib järgneda ainult kas tasemele 2 (omavalitsuslik linn) või 3 (asula). Tase 8 (korterite või muu hooneosa number) võib järgneda ainult tasemetele 6 või 7.

Struktuurielementides kasutatakse ametlikke kohanimesid. Ruumiandmete seaduse § 49 sätestab, et Eesti haldus- ja asustusüksuste nimede esitamisel koha-aadressis kasutatakse Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaatoris esinevat nimekuju ilma lühendamata. Koha-aadressis kasutatavateks kohanimedeks on ainult ametlikud kohanimed kohanimeseaduse tähenduses.

19.3.1. Aadressipuu

Koha-aadresside struktuurset ülesehitust võib vaadelda ka puuna. Selline võiks välja näha kujuteldava Eesti aadressipuu tüvi koos põhiokstega.

Aadressi kolme esimese taseme komponendid on nagu puu tüvi ja suured oksad:

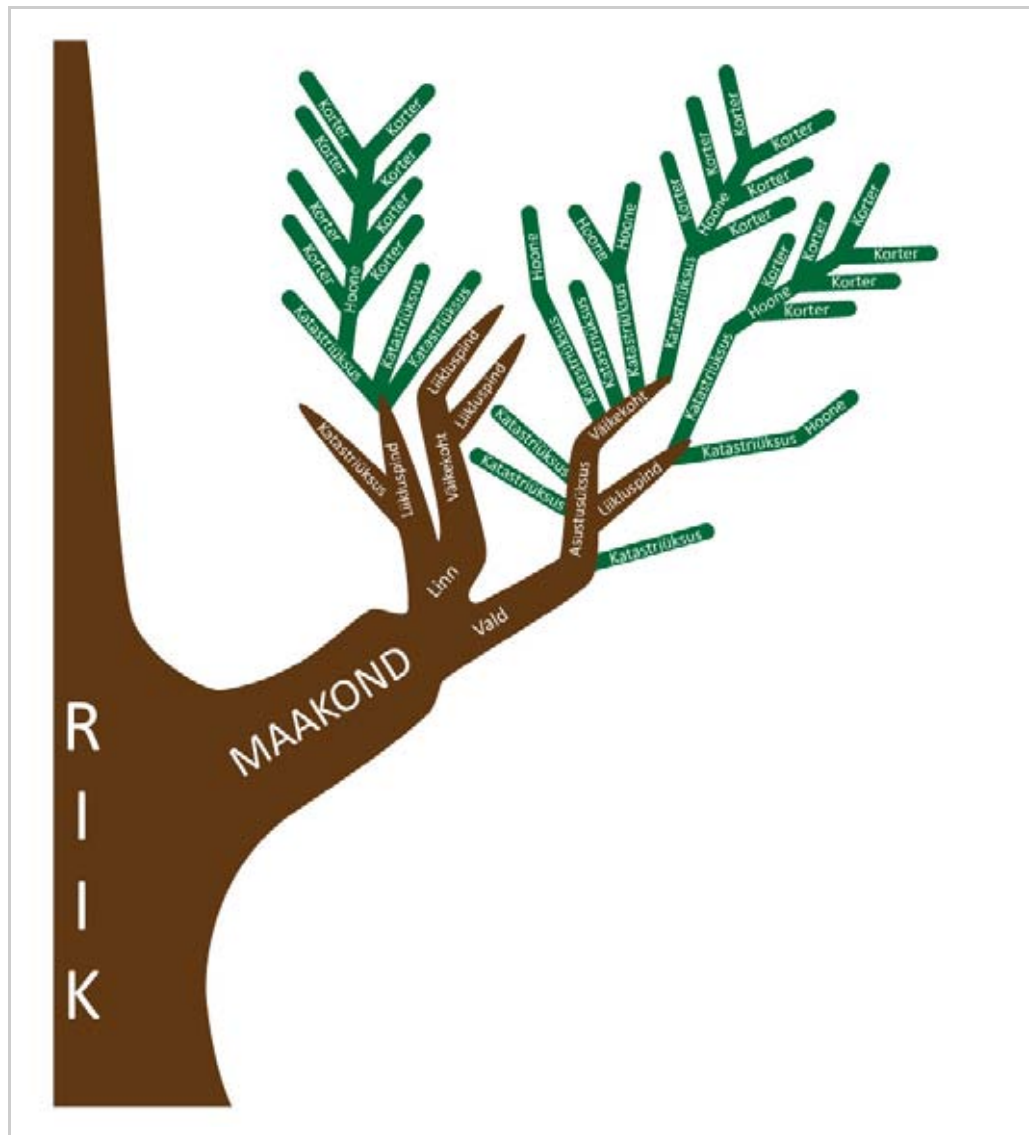
tase 0 – riik;

tase 1 – maakond;

tase 2 – omavalitsus (vald või omavalitsuslik linn).

Nende kolme esimese taseme puhul on tegu kohanimeobjektidega.

Ja aadressipuu väiksemad oksad (struktuurielemendid v komponendid) kuni lehtedeni välja:

Tase 3 – asula (küla, alevik, alev, vallasisene linn) ja linnaosa.

Tase 4 – väikekoht (nt aiandusühistu, suvilaühistu).

Tase 5 – liikluspind (nt tänav, puiestee, tee).

Tase 6 – maaüksuse nimi (võib olla kohanimi).

Tase 7 – aadressinumber (maaüksuse või hoone number vajaduse korral koos eristava numbriga või tähega e tähtlisandiga).

Tase 8 – hooneosa (korter) number.

Tasemetel 3, 4 ja 5 puhul, nagu kahe esimese tasemegi puhul, on tegu kohanimeobjektidega. Tasemel 6 võib olla nii kohanimed kui ka maaüksuste nimed, mis teenindavad tehnilisi objekte, ja seega sisalduvad nende nimedes erinevad tehnilised lisandid. Näiteks teede, trasside jmt teenindamiseks moodustatud maaüksuste nimedes kajastuvad vastavate objektide eristamiseks kasutatavad tehnilised tähised (numbrid, tähed), mis ei vasta kohanime määramise reeglitele.

Sellel kujuteldaval aadressipuul kasvavad oksad ja lehed alati kindla loogilise korra alusel ja omavahelistes struktuursetes seostes. Näiteks ei saa katastriüksuse oks kasvada kunagi otse

maakonna oksa külge, vahepeal peab olema kindlasti omavalitsuse oks ja kui omavalitsuses on külad, siis ka küla oks. Samuti ei saa korteri leht kasvada otse katastriüksuse oksa külge, vaid vahepeal peab olema kindlasti ka hoone oks. Kohe kui tekib puu kasvureeglitele mittevastav oks või leht, annab ADS sellest teada. Suurel osal juhtudel on praeguseks juba takistatud ebaloogiliste okste või lehtede teke, paraku on ehitisregistri kaudu veel mõnda aega võimalik ebaloogilisi andmeid esitada.

Pärast ruumiandmete seaduse rakendumist enam ebaloogilisi andmeid juurde tekitada ei saa ning varem tekitatud ebakorrektsed andmed tuleb omavalitsustel võimalikult kiiresti korrastada. Maa-amet abistab kõiki omavalitsusi, kes soovivad andmete korrastamisega tegeleda. Kui omavalitsus ei soovi riigiga koostööd teha ja koha-aadresse korrastada, siis rakendatakse ka järelevalvemenetlust.

Olles juba puu võrdluse kasutusele võtnud, võime ka öelda, et hea aedniku (ADS-i haldaja e Maa-ameti) eesmärk on aadressipuu oksad ja lehed korrastada nii, et kõik seni valesti kasvanud oksad ja lehed kasvavad õiges kohas ning tarbetud oksad ja lehed on üldse maha lõigatud. Selle eesmärgi täitmiseks on aga vaja omavalitsuste abi, kelle tegevuse kaudu saavad õiged oksad ja lehed tekkida ning valed ära kaduda.

19.3.2. Lähiaadress

Lähiaadress on kujuteldava puu peenemad oksad ja lehed tasemetel 4, 5, 6, 7 ja 8. Kui vaadata mõnd infosüsteemi rakendust, siis näeb koha-aadress tasemeliselt kujutatuna välja nii, nagu näha järgneval joonisel, ning lähiaadress moodustub viimasest viiest tasemest.

Maakond:	Harju maakond
Omavalitsus:	Kuusalu vald
Asustusüksus:	Hara küla
Väikekoht:	<määramata>
Liikluspind:	<määramata>
Nimi:	Ahumetsa
Aadressnumber:	<määramata>
Hoone osa:	<määramata>

lähiaadress

Maaüksuse lähiaadress on üks järgmistest:

kas

1) maaüksuse nimi (nt *Sõela*);

või

2) liikluspinna nimi koos liikluspinna liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Kosmose tn 5*);

või

3) väikekoha olemasolul väikekoha nimi koos väikekoha liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Linnutee väikekoht 18*);

või

4) kui väikekoht sisaldab liikluspinda, siis väikekoha nimi koos liigisõnaga ja liikluspinna nimi koos liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Heina maakond, Piima vald, Koore küla, Või väikekoht, Kreemitordi tn 8*). Sellist adresseerimist kasutatakse väga vähe. Kui väikekoht on juba nii suur, et adresseerimiseks on vaja kasutada liikluspindade nimesid, siis võib olla otstarbekas kaaluda aleviku või alevi moodustamist.

Ühes ja samas aadressis ei saa olla korraga nii maaüksuse nimi kui ka tänavanimi koos numbriga. Küll aga on võimalik, et maaüksusele määratakse mitu aadressi e paralleelaadressi, millest üks on tänavanimi koos numbriga ja teine paralleelaadress on

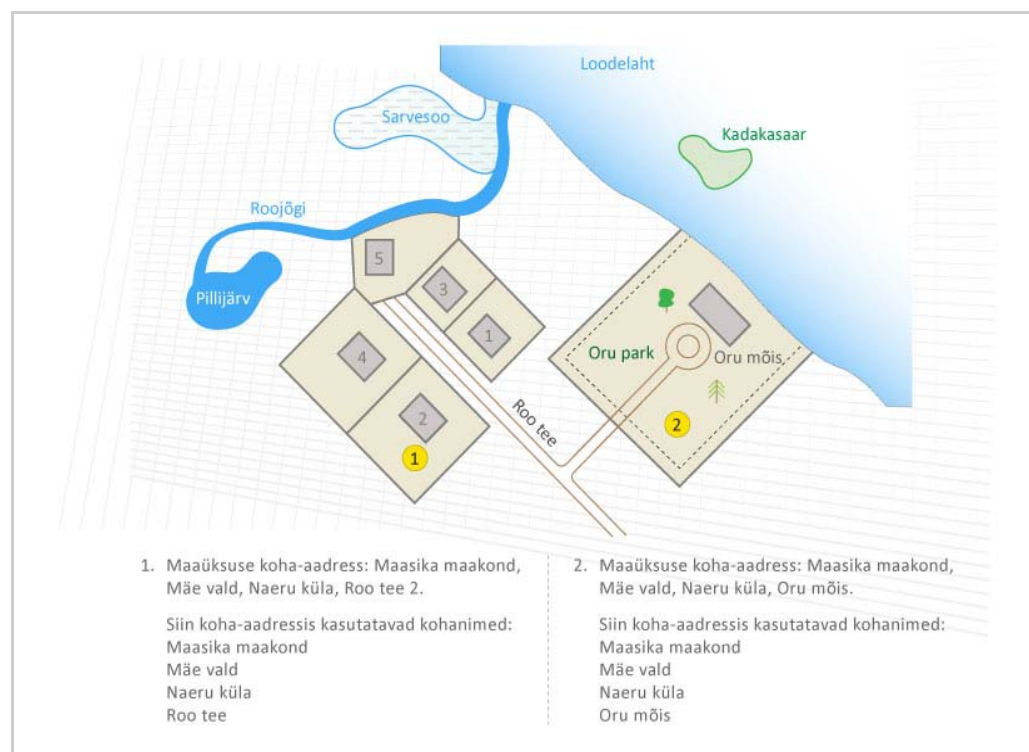
(talu) nimi (nt *Pikk tn 12 // Raja*). Selline võimalus on küll olemas, kuid soovime seda kasutada ainult olulise vajaduse korral (vt lisaks peatükki „[Paralleelaadress](#)“).

Lähiaadress ei ole maaüksuse nime vastand, vaid üldmõiste. Selle alla paigutuvad kõik neli lähiaadressi varianti, sh nimi. Seega ei ole küsimus, kas määrata maaüksusele nimi või aadress, korrektselt püstitatud. Nimi on üks lähiaadressi võimalusi.

19.4. Kohanimed ja koha-aadressid kaardil

Vaadeldes kohanimed ja koha-aadresse kaardil, saame ülevaate, millistes ruumilistes seostes on nimed ja aadressid omavahel.

Ruumilist seost kujutab järgmine kaardivaade.

Kaardile kantakse loodusobjektid koos kohanimedega (Sarvesoo, Loodelaht, Pillijärv, Kadakasaar, Roojõgi, Roo tee, Oru mõis jne). Kaardile kantakse ka hooned ja maaüksused. Maaüksuste ja hoonete juurde tavaliselt koha-aadresse pikalt välja ei kirjutata, kuid lisatud kaardil on nad olemas.

Toodud näidete järgi on näha, et hästi korrastatud kohanimed on omavahel seoses (nt *Roojõgi* – *Roo tee* ja *Oru mõis* – *Oru park*). Samuti on näites toodud kaardil ka koha-aadresside puhul tagatud loogiline korrastatus nii omavahel kui ka kohanimede suhtes. Maaüksused on adresseeritud kohanimedest tulenevalt ning vajaduse korral on lisatud aadressinumbri (nt *Roo tee 1*, *Roo tee 2* jne).

Omavalitsuste ülesandeks on teha oma territooriumil analoogne vaatlus ning panna end sellise inimese seisukohale, kes ei ole piirkonnas varem käinud ega tunne ühtegi kohalikku. Ka võõras inimene peaks hästi määratud kohanimede ja koha-aadresside vahel leidma loogilisi seoseid, sest see lihtsustab objektide leidmist looduses. Oluline on, et kohanimede ja koha-aadresside määramise tuhinas ei tekitataks vastuolulisi ja eksitavaid andmeid.

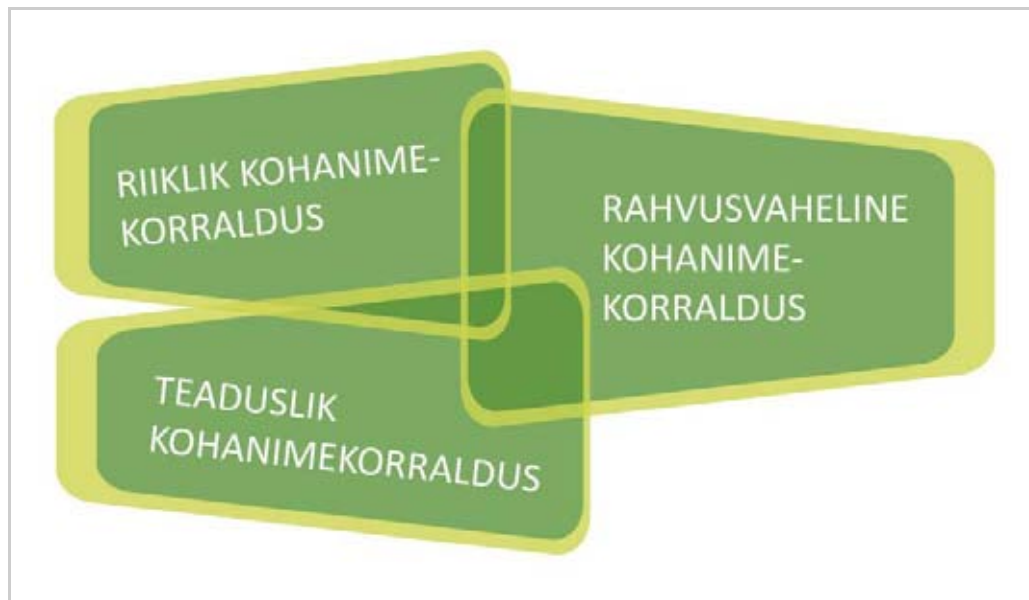
Muidugi tuleb loodusesse paigutada ka sildid, viidad ja tähised objektide leitavuse tagamiseks, kuid ennekõike peab korrastama kohanimed ja aadressid andmekogudes ning siis asuma viitasid ja silte paigutama. Vastasel juhul tuleb sildid ja viidad varem või hiljem pärast

kohanime ja koha-aadresside korrastamist ümber teha. Eksitavad sildid on samavõrra suur probleem kui siltide puudumine – mõlemal juhul võib see maksta inimesid, näiteks kui päästeamet ei leia abivajat üles.

Kohanimekorraldus

20. Kohanimekorraldusest üldiselt

Kohanimekorraldus Eestis jaotub kolme ossa.

Teadusliku kohanimekorraldusega tegelevad järgmised asutused:

- Eesti Keele Instituut, mis on kohanime asjus eksperdihinnanguid andev ning tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus;
- Võru Instituut, mis tegeleb eelkõige võrukeelsete nimede uurimisega;
- Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool, mis tegelevad keeleteaduse ja sealhulgas kohanime valdkonna eriala õpetamisega ja teadustööga.

Rahvusvaheline kohanimekorraldus toimub rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu.

Eesti osaleb ÜRO kohanimeekspertide rühmas (UNGEGN – *United Nations Group of Experts on Geographical Names*, <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/>). Töörühma eesmärk on rahvusvahelise sidususe huvides kindlate normitud kohanime kasutamine. Selleks viiakse korrapäraselt läbi ÜRO kohanimekorralduskonverentse ja UNGEGN-i istungeid. Üle maailma tegutsevad keelelis-geograafilised jaotised (kokku 23) ja valdkondlikud töörühmad (kokku 10).

Riiklik kohanimekorraldus

Riikliku kohanimekorraldusega tegeleb eelkõige Siseministerium koostöös teadusasutuste, kohanimenõukogu ja Maa-ametiga. Riiklikku kohanimekorraldust reguleerivad õigusaktid, millega kehtestatakse kohanime määramise ja kasutamise ning järelevalve tegemise reeglid.

Riikliku kohanimekorralduse eesmärgid on:

- Eesti kohanimede ühtlustatud kasutamine;
- ajalooliselt ja kultuuriliselt väärtuslike kohanimede kaitse.

20.1. Kohanimenõukogu

Kohanimenõukogu on Siseministeeriumi valitsemisalas tegutsev Vabariigi Valitsuse moodustatud 15-liikmeline asjatundjate komisjon, mille tegevuse eesmärk on kohanimekorralduse probleemide läbitöötamine, sellealase tegevuse suunamine, koordineerimine ja korraldamine (vt lisaks kohanimenõukogu kodulehekülge: www.eki.ee/knn).

20.2. Kohanimeregister (KNR)

Kohanimeregistri eesmärk on teabe kogumine Eesti kohanimede kohta, selle teabe töötlemine ja säilitamine ning kasutajatele kättesaadavaks tegemine, samuti kohanimekasutuse korrastamine. KNR-i vastutav töötleja on Siseministeerium. Volitatud töötleja on alates 1. juulist 2008. a Maa-amet.

Kohanimeregistris registreeritakse kõik ametlikud kohanimed. Lisaks registreeritakse ka mitteametlike kohanimed. Andmed on kättesaadavad avalike teenuste kaudu. 2011. aasta keskel oli KNR-is kohanimeobjekte umbes 34 000 ja kohanimed umbes 37 000. Aadressil <http://xgis.maaamet.ee/knravalik/> saab avaliku päringuteenuse kaudu andmetega tutvuda. Aadressil <http://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver/Kohanimeregister-p387.html> saab avaliku kaarditeenuse kaudu andmeid kaardil vaadata.

Teenuseid saab avada ka Maa-ameti geoportaali kaudu aadressil <http://geoportaal.maaamet.ee/>, valides vasakpoolsest menüüst sobiva teenuse:

Adressisüsteemi jaoks on kohanimeregistri kõige olulisemad objektid kahtlemata haldus- ja asustusüksused ning liikluspinnad (nt tänavad, teed) ja väikekohad (nt endised aiandusühistud). Nendest kahe viimase puhul on kohanime määrajaks kohalik omavalitsus. Kohalik omavalitsus peab kohanimede määramise õigusaktid esitama kohanimeregistri pidajale kümne päeva jooksul pärast nende kehtestamist. Kui liikluspinna või väikekoha kohanimi ei ole kohanimeregistris registreeritud, siis ei saa seda kasutada ei ehtisregistris ega ka maaregistris.

Kohanimede ja koha-aadresside haldustegevus

21. Tööprotsess kohalikes omavalitsustes

Kui eelnevad peatükid olid mõeldud üldise taustteabena, siis sellest peatükist alates katsume anda praktilise kirjelduse, kuidas omavalitsus peaks kohanimede ja koha-aadresside korrastamise tööd tegema, kust saab infot, millele tuleb tähelepanu pöörata jne.

Väikekohtade ja liikluspindade (nt tänavate) kohanimede määrajaks on kohanimeseaduse alusel kohalik omavalitsus. Samuti on kohalik omavalitsus maaüksuste, hoonete ja hooneosade (korterite) koha-aadresside määraja, esitades andmeid nii maakatastrile kui ka ehtisregistrisse ning alates 2012. aastast ADS-i registreerimise rakendusse. Seega vastutab kohalik omavalitsus oma territooriumil toimiva adresseerimissüsteemi eest tervikuna.

Selleks, et adresseerimissüsteem saaks tõhusalt toimida, on üldsammudena vajalik:

1. selgitada välja, milline on olukord kohanimede ja koha-aadresside vallas;
2. uurida, millised probleemid on vaja kõrvaldada (kas on piirkondi või üksikobjekte, mille kohanimed või koha-aadressid ei taga leitavust);
3. valida adresseerimiseks sobivad lahendused (kas minna üle liikluspinnajärgsele adresseerimisele või valida mõni teine viis);

4. pärast vajalike tegevuste selgumist viia läbi haldusmenetlused kohanimede ja koha-aadresside määramiseks;
5. määrata kohanimed ja koha-aadressid nii, et on tagatud süsteemi kui terviku toimimine ja andmete kvaliteet.

Probleemsete kohanimede ja koha-aadresside väljaselgitamisel saab abi ja juhiseid käesolevast raamatust, lisaks viidete peatükis loetletud materjalidest ja infokanalitest ning loomulikult ka otse ekspertidelt (näiteks EKI, Võru Instituut) ja ametnikelt, kes selle valdkonnaga tegelevad (Siseministeerium, Maa-amet jt). Samuti saab omavalitsus teavet adresseerimise probleemide kohta kindlasti ka kohalikult elanikkonnalt ja ettevõtelt, kes omavalitsuses tegutsevad, viies läbi haldusmenetlust.

21.1. Töö põhimõtted

Kõige olulisem on koha-aadressidega töötades lähtuda alltoodust.

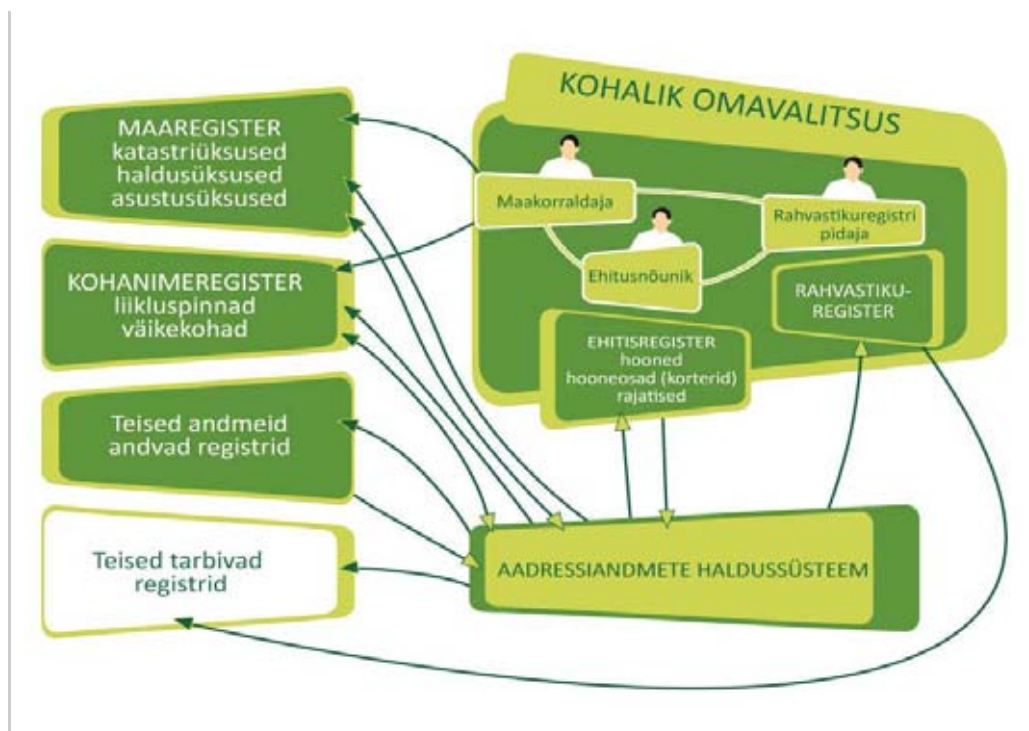
- Koha-nimede ja koha-aadressidega töötamine eeldab väga head koostööd omavalitsuses erinevate ametnike vahel ja ka naaberomavalitsuste vahel.
- Järgima peab head haldusmenetluse tava, kaasama peab kohalikke elanikke, maa- ja majaomanikke, ettevõtete esindajaid jne.
- Unustada ei tohi peamist – koha-aadress peab:
 - viima kohale ehk tagama objekti leidmise geograafilises ruumis;
 - vastama ajaloo- ja kultuuritavadele ning keelenõuetele;
 - olema loogilise terviksüsteemi osa, st olema kooskõlas aadressiandmete süsteemiga;
 - olema minimaalselt vajaliku pikkusega.

Probleemsete koha-aadresside väljaselgitamisel on abiks aadressiandmete [avalikud rakendused](#) ja alates 2012. aastast ka registreerimise rakendus.

- Kui määramist ja muutmist vajavad kohanimed ja koha-aadressid on välja selgitatud, tuleb jällegi järgida hea haldusmenetluse põhimõtteid ning teha koostööd kohalike elanike, maa- ja majaomanikega.

21.2. Koostöö omavalitsuses

Kohanimede ja koha-aadresside korrastamisel ja määramisel peab olema tagatud omavalitsuse ametnike omavaheline hea koostöö.

Skeemil on näidatud tinglikult kolme ametnikku, mõnes omavalitsuses tegeleb nende valdkondadega vähem inimesi, mõnes aga tunduvalt rohkem. Oluline on, et vastavate valdkondadega tegelevad ametnikud teeksid koostööd omavahel ja vajaduse korral loomulikult ka teiste ametnikega oma asutuses, sest kindlasti on hulgaliselt olulisi omavalitsuse töövaldkondi, kus koha-aadresse ja kohanimesid mingil moel kasutatakse.

Kohanime ja koha-aadresside süsteemse korraldamisega ei saa hästi toimida ka ülejäänud valdkonnad, näiteks:

- sotsiaalabi ja -teenused;
- vanurite hoolekanne;
- elamu- ja kommunaalmajandus;
- veevarustus ja kanalisatsioon;
- heakord;
- jäätmekäitlus;
- ruumiline planeerimine;
- ühistransport;
- vallateede ja linnatänavate korrashoid.

Seega peavad peaaegu kõik omavalitsuse töötajad olema kursis, mis toimub seoses kohanime ja koha-aadressidega, et osata vastavat infot ka oma valdkonna tegevuste korraldamisel õigesti kasutada.

21.3. Koostöö omavalitsuste vahel

Lisaks heale koostööle omavalitsuses on oluline hea koostöö omavalitsuste vahel, sest kohanimed ja koha-aadressid peavad sobituma ka omavalitsuste piirialadel.

Näiteks tuleb omavalitsustel jälgida teede ja liikluspindadele nimede määramisel, kas tee jätkub ka naaberomavalitsuses ja kuidas seda seal nimetatakse. Samuti on piki omavalitsuste vahelist piiri kulgevate teede korral oluline jälgida, kuidas teed nimetatakse ja adresseerimisel kasutatakse. Näiteks numbriduse suund peaks olema sama ning paaris- ja paaritud numbrid erinevatel teepooltel ning loomulikult peab ka tee nimi olema kasutusel ühesugusena.

Terviksüsteemi tekkimiseks on seega oluline jälgida ka, kuidas on korraldatud või kavas korraldada aadressisüsteem naaberomavalitsuse piirialadel (vt lisaks peatükke „[Liikluspinna nime määramine omavalitsuste piiril](#)“ ja „[Nummerdamine](#)“).

21.4. Tööetapid

Kohanime ja koha-aadresside korrastamine on tinglikult etapiline.

- I etapp: kohanime määramine ja korrastamine
Eelkõige keskendume käesolevas raamatus aadressikohtade ja maaüksuste nimedele. Täpsemalt vt peatükkidest „[Kohanime määramine ja korrastamine](#)“; „[Kohanimele esitatavad nõuded](#)“,
- II etapp: maaüksuste koha-aadresside korrastamine
Siinkohal peame silmas maaüksuste lähiaadresse, mis ei ole ühtlasi kohanimed. Täpsemalt vt peatükkidest „[Maaüksuse koha-aadress](#)“
- III etapp: hoonete ja hooneosade koha-aadresside korrastamine
Kohanime ja maaüksuste aadresside korrastamisel peab kindlasti jälgima ka hoonete ja hooneosade adresseerimise vajadust, kuid ei ole mõislik hakata hoonete ja hooneosade koha-aadresse korrastama enne, kui on korrastatud kohanimed ja maaüksuste aadressid. Vastupidise tegevusjärjekorra puhul võib tekkida vajadus andmete uue muutmise järele. Vt lisaks teemat „[Hoone ja hooneosa koha-aadress](#)“ ja selle alapeatükke.

Etapilisus on tinglik, sest kui mingis piirkonnas muudetakse väikekohtade või liikluspindade nimesid, siis peab samal ajal läbi mõtlema ja muutma ka maaüksuste ja hoonete aadressid selles piirkonnas. Ühes piirkonnas tehtavad muudatused tuleb teha võimalikult lühikese ajavahemiku jooksul, et vältida lisaprobleeme mitme aadressi samaaegse kasutusega.

Iga eelnimetatud etapi läbimiseks on vajalik ka haldusmenetlus. Ühe väiksema piirkonna adresseerimise terviklahenduse väljatöötamisel on mõistlik teha korraga nii kohanime, maaüksuste koha-aadresside kui ka hoonete ja hooneosade suhtes üks ühine haldusmenetlus, mille käigus kaasatakse kõiki huvirühmi (elanikke, omanikke, ettevõtteid jne). Sel juhul on kulutused haldusmenetlusele üldiselt väiksemad.

21.5. Haldusmenetlus

Kohanime ja koha-aadresside määramisel või muutmisel peab kohalik omavalitsus läbi viima haldusmenetluse. Soovitame kohanime ja koha-aadresside kehtestamise haldusmenetlused viia läbi korraga, sest sageli ei olegi võimalik ühte teisest lahutada. Näiteks kui mingis lõigus muudetakse tänava nime, siis üldjuhul kaasneb ka hoonete ja maaüksuste nummerduse muutmine. Samuti kaasneb haldusmenetlus planeeringute kehtestamisega, seega võib ka näiteks detailplaneeringutes adresseerimise jaoks vajalikud kohanimed ja koha-aadressid ära määrata.

Haldusmenetlus on haldusorgani tegevus määruse või haldusakti andmisel, toimingu sooritamisel või halduslepingu sõlmimisel ([haldusmenetluse seaduse](#) § 2 lõige 1).

Ruumiandmete seaduse alusel tuleb omanikke kirjalikult teavitada.

RaS § 55 lõige 2: *Eraomandis olevale aadressiobjektile koha-aadressi määramise või selle muutmise kavatsusest teavitab koha-aadressi määraja asjaomast aadressiobjekti omanikku posti teel, küsides tema arvamust. Aadressiobjekti omanik peab kirjaliku arvamuse esitama 15 päeva jooksul teate saamisest arvates. Arvamuse tähtjaks esitamata jätmise korral loetakse, et aadressiobjekti omanik on koha-aadressi määramisega või selle muutmisega nõus.*

Haldusmenetluse põhimõte on see, et kõik asjaomased maaomanikud ja elanikud peavad olema teavitatud ja kõigil peab olema piisav aeg oma arvamuse avaldamiseks.

Seega soovitame omavalitsusel lisaks omanikele kaasata haldusmenetlusse kõik asjast huvitatud isikud (kohalikud elanikud, ettevõtted jne). [Haldusmenetluse seaduse](#) § 40 lõike 1 kohaselt võib arvamusi ja vastuväiteid esitada nii kirjalikus kui ka suulises vormis. Omavalitsus vaatab ettepanekud ja vastuväited läbi. Oluline on, et kellegi huve ei kahjustataks ning kõik otsused oleksid piisavalt põhjendatud.

Kui omavalitsus on kehtestanud korra, mille järgi avalikustatakse koha-aadressi muudatused üksnes omavalitsuse kodulehel ja kohalike elanikega vahetult ei suhelda, siis toob see kindlasti kaasa palju probleeme ja pahameelt kohalike elanike ja maaomanike hulgas. Tänapäevase elutempo juures ei ole mõeldav, et inimesed pidevalt omavalitsuse kodulehel olevat infot jälgiks. Seega on niisugune teavitus ebapiisav.

Ruumiandmete seadusega analoogne säte kehtib ka [kohanimeseaduse](#) § 6 lõike 4 alusel: *Eraomandis olevale maaüksusele või sellel paiknevale nimeobjektile kohanime määramise kavatsusest teavitab kohanimemääraja asjaomast maaomanikku posti teel, küsides tema arvamust. Maaomanik peab kirjaliku arvamuse esitama teate saamisest alates 15 päeva jooksul. Arvamuse tähtjaks esitamata jätmisel loetakse maaomaniku nõusolek saaduks.*

Kui koostöös kohalike elanike ja maaomanikega ei leita ühist, kõigile meelepärast lahendust, jääb lõplik otsustusõigus siiski omavalitsusele, kes vastutab aadressisüsteemi toimimise ja nõuetele vastavuse eest oma territooriumil.

Kui omanik pole nõus kohanime või koha-aadressi muutmise/määramisega, siis tuleb:

1. järgida ruumiandmete, kohanime- ja haldusmenetluse seaduses sätestatud;
2. anda inimestele aega harjuda;
3. kuulata ära vastuväited;
4. protokollida suuline suhtlus;
5. otsida koostöös uusi sobivaid lahendusi, kaasata eksperte;
6. teha kõiki asjaolusid arvesse võttes, kaaludes ja põhjendades ikkagi vajalik otsus.

Unustada ei tohi peamist:

1. aadressisüsteem peab toimima;
2. koha-aadress peab viima kohale;
3. kohalik omavalitsus on otsustaja.

Pärast haldusmenetluse läbiviimist tuleb vastu võtta õigusakt, millega vastavad kohanimed või koha-aadressid kehtestatakse, ja edastada asjaomasele registrile või teha vastavad kanded andmekogusse.

21.6. Õigusakti koostamine ja edastamine

Kohanime määramise õigusakti koostamist on põhjalikumalt käsitletud ja näiteid toodud peatükis „[Kohanime määramise õigusakt](#)”.

Üldiselt tuleb väikekoha ja liikluspinna kohanime kehtestamise õigusakt esitada Siseministeeriumile ja Maa-ametile. Seejuures piisab dokumentide digitaalkujul esitamisest e-kirjaga aadressil kohanimeregister@siseministeerium.ee. Kuni ruumiaandmete seaduse rakendumiseni tuleb maaüksuse koha-aadressi kehtestamise õigusakt esitada maakatastri pidajale koos kandeavaldusega. Katastriüksusele kohanime määramise korral piisab õigusakti esitamisest maakatastri pidajale ja kohanimeregistrile seda esitada ei ole vaja. Alates 2012. aastast enam katastrile aadresside muutmise õigusakte esitada vaja ei ole ja omavalitsus peab muudatused ise esitama aadressiandmete süsteemi registreerimise veebirakenduse kaudu. Hoonete ja hooneosade koha-aadressid kannab omavalitsus ise ehitisregistrisse või alates 2012. aastast aadressiandmete süsteemi registreerimise veebirakenduse kaudu.

Alates 2012. aasta 1. jaanuarist tuleb omavalitsustel nii maaüksuste, hoonete kui ka hooneosade koha-aadresside andmed esitada ADS-i infosüsteemi ning enam koha-aadressi kehtestamise õigusakti katastripidajale esitada ei ole vaja. Maaüksuse kohanime kehtestamise õigusakt peab omavalitsusel kohanimeseaduse kohaselt olemas olema, kuid seda kellelgi esitada ei ole vaja.

22. Kuhu mida esitada

Kohanimeregistrile tuleb esitada väikekohtadele ja liikluspindadele kohanimede ja ruumikujude määramise õigusaktid.

- Üldjuhul soovitame esitada õigusaktid (enamasti on need volikogu otsused) kohanimede kohta koos kaartidega (millele on kantud objekti ruumikuju) meiliaadressile kohanimeregister@siseministeerium.ee. See meiliaadress on suunatud nii Maa-ametile kui ka Siseministeeriumile. Eraldi kuhugi lisaks sellele meiliaadressile liikluspindade ja väikekohtade nimede kehtestamise dokumente esitada ei ole vaja.
- E-kirja teel esitamise võimaluse puudumise korral võib õigusaktid esitada ka paberil tavaposti teel, sel juhul kahel aadressil:
 - Kohanimenõukogu, Siseministeerium, Pikk tn 61, 15065 Tallinn;
 - Kohanimeregister, Maa-amet, Mustamäe tee 51, 10621 Tallinn.
- Kohanimede andmed registreeritakse kohanimeregistris.
- Õigusaktid peavad olema korrektselt vormistatud, varustatud allkirjade ja pitsatitega. Lisatud peab olema kaart (plaan). Vt lisaks: [riikliku kohanimeregistri pidamise põhimäärus](#).
- Kui liikluspinna või väikekoha ruumiline ulatus (ruumikuju – võib ka käsitleda nime mõjualana) muutub, näiteks tänavat pikendatakse, siis tuleb omavalitsusel kehtestada uus õigusakt, millega ruumikuju muudetakse, ja esitada see koos vastava muudetud kaardiga (plaaniga) eeltoodud aadressidele.
- Katastriüksuste koha-aadresside (sealhulgas KÜ-de nimede) määramise õigusaktid esitatakse kuni 2012. aasta alguseni koos kandeavaldusega maakatastrile. Skeeme

lisada ei ole vaja. Alates 2012. aastast esitab omavalitsus andmed Maa-ametile ADS-i registreerimise rakenduse kaudu. Hoonete ja hooneosade (nt korterite) puhul teeb omavalitsus kanded ehitisregistrisse ise.

- Rahvastikuregistris (RR) olevate isikute aadressiandmete korrastamiseks vajalikud muudatused ning uute liikluspindade ja väikekohtade kohanimede andmed peab omavalitsus esitama AS Andmevarale. Seda tuleb teha seni, kuni RR liidestub ADS-iga (loodetavasti toimub see 2012. aasta jooksul).
- Äriregistris (ÄR) olevate juriidiliste isikute kohanimede ja koha-aadresside muudatused tuleb esitada Justiitsministeeriumi juures tegutsevale registrite ja infosüsteemide keskusele (RIK), kuni ÄR liidestub ADS-iga (loodetavasti toimub see 2012. aasta jooksul).
- Eesti Postil ja teistel suurtarbijatel (nt taristuettevõtetal) on võimalik infot saada ADS-i haldussüsteemi kaudu, loodetavasti hakkavad nad seda võimalust ka peatselt kasutama.

Alates 2012. aastast hakkavad omavalitsused vastavalt ruumiantmete seadusele aadressiandmeid esitama otse ADS-i. Kohanimeregistrisse jätkub andmete esitamine samal viisil nagu varemgi.

23. Kohanimede määramine ja korrastamine

Järgnevalt kirjeldame täpsemalt kohanimede korrastamise etapil tehtavaid tegevusi.

Kohalike omavalitsuste tavatöös tuleb koha-aadresside analüüsimisel ja määramisel tegeleda peamiselt kolme liiki kohanimeobjektide kohanimede ja nende ruumilise ulatusega. Need on:

1. väikekohad (tiheasustuspiirkonnad, näiteks endised aiandusühistud);
2. liikluspinnad (nt teed, tänavad);
3. maaüksused (nt talunimed).

Loomulikult ei saa arvestamata jätta, et kõik kohanimed on omavahel teatud seostes ja mängivad ühtlasi olulist rolli kõigi kolme nimetatud objekti kohanimede määramises. Näiteks kui on määratud kohanimi järvele, jõele, mäele või muule loodusobjektile, siis on loomulik, et seal läheduses olevale liikluspinnale või talule võidakse määrata sama kohanimi, ainult teistsuguse liigisõnaga.

Näiteks:

1. Otepää vallas on Pühajärv ja selle poole suunduv tee on nimetatud Pühajärve teeks;
2. Helme vallas asub Petajärv ja selle järgi on oma nime saanud järve kaldal olev Petajärve maaüksus.

Sarnaseid näiteid, kus loodusobjektide nimedest tuletatakse ka teised kohanimed, saab tuua hulgaliselt. Loomulikult võib olla ka vastupidi, et enne saab nime talu ja seejärel loodusobjekt. Kõikide omavalitsuse territooriumile jäävate nimeobjektide, sealhulgas loodusobjektide nimede määramisega saab tegeleda omavalitsus. Nimevaliku tegemisel tuleb lähtuda kohanimeseaduses toodud põhimõtetest. Kohanime määramisel peab selgitama ka nimeobjekti ruumilise ulatuse. Kui ruumiline ulatus muutub (näiteks ehitatakse tee pikemaks) ja sama nime soovitakse kasutada ka muutunud ulatusega objekti kohta, siis peab omavalitsus ka selle muudatuse õigusaktiga kinnitama ning esitama kohanimeregistrile.

Selles käsiraamatus käsitleme põhjalikumalt eelkõige adresseerimissüsteemis otseselt osalevate kohanimede (väikekohad, liikluspinnad ja maaüksused) kontrollimise, määramise ja muutmise spetsiifikat, kuigi üldiselt kehtivad samad reeglid enamuse kohanimeobjektide kohta.

23.1. Kohanimede korrastamise töökäik

Kõik koha-aadressid tuginevad kohanimedele, seega on väga oluline korrastada esimeses järjekorras kohanimed ja nende ruumiline ulatus (kohanimeobjekti ruumikuju – võib käsitleda ka nime mõjualana). Aadressiandmete seisukohast oluliste kohanimede korrastamise etapid kohalikes omavalitsustes on järgmised:

- kohanime nõudvate väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste väljaselgitamine;
- nõuetele mittevastavate kohanimede väljaselgitamine;
- sobivate nimede otsimine, tuginedes ajaloolistele ja kultuuriloolistele materjalidele ning paikkonna elanike arvamustele;
- nimede ja nimeobjektide ruumikujude (nt liikluspinna ruumikuju kaart) nõuetega kooskõlla viimine koos vastavate haldusmenetlustoimingutega (sh avalikustamine);
- väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste nimede määramine (õigusaktidega kehtestamine), vajaduse korral uute ruumikujude määramine;
- ametlike kohanimede määramise õigusaktide esitamine kohanimeregistrile ja kohanimenõukogule koos kaardi või plaaniga. Juhul kui muutmist vajab ainult ruumikuju, siis sellekohane õigusakt koos kaardi või plaaniga.

Alljärgnevalt toome praktilise töökäigu näite, kuidas selgitada välja korrastamist vajavate aadressikohtade kohanimede ja nende ruumikujude loend.

1. Teha kohanimeregistrist väljavõtte kohanimede kohta (vt lisaks peatükki „[Kohanimeregistrist väljavõtte tegemine](#)”) ja kontrollida:
 - kas kohanime kohta on olemas kehtestamise õigusakt;
 - kas kohanimeobjekti kohta on registris olemas korrektne ruumikuju ja kas see tagab loogilise adresseerimise või on vaja seda muuta.
2. Kasutada ADS-i avalikku päringurakendust ja võtta sealt väljavõtte oma omavalitsuse aadressiobjektide kohta, nii ametlike kui ka mitteametlike objektide hulgast. Kontrollida ADS-i tuvastatud vigade infot.
3. Kontrollida nummerdatud maaüksuste nimesid. Teha kindlaks, kas on vaja aadressikoht kehtestada. Üldiselt saame soovitada, et kui lähestikku asub juba vähemalt viis maaüksust, mida adresseeritakse nummerdamise abil, siis peaks kaaluma ka vastava kohanime kehtestamist kas liikluspinnale või väikekohale.
4. Ajalooliste nimede uurimiseks saab kasutada Maa-ameti kodulehel olevat maksualuste maade nimekirja aastast 1939.
5. Käia ADS-i avalikus kaardirakenduses üle kogu omavalitsuse territoorium ja kontrollida visuaalselt, kas on tagatud kõigi maaüksuste ja hoonete loogiline ja nõuetele vastav adresseerimine (selgitades välja vajaduse uute liikluspindade ja väikekohtade kehtestamiseks või olemasolevate ruumikujude muutmiseks).
6. Koostada muudatusvajaduste loend ja hakata selle põhjal tegutsema.

Eeltoodud tegevustes on Maa-amet igati abiks, samuti edastab Maa-amet omalt poolt leitud probleemide kohta omavalitsustele teavet. Samas ei tohi unustada, et omavalitsus vastutab oma territooriumil kohanimede ja koha-aadresside nõuetele vastavuse eest ja Maa-amet saab olla üksnes abistaja ja nõustaja rollis.

23.1.1. Kohanimeregistrist väljavõtte tegemine

Kohanimeregistri avalikku teenust saab avada kas otse lingiga <http://xgis.maaamet.ee/knravalik/> või Maa-ameti geoportaalist <http://geoportaal.maaamet.ee/>.

Avaneb järgmine aken:

Riikliku kohanimeregistri avalik teenus
 Vastutav töötaja Siseministeerium
 Volitatud töötaja Maa-amet

X-GIS/31 Portal

Avaleht

KOHANIMERIGISTRI OTSING

Kohanimerigistri kohta saate lisainfo: [Siseministeeriumi Kohanimeregistri](#) ja [Maa-ameti kodulehelt](#)
 * X-GIS kaardilaiken vajab töötamiseks Macromedia Flash Player 8.0 versiooni.
 * Otsingu tulemusena kuvatakse need kohanimed, mis vastavad kõigile etteantud kriteeriumidele.
 * Tühjaks jätetud väljad vaikimisi ei täideta.

Kohanimi või nimeosa

*

Kohanime staatus

Kohanime olek

Keele

Nimeobjekti liik

Lisainfo (kohanime märkused)

Maakond

Omavalitsus

Saate teha päringu. Kohanimeregistri andmeid saab eksportida, kui olete päringu sooritanud. Tulemustabeli all on nupp „Eksport CSV”.

Tartu maakond, Tartu linn	6474932.91	659672.16	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6476246.96	659273.9	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6472612.86	662090.78	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6473301.56	662478.67	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6472390.79	660301.61	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6472050.2	662917.07	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6472165.03	663198.39	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6471834.52	663220.73	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6471892.01	663041.03	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Tartu maakond, Tartu linn	6471914.14	662641.75	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>

561... 641... 721... 801... 881... 961...

Seda, kas õigusakt on kehtestatud, saate kontrollida, vajutades rea lõpus olevale nupule „Kirje”:

Maakond,omavalitsus,asustusüksus	X	Y	Tunnus	ADS_OID (kaardile)	EKI	Kohanime täiskirje
<div style="text-align: center;"> ⌵ ⌶ </div>	<div style="text-align: center;"> ⌵ ⌶ </div>	<div style="text-align: center;"> ⌵ ⌶ </div>				
Saare maakond, Kuressaare linn	6457819.16	410757.89	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Saare maakond, Kuressaare linn	6458948.26	412609.27	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
Saare maakond, Kuressaare linn	6457109.33	411338.52	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>

Objekti ruumikuju saate kontrollida, vajutades nupule „Kuju“:

X	Y	Tunnus	ADS_OID (kaardile)	EKI	Kohanime täiskirje
<div style="text-align: center;"> ⌵ ⌶ </div>	<div style="text-align: center;"> ⌵ ⌶ </div>				
6457819.16	410757.89	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
6458948.26	412609.27	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>
6457109.33	411338.52	Tunnuspunkt	Kuju	EKI LINK	<input type="button" value="Kirje"/>

23.1.2. Aadressiandmete päringurakendusest väljavõtte tegemine

Aadressiandmete avalikku päringurakendust saab avada kas otse lingiga <http://xgis.maaamet.ee/adsavalik/> või Maa-ameti geoportaalist <http://geoportaal.maaamet.ee/>.

Avaneb järgmine aken:

Sovitame kohalikel omavalitsustel kasutada ametlike aadressiobjektide päringulehte.

Päringufiltrina saab muu hulgas kasutada ka adressivigu.

Addressiandmete süsteemi andmeid saab eksportida, kui olete päringu sooritanud. Tulemustabeli all on nupp „Eksport CSV”. Korraga saab sel viisil eksportida kuni 1000 kirjet. Kui vajadus on rohkemate andmete järele, siis saab kasutada ametlikke väljavõtteid:

Mahukamate väljavõtete saamiseks võib pöörduda ka Maa-ameti poole.

23.1.3. Ajalooliste andmete kasutamine

Väga oluline on jälgida, et ajaloolised kohanimed ei häviks, muudaks asukohta ega moonduks, ja veelgi parem, et varem kaduma läinud kohanimed saaksid taastatud. Selleks on võimalik kasutada Maa-ameti geoportaalis olevat maksualuste maade nimekirja ja ADS-i avalikus kaardirakenduses pakutavaid ajaloolisi kaarte ning Eesti Keele Instituudi ja Võru Instituudi kogutud kohanimedid. Loomulikult ei või võimalike kohanimeallikatena ära unustada ka kohalikke elanikke ning koduloouurijate materjale ja teiste huviliste teadmisi.

Maa-ameti geoportaalis on maksualuste maade nimekiri kättesaadav järgmisel aadressil:

<http://geoportaal.maaamet.ee/est/Andmed-ja-kaardid/Aadressiandmed/Ettekanded-p175.html>.

Kaardiserver Teenused **Andmed ja kaardid** Ruumiandmete ir

asukoht: Avaleht » Andmed ja kaardid » Aadressiandmed » Ettekanded

Ettekanded

2011 aprillis ja mais toimunud ADS-i ja kohanime teabepäeva ettekanded UUS

Teabepäevad toimusid Tallinnas (7. ja 8. aprill), Tartus 14. ja 15. aprill) ja Pärnus (21. aprill...

Maksualuste maade nimekiri aastast 1938 maakondade kaupa on abiks vanade talunimed taastamisel:

- Harjumaa, Järvamaa, Virumaa (2.08 MB, 20.04.2011)
- Pärnumaa, Läänemaa, Saaremaa, Viljandimaa (2.14 MB, 20.04.2011)
- Tartumaa, Valgamaa, Võrumaa, Petserimaa (2.18 MB, 20.04.2011)

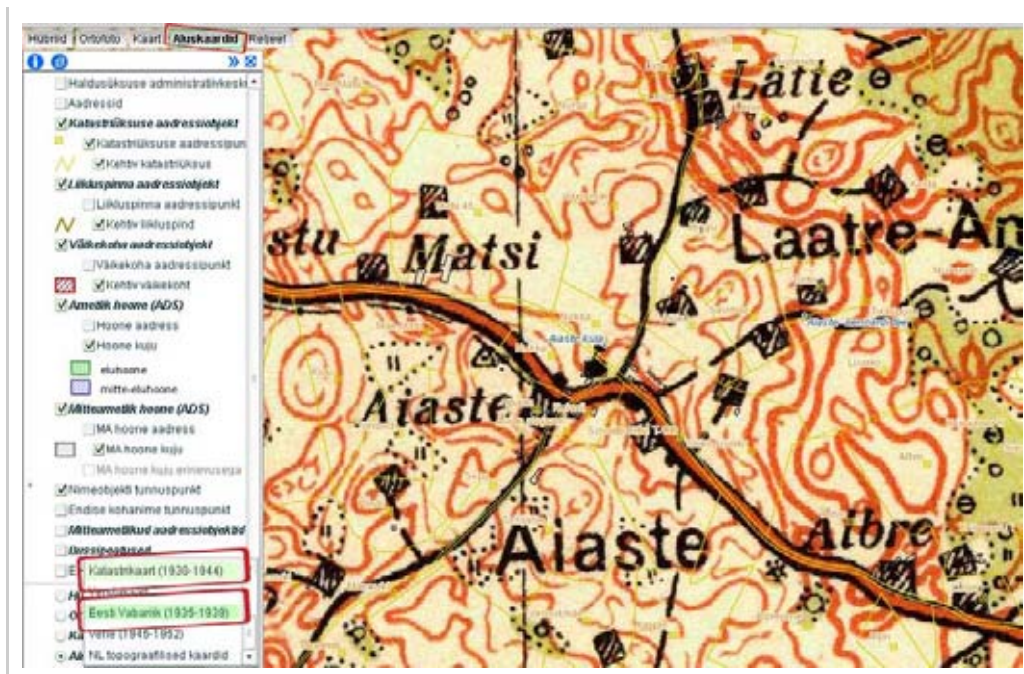
See nimekiri on saadaval Exceli tabelitena endiste maakondade kaupa. Failid on pakitud rar-vormingus, selle pakkimisprogrammi saab tasuta internetist alla laadida aadressil <http://www.rarlab.com/>.

Endised maakonnad on järgmised:

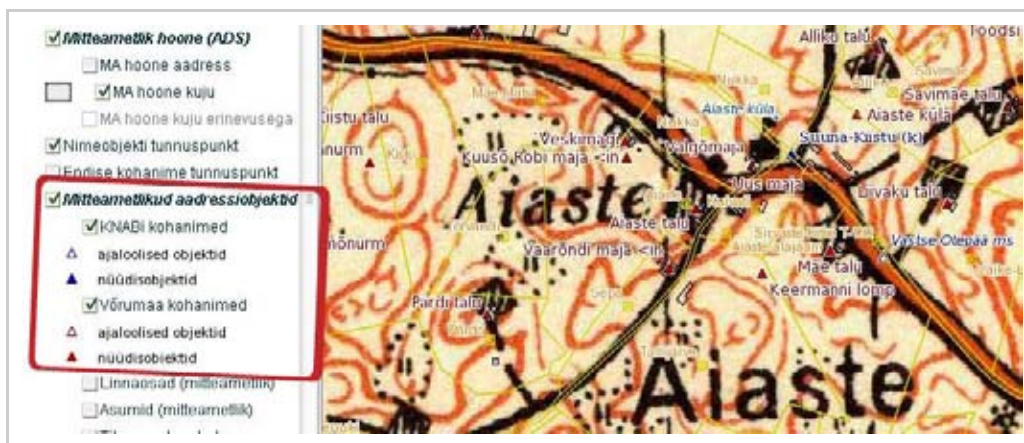

Viide: [Eesti Instituut](#)

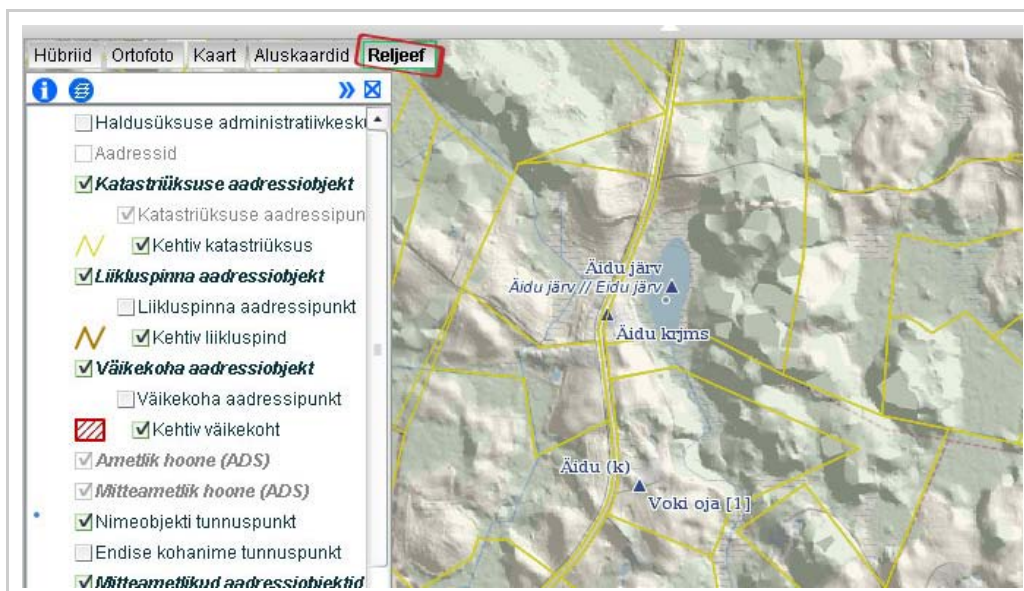
- [ADS-i avalikus kaardirakenduses](#) pakutavaid ajaloolisi kaarte saab menüüst valida järgmiselt:

- [ADS-i avalikus kaardirakenduses](#) pakutavaid Eesti Keele Instituudi ja Võru Instituudi kogutud kohanimesid saab menüüst valida järgmiselt:

- Huvitavaid leide võib pakkuda ka reljefiinfo sisselülitamine. Kui ajaloolist nime ei leita, siis võib sobiva nime valikul saada inspiratsiooni ka loodusoludest. Värsket reljefiinfot ei ole hetkel veel küll kogu Eesti kohta, kuid andmed täienevad igal aastal.

Koha-aadresside määramine ja korrastamine

24. Koha-aadresside määramise töökäik

Kohalik omavalitsus peab ruumiandmete seaduse kohaselt tagama koha-aadresside määramise ja nõuetele vastavuse. Selleks teeb omavalitsus aadressitoiminguid. Aadressitoimingud on koha-aadressi määramine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine ning koha-aadressiga seotud aadressiandmete muutmine.

Koha-aadressi määraja on kohalik omavalitsus, kes peab tagama ([RaS § 54 lõige 2](#)):

- oma pädevuses olevate aadressitoimingute teostamise vastavalt ruumiandmete seaduse ja aadressiandmete süsteemi nõuetele (vt lisaks peatükke „[Koha-aadresside määramise töökäik](#)“, „[Koha-aadressi registreerimine](#)“, „[Koha-aadressi muutmine ja kehtetuks tunnistamine](#)“, „[Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded](#)“);
- maaüksuse, sellel asuva hoone ning hooneosa koha-aadressi omavahelise kooskõla (vt lisaks teemat „[Hoone ja hooneosa koha-aadress](#)“ ja selle alapeatükke);
- unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide koha-aadresside unikaalsuse (vt lisaks peatükki „[Unikaalaadress](#)“ ja selle alapeatükke).

Seega saab omavalitsuse õigusaktides ja haldusmenetlustes tugineda nendele sätetele, et teha vajalikud toimingud ka juhul, kui omanikud või teised asjaomased isikud ei nõustu muudatustega. Loomulikult peab alati läbi viima korrektse haldusmenetluse.

NB! Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõige 2 sätestab: *Seadusega kohaliku omavalitsuse, kohaliku omavalitsusüksuse või kohaliku omavalitsusorgani pädevusse antud küsimusi otsustab kohaliku omavalitsuse volikogu, kes võib delegeerida nende küsimuste lahendamise valitsusele.*

Seega kui koha-aadresside määramise õigusakte võtab praktikas vastu linna- või vallavalitsus, siis on selleks vaja volikogu volitust.

Aadressitoimingud ja vastavad otsused teeb omavalitsus kas:

- omal algatusel;
- riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse algatusel;
- füüsilise või juriidilise isiku taotluse alusel.

Kui omavalitsus leiab, et koha-aadress vajab muutmist või määramist, siis eelkõige algatab ta selle tegevuse ise. Samuti võivad aadressitoimingute tegemiseks ettepanekuid esitada teised riigi- või kohaliku omavalitsuse asutused ja füüsilised või juriidilised isikud. Rakendades haldusmenetluse põhimõtteid, peavad tegevusse olema loomulikult kaasatud nii maaüksuste kui ka hoonete omanikud, haldajad, kohalikud elanikud ja teised isikud, keda see puudutada võib.

Omavalitsuse tööetapid koha-aadresside korrastamisel on järgmised:

- maaüksuste koha-aadresside veelkordne kontroll ja vajaduse korral koha-aadresside muutmine;
- haldusmenetluse läbiviimine;
- kohaliku omavalitsuse korralduse esitamine katastripidajale koos kandeavaldusega. Suurema hulga aadresside korral võib vormistada ka tabelkujul: katastriüksuse tunnus, vana koha-aadress, uus koha-aadress. Alates 2012. aastast korraldust katastrile esitada ei ole vaja, andmed esitab omavalitsus ise ADS-i registreerimise rakendusse.

25. Koha-aadressi registreerimine

Kuni ruumiandmete seaduse jõustumiseni toimub koha-aadresside registreerimine järgmiselt:

- katastriüksuste koha-aadressid registreeritakse maakatastris omavalitsuse esitatud õigusakti alusel ning esitama peab ka kandeavalduse;
- hoonete ja hooneosade koha-aadressid registreerib omavalitsuse töötaja ise ehitisregistrisse vastava kande tegemisega;
- nii maaregister kui ka ehitisregister on liidestatud ADS-iga, nii et andmed kantakse automaatselt ADS-i infosüsteemi.

Ruumiandmete seaduse alusel hakkab koha-aadresside registreerimine toimuma allkirjeldatud viisil.

1. Koha-aadressi määraja esitab uue koha-aadressi registreerimiseks aadressiandmete süsteemi infosüsteemi (edaspidi ADS-i infosüsteem) vastutavale töötajale andmed määratava koha-aadressi, aadressiobjekti ja aadressitoimingu menetluse kohta.

Tehniliselt on kavas lahendada see nii, et omavalitsuse ametnik saab ise logida ADS-i infosüsteemi ja sisestada selle kaudu koha-aadressi registreerimiseks vajalikud andmed. Lahendus võib kujuneda ka selliseks, et näiteks logides end ehitisregistrisse, on selle tarkvara juba ADS-iga integreeritud, nii et kasutaja ei pea erinevatesse süsteemidesse eraldi sisse logima, kuid see sõltub juba tehnilistest võimalustest.

Sisuliselt ei tähenda see loomulikult, et omavalitsus ei võta mingil juhul vastu mingeid õigusakte selleks, et koha-aadress kehtestada. Riik õigusaktide vastuvõtmist alates 2012. aastast enam ei nõua. Omavalitsus saab sisemise töökorralduse reguleerimiseks vabad käed. Soovi korral võib ta koha-aadressi määramiseks õigusakti vastu võtta, kuid piisab sellest, kui ametnikule antakse volitus esitada koha-aadresse ilma õigusakte eraldi dokumendina ette valmistamata. ADS-is loetakse omavalitsuse ametniku poolt koha-aadressi sisestamise toiming õiguslikult koha-aadressi kehtestamiseks, millega kaasneb ka omavalitsuse täielik vastutus andmete nõuetele vastavuse eest.

2. Pärast andmete sisestamist kontrollib ADS-i infosüsteemi vastutav töötaja (Maa-amet) registreerimismenetluse käigus aadressi määramise vastavust ruumiandmete seaduse ja aadressiandmete süsteemi nõuetele. Nõuetele vastavuse korral registreeritakse uus koha-aadress ADS-i infosüsteemis, mille kohta antakse koha-aadressi määrajale ADS-i infosüsteemi vahendusel kinnitus.

Kinnituse saamine võib toimuda praktikas väga kiiresti (sekunditest kuni mõne minutini, kui piisab süsteemi tehtavatest automaatsetest kontrollidest), kuid võib minna ka rohkem aega, näiteks kui koha-aadressi peab üle vaatama Maa-ameti töötaja. Mõnel juhul peab kontrollija pidama nõu andmete sisestajaga, et täpsustada mõningaid küsimusi.

3. Juhul kui koha-aadressi määramine ei vasta ruumiandmete seaduse ja aadressiandmete süsteemi nõuetele ning puudused välistavad uue koha-aadressi registreerimise ADS-i infosüsteemis, jätab Maa-amet uue koha-aadressi registreerimata ning teavitab puudustest koha-aadressi määrajat. Vajaduse korral määrab Maa-amet puuduste kõrvaldamiseks tähtaja.

Kui Maa-amet on tuvastanud, et koha-aadress ei sobi, siis antakse kohalikule omavalitsusele vastav teade. Juhul kui tegu on juba varem määratud koha-aadressidega, siis koostatakse ka nende kohta teated ja määratakse puuduste kõrvaldamise tähtaeg. Tähtaja määramine on vajalik selleks, et aadressiandmete korrastamine oleks tagatud ja omavalitsusel tekiks selge ülevaade, millised vead ja mis ajaks tuleb kõrvaldada.

4. Koha-aadress loetakse jõustunuks ja ametlikuks pärast ADS-ist vastava kinnituse saamisest.

Seega on kõik ADS-is ametlikuna registreeritud aadressiandmed ametlikud ja need, mida ADS-is ei ole, mitteametlikud. Kõik varem maaregistris ja ehisregistris registreeritud koha-aadressid kantakse ADS-i automaatselt. Lisaks kantakse ADS-i ametlikku ossa ka kõik seni mitteametlikena käsitletud hoonete andmed. ADS-i haldaja teeb kõigi andmete puhul kvaliteedikontrolli ja edastab leitud probleemid kohalikele omavalitsustele. See töö käib tegelikult juba aastaid ja paljud vead on kõrvaldatud. Loodame, et ruumiandmete seaduse rakendumise ajaks on vigu jäänud väga vähe.

26. Koha-aadressi muutmine ja kehtetuks tunnistamine

Kuni ruumiandmete seaduse vastavate sätete jõustumiseni 1. jaanuaril 2012. aastal toimub koha-aadresside muutmine ja kehtetuks tunnistamine analoogselt esmamääramisega koos katastriüksuse või hoone andmete muudatusega vastavas registris ning andmed liiguvad automaatselt ADS-i. Alates 2012. aastast esitab koha-aadressi määraja koha-aadressi muutmise või kehtetuks tunnistamise info ADS-i infosüsteemi vastutavale töötajale registreerimiseks ADS-i registreerimise rakenduse kaudu ning koha-aadressi muutmine või kehtetuks tunnistamine jõustub ADS-ist vastava kinnituse saamisel.

Arvestada tuleb ka seda, et kõigi aadressiobjektide ruumikujud on samuti aadressiandmed ja nende muudatused aadressiandmete muudatused. Hoone või katastriüksuse ruumikuju muudatuste korral (väiksemad täpsustused, ilma et tekiks uut hoonet või katastriüksust) toimub infovahetus ADS-iga automaatselt kas ehisregistri või maaregistri kaudu ning omavalitsus ei pea eraldi ADS-i andmeid esitama.

26.1. Ametliku koha-aadressi muutmise kohustus

Järgmistel juhtudel on ametliku koha-aadressi muutmine kohustuslik.

1. Koha-aadressi muutmise kohustus tuleneb õigusaktist, sealhulgas muutub haldus- või asustusjaotus või muutuvad koha-aadressis kasutusel olevad kohanimed.
Juhul kui muutub näiteks haldus- või asustusjaotus, siis saavad muudatuskanded üldjuhul toimuda ka automaatselt otse ADS-i haldaja (Maa-amet) poolt, kuid selleks on vajalik omavalitsuse nõusolek (volitus). Kõiki muudatusi, mida on võimalik automatiseerida, on kavas tehnilise süsteemilahendusega vastavalt toetada, et vähendada ebatõhusat käsitööd.
2. Kehtestatud koha-aadress ei ole vastavuses õigusaktides sätestatud nõuetega.
Probleemiteated edastatakse omavalitsustele ja Maa-amet abistab omavalitsusi sobivate lahenduste leidmisel. Kokkuleppel omavalitsusega saab Maa-amet teha osa muudatusi ka automaatselt.
3. Kasutusel olev koha-aadress on eksitav.
Vaata lisaks peatükke: „[Koha-aadressid - mis ja kuidas](#)“ ja „[Levinud vead koha-aadressides](#)“. Analoogselt eelmise punktiga teavitab ja toetab Maa-amet omavalitsusi muudatuste tegemisel.
4. Muutub aadressiobjekti ulatus.
Näiteks kui hoone lammutatakse osaliselt või tehakse juurdeehitis, siis võib see vajada ka koha-aadressi muudatust.

26.2. Ametliku koha-aadressi muutmise võimalus

Järgmistel juhtudel võib ametlikku koha-aadressi soovi korral muuta.

1. Aadressiobjekti leidmiseks on otstarbekas kasutada teistsugust koha-aadressi.
Näiteks kui hoonele ligipääsuks kasutati varem üht tänavat, siis aga hakati kasutama teist, on otstarbekas määrata koha-aadress selle tänava järgi, mille kaudu tegelikult hoonele kõige paremini ligi saab või millist ligipääsu kõige enam kasutatakse (näiteks kus on hoone peauks).
2. Aadressiobjekti omanik või haldaja avaldab selleks soovi.
Loomulikult vaatab omavalitsus sooviavaldused läbi ja teeb oma otsused pärast haldusmenetluse toimumist. Mõnikord võib soovi avaldada hoopis naaber ning sel juhul algatatakse samuti haldusmenetlus, et teha kindlaks, kas ja kuidas on vaja koha-aadressi muuta.

26.3. Koha-aadressi kehtetuks tunnistamine

Koha-aadress tunnistatakse kehtetuks, kui kaob aadressiobjekt, millele koha-aadress määrati. See põhimõte ei ole muutunud, sest ka enne ruumiandmete seaduse kehtestamist toimub koha-aadressi kehtetuks muutmise vastavalt objektide kehtivusele. Kui ei ole ühtegi objekti, millel on selline koha-aadress, siis ei saa ka koha-aadress kehtiv olla. Samas näiteks kui hoone lammutatakse, aga sama koha-aadressiga maaüksus jääb alles, siis vabastatakse üksnes selle koha-aadressi seos hoonega ja kehtima jääb ainult maaüksusega seotud koha-aadress. Seega tuleb koha-aadresside kehtivust vaadelda alati komplektis objektidega, millele see koha-aadress on omistatud.

Kehtetuks muutuvad loomulikult ka need koha-aadressid, mida on muudetud muutmise toiminguga käigus, aga see on sisuliselt automaatne tegevus ja selleks ei pea keegi eraldi mingeid kehtetuks muutmise toiminguid tegema. Samuti loetakse koha-aadressi muutmiseks paralleelaadressidest ühe kehtetuks tunnistamine nii, et objekt vähemalt üks kehtiv koha-aadress jääb alles. Näiteks kui varem oli hoonele määratud kaks paralleelaadressi Laua tn 5 // Tooli tn 8 ning nüüd määratakse hoone aadressiks ainult Laua tn 5 ja aadressi Tooli tn 8 ei kasutata enam ühegi teise objekti adresseerimiseks, siis muudab süsteem viimase kehtetuks.

26.4. Koha-aadressi määramise haldusmenetlus

Koha-aadressi määramisel läbiviidav haldusmenetlus peab vastama haldusmenetluse põhimõtetele. Analoogselt kohanime määramisel läbiviidava haldusmenetlusega peab omavalitsus tagama kõigi huvitatud isikute teavitamise ja huvide kaitse. Samas ei või unustada, et koha-aadress peab vastama nõuetele ning nõuetele vastavuse eest vastutab omavalitsus (vt lisaks peatükki 22.5 „[Haldusmenetlus](#)”).

Kaks kõige olulisemat haldusmenetluse läbiviimise põhimõtet aadressitoimingute puhul tulenevad otseselt ruumiandmete seadusest (vt [RaS](#) § 55 lõiget 2).

Esimene põhimõte

Eraomandis olevale aadressiobjektile koha-aadressi määramise või selle muutmise kavatsusest teavitab koha-aadressi määraja asjaomast aadressiobjekti omanikku või haldajat kirjalikult, küsides tema arvamust. Objekti omanik või haldaja peab kirjaliku arvamuse esitama teate

saamisest alates 15 päeva jooksul. Arvamuse tähtjaks esitamata jätmise korral loetakse, et aadressiobjekti omanik on koha-aadressi määramisega või selle muutmise nõus.

Loomulikult ei ole vaja arvamust küsida juhul, kui omanik või haldaja ise ongi toiminguga algataja. Arvamuse avaldamata jätmine ei takista menetluse jätkumist. Kui omanik avaldab oma seisukoha peale haldusmenetluse läbiviimist, siis saab alustada uue haldusmenetluse ja vajadusel veelkord koha-aadressi muuta.

Teine põhimõte

Maaüksusele, mille koha-aadress on määramata, tuleb koha-aadress määrata enne kohaliku omavalitsuse haldusakti vastuvõtmist vastava aadressiobjekti moodustamise kohta. Uuele hoonele tuleb koha-aadress määrata hiljemalt enne selle hoone püstitamiseks ehitusloa andmist, korteri ja muu hooneosa koha-aadress tuleb määrata hiljemalt enne hoonele kasutusloa andmist.

Seega ei saa pärast ruumiandmete seaduse jõustumist enam registreerida katastris maaüksusi ega ehisregistris hooneid ega hooneosi enne, kui need objektid on registreeritud ADS-is. Kõik need hooned ja hooneosad, mis vajavad koha-aadressi, tuleb registreerida ADS-is igal juhul sõltumata sellest, kas need ehisregistrisse on kantud, kavatsetakse kanda või mitte. Maa-ameti poolt on kavas kasutada kõikvõimalikku teavet (eelkõige kaardistusinfot), mille abil saab maastikul hoone olemasolu tuvastada. Juhul, kui hoone ei ole saanud omavalitsuselt koha-aadressi, antakse sellest omavalitsusele teada. Osad hooned ehitatakse ilma ehitusluba väljastamata, ka need hooned tuleb ADS-is registreerida.

26.5. Koha-aadressi määramise õigusakt

Kuni 2012. aastani peab katastriüksusele koha-aadressi määramiseks (muutmiseks) kehtestama omavalitsuse õigusakti. Ruumiandmete seaduse kohaselt ei ole koha-aadressi määramiseks õigusakti koostamine alates 2012. aasta 1. jaanuarist enam kohustuslik.

Soovitused

- Koha-aadressi määramise korralduse motiveerivas osas soovime tuua ära ruumiandmete seaduse § 54 lõiked 1 ja 2.
- NB! Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõige 2: *Seadusega kohaliku omavalitsuse, kohaliku omavalitsusüksuse või kohaliku omavalitsusorgani pädevusse antud küsimusi otsustab kohaliku omavalitsuse volikogu, kes võib delegeerida nende küsimuste lahendamise valitsusele.* Seega kui koha-aadresside määramise õigusakte võtab praktikas vastu linna- või vallavalitsus, siis on vaja selleks volikogu volitust. Ka volituse info on soovitatav õigusaktis ära tuua.
- Viidata võib lisaks ka [aadressiandmete süsteemi määrusele](#).
- Omavalitsuse oma koha-aadresside määramise kord, juhul kui see on olemas.
- Omaniku avaldus koha-aadressi määramiseks, juhul kui see on olemas.
- Haldusmenetluse läbiviimise info – kui oli vastuväiteid, siis soovime koha-aadressi määramise põhjenduses olla piisavalt üksikasjalik.

Näide sisu sõnastamise kohta

Näide 1

Tagastada õigusvastaselt võõrandatud maa Rebase alevis alljärgnevatel tingimustel.

Lähiaadress: Kriimsilma tee 30

Pindala: 922 m²

Sihtotstarve: elamumaa 0010 (EE)

Näide 2

Pidada võimalikuks Lohe vallas Koopa külas asuva vaba metsamaa nr 123 erastamist.

Lähiaadress: Printsessi

Ei soovita sellist sõnastust:

Erastatav maaüksus SÜ Mustjõe 17 Vaivara vallas, Auvere külas. (Kohamääruste järjekord on vale ja koma ei pea olema.)

- Katastriüksuste koha-aadresside muutmisel tuleb ära märkida katastritunnus ja üksusele määratav uus koha-aadress.
- Koha-aadressi määramisel ei tohi ära unustada ka asustusüksuse (küla) nime määramist (juhul kui omavalitsus jaotub asustusüksusteks).
- Katastriüksuste jagamisel tuleb lisaks jagamisega nõustumisele määrata tekkivatele katastriüksustele ka koha-aadressid.

Korralduste kirjutamisel tuleb järgida keelenõudeid.

- Õigusakti kirjutamisel peab pöörama tähelepanu ka tabulatsioonide ja tühikute kasutamisele, suur- ja väiketähtedele, kokku- ja lahkukirjutamisele ([Keeleseadus](#) kehtib ka kohalikele omavalitsustele).
- TRÜKITÄHTEDE KASUTAMINE ÕIGUSAKTI SISUS EI OLE KORREKTNE, sest see ei võimalda aru saada, millised tähed on tegelikult mõeldud suurte tähtedena ja millised on tavakirjas väikesed tähed. Kapiteelkiri jäägu pigem siltidele ja lastekirjandusse, vajaduse korral kujunduselemendina pealkirjadesse, reklaamtrükistele jmt. Tavakirjas ja õigusaktides tuleb kasutada õigekirjareeglitele vastavat kirjaviisi. Samal seisukohal on ka Eesti Keele Instituut.
- Keelenõu saab Eesti Keele Instituudist.
- Keelenõuanne töötab praegu igal tööpäeval kl 9–12 ja 13–17 telefonil 631 3731.

Ruumiandmete seaduse kohaselt ei ole koha-aadressi määramiseks õigusakti koostamine alates 2012. aasta 1. jaanuarist enam kohustuslik, kuid haldusmenetluse läbiviimise ja koha-aadresside nõuetekohase määramise kohustus kehtib edasi.

Kohanimed – mis ja kuidas

27. Kohanimele esitatavad nõuded

Keskendume oma raamatus peamiselt väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste kohanimedele. Ka neile nimedele kehtivad üldised kohanime nõuded.

Kohanimi peab vastama kõigile kohanimeseaduse nõuetele: olema üldjuhul eestikeelne, omastavas käändes, järgima eesti õigekirjutuse reegleid, nimevaliku põhimõtteid jm.

Eesti kohanimed, sh teede ja tänavate nimed, on kindla ülesehitusega. Kohanimi koosneb üldjuhul nimetuumast ja liigisõnast ning mõningatel juhtudel ka hargtäiendist.

Võib ju väita, et hakkama saab ka ilma kohanimedeta ja määrata saab ka väga uhkeid, võib-olla ainult väikesele inimrühmale hingelähedasi kohanimesid.

Hea lahendus on siiski see, kui leitakse eelkõige kohaga sobivad kohanimed, mis aitavad kohta leida, seda iseloomustada või viidata mingile olulisele sündmusele sellega seoses (vt lisaks peatükki „[Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus](#)”). Kohanimeseaduse (KNS) § 13 sätestab, et alati tuleb kohanime määramisel alustada kohanime valikust ehk eelistada tuleb nime, mis on paikkonnas tuntud ja levinud ning mis on tähtis aja- ja kultuurilooliselt.

Kui kohanime ei ole võimalik määrata eelmisest põhimõttest lähtuvalt, tuleb eelistada nime, mis on seotud kas paikkonnaga või nimeobjekti iseärasusega või on üle-eestilise tähendusega. Abiks tuleb ka lisateabe hankimine ajaloolistest materjalidest (näiteks ajalooarhiiv, Saaga jmt), Maa-ameti kaardirakenduses X-GIS on olemas samuti võimalus uurida muinsuskaitseobjekte, pärandkultuuri, reljeefi, maardlate andmeid, geoloogilisi kaarte, mullakaarte, ajaloolisi maakaarte, Võru Instituudi ja Eesti Keele Instituudi kogutud kohanimesid jne (vt lisaks peatükki „[Ajaloolistest andmete kasutamine](#)”). Kõiki mainitud andmeid on soovitatav nimede valikul arvesse võtta.

Nime valikul võib loomulikult nõu küsida ka kohalikelt kogukondadelt (koduloouurijatelt, külaseltsidelt, suguvõsaurijatelt jne) ja kohanime ekspertidelt (teadusasutustelt, mis tegelevad

kohanimedega, näiteks Eesti Keele Instituut, Võru Instituut, Tartu Ülikool jt).

Kui ka eelnimetatud valikupõhimõtteid ei ole võimalik rakendada, siis järgmine reegel, mis kehtib muidugi ka kõigil muudel juhtudel, ütleb, et kohanimed on üldjuhul eestikeelsed (KNS § 9). Erandiks on aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud erijuhud ning pühendusnimed.

Toome veel kord esile mõned olulised põhimõtted kohanime valikul.

- Eelistada tuleb vanu kohanimesid.
 - Näiteks ajaloolistest infoallikatest leitud vanad talunimed, loodusnimed jm.
- Valida võib ka kirjeldavaid nimesid.
 - Koha asend (*Kalda tänav*), kuju (*Pikk tänav*, *Kõverjärv*), suurus (*Suuresoo*), loodusobjekt (*Kuusiku tee*, *Tiigi tänav*), maastikuvormid (*Mäeküla*), sündmus (*Pulmasild*, *Nutumägi*), vanus (*Uuevariku*), asukoht (*Ala-Kase* ja *Mäe-Kase*), maavara (*Liivamägi*, *Kruusaauk*) jm.
 - Sõidusihi näitamine (*Jõesuu tee*).
- Sobivad ajalugu ja rahvapärimust kajastavad nimed (*Fama põik*, *Heinaturu tänav*).
- Suurema hulga objektide korral võib nimed valida temaatilise sarja alusel (linnunimed, liblikanimed, puuvillatööstusega seotud nimed jne). Seejuures tuleks vältida sarnaseid või sarnase kõlaga kordusi (*Meresihi*, *Mereranna*, *Merekalda* või *Tammelehe*, *Tammetõru*, *Tammepunga*, *Tammeoksa*). Sellisel juhul võib ikkagi segadus tekkida, sest nimed on piirkonnas liiga sarnased.

Lisaks nimevaliku põhimõtetele tuleb jälgida, et aadressisüsteem peab olema loogiliselt ja kergesti arusaadavalt üles ehitatud. Väikekohtade (näiteks aiandusühistute) korral võib kaaluda ka väikekoha nimest loobumist ja liikluspinnajärgsele adresseerimisele üleminekut, sest siis aitab ka numbrite järjekord hoonet leida.

Järgnevates peatükkides toome ära kohanimedele esitatavad nõuded koos selgitustega.

27.1. Kohanime keelsus

Eesti kohanimed on eestikeelsed. Kehtib põhimõte, et eestikeelseid kohanimesid tuleb kirja panna eelkõige sel kujul, nagu neid kohapeal tarvitatakse. Kuigi varem on Eesti eri paigus erineval määral nimesid kirjakeelestatud, ei tähenda see murdeliste nimekujude vigaseks lugemist. Eesti murded, olgu oma õigekirjaga või ilma selleta, kuuluvad kohanimedele puhul eesti keele tervikusse.

[Kohanimedele eestikeelsuse kindlakstegemise korra](#) kehtestas Vabariigi Valitsus 22. juunil 2004. a määrusega nr 226. Selle kohaselt on kohanimi eestikeelne, kui nimetuum on üks järgmistest:

1. äratuntavalt mõne eestikeelse sõna vorm;
2. kooskõlas eesti omasõnade häälikusüsteemi ja kirjaviisiga ega ole äratuntav muganemata võõrkeelne sõna;
3. füüsilise isiku nimega.

Olulised reeglid

- Kui nimetuum on liigisõnast lahku kirjutatud ega ühildu sellega käändes, siis peab nimetuum lõppema vokaaliga nii, et tal on tegeliku või mõeldava eesti omasõna omastava käände kuju (nt *Pihlakas* > *Pihlaka*, keelatud on moonutus *Pihlaki*).
- Kohanime liigisõna on nimetavas käändes (mitte *Laane alajaama*, vaid *Laane alajaam*).
- Kohanime kirjpilt peab vastama eesti õigekirjareeglitele ehk nimetuum kirjutatakse suure algustähga, liigisõna väikese tähega (mitte *Annimäe Farm*, vaid *Annimäe farm*).

Kohanimedede eestikeelsuse kindlakstegemise pädevus

- Olemasoleva või määratava kohanime eestikeelsuse teeb kindlaks kohanimemääraja (enamasti omavalitsus), minister või Vabariigi Valitsus.
- Kahtluse korral olemasoleva või määratava kohanime eestikeelsuses pöörduv kohanimemääraja kas kohanimenõukogu või nimeteadusliku usaldusasutuse (EKI) poole keelelise eksperdihinnangu saamiseks.
- Nimeteaduslik usaldusasutus teeb oma eksperdihinnangu teatavaks ka kohanimenõukogule.

Kohanimesid tuleb kasutada nende kohapealsel häälikkujul. Eriti puudutab see Võrumaa kohanimesid, mille kirjakeelestamine on sageli tegelikku häälikkuju moonutanud, nt *hürüvä* -> *Hürova*, *härämäe* -> *Härjamäe* ~ *Häramäe* (vt lisaks peatükki „[Võrumaa kohanimedede kirjutamise reegleid](#)”).

Kohanimedede keelsuses on lubatud aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud erandid. Vältimaks põliste kohanimedede moonutamist või põhjendamatu muutmist, tuleb erandit tehes arvestada, millise keele kõnelejad elasid asjaomas kohas 1939. aasta 27. septembri seisuga (vt lisaks peatükke „[Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?](#)”; „[Eesti vähemusrahvuste asualad](#)”).

Rahvusvahelises ameti- ja ärisuhtluses on Eesti kohanimedede tuumad ja hargtäiendid samased Eestis kasutatavatega. Erandina võib kasutada maanime „Eesti” ja riikidevaheliste veekogude nimede tõlkeid.

27.2. Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad

Eesti keeles kasutatava sõnavara ja nimed võib struktuuri poolest jagada kolmeks:

- omasõnad ja -nimed (*lipp, maailm, käsi, elu; Hageri, Narva, Kilingi-Nõmme*);
- võõrsõnad ja nende sarnased nimed (*buss, garaaž, trofee, film; Betooni tn, Maneeži tn, Sovhoosi tee*);
- võõrkeelsed sõnad e tsitaatsõnad ja nimed (*show, action; Rocca al Mare, Löwenruh, Wildenau*).

Allpool on toodud nimede keeleline sobivus kohanimeseaduse seisukohalt, järgides loomulikult kõiki teisi nimevaliku põhimõtteid.

- Eestikeelne nimi
 - piiranguteta kasutus
- Võõrsõnaline nimi
 - nõuab kultuuri- ja ajaloolist põhjendust

Kohanimedede eestikeelsuse kindlakstegemise korra § 4 lõike 1 kohaselt: Aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud juhtudel võivad nimetuumaks olla ka võõrsõnad, mille tunnused on:

1. tähtede f, š, z ja ž (võõrsõnatähtede) esinemine;
2. tähed b, d, g sõnavormi algul;
3. rõhk järgsilbil, juhul kui on tegemist ilmse laensõnaga

Kui nimi on põline või pikalt kasutusel olnud (kasutatud enne 1944. aastat), siis on põhjendus olemas (vt lisaks peatükki „[Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?](#)”). Seejuures peab nime kirjutama kehtivate õigekirja reeglite kohaselt.

- Võõrkeelset nime saab kasutada:
 - kui see on vastava vähemusrahvuse (rootsi, vene) alal;

põlised vähemusrahvuste alad on Loode-Eesti rannarootsi külad, Ruhnu, Peipsiääre vene külad. Pärast 1939. a septembrit algas rahvastiku vägivaldne ümberasustamine, mistõttu hilisem asustuspilt ei vasta ajalooliselt kujunenud nimede keelsusele (vt lisaks peatükki „[Eesti vähemusrahvuste asualad](#)”);

- kui tegemist on pühendusnimega (isiku nimi peab olema täielikult välja kirjutatud);
- kui nime panekuks on regionaalministri nõusolek;
- kui nimi on kultuuri- ja ajalooliselt põhjendatud. [Kohanimeseaduse](#) § 6 lõige 6 kohaselt: *Võõrkeelse kohanime määramiseks taotleb kohalik omavalitsus nõusolekut regionaalministrilt. Regionaalminister teeb otsuse pärast seda, kui ta on saanud arvamuse kohanimenõukogult. Nimetatud kooskõlastamise korda ei ole vaja järgida juhul, kui võõrkeelse kohanimega nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga võõrkeelne. (Vt peatükki „[Eesti vähemusrahvuste asualad](#)” ja „[Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?](#)”.*
- Alati ei ole üheselt selge, millisesse rühma nimi kuulub, sest on sõnu, mille kohanimeks sobivust mõjutab see, milline päritolu neil on või milline selgitus nende kohta lisatakse. Näiteks kui tegu on selgelt äratuntava võõrkeelse sõnaga, kuigi tal ei ole ühtki selget võõrsõna ega võõrkeelse sõna tunnust, siis saab selliste üksikjuhtumite korral tugineda üksnes eksperdi hinnangule. Vaata lisaks peatükki „[Isiku järgi määratud kohanimi](#)”

27.2.1. Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?

- Tähed *f, š, z* ja *ž*:
 - *Fosfori, Šiini, Maneeži, Telfo*
- Rõhk kaugemal kui 1. silbis:
 - *En`ergia, Pan`eeli, All`ee, Suhh`uumi, Marr`ai, Fant`aasia, Gener`aatori*
- Tähed *b, d, g* sõna alguses:
 - *Betooni, Dunkri, Gaasi, Gamma*
- Ebatavalised häälikjärjendid (siiski hääldatavad):
 - *Mjartseva, Turbatnja, Abti, Smirnova*
- Rahvusvahelise tüvega sõna või selle analoog:
 - *Instituudi, Viidemanni*

27.2.2. Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?

- Võõrtähed *c, q, w, x, y* (vms, nt *è, ë, ?*):
 - *Rocca al Mare, Lucca, Wildenau*
- Nime hääldatakse teisiti, kui kirjutatakse:
 - *Shultsi* [šultsi], *Nitschke* [nitske], *Liebenau* [liibenau], *Strenze* [štrentse], *Rehbinderi* [reebinderi], *Bishopi* [bišopi]
 - *Grossthal* [gro(o)stali], *Hagersthal* [haagerstali], *Tuttvardi* [tutvardi]
- Võimalik on tingida, kui väidetakse, et nime loetakse eesti kirjaviisi kohaselt:
 - *Villa-Kalle, Starkopfi, Antonova, Adelheidi, Otiumi*

27.2.3. Eesti vähemusrahvuste asualad

- Rootsi asustusala
 - Ruhnu
 - Vormsi, Noarootsi, Riguldi, Osmussaar
 - Pakri saared
 - Vihterpalu
 - Naissaar

- Vene asustusala Peipsi ääres
 - põhjarannik (Vasknarvast Alajõeni)
 - läänerannik (Mustvee, Kasepää vald, Kallaste, Peipsiääre vald, Piirissaar)
 - edelarannik (Beresje)

27.3. Kohanime õigekirjutus

Kohanimi dokumenteeritakse eesti-ladina tähestikus.

- Eesti tähestik on järgmine:
 - a b d e f g h i j k l m n o p r s š z ž t u v õ ä ö ü
 - neist *f, š, z, ž* on kasutusel üksnes võõrsõnades;
 - *b, d, g* sõna alguses esinevad üksnes võõrsõnades;
 - võõrtähed: c q w x y (esinevad üksnes võõrkeelsetes nimedes)
 - NB! eestikeelne omasõna (puss) / võõrsõna (buss) // võõrkeelne tsitaatsõna (*show*).

Eesti-ladina tähestik = eesti tähed + võõrtähed + kõik ladinatähelistes keeltes kasutatavad tähed (sh näiteks **č, é, á**)

Mitteladina tähestikus antakse kohanime kirjakuju edasi nimede transkribeerimist ja transliteerimist reeglistava ametliku tähetabeli järgi. Kohanimede transkribeerimist ja transliteerimist reeglistava tähetabeli vene tähestikus on kehtestanud haridus- ja teadusminister 20. novembri 2008. a [määrusega](#) nr 64. Kui kohanimi transkribeeritakse sellise keele tähestikku, mille kohta tähetabelit ei ole, kinnitatakse nimekuju nimeteadusliku usaldusasutuse ekspertiisi alusel.

Kohanime kirjalpilt peab vastama eesti õigekirjareeglitele ning võib kajastada kohapealset murdepärast häälduskuju.

Võõrkeelse kohanime kirja pilt peab vastama asjaomase keele õigekirjareeglitele. Mitteladina tähestikust lähtumise korral peab võõrkeelse kohanime kirja pilt olema kooskõlas ametliku tähetabeliga.

Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirja pilt olema ühesugune.

27.3.1. Kirjaviis

- Kirjaviis – st see, kuidas me hääldust kirja paneme. Üldreeglina kirjutatakse eesti keele sõnu häälduse kohaselt.
 - [kass] > kass
 - vrd inglise [nait] > *night, knight, nyte*
- Eesti keele kirjaviisid:
 - korrapäratu kirjaviis kuni XVII saj lõpuni;
 - vana kirjaviis XVII sajandi lõpust kuni 1860. aastateni;
 - uus kirjaviis (esimesed ettepanekud juba 1820. aastatel).
- Erinev kirjaviis ei tähendanud erinevat hääldust:
 - calla = kalla = kala

Uue kirjaviisi kaitseks

- Kohanimeseaduse § 10 lõige 3 nõuab eesti õigekirjareeglite järgimist.
- Mida öelda neile, kes väidavad, et (vanas kirjaviisis) nimi on kultuuriväärtus ja tuleks säilitada?
 - KNS kaitseb ajaloolisi nimesid endid sel kujul, nagu nad rahvasuus on kasutusel olnud; nimesid kirjutame aga häälduspäraselt, tänapäeva kirjaviisis;
 - vana või moonutustega kirjaviis pole kultuuriväärtus;
 - vanas kirjaviisis nime säilitamine moonutaks põlist nime, sest seda loetakse nüüdisreeglite kohaselt (vrd *Ida – lida, Simo – Siimu, Kanna – Kana, Tipu – Tipu*).

Kohanimed ja koha-aadressid ei ole ühegi isiku omand, vaid kuuluvad avalikku keeleruumi. Seega ei või tänapäeval kohanimeses ega koha-aadressides kasutada vana kirjaviisi, vaid tuleb lähtuda kehtivast kirjakeele normist.

Paljude maaomanike jaoks on see üsnagi üllatav, sest omavalitsused ega teised asutused ei ole sellele nõudele varem piisavalt tähelepanu osutanud ja maade tagastamine on toimunud suures osas just korrapäratu või vanas kirjaviisis olnud talunimedega. Nüüd aga tuleb paratamatult need nimed nõuetega vastavusse viia. Näiteks tuleb muuta talu nime *Otti* > *Oti* (vt lisaks peatükki „[Vana kirjaviis maaüksuste kohanimeses](#)”). Omaniku väide, et tema vanaisa kirjutas oma nime ikka kahe „t” tähega ei ole piisav põhjendus, sest tegu on selgelt vana kirjaviisiga. Kui soovitakse vanas kirjakeeles olevat isiku nimekuju kasutada, siis peab kehtestama pühendusnime koos perekonna nimega.

27.3.2. Vana kirjaviisi reeglid

- Erinevus uuest kirjaviisist:
 - pikka täishäälikut märgiti lahtises silbis ühekordselt: *koli, ue, jama, wie, asa*;
 - lühikest täishäälikut märgiti lahtises silbis järgneva kaashääliku topeldamisega: *temma wanna lukku kollin*;
 - NB! vana kirjaviis võimaldas kahetist tõlgendust: *kannu = kannu* (om sõnast *kann*) või

kanu (mitm os sõnast *kana*);

- vanas kirjaviisis oli sõnade kirjapildi seos keeruline: *kool – koli – koli* (vrd praegu: *kool – kooli – kooli*).
- Tähestik:
 - kuni uue kirjaviisi käibeletulekuni ei märgitud sageli õ-d, vaid seeasemel enamasti ö;
 - gooti kirjas oli v asemel w.

27.3.3. Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?

- Ebaharilikud topeldused nime keskel:
 - *-bb-, -gg-, -dd-* (*Sabba > Saba, Rägga > Räge, Sadda > Sada, Kaggootsa > Kaguotsa*);
 - *-tt-, -kk-, -pp-*, kui sõna on tegelikult II vältes (*Otti > Oti, Kukke > Kuke, Eppu > Epu*).
- Ebaharilikud tähejärjendid, nt *-ij-* (*Ijsetse > Hiitsete*).
- Vanapärased hääldusjooned nimes (nt *-o* sõnas kaugemal: *Sallo > Salu, Ado > Aadu*);
 - *o-d ei pea tingimata nimes parandama, kuigi Põhja-Eestis oleks see soovitatav.*
- Raskesti märgatavad:
 - *Simu > Siimu, Idase > lidase, Iri > liri, Ira > lira*;
 - *Alle > Ale, Annimatsi > Animatsi, Annesilla > Anesilla, Jummika > Jumika*.

27.4. Võrumaa kohanimede reegleid

Nimede kohapealse häälikkuju edasiandmisel tuleb kasutada eesti kirjaviisi, sealhulgas järgmiste täpsustustega:

- vokaalharmoonia säilimisel on eesvokaalid *ä, e, ö* ja *ü* ning tagavokaalid *a, õ, o* ja *u*; ühes lihttüves esinevad vaid emmad-kummad (nt *Härmä, Sepä, Söödä, Mürgü, Tammõ, Holsta, Põrstõ, Tsutsu*); *i* on neutraalne, esinedes nii ees- kui ka tagavokaalidega (*Tsirgu, Niidü*); *o* esineb erandina ka eesvokaalsete nimede järgsilpides (*õ* asemel: *Käätso, Peedo*);
- kõrgenenud keskkõrgeid vokaale (*ee ~ ii, oo ~ uu, öö ~ üü*) võib märkida nende kõrgete vastetega: *Tiidlä, Suuveere, Tüütsmanni*;
- kõrget (nn venepärast) *õ-d* märgitakse *õ-ga*: *Nõnova, Võõlastõ*;
- nime lõpul esinevat larüngaalklusili e katkehäälikut ei märgita: *Hindsa, Määsi*;
- afrikaadi nõrka vastet märgitakse *ds-ga*: *Madsa, Nedsäjä*;
- palatalisatsiooni üldjuhul ei märgita. Silbialgulise konsonandi puhul võib seda märkida *j-ga*, eriti sõnades ja nimedes, kus see kirjakeele traditsioonile omane. Vokaalidevahelist lühikest palataliseeritud konsonanti võib näiteks teatmeteostes ja kaartidel siiski märkida ka analoogiliselt „Õigekeelsussõnaraamatus” kasutatud märkimissüsteemiga, st konsonandi järel akuudiga. Selline märkimisviis ei kuulu eesti tavaortograafiasse. Näiteid: *Mar´a* (tavaortograafias *Marja*), *Kar´a* (*Karja*), *Ton´a* (*Tonja*), *Hul´aku* (*Hulaku*), *Kol´o* (*Kolo*).

Liigisõnade kohapealse, kirjakeelest erineva häälikkuju võib säilitada nimetuuma ja liigisõna kokkukirjutuse korral, muul juhul kasutatakse liigisõna kirjakeelset kuju:

- *Kirbumõts, Põdrasuu, aga Väherü mets, Ragandi soo.*

Kohapealsest häälikkujust lähtuvat nime tuleks loodusnimede puhul kindlasti eelistada. Asustusnimede kuju fikseerimisel tuleks arvestada kohalike elanike soove ja säilitada kõige tuntumad kohanimed (nt linnade ja kihelkondade nimed) nende eesti kirjakeelde juurdunud

kujul.

Olemasolevate kohanimedele parandamine, sh tegeliku hääldusega vastavusse viimine on eriti vajalik juhtudel, kus seni käibivad nimed on normitud eksitavalt (nn kantseleietümoloogiad):

- *Meenikunna soo* (peab olema: *Meenikunnu soo*), *Laanemetsa* (algne nimi *Lannamõtsa*) jne.

27.4.1. Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?

Murdealadel esineb sageli probleem, et sama päritoluga nimed on kord kirjakeelestatud ja kord murdelised. Näiteks *Horosuu külas* asub *Horosoo* nime kandev maaüksus – külanimi on murdes, aga maaüksuse nimi kirjakeelne. Üldiselt tuleb püüda selle poole, et kirjalpilt oleks ühesugune. Sama põhimõtte on sätestatud ka kohanimeseaduse § 10 lõikes 5: *Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirjalpilt olema ühesugune*. Kui on vaja nimesid eristada, siis võib lisada näiteks hargtäiendi või tekitada liitsõna.

Samas on esialgu siiski tähtsam ülesanne jämedatest moonutustest vabanemine ehk peamiselt vana kirjaviisi välja sõeluda. Muud küsimused, näiteks *Kuklasõ – Kuklase*, mis taanduvad murdelisusele, on pisut väiksema tähtsusega. Oluline on, et mõlemad nimed on põhimõtteliselt õigesti kirjutatud.

Seega kui nime erinevus on üksnes murdest tulenev, siis soovitame nime muuta, kuid kui erinevus tuleneb näiteks vana kirjaviisi kasutusest, siis peab nime kindlasti muutma.

Näiteks:

- *Härämäe külas* on katastriüksus nimega *Herramäe* – see on *Härämäe* nimi vanas kirjaviisis ja vajab muutmist;
- *Rebäsemõisa külas* on katastriüksus nimega *Vana-Rebase* – tegu on murdega ja katastriüksuse muutmise on soovituslik;
- *Väiku-Ruuga külas* on katastriüksus nimega *Väike-Ruga* – see on vana kirjaviis, õige on kas *Väiku-Ruuga* või *Väike-Ruuga*;
- *Nilbõ külas* on katastriüksus nimega *Nilbeoja talu* – tegu on murdega ja võib jääda muutmata;
- *Mõõlu külas* on katastriüksus nimega *Melo-Peetri* – see on vana kirjaviis, tuleb muuta kujule *Mõõlu-Peetri*.

27.5. Omastav kääne

Kohanimi nimi peab olema omastavas käändes. See nõue kehtib nimetuuma kohta. Objekti liiki märkiv sõna ehk liigisõna tuleb panna nimetavasse käändesse. Liigisõnad on näiteks tee, tänav, väikekoht, talu jne. Kui nime tuum ja liigisõna on kokku kirjutatud, siis on terviknimi nimetavas (*Mõisa/küla*, *Uue/talu*, *Kesk/väljak*, *Must/järv*).

Näiteks tuleb muuta:

Järveääre alajaama > *Järveääre alajaam*;

Tulevik väikekoht > *Tuleviku väikekoht*;

Luiga Endrik > *Luiga-Endriku* (tegu on taluga, liigisõna *tal* on juurdemõeldav ja seda ametlikus kohanimel ega koha-aadressis välja ei kirjutata);

Jaam tänav > *Jaama tänav*.

Vt lisaks peatükki „[Hargtäiendi vorm](#)”.

27.6. Nimeobjekti liik ja liigisõna

Nimeobjekti liigisõna (objekti liiki näitava sõna) valikul tuleb kindlasti jälgida, et liigisõna ja objekti tegelik olemus oleksid vastavuses. Üldlevinud liigisõnad on kirik, kool, tee, tänav, alajaam, mets, põld, farm, laut jne. Liigisõna peab olema väikese tähega (seega mitte *Pikse Põik*, vaid *Pikse põik*) ja nimetavas käändes, nagu eelmises peatükis juttu oli.

Vältida tuleb olukordi, kus samas piirkonnas on kasutusel sama nimeobjekti kohta paralleelselt erinevad liigisõnad (näiteks tee ja tänav). Omavalitsusel tuleb kindlasti otsustada, kumb liigisõna jääb, teha muudatused vastavates hoonete, korterite ja katastriüksuste koha-aadressides ning kirjutada ka siltidele liigisõna õigel kujul.

Haruldased liigisõnad

- Roheline aas (Tallinnas)
- Tõnismägi (Tallinnas), Trepimägi (Viljandis)
- Torupilli ots (Tallinnas)
- Suur Rannavärav (Tallinnas)
- Mereäär (Paldiskis)

Jälgida tuleb liigisõna kirjutust. Näiteks võib mõnel juhul liigisõnast saada nimetuuma osa: Suur kaar (siin on *kaar* liigisõna) või Suur-Kaare tänav (siin on liigisõna *tänav* ja *Kaare* on nimetuuma osa). Samuti võib liigisõnana kasutusel olev sõna olla nimetuum, nt *Puiestee* tänav või *Pärna* puiestee.

Vt lisaks peatükki „[Liigisõnade eksitav kasutamine](#)“.

27.7. Üldjuhul üheosalisus

Kohanimed peavad üldjuhul olema üheosalised.

Nt *Kuslapuu tänav*, *Kannikese põik*. Nõuetele ei vasta *Meie Aed AÜ*, *Romantik Käva AÜ*, *Maa Sool AÜ* jt.

Teine võimalus on kasutada hargtäiendit, kuid sel juhul peab see olema sidekriipsuga ühendatud.

Nt *Suur-Karja tn*, *Uus-Võsa tn*, *Toom-Kooli tn*, *Vana-Tartu mnt*.

On ka erandeid, kus nimi on mitmeosaline ja ilma sidekriipsuta (*Taani Kuninga aed*), kuid selliseid ei ole otstarbekas hulgaliselt juurde tekitada.

Vt lisaks peatükke „[Hargtäiend](#)” ning „[Kohanime kokku- ja lahkukirjutamine](#)”.

27.8. Põhi- ja rööpnimi

Nimeobjektile on üldjuhul ainult üks ametlik nimi.

Erandiks on nimeobjektid, mis ei ole haldusüksus, tänav ega väljak, neil võib olla kaks ametlikku nime, millest üks on põhi- ja teine rööpnimi. Rohkem kui kaks ametlikku nime kohanimeobjektile olla ei saa. Lisaks põhi- ja rööpnimele võib kohanimeobjektile olla ka mitteametlikke nimesid, kuid nende kasutamine on mõnevõrra piiratud.

Rööpnime määramiseks peab kohalik omavalitsus taotlema nõusolekut regionaalministrilt. Regionaalminister teeb otsuse pärast seda, kui on saanud arvamuse

kohanimenõukogult. Üldiselt ei ole soovitatav määrata massiliselt rööpnimesid, sest nende kasutamine on siiski teatud määral ebamugav ning mõnel juhul ka segadust tekitav.

Põhi- ja rööpnime võib määrata aja- või kultuurilooliselt põhjendatud juhul, kui eesmärk on säilitada:

1. võõrkeelne kohanimi nimeobjektile, millel juba on või millele määratakse ka eestikeelne nimi (näiteks on määratud nii eesti- kui ka rootsikeelsed külanimed Läänemaal Noarootsi valla küladele, nagu *Aulepa/Dirslätt*);
2. teine eestikeelne nimi (näiteks Võrumaal Rõuge vallas *Sänna/Sännä küla*).

Rööpnimeks võib määrata nimekuju, mis on kirjutatud niisuguse eesti murde õigekirjas, millel on oma kirjakeel. Samuti võib nimi kajastada ka kohapealset murdepärasid häälduskuju, kui murdel kirjakeel puudub.

Kui tegu on võõr- ja eestikeelse nimega, siis seda, kumb nimedest on põhinimi ja kumb rööpnimi, otsustatakse järgmisel põhimõttel:

1. kui nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga eestikeelne, määratakse põhinimeks eestikeelne nimi;
2. kui nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga muukeelne, määratakse põhinimeks võõrkeelne nimi. Erandina võib põhinimeks määrata üleriigiliselt tuntud eestikeelse nime, mis on kasutuses kinnistunud ajalooliselt.

27.9. Kohanimede samanimelisuse piirang

Samanimelised ei tohi olla:

1. haldusüksused;
2. ühe valla või linna piires asuvad asustusüksused;
3. ühe asustusüksuse piires asuvad nimeobjektid.

Samanimelised on nimeobjektid, mille kohanimed on samased täiskujul, koos liigisõnaga.

Lisaks rangetele reeglitele saab aga välja tuua terve hulga probleeme, mis tekivad, kui lähinaabruses olevate objektide kohanimed on sarnased.

- Sama külanimi on kasutusel naaberomavalitsustes.

Kuigi reeglite alusel võib olla erinevates omavalitsustes samanimelisi külasid, siis praktikas on soovitatav selliseid olukordi vältida ja mitte juurde tekitada. Isegi kui on olemas ajalooline põhjendus, võib sama nime kasutamine lähestikku asuvate omavalitsuste külade puhul hulgaliselt probleeme põhjustada. Ka see, kui naaberomavalitsuse küla nime kasutatakse talunimena, võib mõnel juhul probleeme tekitada.

- Sama väikekoha või liikluspinna nimi on kasutusel naaberomavalitsustes.

Soovitame omavalitsustel vältida ka erinevates asustusüksustes ühe omavalitsuse lõikes ja samuti naabruses asuvate teiste omavalitsuste territooriumidel asuvate liikluspindade ja väikekohtade nimede eksitavat sarnasust. Liikluspindade korral tuleb lisaks kohanimeregistri andmetele jälgida ka teeregistri andmeid. Kui tegu on sama teega, mis kulgeb kord ühe, kord teise omavalitsuse piires, siis soovitame määrata sellisele teele sama kohanimi.

- Liikluspinna või tee nimi on kasutusel lähinaabruses (sama või naaberomavalitsuse) asulates erinevate teede kohta.

Soovitame liikluspinnale ja teele nime määramisel jälgida, et sama nime ei kannaks juhtumisi mõni teine sama omavalitsuse tee ega liikluspind. Samuti tasub kontrollida, ega

naaberomavalitsustes ei kasutata sama nime mõne teise tee kohta. Erandiks on juhtumid, kui tegu on loogiliselt sama tee jätkuga – sel juhul on sama nime kasutamine õigustatud ja mõnel juhul lausa hädavajalik, kuid tuleb jälgida, et tegu oleks sel juhul sama objektiliigiga. Lisaks tuleb jälgida teeregistris olevaid teede andmeid.

Näiteks oli Kohtla-Järvel *Roheline tänav* Järve linnaosas ja ka Viivikonna linnaosas. Tänapäevaks on olukord parandatud ning see tänavanimi on kasutusel ainult Järve linnaosas, Viivikonna linnaosas on määratud uus nimi: *Liiva tänav*.

- Liikluspindadel on sama nimetus koos erinevate liigisõnadega.

Näiteks kui ühes vallas on korruga kasutusel *Kase tee* ja *Kase tänav*, *Kaasiku tee* ja *Kaasiku tänav*, *Kadaka tee* ja *Kadaka puiestee*. Soovitame omavalitsustel selliseid olukordi vältida ja mitte juurde tekitada. Võimaluse korral tuleb üks sellistest liikluspindadest ümber nimetada.

- Liikluspinnal ja väikekohal on sama nimetus erinevate liigisõnadega.

Näiteks kui alevikus on kasutusel *Valli tänav* ja *Valli tee* ning sama valla külas on olemas ka *Valli aiandusühistu*.

- Liikluspindade ja väikekohtade kohanimeses ei ole otstarbekas korrata linna, linnaosa ega küla nime, juhul kui samanimelisi rohkem ei esine.

Näiteks Kohtla-Järve linnas *AÜ Kohtla-Järve Tabori*.

Kokkuvõtteks: soovitame kohalikel omavalitsustel tagada üheselt mõistetav aadressisüsteem, muutes segadust tekitavad kohanimed ja vältides uute segaduste tekitamist. Sama põhimõtet toetab ka [ruumiandmete](#) seaduse § 48. Samas omavalitsuses ei ole soovitatav määrata sama tüvega kohanimesid erinevatele aadressikohtadele (liikluspindadele ja väikekohtadele). Jälgida tuleb, et kohanimeregistri ja teeregistri andmed ei oleks vastuolus.

Vt lisaks peatükke „[Väikekoha nimi](#)” ja „[Liikluspinna nimi](#)” ning nende alapeatükke.

27.10. Pühendusnimi

Pühendusnimi on isiku mälestuseks või austuseks määratud kohanimi. Isiku nime ei või pühendusnimeks määrata selle isiku eluajal. Pühendusnime määramise korra on kehtestanud [Vabariigi Valitsus määrusega](#).

- Alati ei ole üheselt selge, kas tegemist on pühendusnimega (nt *Koidula tänav*, *Lutsu tänav*). Tegu võib olla nii inimese mälestuseks või austuseks määratud nimedega kui ka lihtsalt tavaliste nimedega, millel ei ole isikuga seost. Seejuures on vaja jälgida piirkonnas olevaid teisi nimesid. Kui samas piirkonnas on kasutusel näiteks kirjanike ja kultuuritegelaste pühendusnimed, siis võib eeldada, et ka nende nimede puhul on siiski tegu pühendusnimedega, mis on jäetud nõuetekohaseks muutmata (isiku täisnimi on jäetud välja kirjutamata).
- Pühendusnimede määramisel peab ka eesnimi (-nimed) olema välja kirjutatud (nt *Juhan Liivi tänav*), hilisemas kasutusel võib eesnime lühendada initsiaaliks, kuid päris ära jätta ei tohi (*J. Liivi tn*). Erandiks on nimed, mis ka täiskujul sisaldavad initsiaale. Näiteks A. H. Tammsaare tee puhul pikemat nimekuju ei ole, sest tegu on pseudonüümiga, mida kirjanik ise kunagi pikalt välja ei kirjutanud.
- Elukutset ega auastmeid pühendusnimedes ei kasutata (nt ei ole õige määrata kohanimeks *Akadeemik Maslovi tänav* või *Kindral Laidoneri plats*).
- Tiitlid nagu **von** on lubatud ja need kirjutatakse alati välja (nt *Nikolai von Glehni põik*).

27.11. Isiku järgi määratud nimi

Sageli on kohanimed määratud isiku järgi, kuid ei ole seejuures pühendusnimed. Suur hulk talunimesid on tekkinud just talu esmaasustajate nimede järgi (nt eesnimede järgi määratud talunimed *Miku-Märdi, Jaani, Oti*). Isiku järgi määratud kohanimede korral ei ole tegu mitte isiku täisnimega, vaid ainult kas ees- või perekonnanimega.

Ka tänapäeval võidakse maaüksustele nimesid määrata isikunimede järgi, kuid see ei ole eriti soovitatav, sest inimesed ei ole enam nii paiksed ning ühes hoones võib elada erineva perekonnanimega inimesi. Kui seda siiski tehakse, peab nimi vastama eestikeelsuse reeglile. Kindlasti peab jälgima, et kui talul on vana nimi olemas, siis tuleb seda üldjuhul säilitada (vajaduse korral taastada), ning samuti seda, et igakordse omanikuvahetusega ei hakataks talu nime muutma.

Ka isikunimede osad (ees- või perekonnanimed) kohanimedes peavad vastama eesti õigekirjareeglitele ja olema omastavas käändes. Kui inimese nimi jääb omastavas käändes muutmata (*Uba > Uba*) ja selle nime järgi on määratud katastriüksuse nimi, siis ei ole midagi valesti ja nime muutma ei pea. Asjaolu, et nimi on määratud isiku järgi, ei tarvitse olla kõigile teada, seega võib taolisel juhul Maa-amet näiteks paluda omavalitsuselt selgitust nime päritolu kohta.

Samas ei ole võimalik isiku nime järgi määratud katastriüksuse nime muutmata jätta juhul, kui see ei lõpe täishäälikuga (nt *Kallas* peab muutuma *Kalda* või *Kallase* vastavalt sellele, kuidas isik oma nime kääneb või eelistab käänata – käänamata jätta nime ei tohi).

Murdesõnade puhul tuleb mängu veel ka murdereeglite kohane käänamine ja kirjakeele reeglite kohane käänamine. Jällegi võib nii ja naa, aga kindlasti peab tulem ühele reeglitest vastama.

Kui nimi ei vasta eestikeelsuse reeglile, siis on võimalusi kaks:

- a) taotleda võõrkeelse nime kasutamiseks nõusolek regionaalministrilt;
- b) määrata pühendusnimi (st isiku täisnimi).

Seega kui isikunimi on võõrsõna struktuuriga (nt *Starkopf*), siis on vaja aja- ja kultuuriloolist põhjendust. Igal juhul peab nimi olema omastavas käändes (sealhulgas ka isiku järgi määratud nimed, võõrapärased nimed ja pühendusnimed). Võõrkeelsete nimede käänamisel võivad mängu tulla ka vastava võõrkeele käänamisreeglid, aga siis tasub juba ekspertidelt nõu küsida.

Isiku järgi nime määramisest veel

Igasugust passis olevat nime kasutada ei tohi. Näiteks vene isikunimesid tuleks Eestis kirjutada Eesti transkriptsioonis. Kui venelane on omale prantsuse või inglise transkriptsioonis passi saanud, siis tema perekonna- või eesnime katastriüksusele andes tuleb ikka lähtuda venekeelsest nimest ja see meile traditsioonilisel moel ümber kirjutada (nt *Jušini*, mitte mingil juhul *Yushini* vms).

27.12. Numbrit kasutamine kohanimes

Kohanimeseaduse § 13 lõige 5 sätestab: *Kohanimeks ei või määrata numbrit ega muud mittesõnalist tähist*. Pärast selle seaduse jõustumist ei või numbrit ega muud mittesõnalist tähist määrata ka hargtäiendiks.

Eesti liikluspinna nimede hulgas on nummerdatud tänavaid üsna vähe ja kohanimeseaduse

kohaselt neid juurde tekkida enam ei tohi. Kui selline number aga esineb, siis tuleb see alati kirjutada nimetuuma ette ja kasutada punkti, sest tegemist on järjekorranumbriga. Kasutada tuleb araabia, mitte Rooma numbreid:

1. Jõe tänav, 5. Jõe tänav (Pärnus);
 2. Lehe põik (Kohtla-Järvel Kukrusel);
 2. Tartu põik (Jõhvis);
 1. liin, 2. liin (Tallinnas);
 3. Roheline tänav, 4. Roheline tänav (Narvas).
- Nimekujud *1 Jõe*, *Lehe põik 2*, *Tartu põik II* on vigased.

Nummerdatud tänavanimed on Eestis mõnel pool ajaloolistel põhjustel tekkinud, nt *1. liin*, *2. liin* jms Tallinnas, *3. Roheline tänav* ja *4. Roheline tänav* Narvas (muud Rohelised tänavad on hävinud).

- Nummerdatud tänavad tuleks võimaluse korral ümber nimetada.
- Kuupäevalised kohanimed (nt *26. Juuli tänav*) tekitavad palju segadust ja parem on mitte määrata kuupäeva kohanimeks. Soovitav on kuupäevalised kohanimed samuti ümber nimetada.

27.13. Suur ja väike täht kohanimedes

- Põhireegel: kohanime nimetuum (ja ka hargtäiend) kirjutatakse suure tähega, liigisõna väikese tähega.

Nt *Alevi tänav*, *Heki tee*, *Hiie puiestee*, *Suur-Karja tänav* (*Suur* on hargtäiend, kirjutatakse suure tähega ja see liitub sidekriipsu abil), *Vana-Narva maantee*, *26. Juuli tänav*, *Suur promenaad*

- Kui nimetuum on mitmesõnaline, siis kirjutatakse iga sõna (peale sidesõnade, kui neid peaks olema) suure algustähega.

Nt *Taani Kuninga aed*, *Uue Maailma haljak*

- Liigisõnad kirjutatakse väikese tähega.

Tähelepanu tuleks pöörata haruldasematele liigisõnadele, mida kiputakse suure tähega kirjutama, nt *aas*, *jalg*, *kaar*, *ots*, *äär* jne – ka need liigisõnad tuleb kirjutada väikese tähega. Nt *Roheline aas* (mitte *Roheline Aas*), *Pikk jalg* (mitte *Pikk Jalg*), *Suur kaar* (mitte *Suur-Kaar*).

27.14. Lühendid

Kohanimede kehtestamisel ei ole tähtlühendite kasutamine lubatud. Hilisemal kohanime kasutamisel koha-aadressis võib mõningatel juhtudel lühendeid kasutada.

Aadressiandmete süsteemi määruuse alusel võib ametlikes aadressiandmetes kasutada ainult kuut liigisõna lühendit: tn, mnt, pst ja AÜ, SÜ, GÜ ning liigisõna või selle lühendit ära jätta ei tohi. Laiemas kasutuses, st siltidel, postiaadressides ja kaartidel on kohanimedid võimalik rohkemgi lühendada. Täpsema korra esitab kohanimeseaduse § 16 alusel kehtestatud regionaalministri määrus (17. juuni 2004. a määrus nr 3 „Kohanime liigisõna, hargtäiendi või muu osa lühendamise või ärajätmise kord”), milles on kokku lubatud 17 lühendit, kuid ametlikes aadressiandmetes tuleb siiski piirduda eeltoodud kuue lühendiga. Seoses kohanimeseaduse muudatuste väljatöötamisega on kavas muuta ka eelnimetatud regionaalministri määrust ning ühtlustada erinevates õigusaktides lubatud lühendite loetelu ja täpsustada ühtlasi lühendite kasutamise võimalusi.

- Ametlikus kohanime määramise õigusaktis tuleb kindlasti kohanimi kirjutada täiskujul, st koos pikalt väljakirjutatud liigisõnaga ja pühendusnime puhul koos eesnime(de)ga.
- Lubatud liigisõnade lühendamist võib kasutada näiteks katastriüksuste lähiaadresside määramisel või muutmisel ja mujal aadressiandmetes.
- Kõik liikluspindade liigisõnad (nt tee, allée, põik, väljak, plats jne) kirjutatakse täielikult välja, erandiks on *maantee*, *puiestee* ja *tänav*, mille puhul on lubatud kasutada vastavaid punktita lühendeid väikeste tähtedega *mnt*, *pst* ja *tn*: *Pärnu mnt*, *Kaskede pst*, *Pargi tn*.
- Kõik väikekohtade liigisõnad kirjutatakse täielikult välja, erandiks on *aiandusühistu*, *suvilaühistu*, *garaažiühistu*, mille puhul on lubatud kasutada vastavaid punktita lühendeid suurte tähtedega *AÜ*, *SÜ*, *GÜ*: *Kannikese AÜ*, *Ranna SÜ*, *Salu GÜ*. Edaspidi on kavas lubatud lühendina kasutusel võtta ka väikekoht – *vkt*.
- Nimetuumaga kokkukirjutatud liigisõna ei lühendata (nt *Toompuiestee*, *Ringpuiestee*, *Moora umbtänav*, *Umbtänav*, *Kesktänav*).
- Eesti haldus- ja asustusüksuste nimede esitamisel koha-aadressis on lubatud esitada vaid Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaatoris esinevat nimekuju, mille lühendamine ei ole lubatud. Kõik Eesti haldus- ja asustusüksuste objektid kirjutatakse koos liigisõnaga (nt *Mõisaküla linn*, *Kukulinna küla*, *Tsirguliina alevik*, *Kesklinna linnaosa*).
- Lubatud on ka pühendusnimede korral eesnimede lühendamine (vt järgmist peatükki).
- Kõik muud lühendid, sidesõnad ja parasiitsõnad kohanimedes ja katastriüksuste lähiaadressides (nt *kr*, *mü*, *kü*, *krunt*, *nr*, *maatükk*, *kinnistu*, *ja*, *ning* jne) on keelatud ja seega tuleb need ametlikest koha-aadressidest kõrvaldada. (Erandiks on siinjuures raudteed teenindavad maaüksused, kus on lubatud traditsiooniline piketi number ja lühend *km*.)

27.14.1. Pühendusnimega liikluspindade nimede lühendamine

Isikunimeliste kohanimede puhul võib lühendada eesnime, kasutades initsiaale. Eesnime täielik ärajätmine ametlikus kohanimes ei ole lubatud. Kohanime määramise õigusaktis ei või nime lühendada.

- Aadressides ja kaartidel ei tohi eesnime(sid) ära jätta, ent neid võib lühendada, kasutades üksnes eesnimetähti (initsiaale). Erinevus siltidega võrreldes on selles, et sildil tuleks ühekordne eesnimi välja kirjutada, aadressis ja kaardil võib sedagi lühendada.
- Isiku järgi määratud aadressikoha nimes, milles esineb eesnimi, võib selle asendada initsiaalidega, kusjuures initsiaalide ja perekonnanime vahele pannakse punkt ning punkti ja järgneva nime vahele jäetakse tühik, nt *A. Weizenbergi tänav*, *F. R. Faehlmanni pst*, *F. R. Kreutzwaldi põik*, *E. Särgava allée*, *E. Vilde tee*.
- Kui isiku eesnimi on sidekriipsuga kaheosaline, siis initsiaalid kujunevad kahest esitähel ja sidekriipsust ilma tühikuteta, millele järgneb punkt ja tühik, nt *A-A. Tiimanni tänav* (Albert-August Tiimanni tänav Narvas).
- Tiitel kirjutatakse täielikult välja selle täiskujul, nt *N. von Glehni tänav*.
- Liikluspindade (näiteks tänavate) siltidel ei tohi eesnime(sid) ära jätta, sest sildid peavad olema informatiivsed ja kajastama seda, et tegu on pühendusnimega. Kui isikunimi ei ole pikk ja sisaldab ainult ühte eesnime, siis tuleks kogu isikunimi sildile välja kirjutada, nt *August Alle*, *Anna Haava*, *Hans Kanni*, *Paul Kerese*, *Jaan Koorti*, *Jakob Liivi*, *Juhan Liivi*.
- Kui eesnimesid on rohkem kui üks, siis võib neid sildil lühendada (nii on talitatud nt Tallinnas): *F. R. Faehlmanni*, *K. A. Hermann*, *C. R. Jakobsoni*, *J. V. Jannseni*, *F. R. Kreutzwaldi*, *C. T. von Neffi* (viimane asub Vinni vallas Piiral).

27.15. Hargtäiendid

Hargtäiend (kohanimeseaduse § 3 lõige 5) on kohanime täiendav koostisosa, mis eristab korduvaid kohanimesid. Kui nimesse kuulub hargtäiend, siis lisatakse see nimetuumale sidekriipsu abil (hargtäiend ei käändu). Nt *Suur-Kaare tänav*, *Väike-Kaare tänav*, *Kesk-Kalamaja tänav*, *Vana-Võidu alevik*, *Uus-Võsa tänav*, *Toom-Kooli tänav*, *Vana-Tartu maantee*.

- Hargtäiendit sisaldab nimi juhul, kui algselt samanimelisi kohti on lisatäienditega hakatud üksteisest eristama; nende täiendite abil hargnevad samanimelised kohad eri objektideks, sellest ka niisugune termin.
- Tüüpilised hargtäiendid on *Uus-* (*Uus-Muuga puiestee*), *Vana-* (*Vana-Narva maantee*), *Suur-* (*Suur-Karja tänav*), *Väike-* (*Väike-Kuke tänav*).
- Vähem levinud hargtäiendeid: *Eest-*, *Tagant-*, *Takka-*, *Ülevalt-*, *Alt-*.
- Ka mõne suurema koha nimi võib talitleda hargtäiendina, nt *Toom-Rüütli tänav* (see on Toompeal paiknev Rüütli tänav, eristamaks seda all-linnas paiknevast Rüütli tänavast), *Kiiu-Aabla küla* ja *Kolga-Aabla küla* (Kuusalu vallas on kaks Aabla küla, mida omavahel eristatakse hargtäiendiga).
- Toome näitena ära ka tüüpilisi reljeefist tulenevaid hargtäiendite paare, mida kasutatakse Eesti erinevates piirkondades: *Üla-* ja *Ala-*, *Mäe-* ja *Ala-*, *Ülevalt-* ja *Alt-*, *Mäelt-* ja *Alt-*.
- Hargtäiendiks ei või määrata numbrit ega muud mittesõnalist tähist (kohanimeseaduse § 13 lõige 5).

Aja- ja kultuurilooliselt tähtsa ning paikkonnas tuntud nimega nimeobjekti jagunemisel ei tohi nimeobjekti ajaloolisele tuumikule määrata täiesti uut nime. Kui vana nime kasutamise välistab samanimelisuse piirang, tuleb kasutada vana nime tuumast ja hargtäiendist koostatud nime (kohanimeseaduse § 13 lõige 8).

27.15.1. Hargtäiendi vorm

Üldreeglina liitub hargtäiend nimetuumaga sidekriipsu abil nimetuuma ette.

- Sidekriipsu ei kasutata, kui hargtäiend on käänduv, nt *Suur Munamägi* (omastav *Suure Munamäe*), *Väike Emajõgi*. Tänavanimedest kuuluvad siia nt *Suur Rannavärv*, *Väike Rannavärv* (Tallinnas), *Väike Ringtee* (Rohuneemel). Niisugustele nimedele on iseloomulik, et nimetuum ja liigisõna on kokku kirjutatud, lisanduv hargtäiend jääb sellest lahku.

Eraldi tuleb tähele panna nimesid, milles on hargtäiendit meenutav osis, ent mis tegelikult hargtäiend ei ole. Tallinnas Rahumäel on *Väikese Illimari tänav* nimetatud Friedebert Tuglase samanimelise romaani („Väike Illimar”, 1937) ja selle peategelase järgi, sidekriipsu seega ei kasutata. Niisamuti oli Dunkri tänava vahepealne nimi *Vana Tooma tänav* ilma sidekriipsuta, sest seda tuli mõista kui Tallinna linnavahi Vana Tooma järgi nimetatud tänavat, mitte kui vanemat Tooma tänavat, millele leiduks paariline näiteks Uus-Tooma tänava näol. Niisuguseid raskeid juhtumeid on õnneks väga vähe.

- Seega sidekriipsu ei kasutata, kui ei ole tegemist hargtäiendiga, nt *Väikese Illimari tänav*, endine *Vana Tooma tänav* (nimetavas Vana Toomas), praegu Dunkri tänav.

Hargtäiendite omastavalise või nimetavalise kuju puhul (Uue- vs. Uus-) tuleb arvestada tava:

tänavanimedes on hargtäiendid nimetavas, nt *Suur-Karja tänav*, *Uus-Tööstuse tänav*;

- asulanimes on valdavalt kasutusel omastavaline täiend, nt *Suure-Kambja*, *Uue-Võidu*;
- talunimes soovitame omastavalist vormi, kuigi nimetavaline täiend ei ole viga, nt *Uue-Karjamaa*;
- omastavaline vorm sobib alati siis, kui on nimetuumaga kokku kirjutatud, nt *Uuesepa*, *Suuretooma*.

Üldiselt soovitamegi talunimede korral pigem kokkukirjutatud nimesid. Sama soovitus annab ka kohanimenõukogu eelkäija (kohanimekomisjon) oma 1994. aasta [pöördumises](#): *Sidekriipsu ja selle järel suure algustähe kasutamine liitnimes on põhjendatud juhul, kui lähestikku (ühes külas) on mitu ühenimelist talu ja teistele peale ühe on lisatud hargtäiend (mingi eristav tunnus: sõna, talupidaja nimi vms), nt Lepiku, Mäe-Lepiku, Oru-Lepiku; Kubja, Eest-Kubja, Ala-Kubja. Kui selline eristav tunnus on lisatud kõigile nimedele, siis on otstarbekas rakendada tavalist kokkukirjutust, nt Jürilepiku, Mäelepiku, Orulepiku; Vanakubja, Eestkubja, Alakubja.*

- Hargtäiend *Väike-* esineb üksnes sel kujul (mitte *Väikese-*), nt *Väike-Kuke tänav*, aga *Väikese Illimari*, sest tegemist ei ole hargtäiendiga.

27.15.2. Tagatäiend

Lisaks ette liituvale hargtäiendile võib kohanimedes kasutada ka tagatäiendit (kohanimeseadus ei keela).

Nt *Lõmmelu-Takka*, *Lättelohu Ülemine*, *Jalaku Alumine*, *Ero Kollane*, *Ero Sinine*.

Ortograafia, st sidekriipsu küsimus tagatäiendiga nimedes ei ole alati selge. Üldiselt on sellised nimed vähe levinud. Kui neid hakkab rohkem tekkima, siis on ilmselt vaja ka lisareeglid välja töötada.

Kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine

28. Üldreegel

Kohanimedes kirjutatakse liigisõna nimetuumaga kokku.

Nt *Emajõgi*, *Munamägi*, *Põhjalaht*, *Lasnamägi*, *Pelgurand*, *Mõisaküla*, *Metsakalmistu*, *Rannavärv*, *Kivisild*, *Suveaed*, *Rohukabjasoo*, *Tähigenotsumägi*, *Loodekarjamaa*.

- Vt lisaks Eesti kohanimede kokku- ja lahkukirjutamise reegleid (<http://www.eki.ee/knn/knqigek.htm> Emakeele Seltsi [keeletoimkonna 1995. a soovitus](#) ajakirjas Keel ja Kirjandus 1997, nr 1, lk 41–42, või 2000. a ilmunud „Kirjakeele teatajas II”, lk 51–53).

28.1. Erinevalt üldreeglist

28.1.1. Kohanimi võib esineda nii koos liigisõnaga kui ka ilma

Kohanimede liigisõna kirjutatakse nimetuumast lahku, kui kohanimi võib samas tähenduses ette tulla nii koos liigisõnaga kui ka ilma selleta, kus liigisõna on juurdemõeldav ja nime tähendus sellest ei muutu.

Nt *Tartu linn* (= *Tartu*), *Aakre küla* (= *Aakre*), *Räpina alev* (= *Räpina*), *Surju mõis* (= *Surju*), *Peipsi järv* (= *Peipsi*), *Kihnu saar* (= *Kihnu*), *Raja talu* (= *Raja*) (liigisõna *tal* on juurdemõeldav – ametlikes kohanimedes ja -aadressides seda välja ei kirjutata, kuid tava-suhtluses võib kasutada).

28.1.2. Nimetuumaks on käänduv omadussõna

Erandlikult kirjutatakse liigisõna nimetuumast lahku, kui nimetuumaks on käänduv omadussõna.

Nt *Suur väin* (seesütlev: *Suures väinas*), *Väike Emajõgi* (vrd *Väikesel Emajõel*), *Vaikne järv* (vrd *Vaiksel järvel*), *Roheline turg*, *Uus turg*, *Vaikne park*.

28.1.3. Sekundaarnimed

Tegemist on selge sekundaarnimega, s.o teisest kohanimest tuleneva kohanimega.

Nt *Pärnu jõgi*, *Endla järv*, *Kihnu väin*, *Muuga laht*, *Salme aed* (Narvas, saanud nime *Salme tänava* järgi), *Merivälja park*, *Mäepealse mets*.

Nimede sekundaarsust tuleb käsitada sünkroonses tähenduses, st lahku tuleb liigisõna kirjutada eelkõige nendes sekundaarnimedes, mis tulenevad näiteks külade või olemasolevate talude nimedest. Nimede varasemat päritolu ei pea seejuures arvestama. Kui ei ole teada, kas on tegemist sekundaarnimega, siis tuleb nimi liigisõnaga pigem kokku kirjutada.

Nt *Tedrejärv* (endise *Tedre talu* järgi, aga võib-olla ka nime järgi, mida enam ei eksisteeri).

28.1.4. Aadressikohtade nimed

Liigisõna kirjutatakse nimetuumast lahku, kui tegemist on aadressikoha (liikluspinna või väikekoha), s.o tänava, maantee, puiestee, väljaku, aedlinna, ühistu, keskuse, väikekoha vms nimega, mida kasutatakse teiste objektide adresseerimises. Seega on liikluspindade ja väikekohtade nimed üldreeglina liigisõnast lahku kirjutatud.

Nt *Allika tänav*, *Narva maantee*, *Mere puiestee*, *Vabaduse väljak*, *Lossi plats*, *Päikese väikekoht*, *Suitsu põik*, *Järve tee*, *Salumäe ühistu*.

Kõige kriitilisemad selle reegli seisukohalt on nimed, mida kiputakse pidama üldterminiteks ja seetõttu kokku kirjutama. Õige on siiski kirjutada lahku: *Lossi plats*, *Turu plats*, *Vabaduse väljak* jms.

28.1.5. Aadressikohtade nimede erandid

Järgnevatel alapeatükkides on toodud aadressikohtade nimede erandid.

28.1.5.1. Nime esiosa on muutumatu sõna.

Kui nime esiosa on muutumatu sõna, siis kirjutatakse liikluspindade sõnaosad ikkagi kokku ka juhul, kui liikluspindade ja väikekohtade nimede üldreegli alusel tuleks liigisõna lahku kirjutada.

Nt *Kesktänav, Keskväljak, Kesktee, Kesksaar, Ringtee, Umbtänav, Põiktänav*.

Nimetuumaga kokku kirjutatud liigisõna ei lühendata.

Nt õige on *Toompuiestee 2*, mitte *Toompst 2*, ja *Moora umbtänav 17*, mitte *Moora umbtn 17*.

Erandina on lubatud jätta muutmata mõni üksik kohanimi, juhul kui see on juba juurdunud, kuid uue kohanime kehtestamisel peab järgima kehtivaid reegleid.

Nt erandlikuna ei ole vaja muuta juba juurdunud tänavanimed *Kesk tänav, Põik* (Tartus, nime tuum ja liigisõna on üks).

Kui omavalitsus soovib erandina jätta mõne reeglitele mittevastava kohanime muutmata, siis on selleks võimalik pöörduda kohanimenõukogu poole.

28.1.5.2. Haruldane liigisõna

Erandlikud kokkukirjutused esinevad ka mõne haruldase liigisõnaga seoses, niisuguseid juurde tekitada ei ole tarvis.

Nt *Suur Rannavärv, Väike Rannavärv, Tõnismägi, Saiakang, Olevimägi, Trepimägi*.

Väikekohtade rahvapärased liigisõnad kirjutatakse üldreeglina kokku.

Nt *Pügalaots, Hangunukk, Mäepool, Rannaveer*.

Lahku kirjutatakse väikekoha nimi siis, kui tuumaks on mõne teise koha nimi.

Nt *Varstu kant*.

28.2. Üldreegel parkide korral

Kui kohanime ei kasutata aadressikoha nimena, vaid näiteks haljasala (pargi) vm avaliku koha nimena, siis lähtutakse üldreeglit, st nimetuum ja liigisõna kirjutatakse kokku, kui ei ole mingeid eripõhjusi lahkukirjutamiseks.

- Haljasalad (pargid) liikluspindade alla ei kuulu ja seega tuleb nende nimedes nimetuum ja liigisõna üldjuhul kokku kirjutada.

Nt *Hirvepark, Lindamägi, Männipark, Politseiaed, Seegihoov, Virumägi, Karuplats, Kuningaplats, Suveaed, Mõisapark, Lossiaed, Jaamapark*.

28.2.1. Erandid parkide korral

- Kui pargi nimi tuleneb kõrvalasuva tänav nimest, siis kirjutatakse pargi nimi lahku, sest tegemist on sekundaarnimega.

Nt *Kooli park* (Kooli tänava ääres asuv park).

- Kui pargi nimi tuleneb hoonest või objektist, mille lähedal see asub, ja samanimelist tänavat ei eksisteeri, siis kirjutatakse pargi nimi kokku.

Nt *Koolipark* (kooli ümber olev park), *Raudteepark* (raudtee ääres olev park), *Klubipark* (pargi ääres asub klubihoone).

- Kui pargi nimi on antud mingi ehitise (näiteks tehase) järgi ja asub ka selle ehitise nimelise (Tehase) tänava ääres, siis on mõeldavad mõlemad variandid.

Nt *Tehase park* või *Tehasepark*.

- Lahkukirjutamise malli kasutatakse veel juhul, kui nimetuumaks on isikunimi.

Nt *Forseliuse park*, *Glehni park*, *Margareeta aed*, *Mathieseni aed*.

- Samuti kirjutatakse pargi nimi nimetuumast lahku, kui nimetuumaks on mitmuslik sõna.

Nt *Dominiiklaste hoov*, *Tornide väljak*, *Viirastuste aed*.

Tallinna ametlikud kohanimed *Bastioni aed*, *Kuberneri aed*, *Piiskopi aed* on küll lahku kirjutatud, kuigi reegel eeldaks siin pigem kokkukirjutust: *Bastioniaed*, *Kuberneriaed*, *Piiskopiaed*.

Väikekohtadest ja liikluspindadest

29. Väikekohtade ja liikluspindade nimed

Kohanimede korrastamise I etapi lõpuks peaks omavalitsus olema korrastanud adresseerimise seisukohast olulisimad kohanimed, mis on eelkõige väikekohtade ja liikluspindade nimed. Lisaks tuleb korrastada ka maaüksuste kohanimed.

Järgnevalt keskendume aadressikohtade (väikekohtade ja liikluspindade) nimedele ja nende objektide tekitamise põhimõtetele.

Kui kohalikus omavalitsuses on tihedalt asustatud piirkondi (kompaktse hoonestusega alasid), siis on otstarbekas adresseerida neis piirkondades kas väikekoha või liikluspinna (aadressikoha) alusel. Sama põhimõte on sätestatud ka ruumiandmete seaduse § 48 lõikes 2. Soovitame pigem liikluspinnajärgset adresseerimist, sest see tagab üldjuhul tiheasustuses hoonete ja maaüksuste parema leitavuse.

29.1. Väikekoha nimi

Väikekoht on üks kahest aadressikohast, millest teiseks on liikluspind (nt tänav). [Ruumiandmete seaduse](#) § 44 punkti 2 kohaselt on väikekoht asulast väiksem maa-ala, mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Väikekohas asuv tee võib olla kasutuses iseseisva aadressikohana liikluspinna tähenduses. Väikekohtadena võib käsitleda näiteks endiseid aiandusühistuid, tihedamalt asustatud külakeskuseid, külaosi, paiku, kante, endiseid kolhoosikeskuseid, garaažiühistuid jne, kus kasutatakse majade ja maaüksuste nummerdamist (vt viidetest: [väikekoha nimetamise soovitused](#)).

Väikekohajärgne adresseerimine on põhjendatud sellistes tihedamalt asustatud piirkondades, kus ei ole selgelt välja kujunenud liikluspinnajärgset adresseerimist ja sellele ei ole mingil põhjusel otstarbekas üle minna. Kui vähegi võimalik, siis soovitame tiheasustuses eelistada pigem liikluspinnajärgset adresseerimist, sest see on üldjuhul selgem ning hooned ja

maaüksused on kergemini leitavad.

Väikekoha nimi nagu ka liikluspinna nimi peab olema registreeritud riiklikus kohanimeregistris (kohanimeseaduse § 4 lõige 1) koos ruumikujuga kaardil. Väikekoha nimi peab vastama kõigile käsiraamatus eespool käsitletud kohanimele esitatavatele üldistele nõuetele.

Nt Pärnu maakond, Surju vald, Rabaküla küla, Rabametsa väikekoht;

Pärnu maakond, Surju vald, Rabaküla küla, Kasepõllu väikekoht

29.1.1. Väikekoha nime liigisõnad

Väikekoha kohanimes ei või liigisõna puududa. Kuigi seda lubab ADS-i määruse § 4 lõige 2, on see kohanimeseaduse ja sellest tulenevate õigusaktidega vastuolus. ADS-i määrus on kavas viia seadusega kooskõlla.

Laialt levinud liigisõnad on näiteks *aiandusühistu*, *suvilaühistu*, *garaažiühistu*, *ühistu*, kuid kuna ühistuline tegevus kipub kas hääbuma või kehtestatakse juriidiliselt mõni teine tegevusvorm, siis soovitame juriidilisele isikule viitavaid liigisõnu vältida. Pigem soovitame kasutada selliseid liigisõnu nagu *keskus*, *piirkond*, *kant*, *paik*, *nurk*, *tehnoküla*, *suvituskoht*, *suvilakoht*, *väikekoht*, *aedlinn*. Liigisõna *väikekoht* võiks jääda universaalliigisõnaks, kui muud tunduvad sobimatud, siis võib seda kasutada (vt liigisõnade selgitust viidetest: [väikekoha nimetamise soovitused](#)).

Kõik väikekohtade liigisõnad kirjutatakse täielikult välja, erandiks on *aiandusühistu*, *suvilaühistu*, *garaažiühistu*, mille puhul on lubatud kasutada punktita suurtähtlühendeid AÜ, SÜ, GÜ (ADS-i määruse § 11 lõige 14). Kavases tulevikus ka liigisõnale *väikekoht* kehtestada lühend *vkt*.

Nt Põllu aiandusühistus asub maaüksus *Põllu AÜ 6*;

Jõekääru väikekohas asub maaüksus *Jõekääru väikekoht 7*.

Väikekoha territooriumil võivad omakorda asuda liikluspinnad, mille alusel maaüksusi nummerdatakse. Kui vähegi võimalik, soovitame sellisest variandist hoiduda. Väikekohta pole otstarbekas moodustada, kui territooriumil on võimalik kehtestada liikluspind ja adresseerida liikluspinna järgi, sel juhul on koha-aadress lühem. Kui aga väikekoha nime

kasutamine koha-aadressis aitab kohta paremini leida, siis on see variant lubatud.

Nt Pärnu maakonnas Sindi linnas asuvas Viira aiandusühistus asub liikluspind *Karu tänav*. Maaüksuse koha-aadress on sel juhul

Pärnu maakond, Sindi linn, Viira AÜ, Karu tn 10

Eelneva näite puhul tuleb arvestada, et sellist pikka ja lohisevat koha-aadressi peab kasutama kõikides asjaajamistest ja ametlikus dokumentatsioonis (ADS-i määruse § 6 lõike 3 punkt 4). Üle Eesti kasutatakse sellist adresseerimise varianti vähestel juhtudel, seega võib tulevikus osutuda õigustatuks, et niisugust struktuuri enam ette ei nähta ja ka need vähesed sellise struktuuriga aadressid tuleb ümber muuta. Eelistatim adresseerimisviisi tiheasustuses on liikluspinnajärgne adresseerimine ilma väikekoha nime kasutamata. Vajaduse korral võib suuremates tiheasustuspiirkondades kaaluda näiteks eraldi küla, alevi või aleviku moodustamist asustusüksusena.

29.2. Liikluspinna nimi

Liikluspind on üks kahest aadressikohast, teine on väikekoht. [Ruumiandmete seaduse](#) § 44 punkti 1 kohaselt on liikluspind teeseaduse § 2 tähenduses tee (nt *tänav*, *allee*, *põik* jne), mille nime kasutatakse teiste aadressiobjektide aadressis. Aadressikoha nime võib määrata ka tee lõigule. [ADS-i määruse](#) kohaselt on liikluspind tee (nt *tänav*, *allee*, *põik*, *puiestee*, *väljak*, *plats* jne), mille järgi adresseeritakse selle ääres olevaid katastriüksuseid.

Liikluspinna mõiste on suhteliselt uus ja ei ole tavakeeles laialt kasutusel. Üldiselt võib öelda, et liikluspind on selline tee või tänav, mille nime järgi antakse aadresse hoonetele ja maaüksustele. Liikluspinna nimi peab vastama kõigile käsiraamatus eespool käsitletud kohanimedele esitatavatele üldistele nõuetele. Lisamaterjalina soovitan lugeda ka kohanimenõukogu kinnitatud dokumenti „[Tänavanimede nõuannet](#)“, mis on kohanimenõukogu kodulehelt kättesaadav.

Nt Järva maakond, Paide linn, Koidu tänav

29.2.1. Liikluspinna nime liigisõnad

Liikluspinna kohanimi peab sisaldama liigisõna. Laialt levinud liigisõnad on näiteks *tänav*, *tee*, *puiestee*, *maantee*, *allee*, *põik*, *väljak*, *plats*. Eelnevates kohanimi nõuete peatükkides on põhjalikult räägitud ka liigisõnadest.

Liigisõna *tänav* puhul küsitakse sageli, kas seda võib kasutada ka väljaspool linna, alevit ja alevikku. Nimelt tekitab küsimusi teeseaduse § 6, mis sätestab: *Tänav on linnas, alevis või alevikus paiknev tee, mis on ehitatud või kohandatud sõidukite või jalakäijate liiklemiseks*. Kui sellest definitsioonist järgalt juhinduda, siis võiks väita:

1. väljaspool linna, alevit või alevikku ei või olla ühtegi tänavat;
2. iga teerada linnas, alevis või alevikus, mida on jalakäijate või sõidukite tarvis kohandatud, on automaatselt tänav teeseaduse tähenduses;
3. linnades ei või olla kasutuses ühtegi teist liigisõna peale tänava.

Tegelikult seda praktikas nii ei käsitleta. Mängu tulevad veel paljud kriteeriumid, millest lähtutakse. Eelkõige eristatakse teeseaduse definitsiooni alusel teed, mille korrashoidu rahastab riik, nendest, mida riik ei rahasta, ning liigisõnade määramise ja kasutamise seisukohast ei seata selle sättega mingeid nõudeid. Seega, teeseadus räägib tee liigist teeseaduse tähenduses, mitte tee liigisõnast kohanimeseaduse ja ADS-i määrase tähenduses.

Aadressisüsteemi ja kohanime määramise seisukohast ei ole liigisõna **tänav** määramisele piiranguid kehtestatud. Jälgima peab eelkõige liigisõna sobivust konkreetsele objektile. Kui on välja ehitatud (või kavas ehitada) tänavavalgustus, kõnniteed on olemas või rajamisel, siis sobib liigisõnaks *tänav*. Kui teel aga ei ole tänava ilmet ega ole kavas seda ka teha, siis sobib liigisõnaks pigem *tee*, *maantee* vm. Seega võib linnas olla liigisõnaks *tee* (nt *Mustamäe tee* Tallinnas) ja külas võib olla liigisõnaks ka *tänav*, lähtudes liigisõna sisulisest sobivusest.

Kokkuvõtteks: omavalitsus otsustab ise, milliseid liigisõnu on otstarbekas kasutada.

29.3. Väikekohtade ja liikluspindade ruumiline paiknemine

Järgnevates alapeatükkides käsitleme täpsemalt väikekohtade ja liikluspindade ruumikujusid (ruumilist ulatust).

29.3.1. Põhireeglid väikekoha ruumilise paiknemise kohta

- Väikekoht peab koosnema üldjuhul ühest kinnisest polügoonist.
- Erandjuhtudel võib väikekoht koosneda ka mitmest lahustükist (nt kui mõni suurem tee läheb väikekohast läbi ja see soovitakse välja jätta), kuigi see ei ole soovitatav variant.
- Kindlasti tuleb vältida mitmest pisikesest tükist koosnevate või n-ö auguliste väikekohtade moodustumist.
- Kui on võimalik kasutusse võtta liikluspinnajärgne adresseerimine, ei ole otstarbekas väikekohta kehtestada.

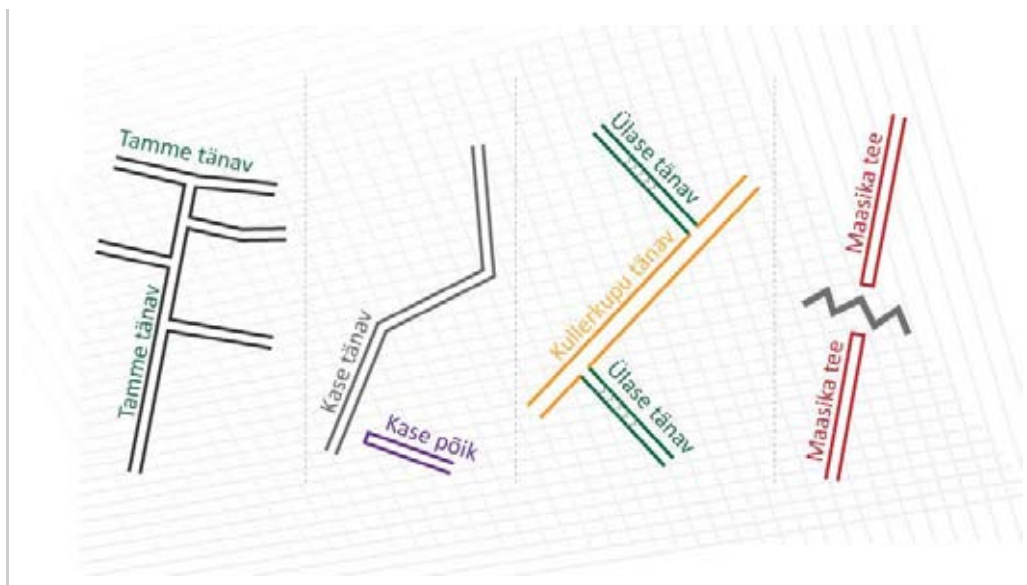
Näiteks on alltoodud joonisel ebaotstarbekalt lahustükkides paiknev Aia väikekoht ja pigem ühe liikluspinna järgi adresseerimiseks sobiv Kalda väikekoht:

paiknemise kohta

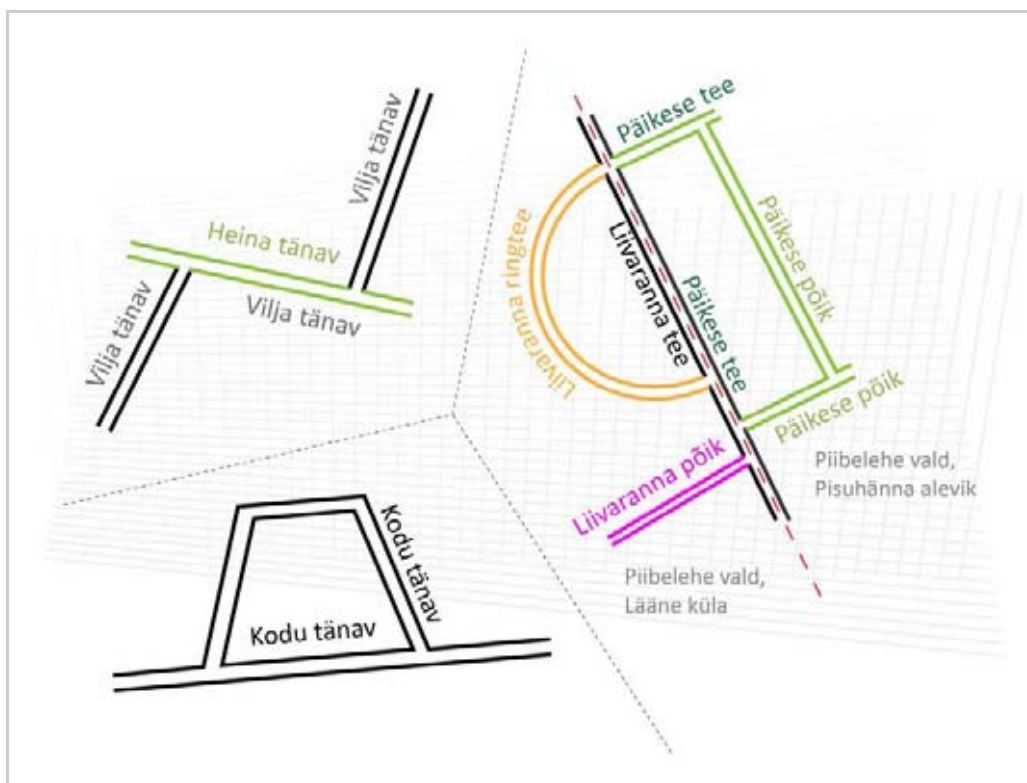
- Liikluspind peab olema järjest läbitav.
- Lühikesed harud (kuni neli maaüksust) on lubatavad, kuid pikemad kõrvalharud soovitame erineva kohanimemega eristada ning adresseerida maaüksused ja hooned selle järgi.
- Numberlisandid peavad olema loogilises järjestuses määratavad ([ruumiandmete seaduse](#) § 48 lõige 6).
- Põik on samanimelisest põhitänavast hargnev, mitte lahus olev teelõik.
- Kui ristmik ei ole otse läbitav, siis on otstarbekas ka liikluspinna nimi anda erinev.
- Samale liikluspinnale ega selle lõigule ei või määrata mitut liikluspinna nime.
- NB! Kohanimede määramisel tuleb jälgida teede ruumikujusid ja nimesid (nimetusi) ka teeregistris. Kui teeregistri tee ruumikuju ja liikluspinna ruumikuju kattuvad kogu ulatuses, siis peab ka nimi olema teeregistris (tee nimetus) ja kohanimeregistris (tee või liikluspinna kohanimi) täpselt ühesugune. Kui teeregistri tee ja liikluspinna ruumikujud kattuvad ainult osaliselt, siis ei või nende nimed olla ühesugused ega ka eksitavalt sarnased (näiteks Kesa tee ja Kesa tänav). Vt lisaks peatükk "[Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju](#)".
- Teeregistris oleva kohaliku tee nimetus peab üldjuhul kokku langema liikluspinna nimega, kui tegu on terves ulatuses sama objektiga.
- Kohaliku omavalitsuse ametnik, kes valmistab ette liikluspindade nimede õigusakte, peab jälgima ka teeregistris olevate teede nimesid ja teede numbreid.
- Kui koostatakse teede inventariseerimise nimekirja, siis peab jälgima liikluspindade nimesid, mis on juba määratud.

29.3.3. Näiteid liikluspinna ebasoovitava ruumilise paiknemise kohta

- Alltoodud joonisel olev Tamme tänav ei ole järjest läbitav, vaid on puukujuline. Sellise kujuga liikluspindade korral on raske kui mitte võimatu tagada ühtset nummerdust (ühel pool teed paaris- ja teisel pool teed paaritud numbrid).
- Kase tänava ja Kase põigu vahel ei ole ühendust, seega peaks Kase põigu ümber nimetama.
- Ülase tänav koosneb kahest lahustükist. Selline liikluspinna kuju ei taga üheselt arusaadavat adresseerimist ja hoonete leitavust.
- Maasika tee on katkestatud näiteks raudteega või mõne muu liiklusvahenditega läbimatu takistusega, seega ei ole liikluspind järjest läbitav.

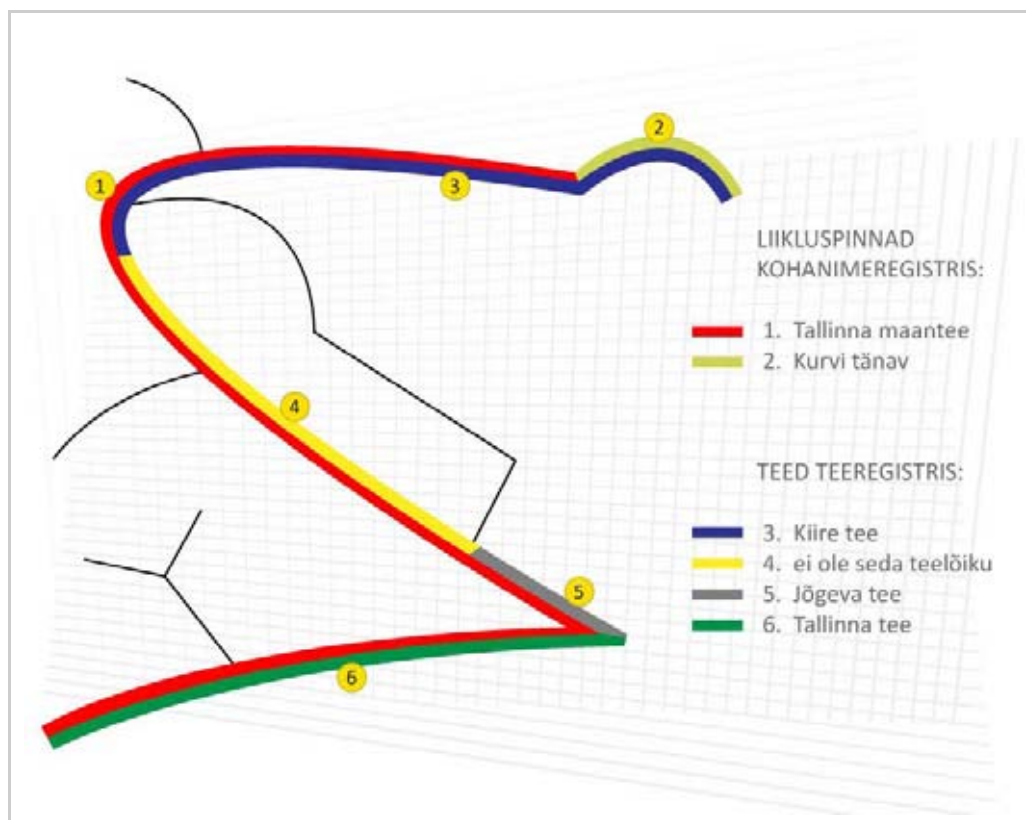
Vaadeldes järgmist joonist, on samuti näha hulk liikluspindade ruumikujusid, mille puhul ei ole tagatud aadresside loogiline andmine ega objektide leitavus.

- Näiteks Vilja ja Heina tänav on teatud lõigus kattuvad ning kui selline lõik on juba 20 meetri pikkune, siis ei ole tagatud, et looduses liikuv inimene suudab kiiresti aru saada, kuidas Vilja tänav edasi kulgeb. Liiklejale võib jääda ebaselgeks, millises suunas ristmikust ta peaks jätkuvat lõiku otsima.
- Kodu tänava korral on moodustatud silmus, sellisel juhul ei ole samuti aadresside loogiline järjestus võimalik.
- Päikese tee ja Liivaranna tee korral on tegu osaliselt samale liikluspinnale erinevate nimede andmisega ning lisaks on Liivaranna tee ja Päikese tee ka erineva ruumikujuga. Tegemine on sama omavalitsuse piires erinevates asustusüksustes asuvate kinnisvaraarendusprojektidega. Omavalitsus peab erinevate detailplaneeringute koostamisel jälgima nende omavahelist kooskõla ja tagama üheselt mõistetavat adresseerimist.
- Päikese põigu korral on tegu mitme harulise liikluspinnaga ning lisaks on põik isegi pikem kui Päikese tee ise, seega on otstarbekas pigem määrata kaks erinevat liikluspinna nime Päikese põigu asemel.

Järgmisel joonisel vaatleme teeregistri ja kohanimeregistri omavahelist sobivust. Kohanimedena on kehtestatud ainult kaks liikluspinda kohanime (Tallinna maantee ja Kurvi tänav), kuid teeregistris on samal ajal kolm kohalikku teed (Kiire tee, Tallinna tee ja Jõgeva tee) ning osa teed on üldse teeregistris puudu.

Probleem on siin selles, et omavalitsus ei ole järginud teeregistrisse teede nimekirja koostamisel liikluspindade nimesid ega ruumikujusid. Samuti ei ole kohanimed määratud jälgitud, millised kohalikud teed on esitatud teeregistrile. Oluline on, et ruumikujud ja nimed (nimetused) oleksid omavahel vastavuses.

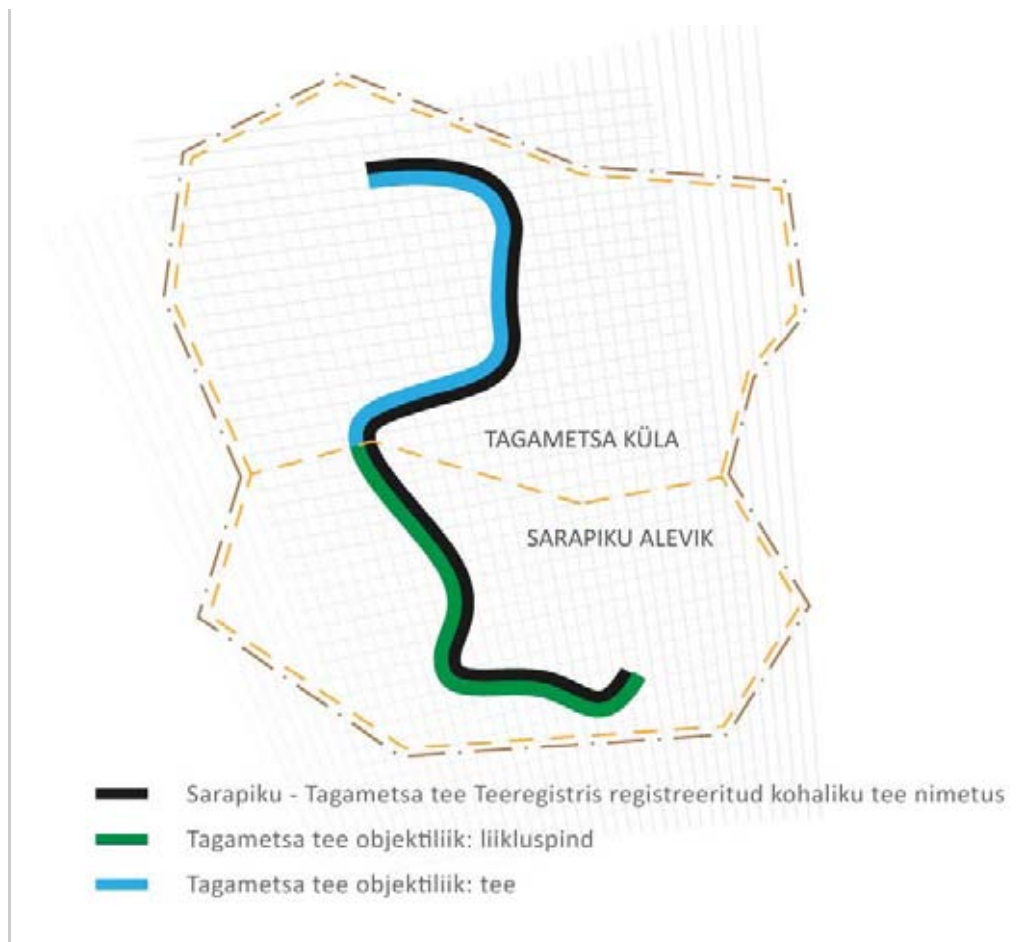

Omavalitsus peab andmete kooskõlla viimiseks muutma kas teeregistris teede nimetusi ja ruumikujusid või kohanimeregistris liikluspindade ruumikujusid ja nimesid. Soovitame segaduste ära hoidmiseks väiksemate, ühe asula piires kulgevate teede korral muuta teeregistri teede ja liikluspindade nimesid ning ruumikujud ühesuguseks.

Veel paar soovitus kohalike teeregistri teede nimede (nimetuste) määramiseks:

- väiksemate (ühe asula piires kulgevate) teede korral määrata teedele üheosalisi nimesid;
- pikemate (asulate vahel kulgevate) teede korral on õigustatud määrata mitmeosalisi nimesid ning kui liikluspind hõlmab ainult osa sellest teest, määratakse talle aadressides kasutamiseks üheosaline nimi. Kui aga selline pikem tee on kogu ulatuses liikluspinnana adresseerimisel kasutuses, siis tuleb talle määrata üheosaline nimi.

Järgnevalt üks näide hajaasustuse ja tiheasustuse piirimaalt. Nimelt on kohalik omavalitsus teeregistrile esitanud Sarapiku – Tagametsa tee ulatusega Sarapiku alevikust Tagametsa külla. Kohanimeregistrisse on aga sama omavalitsus esitanud kaks nimeobjekti, mille mõlema nimi on Tagametsa tee, Sarapiku alevikus on tegu kohanimeobjekti liigiga *liikluspind* ja Tagametsa külas kohanimeobjekti liigiga *tee*.

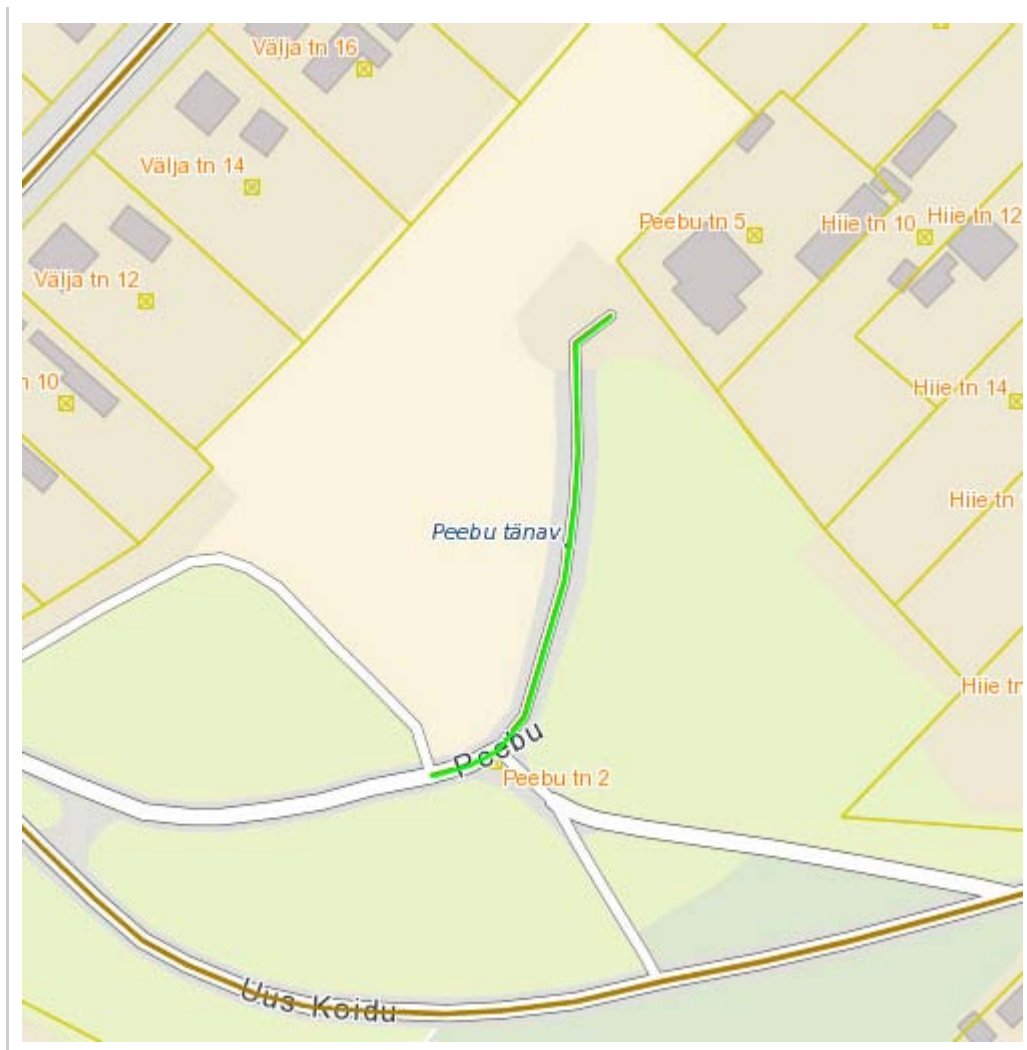
Omavalitsusel tuleb tagada kohanimedega ja teeregistri teede nimetuste ning ruumikujude ühene arusaadavus. Lahenduseks on, et Tagametsa küla piires olev Tagametsa tee kohanimeobjektina tuleb tühistada, sest see on üleliigne. Seega jääks alles ainult kaks objekti (teeregistris Sarapiku-Tagametsa tee ja kohanimeregistris Tagametsa tee), millel on erinevad ruumikujud ja nimed. Kohanimeregistris registreerimiseks tuleb esitada Sarapiku – Tagametsa tee kogu ulatuses. (vt lisaks peatükki "[Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju](#)")

Veel mõned näited, mille puhul tuleb kaaluda teistsugust adresseerimist või liikluspinna ruumikuju muutmist.

- Selleks, et jõuda aadressile Valli tn 34, mine Lõuna tänavale ja Lõuna tn 24 vastas ongi:

- Peebu tänavale jõudmiseks keera Uus-Koidu tänavalt mingit teed mööda ära ja kuskil seal hakkabki:

- Kunagi nõukogude ajal on valminud suur linnaplaneering, selle elluviimine on aga takerdunud ja ilmselt ei viida seda sellisena kunagi ellu, nüüd oleks aeg mõelda liikluspindade ruumikujude ja nimede muutmisele, sest need on eksitavad (vt näiteks Allika, Lille ja Ülase tänavat, mis koosnevad kahest osast, mille vahel on suur soine ala):

- Koha leidmiseks ei piisa ilusast kohanimest, ka kohanimeobjekti ruumiline asukoht ja ruumikuju peavad olema hästi määratud.
- Nummerdamine peab olema hästi läbi mõeldud.
- Liikluspinna asukoha skeem peab olema hästi loetav, abivahendina soovitame kasutada [ADS-i kaardirakendust](#):

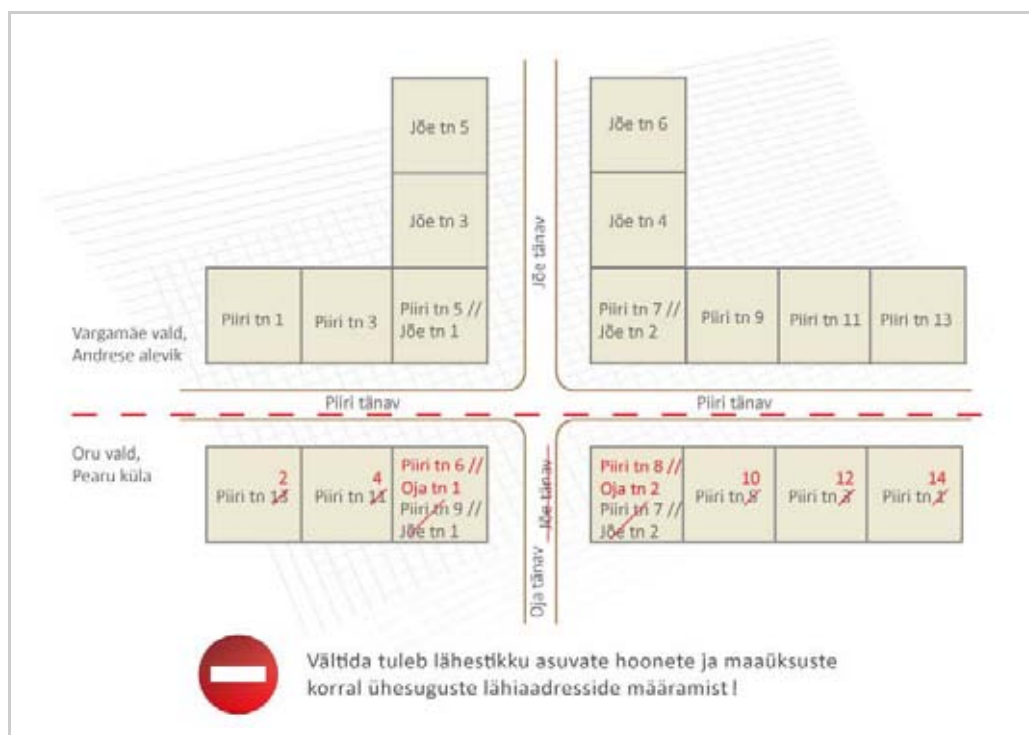
- Aadressikohtade kohanime ja ruumikujude määramisel tuleb lähtuda kõige

olulisematest põhimõtetest:

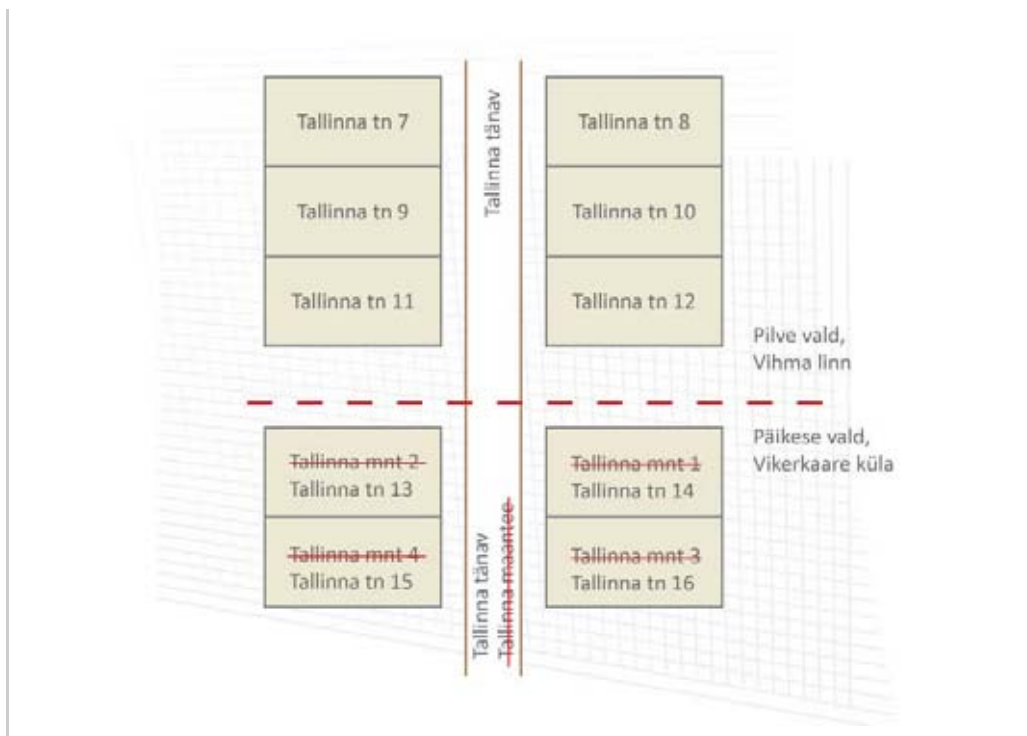
- kohanimed peavad aitama kohta leida;
- koha-aadress on juhis kohalejõudmiseks;
- kohanimi ja selle objekti ruumikuju tuleb määrata kohanimeobjektile nõnda, et seda saab kasutada kohalemineku õpetusena.

29.3.4. Liikluspinna nime määramine omavalitsuste piiril

Omavalitsuste piirialadel tuleb jälgida et koha-aadressid sobiksid ka naaberomavalitsuse adresseerimissüsteemiga. Näiteks kui liikluspind kulgeb piki omavalitsuste piiri, siis ühel ja teisel pool liikluspinda peab tagama ühtse kohanime ja nummerdamise (vt järgneval joonisel Piiri tänavat). Ka omavalitsuse piiriga ristuva liikluspinna korral peab jälgima kas ühtset kohanimekasutust ja nummerdamist või kui see ei ole võimalik, siis tuleb määrata erinev kohanimi ja nummerdada selle alusel.

Vältida tuleb olukordi, kus kohanimi määratakse eksitavalt sarnane (näiteks on probleemne Kadaka tee ja Kadaka puiestee juhtum Tallinnas) ning nummerdamine on samuti segadust tekitav. Kui vähegi võimalik, tuleb selliste juhtumite korral teha kohanimedes muudatusi ning olulisi ümberadresseerimisi maaüksuste ning hoonete ja hooneosade leitavuse tagamiseks. Soovitame aadresside määramisel arvestada naaberomavalitsuses olevaid kohanimisid ja koha-aadresse ning ühtlustada need.

Väikekohtade ja liikluspindade kehtestamisel tuleb arvestada ka arenguga, jälgida olemasolevaid ja töös olevaid planeeringuid, et ennetada probleemide teket adresseerimisel. Soovitame omavalitsustel teha aktiivset koostööd piirialadel, et tagada adresseerimise ühtne lahendus.

29.4. Nummerdamine

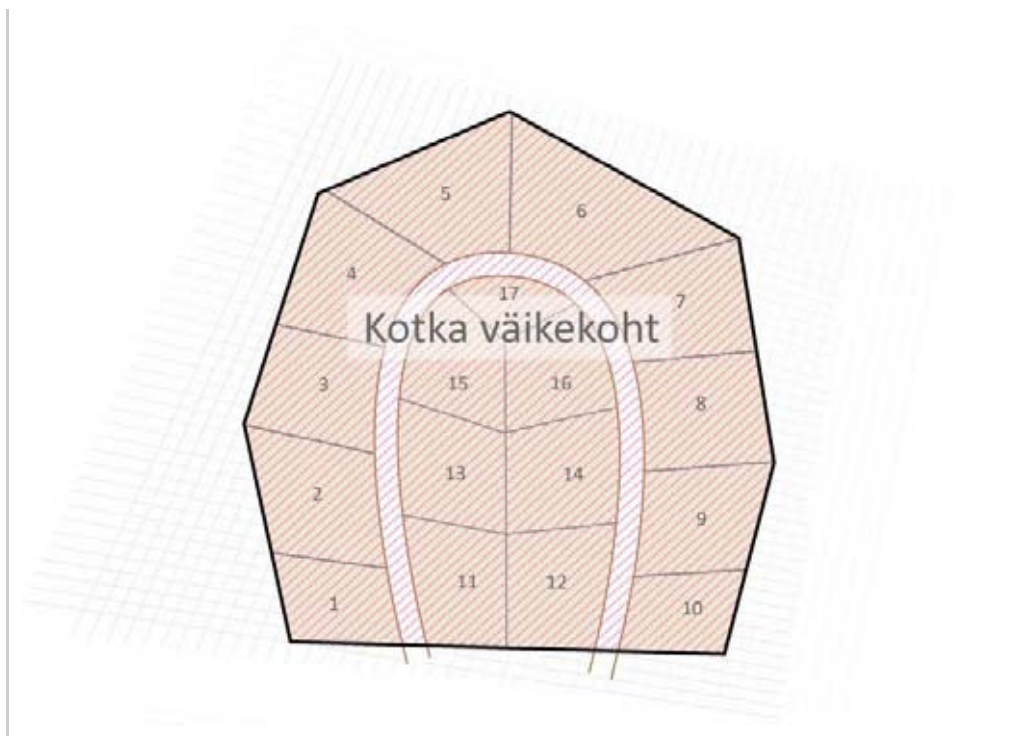
Kuigi numbrite andmine maaüksustele ja hoonetele ei ole puhtalt I etapi (kohanimede korrastamise) ülesanne, peab juba kohanimede korrastamise juures nummerdamise reegleid järgima ja seepärast on need selles peatükis ära toodud.

Õige valiku tegemiseks piirkonna adresseerimissüsteemi valikul on oluline jälgida terviksüsteemi toimimist, sealhulgas hoonete ja maaüksuste nummerdamist. Sageli on piirkonnas juba mingi algne süsteem olnud, kuid see ei vasta nõuetele. Süsteemi muutmisel lähtub omavalitsus tihtipeale põhimõttest, et muuta võimalikult vähe. Samas peab siiski jälgima, et ei hakataks n-ö koera saba raiuma jupi kaupa, vaid muudatusi tuleb teha hea terviklahenduse tekkeks piisaval määral.

29.4.1. Nummerdamine väikekohtades

Väikekohajärgsel adresseerimisel võib nummerdada maaüksused ja hooned järjest, nii et samal pool teed on nii paaris- kui ka paaritud numbrid. Liikluspinnajärgsel adresseerimisel ei ole selline nummerdus õigustatud ega ka [ruumiandmete seaduse](#) § 48 lõikega 6 kooskõlas.

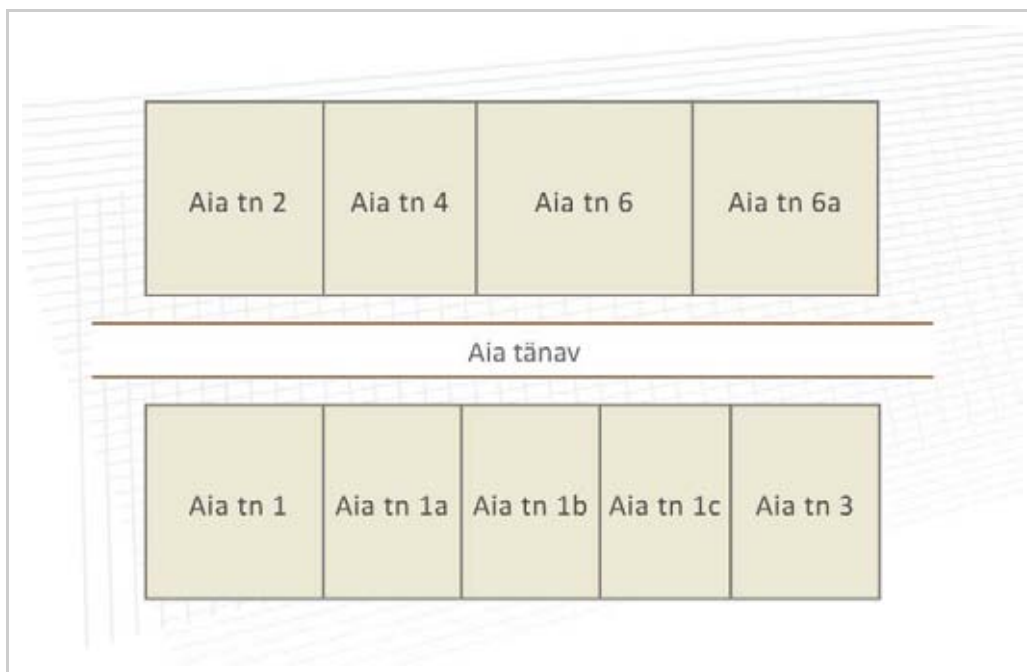
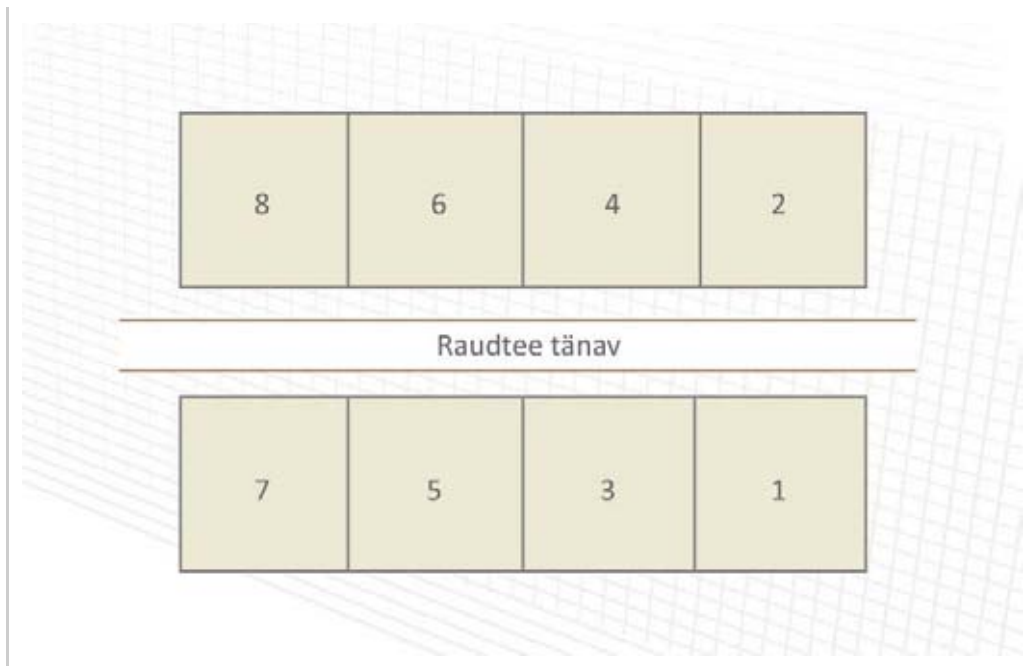
Paar näidet nummerdamisest väikekohas:

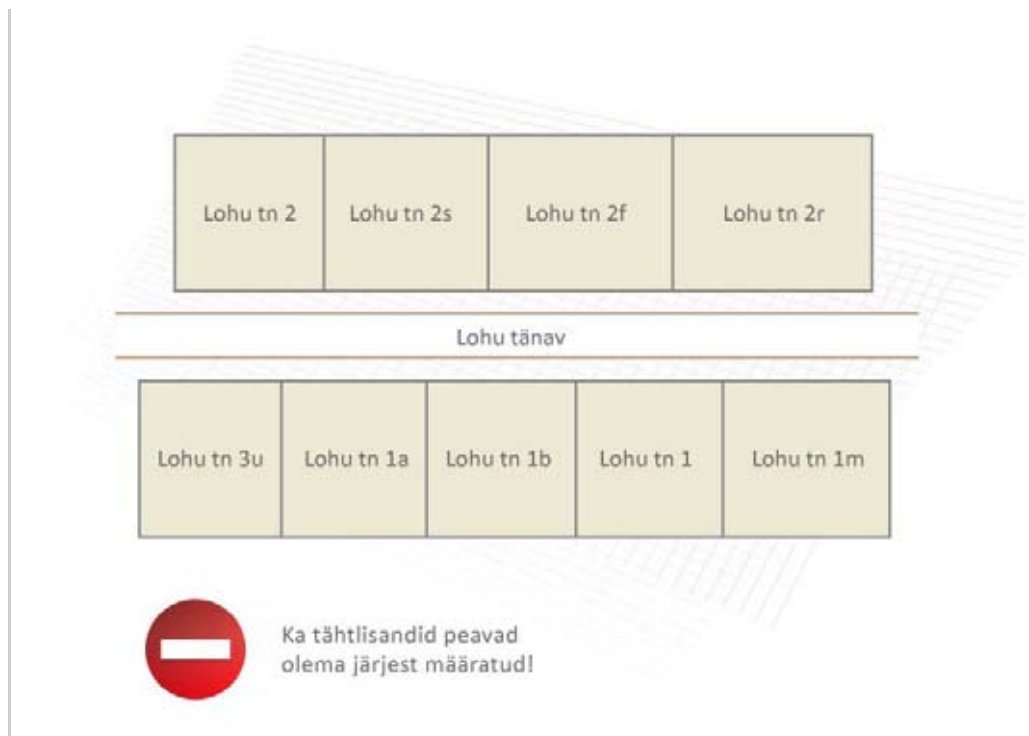
29.4.2. Liikluspinnajärgne nummerdamine

Euroopa traditsiooni kohaselt antakse liikluspinnajärgsel adresseerimisel numberlisandid mõlemal pool liikluspinda ühesuunalises kasvavas järjekorras. Liikluspinna alguseks loetakse üldjuhul kas asula keskust või asulat läbiva tee korral alustatakse lihtsalt ühest otsast. Soovitame sellisel juhul jätta mõned numbrid varuks, mitte alustada kohe numbritest 1 ja 2, sest asula võib kasvada olemasolevatest piiridest suuremaks ja sel juhul on hea varus olevaid numbreid kasutada. Kui tegu on tupikteega, tuleb nummerdamist alustada olemasolevast ristmikust.

Ühel pool liikluspinda asetsevad paaritud, teisel pool paarisnumbrid. Sama nõue on sätestatud ka [ruumiandmete seaduse](#) § 48 lõikes 6: *Liikluspinna järgi määratavates lähiaadressides kasutatavad aadressinumbrid määratakse võimaluse korral viisil, mille kohaselt ühel pool liikluspinda kõrvuti asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paaritud numbrid ja teisel pool liikluspinda asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paarisnumbrid.*

Järjestikust adresseerimispõhimõtet soovitame järgida ka tähtlisandite kasutamisel. Näiteks kui hoonete 2 ja 4 vahele ehitatakse veel kolm aadressi vajavat hoonet, siis oleks mõistlik anda tähtlisandid järjest: 2a, 2b ja 2c, mitte segipaisatult: 2b, 2c ja 2a. Samuti ei ole loogiline määrata sellises olukorras suvalisi tähtlisandeid, näiteks f ja q, kui tähestikus eespool olevad tähed on vabad ja ei ole ette näha, et neid tähti on vaja mõne teise loodava objekti jaoks.

Varasemat hoonete adresseerimist uurides võib täheldada, et endises Liivimaa kubermangus anti paaritud numbrid paremal pool tänavat asuvatele majadele ja paarisnumbrid vasakul pool tänavat asuvatele majadele, endises Eestimaa kubermangus aga määrati numbreid vastupidi. Selline korrapära lihtsustab tänaval liigeldes hoone leidmist. Samas peab tõdema, et neid reegleid ei ole kuigi ühtselt järgitud ja praeguse seisuga on siiski hulgaliselt kõrvalekaldeid.

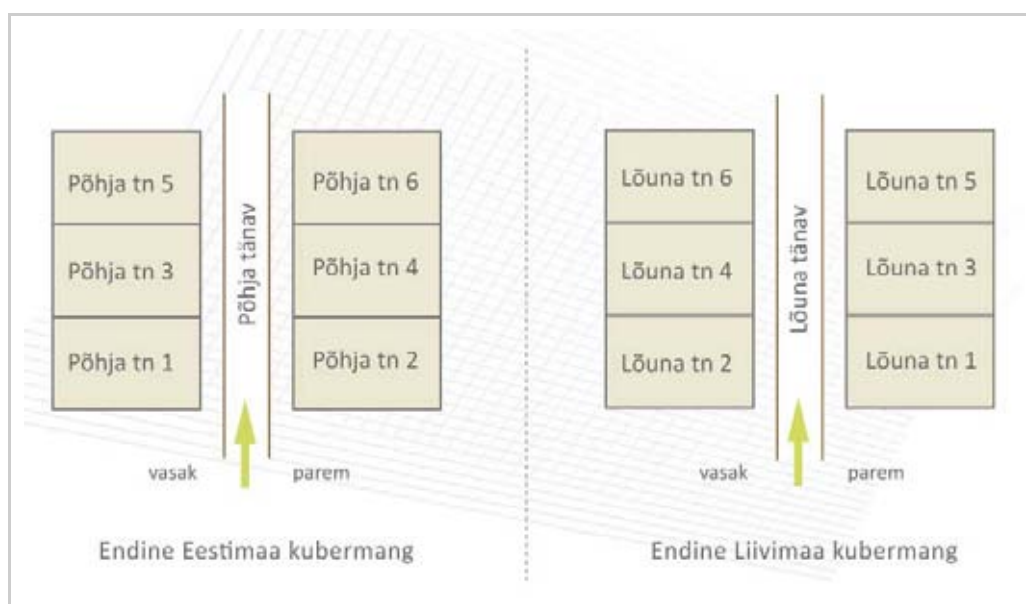
Raamatu koostajad soovivad omavalitsustel järgida ühtset järjestust vastavalt oma piirkonna traditsioonidele või püüda vähemalt ühe asula piires tagada ühetaoline numbrite määramise kord.

Viide: [Eesti Instituut](#)

Ajalooliselt kujunenud liikluspinnajärgse nummerdamise traditsioon

Endine Eestimaa kubermang: parem – paaris (2, 4, 6 ...); vasak – paaritu (1, 3, 5 ...).
Majanimbrid suurenevad, kui liikuda nii, et paarisnumbrid jäävad paremat kätt ja paaritud numbrid vasakut kätt.

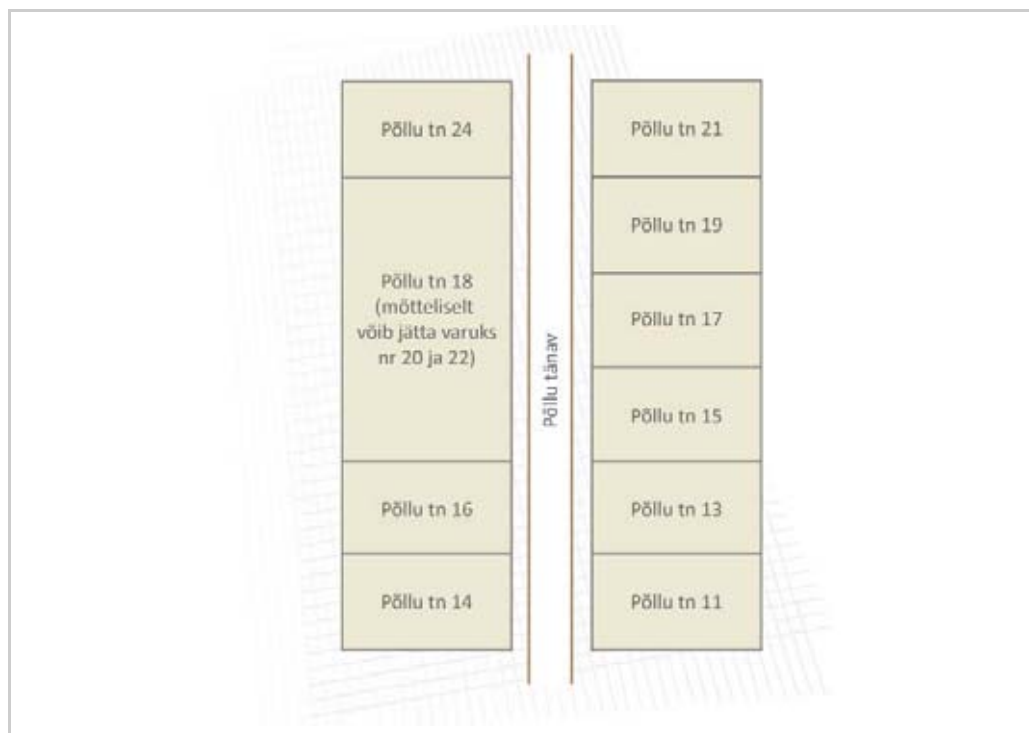

Endine Liivimaa kubermang: parem – paaritu (1, 3, 5 ...); vasak – paaris (2, 4, 6 ...).
Majanimbrid suurenevad, kui liikuda nii, et paaritud numbrid jäävad paremat kätt ja paarisnumbrid vasakut kätt.

29.4.3. Veel numbrite omistamisest

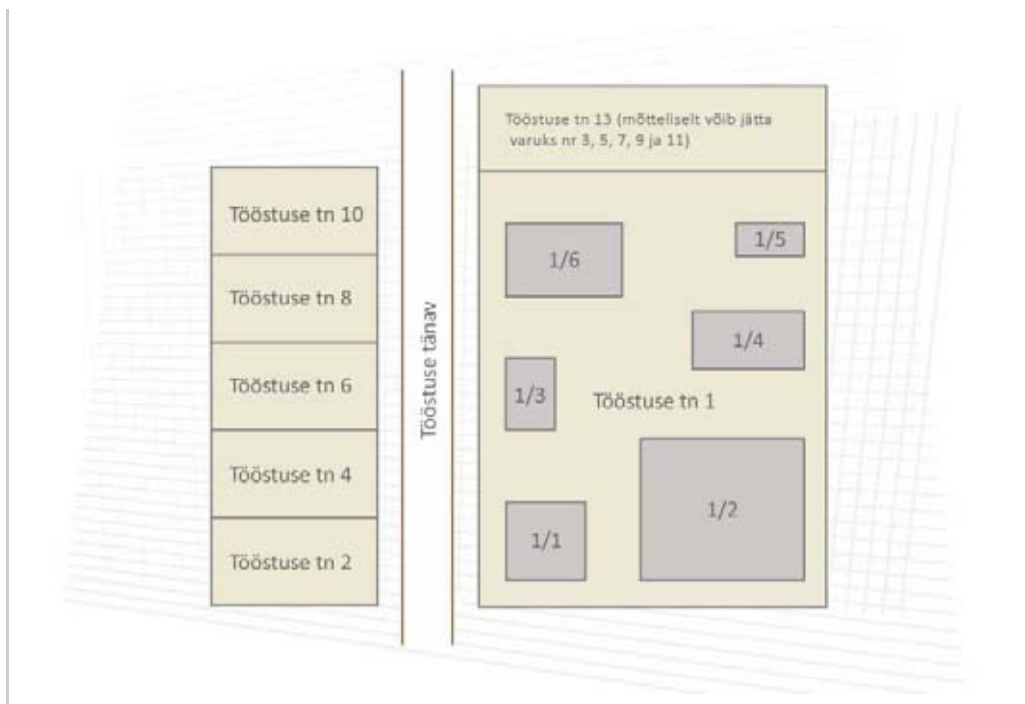
Kui liikluspinna (nt tänava) ääres paikneb kas suuremaid tühermaid, endiseid tootmishooneid vms, mille territooriumi pikemas perspektiivis võib osutuda vajalikuks tükeldata, ei pea numbrid enne ja pärast seda maaüksust jooksma järjest, vaid vajaduse korral võib mõistlikus mahus numbreid ka vahele jätta. Suure maaüksuse võib jaotada mõtteliselt sealkandis tavapäraste kruntide suurusteks osadeks ning jätta vajaliku hulga numbreid varuks.

Oletame näiteks, et asulas on tavapärane krundi suurus 1000 m². Siis on tavaline krundi serva pikkus umbes 30–40 m ning sel juhul võikski iga sellise vahemaa jaoks jätta ühe numbriga varuks ja jätkata nummerdamist järgmisest suuremast numbrist.

Samasugust numbrite varuks jätmist võib rakendada ka hoonete arvu järgi maaüksusel. Kui maaüksusel asub mitu ühele ettevõttele kuuluvat tööstushoonet, siis enamasti ei vaja need eristamiseks eraldi numbreid. Tulevikus võib ettevõtte aga osa hooneid müüa ja maaüksus jagatakse ning on vaja eraldi numbreid. Sel juhul on hea, kui kõik numbrid ei ole järjest välja jagatud ja saab vabu numbreid kasutusele võtta.

Paraku näitab praktika, et vabu numbreid sageli jäetud ei ole ja vaja on kasutada hulgaliselt tähtlisandeid. Kui võimalik, siis tuleks selliseid olukordi vältida ja jätta suurema maaüksuse korral ennetavalt numbreid tagavaraks. Samuti võib hiljem vigu parandada ja muuta tänava teiste objektide nummerdust või näiteks võtta sissesõidutee jaoks kasutusele uus kohanimi ja adresseerida selle järgi.

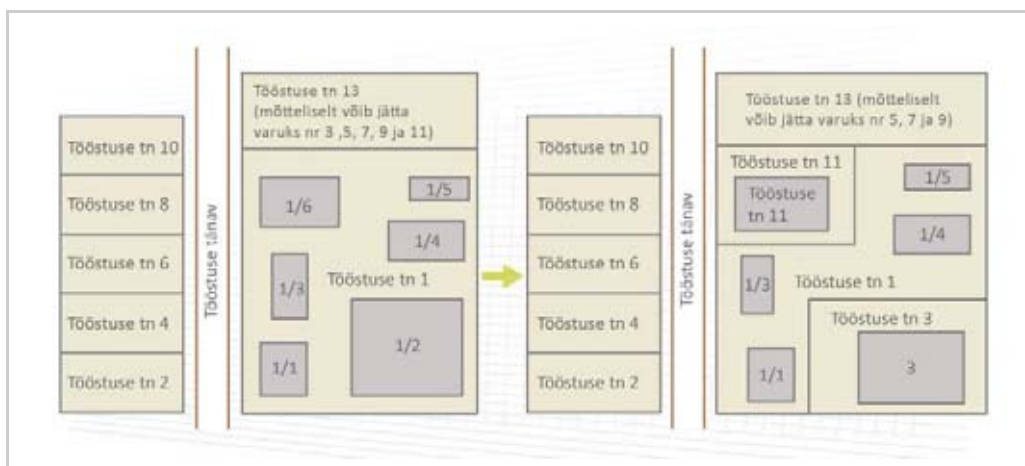

Tähtlisandeid

soovitame kasutada võimalikult vähe. Need on õigustatud, kui tegu on üksikjuhtumitega, piirdudes vaid mõne tähe kasutamisega, mitte ei ole jõutud juba tähestiku lõppu. Kogu tähestiku käikulaskmine viitab vajadusele nummerdamisega midagi ette võtta või kaaluda mõnele teelõigule uue tänavanime andmist, mis võib samuti teatud olukordades hea lahendus olla.

Kalkkriipsuga lisanumbrite kasutamine on õigustatud juhul, kui maaüksusel asub mitu hoonet ja neid on vaja eristada. Kui aga selline maaüksus jagatakse ning hoone jääb tervikuna ühele maaüksusele ja tegu ei ole liithoone boksi (nt ridaelamu), siis peab sellisele hoonele määrama eraldi põhinumbrid või vähemalt tähtlisandiga põhinumbrid ilma kalkkriipsu kasutamata.

Eespool toodud näites, kus hoonetel olid kalkkriipsuga lisanumbrid, tuleks pärast maaüksuse jagamist määrata põhinumbrid:

Iga

konkreetne juhtum saab kindlasti pisut erineva lahenduse sõltuvalt hoonete paigutusest, kasutusotstarbest, omandist ja teistest asjaoludest. Üldine põhimõte peab alati olema objekti leitavuse tagamine aadressi alusel.

29.5. Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju

Adresseerimise seisukohast on oluline teha vahet tee kohanimel ja liikluspinna kohanimel, tee ruumikujul ja liikluspinna ruumikujul ning mõista, millises seoses need omavahel on.

Teeseaduse kohaselt registreeritakse teed teeregistris. Kohanimeseaduse § 4 lõike 1 kohaselt tuleb ametlikud kohanimed määrata tänavatele, väljakutele või muudele nimeobjektidele, mille nime kasutatakse aadressis (ehk aadressikohtadele, sh liikluspindadele), riigimaanteele, kohalikule maanteele ja erateele. Teeseadus räägib samuti teede nimedest (nimetustest), kuid nende all peetakse silmas teist tüüpi, pigem kirjeldavaid nimetusi, kus on märgitud tee alguspunkti, lõpp-punkti ja vahel ka vahepealsete kohtade nimed. Niisugustel nimetustel puudub sageli koha liigile viitav sõna (*tee, maantee, ringtee* vm) ja see on juurdemõeldav.

Eesti kohanimed, nende hulgas liikluspindade nimed, on kindla ülesehitusega. Kohanimeseadus eristab nimes kuni kolme koostisosa: nimetuum, hargtäiend ja liigisõna. Et kogu sellest segadusest aru saada, tuleb kõigepealt kindlaks teha, milline on tee ruumikuju (ulatus kaardil).

Selgust on vaja saada alljärgnevatel küsimustel.

1. Mis liiki teeregistritee on, kas riigitee, kohalik maantee, eratee vm? Võib esineda ka olukordi, kus teed ei ole teeregistrisse kantud ega kavatseta seda ka teha (näiteks juurdesõiduteed majade vahel jmt).
2. Kas tee nime on vaja kasutada maaüksuste ja hoonete adresseerimiseks?
3. Kui on vaja, siis kas tee on kogu ulatuses aadressikoht (kogu tee ulatuses on vaja selle nime kasutada aadresside määramiseks)?
4. Kas teeregistri tee on ainult osaliselt kasutuses aadressikohana?
5. Kas aadressikohana on vaja kasutada ainult ühte teed või kasutatakse sama aadressikoha nime mitme teeregistri tee ulatuses?

Edasi keskendumine eeltoodud küsimuste alusel liikluspinna nime ja tee nime kontekstile.

1. Olenemata sellest, kas tee on teeregistris või mis liiki tee on, eelkõige on tähtis jälgida tee nime/nimetuse ja ruumilise ulatuse omavahelist sobivust, pannes seejuures tähele aadresside määramise vajadust.
2. Kui tee ääres on ridamisi paiknevaid hooneid või maaüksusi ja tegu on tiheasustusalaga või kompaktse hoonestusega alaga või selles piirkonnas on kavas luua eelmainitud alasid, siis ilmselt on vaja teele määrata liikluspinna (aadressikoha) kohanimi.
3. Kui teeregistri tee ruumikuju langeb täpselt kokku liikluspinna ruumikujuga (teed on kogu ulatuses vaja kasutada aadressikohana (liikluspinnana)), siis on oluline jälgida, et liikluspinna kohanimi kohanimeregistris ja teeregistris olev tee nimetus oleksid täpselt ühesugused.
4. Võib esineda olukordi, kus tee ise on palju pikem kui see osa teest, mille ulatuses soovitakse tee nime adresseerimiseks kasutada. See ei ole keelatud. Teel kogu ulatuses võib olla teeregistris üks nimi/nimetust, kuid ühes lühemas lõigus võib sellele olla määratud teistsugune kohanimi ning registreeritud see kohanimeregistris adresseerimise vajadusest tulenevalt. Näiteks Tapa linna läbib riigitee *Tapa-Lehtse-Jäneda tee* (teeregistri nr 15123), kuid Tapa linna ulatuses on sellele teele määratud liikluspinna kohanimiks *Lehtse tee* ja seda kohanime kasutatakse katastriüksuste ja hoonete adresseerimiseks. Oluline on jälgida, et kui liikluspinna ja teeregistri tee ruumiline ulatus (ruumikuju) ei lange kogu ulatuses kokku, siis ei tohi kasutada ka täpselt sama nime/nimetust.
5. Mõnel juhul võib tekkida vajadus määrata liikluspinnale kohanime pikemas ulatuses, kui on teeregistri tee, või hõlmab liikluspinna ruumikuju erinevate teeregistri teede erinevaid lõike või tervikkujusid. Sel juhul soovitame konsulteerida Maa-ametiga ja leida koos sobiv lahendus.

Üldjuhul tuleb siiski alati silmas pidada reeglit, et kohanimeregistrisse kantavate liikluspindade ruumikujud ja teeregistrisse kantavate teede ruumikujud ning nende nimed/nimetused peavad

olema loogilises seoses, st kui ruumikuju langeb kogu ulatuses täpselt kokku, siis peab ka nimi/nimetus langema täpselt kokku ja vastama kohanime nõuetele, ning kui ruumikujud kokku ei lange, siis ei või ka erinevate objektide nimed/nimetused olla eksitavalt sarnased.

29.6. Kuidas parandada teeseaduse alusel pandud nimesid

Kui tee nime kasutatakse teiste objektide adresseerimiseks, siis on tegu liikluspinna nimega ja see peab vastama eelkäsitatud nõuetele (vt peatükki „[Liikluspinna nimi](#)”). Samuti tuleb jälgida, et tee ruumikuju oleks sel juhul võrdne liikluspinna ruumikujuga (vt peatükki “[Tee nimi ja liikluspinna nimi ning nende ruumikujude koosmõju](#)”).

Paljude omavalitsuste kinnitatud kohalike teede nimistud (teede inventariseerimise nimekirjad), mille alusel on tehtud teeregistri kanded, sisaldavad arvukalt kohanimeseadusega vastuolus olevaid nimekujusid. Teeregistrisse on need nimed kantud teede nimetustena. Enamasti on tegu kirjeldavate ja tinglike, pigem tehnilist laadi nimetustega, mida riigi kohanimeregistrisse kanda ei saa. Sellised nimed tuleb kohanimeseaduse nõuetega kooskõlla viia, sest kehtiva kohanimeseaduse alusel tuleb ka teede nimed kanda kohanimeregistrisse.

Tee kohanimena on vastuvõetav, kuni kaheosaline, tee algus- ja lõpp-punkti tähistav nimetuum, millele on lisatud ühest sõnast koosnev liigisõna, mis võib olla ka liitsõna. Hargtäiend lisandub enamasti nimetuuma ette (vt täpsemalt peatükist „[Hargtäiend](#)”). Algus- ja lõpp-punkti tähistava kohanime vahel oleva mõttekriipsu ees ja järel peavad olema tühikud, hargtäiendi ja nimetuuma vahel on sidekriips tühikuteta, samuti on tühikuteta kaheosalised kohanimed.

Nt *Kiraste–Kanamardi tee* (~ *Kiraste-Kanamardi tee*), *Vana-Vaiste tee*, *Järva-Jaani – Roosna-Alliku tee*

Võttes aluseks mõned olemasolevad nimistud, on järgnevasse tabelisse koondatud tüüpilisi nimesid, selgitatud, miks need ei sobi ametlikuks kohanimeks, ja soovitatud parandusvõimalusi.

Nimi	Miks ei sobi kohanimeks	Kuidas võiks nime parandada
Haakla kruusakillustiku tee	sisaldab topelt liigisõna	Haakla tee ~ Haakla kruusatee (kui on tõesti vaja selle alusel eristada)
Heistesoo küla tee	nimetuum mitmeosaline, kuid õigekirjutus ei vasta reeglitele (<i>Heistesoo Küla tee</i> ilmselt ei sobi)	Heistesoo tee ~ Heistesoo külatee
Karjaselja 1 tee	Ei saa aru, kas number 1 on järgarv (<i>esimene</i> , sel juhul peab olema punktiga) või põhiarv (<i>üks</i>). Numbrid nimesse igal juhul ei sobi.	Karjaselja tee ~ Vana-Karjaselja tee ~ Põhja-Karjaselja tee (st kui on mitu Karjaselja teed, siis kasutada sobivat hargtäiendit)
Mangu–Mangu rand	liigisõna puudub	Manguranna tee
Mälestusmärk „Estonia” tee	kirjeldavat tüüpi nimetus; jutumärke pole tarvis	Mälestusmärgi tee

Rahu põik 2	liigisõnale järgneb number (ei ole majanumber!), mis ilmselt peaks olema nime ees	2. Rahu põik (lubatud üksnes siis, kui on määratud enne kohanimeseaduse jõustumist; kui on hilisem, tuleks kasutada hargtäiendit)
Ristna majakas-vundamendid	liigisõna puudub	Majaka tee ~ Vundamendi tee?
Sauaru tee Lokutal	liigisõnale järgneb kohanime kohakäändeline vorm, mis ei saa olla ametliku nime osa	Lokuta-Sauaru tee (oletades, et vallas on mitu Sauaru)

Veel näiteid teede nimede kohta

Kavandu küla tee – soovitatav nimekuju: Kavandu tee (välistada ei saa, kuid ei ole soovitatav: Kavandu külatee)

Humala mõisa tee – soovitatav nimekuju: Humala tee (välistada ei saa, kuid ei ole soovitatav: Humala mõisatee, Humalamõisa tee)

Muhu maalinna tee – soovitatav on ühesõnaline nimetus: Maalinna tee

Vanamõisa-Piiri-Linnuse – tuleb lisada liigisõna, näiteks tee; kolmeosaline nimi ei ole kohanimenõuetega kooskõlas, tuleb kehtestada ühe- või kaheosaline nimi

Linnuse-Nurme – lisada liigisõna, sobib Linnuse-Nurme tee

Liiva küla vana tee – ei sobi, ei tohi olla mitu liigisõna (küla ja tee); hargtäiend *Vana* kirjutatakse nimetuuma ette: Vana-Liiva tee

Suuremõisa ranga tee – soovitatav ühesõnaline nimetus, näiteks Suuremõisa tee

Lõunaranna sadamatee – sobib

Levalõpme II külatee – ei sobi, numbrid on kohanimedes keelatud, eristamiseks võib kasutada hargtäiendeid

Päelda karjäärtee – sobib

Vörkaia sadamatee – sobib, samuti sobib näiteks Vörkaia tee

Leppneeme Sadama tee – kui käsitleda Leppneemet hargtäiendina, siis on õige Leppneeme-Sadama tee

Üldiselt soovitame vältida selliseid liigisõnaseid nagu sadamatee, kalmistutee, külatee, laudatee, sootee, karjäärtee, mõisatee, koolitee, rannatee jne, kuid otseselt ei ole need keelatud.

Kohanime määramise õigusakt

30. Kuidas koostada kohanime määramise õigusakti?

Kohanimeseaduse § 6. Kohanime määramise korraldus

(2) Kohanimi määratakse kohanimemääraja õigusaktiga. Õigusakt, millega kohanime määratakse, peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

1) kohanime (olemasolul nii põhi- kui rööpnimi);

2) nimeobjekti liiki;

3) nimeobjekti asukoha kirjeldust või kaarti.

Seega seaduse kohaselt peab kohanime määramise õigusaktis olema kirjas määratav kohanimi, nimeobjekti liik, liigisõna (liikluspinna ja väikekoha korral on ka liigisõna määramine kohustuslik) ja lisama peab ka kaardi, kus on näha liikluspinna või väikekoha täpne ruumikuju.

Ka [riikliku kohanimeregistri pidamise põhimäärus](#) sätestab nõuded dokumentidele, mis tuleb esitada kohanime registreerimiseks.

Nimeobjekti asukoha plaan või kaart peab olema koostatud katastri aluskaardi väljavõttel või katastripidaja pakutava [veebiteenuse kaardi](#) printil. Kaarti ega plaani ei ole vaja esitada, kui esitatakse nimeobjekti identifitseeriv tunnus nimeobjekti andmeid põhilandmetena pidavas riigi andmekogus, juhul kui nimeobjekti andmed võetakse teisest andmekogust. Näiteks kui teeregistris on tee registreeritud ja selle ruumikujule määratakse kogu ulatuses kohanimi, siis piisab kohanimeregistrile ka viitest teeregistri numbrile ja eraldi kaarti koostada ei ole vaja.

Kaart (mõnel juhul ka skeem, plaan vmt) peab olema koostatud piisavalt ülevaatlikuna ja mitte liiga detailsena (vt lisaks peatükki „[Asukohakaart \(asendiplaan v -skeem\)](#)”).

Alljärgnevalt mõned näited ja kaardi koostamise juhised.

30.1. Naksitralli Vallavolikogu otsus

Naksitralli Vallavolikogu

Otsus

Kohanime määramine

Vastavalt kohanimeseaduse §-le 4, § 5 lg-le 4, § 6 lg-dele 1 ja 2, § 8 p-dele 1 ja 2, MTÜ Viikad Kassid juhatuse liikme Feeli Kõutsi avaldusele ja kohanime määramise eelteatele nr 56 ning arvestades, et avalikustamisel ettepanekuid ei esitatud,

Naksitralli Vallavolikogu otsustab:

määrata Naksitralli vallas Kingpooli külas Hiire kinnistu detailplaneeringu koostamisel tekkinud nimeta erateele ametlik kohanimi Juustu tee (asendiplaan lisatud).

Käesoleva otsuse ja asendiplaani koopia saata 10 päeva jooksul riikliku kohanimeregistri vastutavale ja volitatud töötajale.

Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Valdur Sammalhabe

volikogu esimees

30.2. Ennemuistse Vallavolikogu otsus

Ennemuistse Vallavolikogu

Otsus

Vastavalt kohanimeseaduse §-le 4, § 5 lg-le 4, § 6 lg-dele 1 ja 2, § 8 p-dele 1 ja 2, Ennemuistse Vallavolikogu 10. jaanuari 2005. a määrusega nr 5 kehtestatud „Ennemuistse valla kohanime määramise korra” § 5 p-le 2 ja kohanime määramise eelteatele nr 77 ning arvestades, et avalikustamisel ettepanekuid ei esitatud,

Ennemuistse Vallavolikogu otsustab:

määrata Ennemuistse vallas Reinu külas Vaderi ja Kriimsilma katastriüksuste detailplaneeringu järgsetele liikluspindadele vastavalt asendiskeemile 77-1 nimeks:

- 1.1. Hundi tee
- 1.2. Hundi põik
- 1.3. Rebase tee
- 1.4. Rebase põik

Käesoleva otsuse ja asendiskeemi koopia saata 10 päeva jooksul riikliku kohanimeregistri vastutavale ja volitatud töötajale.

Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Feeliks-Rein Ristimets

volikogu esimees

30.3. Asukohakaart (asendiplaan v skeem)

Kohanime kehtestamise (määramise) otsuse juurde peab kuuluma ka kaart. Sageli on kohanime kehtestamise vajadus planeeringualadel. Planeeringute skeemid ja joonised on aga liikluspindade (tulevaste teede-tänavate) tervikkujust üheselt arusaamiseks tihtilugu liiga detailirohked (liiga suures mõõtkavas ja seetõttu skaneerituna loetamatud) ja selgelt ei tule ka välja, kus liikluspind algab ja lõpeb.

Seepärast palumegi eraldi jooniseid, kus on peal kohanime registreerimiseks hädavajalik info. Eelkõige on oluline, et plaanil oleks arusaadav objekti ruumikuju ja paiknemine teiste objektide suhtes. Vajalik on, et oleks eraldi selgelt välja toodud kas väikekoha piir või liikluspinna täpne ulatus.

Kui ühele skeemile soovitakse panna mitme kohanimeobjekti asukoha info, siis peab jälgima, et iga konkreetse objekti ruumikuju oleks selgelt eristuv. Juhul kui otsusega kinnitatud ruumikuju on vaja hiljem muuta (näiteks tänav on pikemaks ehitatud), siis tuleb vastav kaart koostada uue ruumikujuga, kinnitada õigusaktiga ning esitada analoogselt kohanime määramise otsusega kohanimenõukogule ja kohanimeregistri pidajale. Kõige lihtsam on seda teha e-kirja teel aadressil kohanimeregister@siseministeerium.ee.

30.3.1. Kuidas teha sobivat skeemi

1. Avage Maa-ameti geoportaal <http://geoportaal.maaamet.ee/>, valige vasakpoolsest loetelust nupp „[Kohanimeregister \(kaart\)](#)” või „[Aadressiandmed \(kaart\)](#)”.

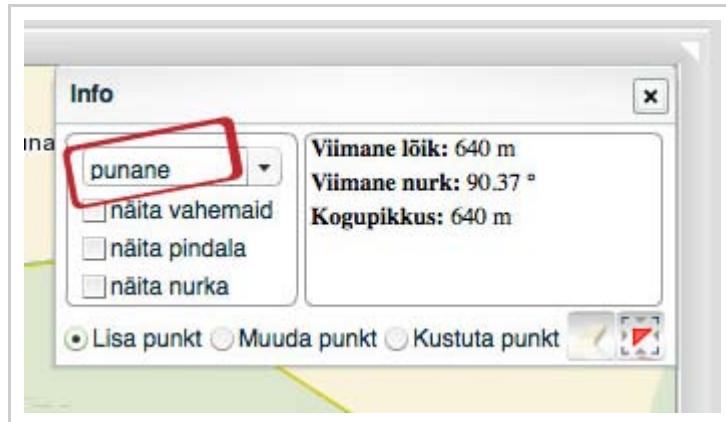
2. Otsige üles koht, kus asub või hakkab tulevikus asuma väikekoht või liikluspind, mille kohta soovite skeemi koostada (otsinguid saab teha nii koha-aadressi kui ka katastritunnuse alusel; kaardi kohal üleval reas on luubiga nupp „abc“).

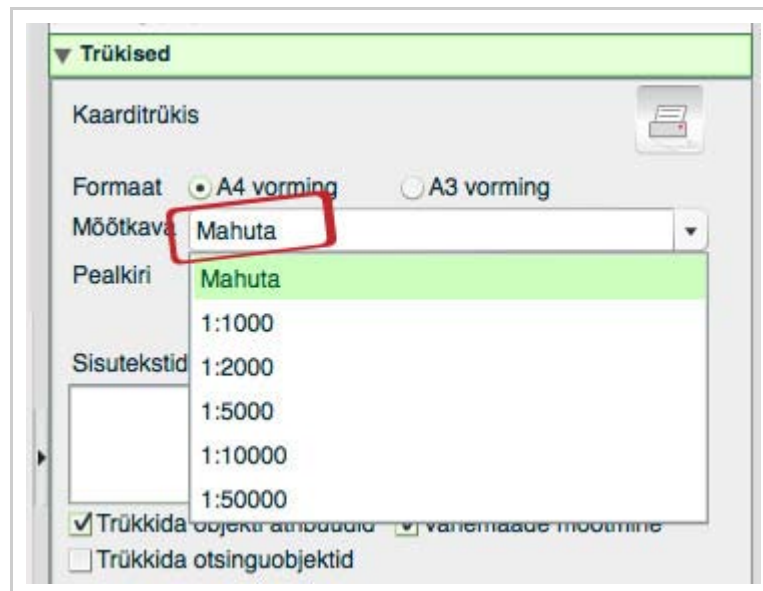
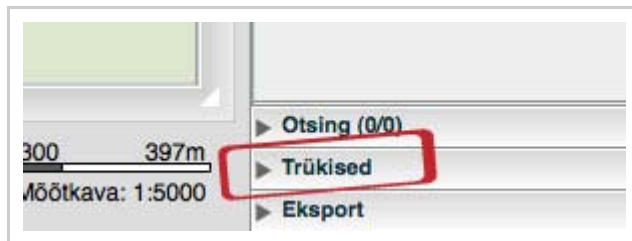
3. Kui olete koha üles leidnud, suurendage kaardipilt sobiva tasemeni nii, et kogu väikekoht või liikluspind jääks kaardiaknasse ja ka ümbrust oleks piisavalt näha.
4. Edasi võib kaardipilti töödelda kas selle välja printides ja printile liikluspinna joonistades või vajutada klaviatuuril nuppu „Print Screen” ja viia pilt mõnda pilditöötlusprogrammi (näiteks Paint).
5. Tulemuspildil peaks olema selgelt nähtavad olemasolevate katastriüksuste piirid, taustakaart (kas ortofoto või põhikaart) ja loomulikult peab olema välja toodud kehtestatud liikluspind ise.

30.3.2. Kuidas skeemi teha X-Gis-i vahenditega

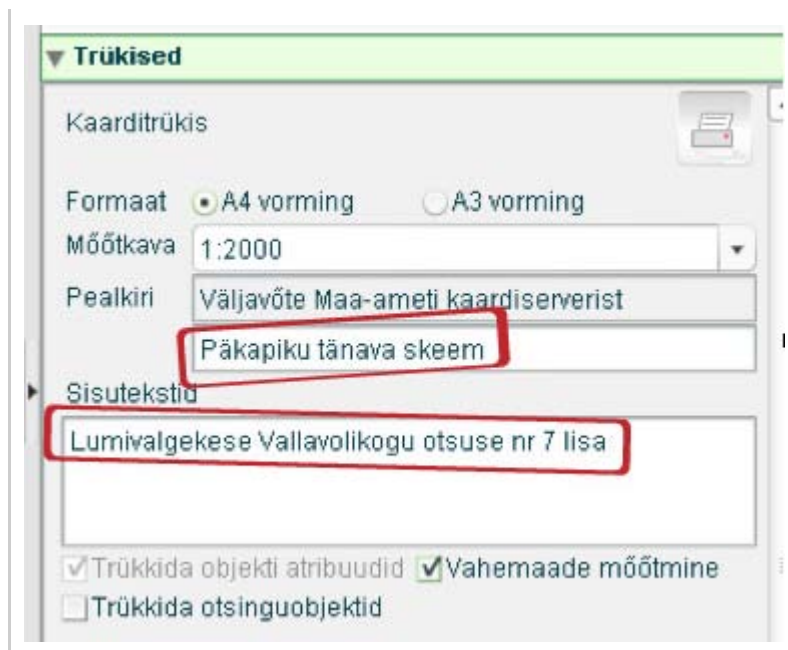
X-GIS-i kaardirakenduse abil saab kujundada sobiliku skeemi valmis kujule ja selle välja printida. Olles eelnevalt X-GIS-i sisenenud (vt eelmist peatükki), saab asuda X-GIS-i vahenditega skeemi koostama.

- Saate muuta ka joone värvi.
- Valige parempoolsest menüüst "Trükised".

- Valige sobiv mõõtkava.
- Kirjutage pealkirja ja lisainfo väljadele vajalik tekst, mida soovite näha trükise pealkirjas.

- Tehke linnuke kasti "Vahemaade mõõtmine" (selleks, et teie mõõtejoon tuleks trükisele).

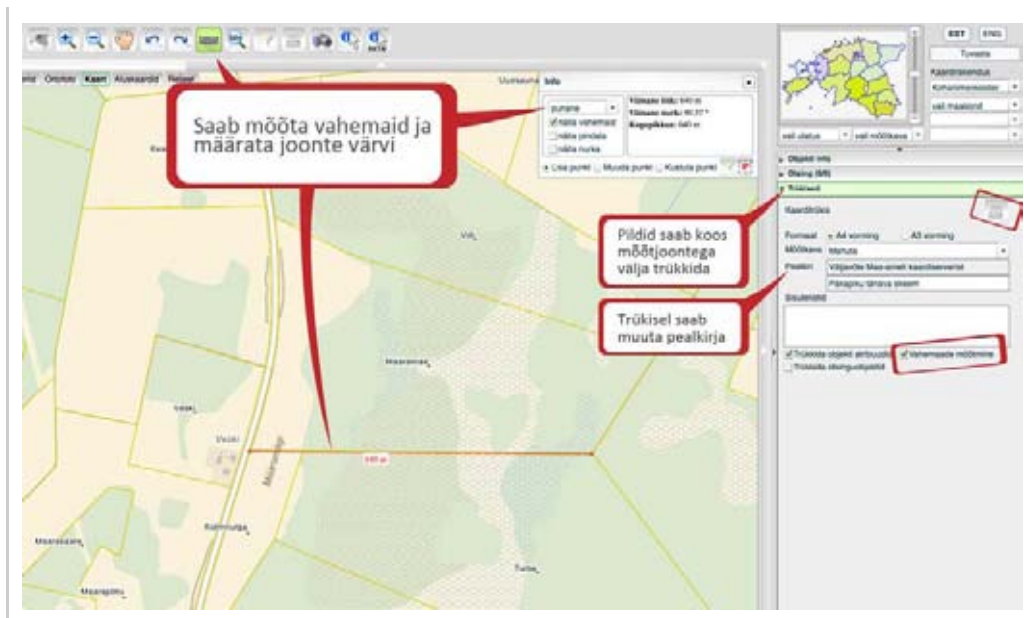
- Vajutage printerit kujutavale nupule

ja printige (avage) või salvestage tulemus.

Ülevaatlük pilt trükise tegemisest [X-GIS-is](#):

Tulemuse saab välja printida ja oma arvutisse salvestada.

Koha-aadressid – mis ja kuidas

31. Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded

Koha-aadress peab:

1. tagama objekti leidmise geograafilises ruumis;
2. olema minimaalselt vajaliku pikkusega;
3. vastama kultuuritavadele ja keelenõuetele;
4. olema kooskõlas aadressiandmete süsteemiga.

Koha-aadress peab olema määratud kõigile maaüksustele, hoonetele ja adresseeritavatele hooneosadele (näiteks korterid, bürooruumid jmt).

Tiheasustusalal ja detailplaneeringu kohustusega alal (need on planeerimisseaduse § 3 lõike 2 tähenduses alad, kus hoonestus on või võib muutuda tihedaks ning territoorium on selgelt piiritletava kompaktses asustusega) määratakse hoonete, adresseeritavate hooneosade ja hoonestatud või hoonestatavate maaüksuste lähiaadressid piirkonniti läbivalt sama aadressikoha järgi, kasutades ühte järgmistest lähiaadressi määramise viisidest:

- 1) liikluspinna nimi, millele lisatakse erilisand (nt *Laane maakond, Metsa vald, Haaviku alevik, Hirve tn 9*);
- 2) väikekoha olemasolul väikekoha nimi, millele lisatakse erilisand (nt *Laane maakond, Metsa vald, Tammiku küla, Kitse väikekoht 3*);
- 3) kui väikekoht sisaldab liikluspinda, siis väikekoha nimi ja liikluspinna nimi, millele lisatakse erilisand (nt *Laane maakond, Metsa vald, Männiku küla, Põdra väikekoht, Vasika tn 7*).

Hoonetele ja maaüksustele võib määrata paralleelaadressina ka nime. Nt *Talli tn 25 // Suksu; Peni tn 6 // Koeraküla kirik; Konna tee 8 // Kullese kool*. Samas ei ole paralleelaadresside määramine sel viisi üldiselt soovitatav ja on õigustatud üksnes kultuuri või ajaloo seisukohast oluliste objektide puhul (kirik, kool jmt) ning juhul, kui tegu on näiteks põlise talunimega, mida on vaja säilitada.

Korteritele ja teistele hooneosadele eristamiseks nime ega tähtsandid määrata ei saa, vaid peab piirduma üksnes numbriliste erilisanditega, mis lisatakse hoone

nimele või erilisandile sidekriipsu järel, nt *Varblase tn 17-4*. Vajaduse korral võib korteri eristamiseks kasutada omakorda kaldkriipsu järel numbrilist eristajat. Näiteks kui korter *Kure tn 93-81* jaotatakse kaheks ja tekib vajadus nende eristamiseks, siis võib kasutada sellist nummerdust: *Kure tn 93-81/1* ja *Kure tn 93-81/2*.

Unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide korral on lähiaadressi määramine kohustuslik. Näiteks alevikus, alevis või linnas peab maaüksustele ja hoonetele lähiaadressi igal juhul määrama sõltumata sellest, kas seda maaüksust või hoonet kasutatakse või mitte, ning sõltumata selle omandist. Unikaalaadressi nõue kehtib hoonestatud üksustele, mis asuvad aladel, kus planeerimisseaduse § 3 lõike 2 tähenduses hoonestus on või võib muutuda tihedaks ning territoorium on selgelt piiritletava kompaktsusega. Samuti kehtib neil aladel hoonestatud või hoonestamisele kuuluvatele katastriüksustele nõue määrata lähiaadressid aadressikohtade järgi (vt lisaks peatükki "[Unikaalaadress](#)" ja selle alapeatükke).

Hajaasustuses võib lähiaadressi jätta määramata, kui tegemist ei ole unikaalaadressi nõudva aadressiobjektiga. Näiteks ei vaja aadressi alusel eristamist hajaasustuses asuvad katastriüksused, millel hooned ega teisi adresseerimist vajavaid objekte ei asu. Nende maaüksuste eristamiseks piisab ka katastritunnusest (vt lisaks peatükki "[Kohanimeseadus](#)" ja "[Unikaalaadress](#)" ning selle alapeatükke).

Liikluspinna järgi määratavates lähiaadressides kasutatavad aadressinumbrid määratakse võimaluse korral viisil, mille kohaselt ühel pool liikluspinda kõrvuti asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paaritud numbrid ja teisel pool liikluspinda asetsevatel maaüksustel või järjestikku paiknevatel hoonetel on paaritud numbrid (vt lisaks peatükki "[Nummerdamine](#)").

Alljärgnevalt vaatleme nõudeid põhjalikumalt, keskendudes eelkõige maaüksuste koha-aadressidele.

32. Unikaalaadress

Unikaalaadress on [ruumiandmete seaduse](#) § 43 lõike 1 kohaselt koha-aadress, mille tekstilis-numbriline kuju on samaliigiliste unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide seas ainulaadne. Mitmel sama liiki unikaalaadressi nõudval aadressiobjektil ei või olla sama koha-aadress.

Unikaalaadressi nõudvad aadressiobjektid on:

1. elamud;
2. eluruume sisaldavad hooned;
3. juriidiliste isikute asukohahooned;
4. hooned, milles asuvad universaalse postiteenuse osutamise juurdepääsupunktid, ning eelnimetatud hoonete osad;
5. tiheasustuses või detailplaneeringu kohustusega alal (need on planeerimisseaduse § 3 lõike 2 tähenduses alad, kus hoonestus on või võib muutuda tihedaks ning territoorium on selgelt piiritletava kompaktsusega) asuvad maaüksused;
6. maaüksused, mille koha-aadress sisaldab aadressikoha nime.

Unikaalaadressi nõudvate aadressiobjektide korral on lähiaadressi määramine kohustuslik. Seega ei või näiteks linnades jätta ühtegi katastriüksust ilma lähiaadressita. Kõik elamud ja teised loetelus toodud hooned peavad omama unikaalset koha-aadressi. Loomulikult võib omavalitsusel olla keerukas kindlaks teha, kas hoonet kasutab mõni ettevõtte või elab seal keegi, kuid kui see fakt on omavalitsusele teada, siis peab ta tagama ka koha-aadressi unikaalsuse.

Soovitame omavalitsustel lähtuda põhimõttest, et pigem rohkem kui vähem unikaalseid koha-aadresse, sest lihtsam on koha-aadressid suurema korrastustöö käigus ühtse süsteemi järgi süsteemselt ära määrata (muuta) kui hakata hiljem erilahendusi välja mõtlema nendele objektidele, mis süsteemi ei sobitu. Näiteks kui numbrivahemikud ja tähtlisandid on juba kasutuses, siis neid enam ühtses süsteemis juurde anda ei saa.

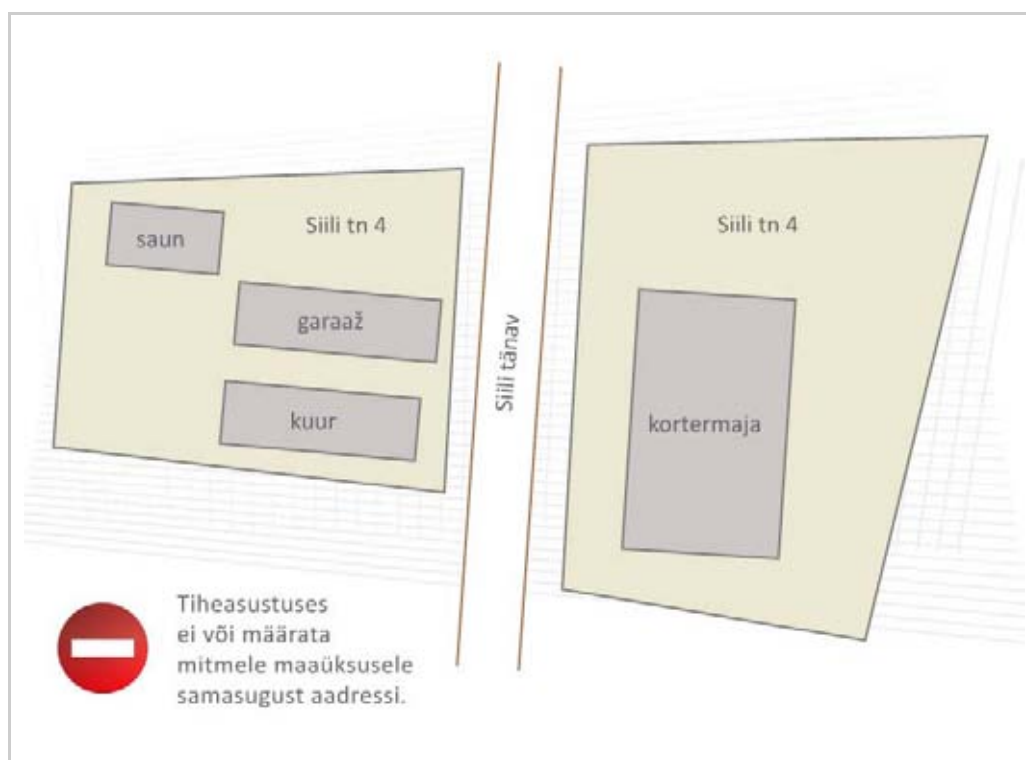
Lisaks soovitame koha-aadresside erilisandeid jätta n-ö varuks. Kui on näha, et näiteks tihedamalt hoonestatud piirkonnas võib hiljem veel lisanumbreid vaja minna, siis on võimalik neid kasutusele võtta (vt lisaks peatükki "[Nummerdamine](#)").

Kui maaüksusel asuvad ainult unikaalaadressi mittenõudvad hooned või kui maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone, siis moodustub kõikide sellel maaüksusel asuvate hoonete koha-aadress ainult vastava maaüksuse koha-aadressi struktuurielementidest ja sellele ei lisata erilisandeid. Näiteks kui maaüksusel asub üks elamu ja kolm kuuri, siis on kõigil neil hoonetel sama koha-aadress ja eristavaid numbreid lisada ei ole vaja.

32.1. Unikaalaadress tiheasustuses

Tiheasustuses ei või määrata mitmele maaüksusele samasugust lähiaadressi, olenemata neil asuvate ehitiste olemasolust ja omandisuhetest. Üldjuhul adresseeritakse tiheasustuses (kompaktse hoonestusega aladel) maaüksusi ja hooned aadressikohtade (liikluspindade ja väikekohtade) järgi. Eristamine toimub erilisandite abil (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)”).

Unikaalsuse nõuet tuleb järgida ka juhul, kui maaüksused ja hooned kuuluvad samadele omanikele. Näiteks:

Joonisel on toodud näide, kus on määratud kaks ühesugust aadressi. Siin on ühtlasi probleem, et liikluspinnajärgsel adresseerimisel peab ühel pool teed olema paaritu number ja teisel pool teed paarisnumber. Juba nummerdamise üldpõhimõtted eeldavad erineva lähiaadressi määramist. Seega tuleb vähemalt üks näites toodud maaüksustest ja sellel paiknevad hooned ümber adresseerida.

Kui maaüksusel paikneb mitu unikaalaadressi nõudvat hoonet, siis on kõigi hoonete koha-aadress sama mis maaüksusel ja sellele lisatakse vajaduse korral erilisand,

milleks on hoone järjekorranumber, ning sellele järgnev täht, kusjuures majanumbri ja erilisandiks oleva numbri vahel on tühikuteta kaldkriips.

Näide 1: maaüksusel lähiaadressiga *Pargi tn 3* asub kolm hoonet *Pargi tn 3/1*, *Pargi tn 3/2*, *Pargi tn 3/3*.

Edaspidi määratavate hoone koha-aadresside puhul on soovitatav ühel maaüksusel asuvate hoonete eristamiseks tähtlisandeid vältida ja kasutada pigem eelmises näites toodud numbrilist eristamist.

Näide 2: maaüksusel lähiaadressiga *Tööstuse tn 10* asub viis hoonet: *Tööstuse tn 10/a*, *Tööstuse tn 10/b*, *Tööstuse tn 10/c*, *Tööstuse tn 10/d*, *Tööstuse tn 10/e* (tähtede kasutamine on pigem ebasoovitatav, see on kavas järgmise ADS-i määruse versiooniga keelata).

Samas on liikluspinna- või väikekohajärgse adresseerimise korral võimalik määrata maaüksusele mitu paralleelaadressi ning määrata igale unikaalaadressi vajavale hoonele vastavalt üks paralleelaadressidest. Seejuures tuleb jälgida, milliselt liikluspinnalt vastavale hoonele ligi pääseb (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)”).

Kui hoone koosneb ainult unikaalaadressi mittenõudvatest hooneosadest või kui hoones on ainult üks unikaalaadressi nõudev hooneosa, siis on hooneosa koha-aadress sama mis hoonel ja sellele ei lisata erilisandeid. Näiteks tavalise ühepereelamu korral, mis asub eraldi maaüksusel, on tegu hoonega, milles on ruumandmete seaduse mõistes üks unikaalaadressi nõudev osa (eluruum – korter), mis ei vaja eristamiseks eraldi aadressi, ning sellisel juhul piisab nii elamule kui ka eluruumile samast aadressist, mis on määratud maaüksusele.

Unikaalaadressi mittenõudvatele hooneosadele ei pea koha-aadressi määrama. Näiteks ei ole vajadust hooneosi adresseerida, kui hoones ei ole elurume, ei tegutse ettevõtteid ega ole vaja sellesse hoonesse posti viia (vt lisaks peatükki „[Hooneosade \(k.a garaažide\) adresseerimine](#)”).

32.2. Unikaalaadress hajaasustuses

Hajaasustuses asuva unikaalaadressi mittenõudva maaüksuse puhul ei ole unikaalaadress vajalik ja lähiaadress (enamikul juhtudel on see katastriüksuse nimi) võib mitmel katastriüksusel korduda või üldse puududa.

Unikaalaadressi ei nõua hajaasustuses asuvad maaüksused:

- mis on hoonestamata;
- millel ei ole juriidilise isiku asukoha hooneid;
- millel ei ole hooneid, milles asuvad universaalse postiteenuse osutamise juurdepääsupunktid, ning eelnimetatud hoonete osi;
- mis paiknevad alal, kus ei kehti detailplaneeringu kohustust (planeerimisseaduse § 3 lõike 2 tähenduses), st ei ole tegu alaga, kus hoonestus on või võib muutuda tihedaks või territoorium on selgelt piiritletava kompaktsusega.

Näiteks on koha-aadressiga kaks maaüksust, millele ei ole hooneid:

Mandri maakond, Poolsaare vald, Neeme küla, Liiviku (maaüksusel on mets);

Mandri maakond, Poolsaare vald, Neeme küla, Liiviku (maaüksusel on põld).

Kui on tegu hoonestamata ja samale isikule kuuluvate katastriüksustega, siis võib nende nimi jääda ühesuguseks. Kui need üksused kuuluvad aga erinevatele omanikele, siis on soovitatav erinevad lähiaadressid (nimed) määrata.

Hajaasustuses võib lähiaadressi jätta määramata, kui ei ole tegu unikaalaadressi nõudva objektiga. Seega kui eelkirjeldatud (unikaalaadressi mittenõudva) maaüksuse omanik ega

omavalitsus ei soovi maaüksusele nime määrata, siis lõpeb koha-aadress asustusüksuse (enamasti küla) tasemel.

Näiteks on jäetud lähiaadress määramata:

Lääne maakond, Risti vald, Kujjõe küla (maaüksusel on mets).

Üldine soovitus

Hajaasustuses unikaalaadressi mittevajavatele maaüksustele lähiaadresside määramisel tuleb arvestada:

- milline on maaomaniku (haldaja) seisukoht;
- kas maaüksusel või sellel asuval objektil on nimi (olnud) olemas, mida tuleks säilitada (taaselustada);
- üldiste tavadega selles piirkonnas (kas teistele maaüksustele on nimed määratud);
- piirkonna üldise arenguga (kas on ette näha, et lähiaadressi järgi on vajadust – näiteks ehitustegevus jmt).

Üldiselt on levinud praktika selline, et hajaasustuses maaüksustele siiski määratakse nimi ja see kordub ühte kinnistusraamatu registriossa kuuluvate katastriüksuste lõikes. Näiteks kui Raja talu tagastati viies samanimelises lahustükis, ühel maaüksusel asuvad hooned, teistel põllud ja metsad (on unikaalaadressi mittenõudvad), siis ei ole mingit vajadust hakata ilma põhjuseta maaüksuste nimesid muutma või ära jätma. Eelkirjeldatud juhul on nimede muutmise vaja ette võtta näiteks siis, kui omanik müüb osa maaüksustest maha või soovitakse hakata ehitama juurde uusi hooned, mis vajavad eristamist (on unikaalaadressi nõudvad).

Kui tekib vajadus katastriüksuste ümbernimetamiseks kas omandi muutmise (ostu-müügi) tõttu või ehitustegevuse alustamise tõttu mõnel seni unikaalaadressi mittenõudval katastriüksusel, tuleb esialgselt nime säilitada eelkõige ajaloolisel taluhoonetega maaüksusel, teiste maaüksuste puhul võib kasutada ees- või järelliiteid (hargtäiendeid) või leida täiesti uued sobilikud nimed. Nummerdamine hoonestatud maaüksuste nimede eristamiseks (näiteks kaks naabertalu *Kuke 1* ja *Kuke 2*) on ebasoovitav. Kohanimeseadusesse on kavas teha vastav muudatus ja selline nummerdamine keelata. Küll aga võib nummerdada teid teenindavaid katastriüksusi ja näiteks metskondade maaüksusi.

Unikaalsuse nõue kehtib ka paralleelaadresside puhul. Paralleelaadressi osad peavad olema samuti unikaalsed. Kumbagi paralleelaadressi osa ei või määrata ühegi teise katastriüksuse lähiaadressiks. Näiteks ei või katastriüksusele *Metsa tn 1* juurdelõikena lisatava katastriüksuse lähiaadressideks olla *Metsa tn 1 // Juurdelõige*. Siin sobiks juurdelõike lähiaadressiks *Metsa tn 1a*.

32.3. Katastriüksuse nime unikaalsuse tekitamine

Kui tekib vajadus unikaalaadressi järele, siis soovitame hajaasustuses asuvale maaüksusele nime valikul lähtuda samadest põhimõtetest, mis üldiselt kohanimede määramisel kehtivad.

Eelistada tuleb pigem ajaloos juba kasutuses olnud nimesid, millele saab vajaduse korral lisada hargtäiendeid (*Uue-*, *Vana-*, *Mäe-*, *Oru-*, *Põhja-*, *Välke-* jne) või tekitada liitsõnu (*Koolimaja*, *Kooliaia*; *Matsipõllu*, *Matsimetsa* jne). Jälgida tasub paikkonnas üldiselt levinud nimede määramise traditsiooni.

Loomulikult võib määrata ka täiesti uue kohanime, kuid oluline on jälgida, et endisaegsete talusüdamete nimed jääksid alles samale kohale. Kui on juhtunud kahetsusväärne eksitus ja muistne talu on saanud maareformi käigus omale uue nime, siis soovitame selle tagasi määrata põlisele hoonestatud maaüksusele ja lahustükkidele määrata kas uued nimed või hargtäiendiga nimed. Üldiselt ei ole soovitatav tekitada unikaalsust nummerdamise teel. Erandina on nummerdamine õigustatud tehnilisel otstarbel (teed, gaasitrassid jmt)

teenindamiseks moodustatud katastriüksuste korral. Samuti on nummerdamine omal kohal metskondade puhul (nt *Viimsi metskond 12*).

Unikaalsuse tekitamiseks ei ole õige muuta olemasoleva nime kirja pilti üksnes formaalselt. Näiteks *Uue-Sauna* ja selle lähedal *Uuesauna* või *Kaunisma* ja *Kaunismaa* ei ole sisuliselt unikaalsed nimed. Taoliste pisimuudatustega tekitatakse pigem segadust kui nimede unikaalsust. Kohanimeseaduse § 10 lõike 5 alusel peab sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele nimetuumade kirja pilt ühesugune olema. Seega tuleb unikaalsuse tagamiseks määrata kohanimedid selliselt, et erinevus on nii suulisel kui ka kirjalikul kasutamisel selgelt arusaadav.

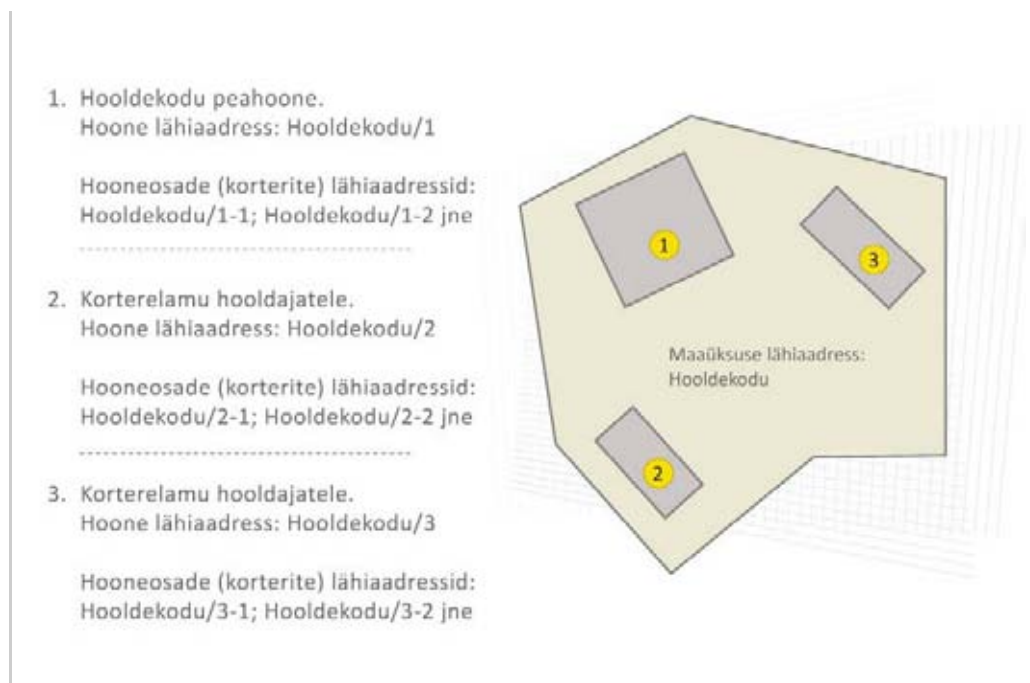
32.4. Unikaalaadressi nõudvate hoonete adresseerimine hajaasustuses.

Hajaasustuses kehtib üldine põhimõte, et juhul kui maaüksusel asuvad ainult unikaalaadressi mitterõudvad hooned või kui maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone, siis moodustub kõikide sellel maaüksusel asuvate hoonete koha-aadress ainult vastava maaüksuse koha-aadressi struktuurielementidest ja sellele ei lisata erilisandeid. Kui tegu on tavalise talukompleksiga (üks elamu koos tavaliste kõrvalhoonetega (kuur ja laut), mis ei vaja unikaalaadressi), siis on kõigil neil hoonetel sama koha-aadress mis maaüksusel.

Nt *Molekuli maakond, Aatomi vald, Tuuma küla, Prootoni*;

Kui hajaasustuses asuval maaüksusel on mitu unikaalaadressi vajavat hoonet, siis tekib vajadus neid eristada. Maaüksusele ei või määrata mitut nime, seega ei saa anda hoonetele omavahel eristuvaid nimesid, sest kehtib ka reegel, et hoone lähiaadress võib teda teenindava maaüksuse lähiaadressist erineda üksnes erilisandite poolest. Maaüksuste nimedes kasutatakse samuti numbreid ning seetõttu on vajalik, et hoone eristajana määratud number ja nime osana esinev number kirja pildilt erineksid. Hooneid tuleb eristada erilisandite abil, mis lisanduvad maaüksuse nimele kaldkriipsu järel. See nõue on kavas selgelt sätestada uues aadressiandmete süsteemi määruuses (alates 2012. aastast), kuigi ka juba hetkel kehtiva määruuse alusel saab sellist kirjaviisi rakendada.

Näiteks on maaüksuse lähiaadress Hooldekodu ja sellel maaüksusel asub kolm unikaalaadressi nõudvat hoonet (üks hooldekodu hoone ja kaks korterelamut töötajatele). Need hooned vajavad unikaalaadressi, sest neis on omakorda korterid (adresseerimist vajavad hooneosad) ja korterites elavad alaliselt inimesed.

Maaüksuste adresseerimise kohta hajaasustuses vt lisaks peatükki "[Unikaalaadress hajaasustuses](#)".

33. Paralleelaadress

Ühele hoonele või maaüksusele võib olla määratud mitu koha-aadressi, mis on üksteise suhtes võrdsed paralleelaadressid.

Paralleelaadressi esitamise sätestab [ADS-i määruse](#) § 10 lõige 2:

Paralleelaadresside eraldajaks on topeltkalkdriips (... // ...), mille ette ja taha jäetakse tühikud.

Paralleelaadressid on võrdsed. Arvestama peab, et ametlikus asjaajamises peab kõiki paralleelaadresse alati koos kasutama. See tähendab, et näiteks rahvastikuregistris, ehitisregistris (elamu aadressis), äriregistris (juriidilise isiku andmetes), kinnistusraamatus ja igal pool muudes ametlikes registrites ja ametlikus asjaajamises peab olema kasutusel koha-aadress täismahus ehk kõik paralleelaadressid peavad olema välja kirjutatud.

Nt *Lahe maakond, Kivisaare linn, Kapteni tn 4 // Lahe maakond, Kivisaare linn, Trummi tn 5*

- Sama haldus- ja asustuskuuluvusega paralleelaadresside esitamisel võib jätta haldus- ja asustusüksused igal järgneval esitamisel välja kirjutamata ([ADS-i määruse](#) § 10 lõige 3).

Nt *Lahe maakond, Kivisaare linn, Kapteni tn 4 // Trummi tn 5*

- Sama tänavanimega paralleelaadresside esinemisel võib igal järgneval esinemisel jätta tänavanime välja kirjutamata, moodustades tänavanime järele numbriosadest loetelu ([ADS-i määruse](#) § 10 lõige 4).

Nt *Lahe maakond, Kivisaare linn, Kunksmoori tn 1 // 3 // 5*

Paralleelaadresside arv ei ole piiratud.

Nt *Pärnu maakond, Paikuse vald, Paikuse alevik, Männiku tn 2 // Männiku tn 4 // Männiku tn 6 // Männiku tn 8 // Männiku tn 10 // Männiku tn 12*

Lubatud on ka lühem kirjaviis:

Pärnu maakond, Paikuse vald, Paikuse alevik, Männiku tn 2 // 4 // 6 // 8 // 10 // 12

Paralleelaadressid kirjutatakse tähestiku järjekorras. Kuigi paralleelaadressid on

võrdsed ning üht ei eelistata teisele, on neid arvutitöötluses vaja erinevate kasutuseesmärkide jaoks kirjutada kindlas järjekorras. Kui paralleelaadressideks on määratud ühele objektile aadressikohajärgne lähiaadress ja ka nimi, siis kirjutatakse nimi alati viimasele kohale, nt *Tallinna mnt 46 // Mäeotsa*.

Maaüksusel ei või olla eri paralleelaadressideks mitut nime, sama kehtib ka hoone kohta.

Näiteks ei ole lubatud maaüksuse kaks nime *Metsanurga // Kraavi* või *Mihkli tammik // Halinga metskond 35*.

– Mõlemal juhul peab ühe sellistest nimedest tühistama.

Enam levinud on liikluspinda teenindavatele maaüksustele mitme nime määramine.

Näiteks ei ole lubatud aadress *Selja tee // Rakvere maantee L1 // Jaama tänav*.

- Kuigi sellel maaüksusel võivad asuda mitu liikluspinda, on siiski vaja tagada koha-aadressi minimaalselt vajalik pikkus, et konkreetne maaüksus üles leida, ning selleks piisab ühe nime määramisest.

Nimevaliku soovitusel, kui maaüksusel asub mitu liikluspinda

1. Valida selle liikluspinna nimi, mille ruumiline osakaal üksusel on kõige suurem.
2. Valida selle liikluspinna nimi, mille teeregistri number on kõige väiksem.
3. Valida lihtsalt tähestiku järjekorras esimene nimi.

Väga rangeid reegleid ei ole.

Kui vähegi võimalik, soovitame paralleelaadresside määramist vältida ja olemasolevaid vähendada. Paralleelaadressid on tavalises kasutuses üsna pikad ja ebaotstarbekad. Nende järele on põhjendatud vajadus näiteks sellisel juhul, kui:

- maaüksusel asub mitu hoonet, millele juurdepääs toimub erinevatelt liikluspindadelt (tänavatelt) – igal hoonel on sel juhul üks neist aadressidest;
- hoonel on mitu peasissekäiku, mis on erinevate liikluspindade suunas;
- sama liikluspinna ääres asub pikem hoone, millel on mitu sissekäiku ja mis on võimalik ehitustehniliselt iseseisvateks osadeks jagada;
- lisaks liikluspinnajärgsele aadressile soovitakse ka endisaegne talunimi säilitada;
- tegu on ühiskondliku või kultuurilooliselt olulise objektiga (kool, kirik jne).

Kindlasti on veel erinevaid põhjendusi paralleelaadressi määramiseks, seepärast ongi see võimalus ette nähtud.

Paralleelaadressi ei või määrata korterile. Korterit korral tuleb hoone mitmest paralleelaadressist üks välja valida (vastavalt ligipääsule) ja lisada sellele korteri number. Näiteks kui majale on määratud kaks aadressi *Kase tn 5 // Kuuse tn 2* ja sellesse korterisse pääseb Kuuse tänava poolsest uksest, siis peaks korteri adresseerimisel lähtuma aadressist *Kuuse tn 2* ja lisama sellele korteri numbri (nt *Kuuse tn 2-3*).

Paralleelaadress ei või olla määratud mitme asustusüksuse (näiteks küla) ega linnaosa järgi. Kui katastriüksus asub mitmes külas, ei või katastriüksuse koha-aadressis kasutada mitme küla nime. Katastriüksusele ja seega ka hoonele määratakse koha-aadressis ainult üks asustusüksus (vt [ADS-i määruse § 6](#)).

Suured metuskondade või maanteed katastriüksused asuvad sageli mitmes külas. Sellisel juhul valitakse adresseerimiseks välja ainult üks küladest, kus vastav katastriüksus asub. Eelistada soovitame pindalalt kõige suurema osakaaluga asustusüksuse nime.

33.1. Suur ja väike täht koha-aadressides

Nii nagu ka kohanimede korral, on põhireegel see, et nimetuud (ja hargtäiend) kirjutatakse suure tähega, liigisõna väikese tähega. Nt *Aia alajaam*, *Heki garaaž*, *Hiie heinamaa*, *Hundi metskond*, *Kaare tee*. Üksikute suurte tähtede kasutamine koha-aadressides on keelatud, samuti suurtähelised lühendid. Erandid on AÜ, GÜ ja SÜ. Läbivate suurtähtede kasutamine (kapiteelkiri) ametlikes koha-aadressides (dokumentides ja andmekogudes on keelatud) (vt lisaks peatükke „[Suur ja väike täht kohanimedes](#)” ja „[Koha-aadressi määramise õigusakt](#)”).

33.2. Tähtlisandi kasutamine maaüksuse lähiaadressis

Maaüksuse (katastriüksuse) nimes ei või kasutada erilisandeid (number- ja tähtlisandeid) sellisena, nagu need on kasutuses aadressikohajärgsete aadresside puhul.

Aadressikoha järgi määratud aadresside korral võib tähtlisandiks olla üksnes eesti-ladina tähestiku väiketäht, mis järgneb numbrile või kaldkriipsule ilma tühikuta, nt *Tamme tn 28a*, – tegu on tavalise hoonestatud maaüksusega. *Tööstuse tn 10/1b* – tegu on maaüksusega millel asub üks liithoone boks.

Maaüksuse nimes kasutatavad lisandid peavad eristuma, et mitte tekitada segadust, ja seetõttu on lubatud kasutada suurtähti, mis kirjutatakse enne numbrit. Nt *Koka tänav L1*, *Koka tänav L2*, *Koka tänav L3* – tegu on munitsipaalomandis oleva maaüksusega, millel asub avalik tänav. Kuna see on pikk tänav, siis on selle teenindamiseks moodustatud kolm üksust, nende eristamiseks on lisatud nimele suur L-täht ja number, et üksused ei läheks segamini Koka tänava ääres olevate hoonete aadressidega.

Koha-aadressis ei kasutata tähtlisandina tähti *i, l, o, š, ž, w, õ, ä, ö, ü*. Osa neist on liiga sarnased numbritega 1 ja 0 ning diakriitikutega tähtede kasutamine võib samuti olla mõnel juhul segadust tekitav, seetõttu on nende kasutamine tähtlisandina keelatud. Üldiselt on soovitatav võimaluse korral tähtlisandeid vältida ja määrata üksnes numbrilisi erilisandeid. Korterite eristamiseks on tähtlisandi kasutamine keelatud (vt lisaks peatükke „[Liikluspinnajärgne nummerdamine](#)”, „[Koha-aadressidele esitatavad üldnõuded](#)” ja „[Unikaalaadress](#)”).

Levinud vead koha-aadressides

34. Levinud vead koha-aadressides

Selleks, et omavalitsused saaks korrastada olemasolevaid ja määrata tulevikus nõuetele vastavaid koha-aadresse, toome ära levinuimad vead, mida on seni koha-aadresside määramisel tehtud.

34.1. Ei ole eestikeelne

Lähiaadressid nagu *Proletarskaja* ja *Büko* ei ole lubatud. Võimalikuks lahenduseks on otsida ajaloolistest andmetest varasemaid kohanimedid ja need kasutusele võtta või kui ajaloolisi, kultuuriloolisi nimesid ei ole, siis võib kaaluda ka olemasoleva nime eestistamist (nt *Büko* > *Püka* või *Püki*).

Ilma põhjendusega ei tohi kasutada selliseid katastriüksuste võõrnimesid nagu *Alexandry, Henry, Johnny, Tixi, Rey*. Selliste nimede kasutamiseks on vaja põhjendust. Näiteks on Kihnu vallas Rock-City nime kandev katastriüksus. Rock City on Kihnu Jõnni laeva nimi ja sellisel juhul on ajalooline põhjendus olemas. Nimi tuleks kirjutada sidekriipsuta *Rock City*, sest niisugustes inglise ühendites sidekriipsu ei kasutata.

Ilma põhjendusega ei ole soovitatav kasutada võõrsõnalisi nimesid nagu *Drenaaži, Faasani, Generaatori*.

Sageli kasutatakse võõrsõna tunnusega eesnimisid, nt *Georgi, Diana, Gunari, Geidi, Frami, Herberti, Alfredi, Amalie, Katerine, Margareti, Gertrudi, Marie, Gustavi*. Sellised nimed on eestlastel kasutusel eesnimedena ja vastavad eesti õigekirjareeglitele. Seega on need kooskõlas eestikeelsuse nõudega („Kohanimedele eestikeelsuse kindlakstegemise kord”, § 3 lg 2 p 3) ja kuigi nende kasutamine ei ole ilma põhjendusega soovitatav, ei ole neid vaja muuta.

Erandid

Vene päritolu nimedega katastriüksused (nt *Vorobjovo, Krivorukovo*) on lubatud põlistel vene asualadel (1939. aasta seisuga) Peipsi järve ääres. Sama kehtib ka rootsikeelsete katastriüksuste nimede kohta (nt *Smeens, Tallbäcken, Ribaks*) põlistel rannarootslaste asualadel Lääne-Eestis.

Vt lisaks peatükke „[Kohanime keelsus](#)”, „[Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad](#)”, „[Eesti rahvusvahemuste asualad](#)”.

34.2. Kokku- ja lahkukirjutamise vead

Näiteks maaüksus nimega *Pärsi Hansu* ei sobi. Kirjapilt peaks olema kas *Pärsi-Hansu* või *Pärsihansu*.

Veel analoogseid juhtumeid

Atta Tiigi > *Atta-Tiigi* (juhul, kui tegu ei ole tiigiga) või kui üksus on moodustatud tiigi teenindamiseks, siis sobib nimeks *Atta tiik*.

Eigo Metsa > kui üksusel on ainult mets, siis sobib nimeks *Eigo mets*, kui aga tegu on hoonestatud maaga, siis on vaja lisada sidekriips *Eigo-Metsa* või kirjutada nimi kokku *Eigometsa* (viimane on eelistatud). Sama reegli alusel tuleb vaadelda ka näiteks nime *Jaaguri Põllu* (hoonestatud üksuse korral on õige kas *Jaaguri-Põllu* või *Jaaguripõllu*).

Kui aga nimi on juba pikem (nt *Jaagu Antsu Jaani*), siis on soovitatav nime lühendada (näiteks *Jaagu-Antsu* või *Antsu-Jaani* või *Jaagu-Jaani* - need nimed sobivad kokkukirjutatult) või valida hoopis uus nimi, lähtudes loomulikult põhimõttest, et põliseid nimesid tuleb säilitada nende algses asukohas (põlistalude nimed ei või kolida ega tundmatuseni moonduda, küll aga tuleb nad viia kooskõlla kehtivate keelereeglitega).

Küsimusi on tekitanud kolme täishääliku koosinemine, nt *Sootsa* või *Soo-otsa*. Kolm täishäälikut võib olla kirjutatud ka ilma sidekriipsuta, seega on mõlemad variandid õiged. Kui aga tegu on hargtäiendiga, siis peab mõlemad sõnaosad kirjutama suure tähega. Näiteks lähistiku asub kaks talu: *Soo-Otsa* ja *Mäe-Otsa*.

Vt lisaks osa „[Kohanimedele kokku- ja lahkukirjutamine](#)”.

34.3. Nimetuum või liigisõna ei ole õiges käändes

Näiteks ei ole lubatud lähiaadressid *Kirss AÜ*, *Silikaat*, sest katastriüksuse nimi peab olema omastavas käändes. Erandina on lubatud (keelereeglite alusel lausa soovitatud) nimetavasse käändesse panna ainult objekti liiki märkiv sõna, kuid seejuures on oluline, et tegu oleks vastava objektiga. Näiteks kui katastriüksusele pannakse nimeks *Sõbra alajaam*, aga alajaama sellel üksusel ei asu, siis ei ole selline nimi ikkagi korrektne.

- Liigisõna peab olema nimetavas käändes, väikese tähega ja ilma sidekriipsuta.

Näiteks ei ole korrektsed lähiaadressid *Viivikonna metsa*, *Ahtme Jaama*. Õige on *Viivikonna mets*, *Ahtme jaam*.

Kui küsida, mis juhul katastriüksuse nimi ei pea olema omastavas käändes, siis ainsad erandid on need, kui nimetatav geograafiline objekt katastriüksuse piiri sees vastab oma põhiolemuselt nimes sisalduvale liigisõnale. Üldjuhul saab tegemist olla ainult hoonestamata maatükkidega, nt *Kure põld*, *Vorsti nurm*, *Koodissaar*, *Likõmõts*. Selliseid maatükkide nimesid ei pea muutma, kõigi teistega tuleb tegelda. Kui hoonestamata maatüki nimi katastris on nt *Nursi-Robert*, siis on see juba viga, sest *Robert* ei saa olla loodusobjekti liigisõna.

Üldreegleid ei või aga kunagi võtta rangelt ja ilma lisainfot arvestamata. Toome mõned näited, mis aitavad mõista üldnõuet ning samas ilmestavad kohanimede valdkonna keerukust ja seda, kui oluline on tunda kohalikku aja- ja kultuurilugu.

- *Vahetükk* > peab olema *Vahetüki*.
- Kas *Piiriääre* või *Piiriäärse*? *Piiriääre* on sobilik, sest on omastavas käändes. Kuid rangelt võttes on ka *Piiriäärse* sobilik, sest on omadussõna omastavas vormis.
- *Tiitsa tellisetehase* > peab olema *Tiitsa tellisetehas* (nimetav), kui tegemist on endise tellisetehase alaga, kuid *Tellisetehase* (omastav), kui liigisõna on vormistatud nimetuumana.
- Kas *Uus-Kuusiku* või *Uue-Kuusiku*? Õige on *Uue-Kuusiku*.
- *Mäeni* ja *Mägede* on vanad kohanimed ja võivad jääda muutmata. *Mäeni* ei ole antud juhul mitte rajav kääne, vaid tõenäoliselt lühend nimest *Mäe-Jaani*, *Mägede* on mitmuse omastav, mis samuti sobib.
- *Ellama* ja *Hioma* on vanad kohanimed, tegu ei ole mitte *ma*-tegevusnimedega vaid ilmselt maa- või mäe-lõpuliste sõnade lühendustega.
- Noarootsi vallas on ajalooline talunimi *Ribaks*. Kas peaks selle panema omastavasse käändesse? *Ribaks* on rootsipärane nimi ja nende puhul ei kehti omastava käände nõue, pealegi on s-täht rootsi keeles omastava tunnus, seega täiesti aktsepteeritav nimi selles piirkonnas.
- Katastriüksuse nimi on *Saun-pesumaja*. Kui maaüksuse nimeks on ainult objekti liigisõna, siis kehtib omastava käände nõue: käesoleva näite puhul mõlemad sõnad suure algustähega ja omastavas käändes, seega nõuetele vastav oleks *Sauna-Pesumaja*. Küsimus on, kas objekti mõlemat funktsiooni (saun, pesumaja) on otstarbekas katastriüksuse nimes välja tuua, võib-olla kaaluda lühemat versiooni, nt *Saunamaja*, *Pesumaja* või siis lihtsalt *Sauna* (lähtuda sellest, milline tegevus on maaüksusel domineerivam). Üldjuhul ei pea katastriüksuse nimi kajastama ehitise funktsiooni, kuivõrd see on ajas muutuv.

Vt lisaks peatükki „[Omastav kääne](#)”.

34.4. Unikaalsusnõue ei ole täidetud

- Tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel ei või olla mitut sama koha-aadressiga objekti.

Näiteks ei või olla samas omavalitsuslikus linnas või asustusüksuses mitu maaüksust lähiaadressiga *Pargi tn 2* olenemata sellest, et need üksused kuuluvad samale omanikule. Lahendusena tuleb muuta üks maaüksuste aadressidest, järgides seejuures nummerdamise reegleid (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)”).

- Tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel ei tohi hoonetel ega maaüksustel lähiaadress puududa. Näiteks linnades asuvatel maaüksustel peab lähiaadress olema määratud isegi siis, kui tegu on väga väikese ribaga teiste üksuste vahel.

Vt lisaks peatükki „[Unikaalaadress](#)” ja selle alapeatükke.

34.5. Eksitavalt sarnased koha-aadressid

Näiteks ei ole soovitatav, et ühes asustusüksuses (külas või alevikus) on maaüksus ja elamu aadressiga *Kuusiku tn 2* ning maaüksus nimega *Kuusiku 2*. Sisuliselt ei ole küll tegu unikaalsusnõude rikkumisega, kuid tegelikkuses lähevad need koha-aadressid ja ka objektid lootusetult segamini. Seega on tegu eksitava sarnasusega ja kuna liikluspinnale on määratud kohanimeks *Kuusiku tänav*, siis on otstarbekas sama nimetuumaga maaüksuse nimi ära muuta, näiteks *Kuusiku 2 > Vana-Kuusiku*.

Sageli üritatakse unikaalsust luua pisikeste muudatustega maaüksuse nimes, mis on pigem eksitavad ega loo tegelikult unikaalsust. Näiteks sama piirkonna nimed *Hämalase*, *Hämelase*, *Härmase*, *Härmiku*, *Hämariku*, *Ämblase*, *Hämlase*, *Ämmalse* tuleks muuta kas täiesti erinevate nimede määramisega või siis nimekujude ühtlustamisega ja eristavate hargtäiendite lisamisega (vt lisaks peatükki „[Hargtäiend](#)”).

34.6. Koha-aadress sisaldab parasiitsõnu

Parasiitsõnad on selles kontekstis krunt, maaüksus, maatükk, number jt, nt *Rannaliiva AÜ krunt nr 43*. Selliseid parasiitsõnu tuleb vältida ja juba määratud koha-aadressidest kõrvaldada.

34.7. Keelatud kirjavahemärkide kasutamine

Näiteks punkt, jutumärgid, koolon, semikoolon, võrdlusmärk (=, <, >) jmt on koha-aadressides keelatud. Koma on lubatud erinevate komponentide eraldajana ning erandina ka raudteemaa katastriüksuste piketinumbrites, muudel juhtudel on ka koma kasutamine keelatud.

34.8. Kaldkriipsu ja sidekriipsu vale kasutamine

- Kaldkriips tähistab koha-aadressides kas rööpnime eraldajat (rööpnime omavad Eestis mõned asustusüksused näiteks Noarootsi vallas) või lisanumbri eraldajat lähiaadressides (nt paarimaja boksid *Lille tn 15/1* ja *Lille tn 15/2*).
- Paralleelaadressi eraldaja on topeltkaldkriips (*//*), mitte mõni muu kirjavahemärk.
- Kui koha-aadressides on senini kasutatud kaldkriipse, siis tuleb need koha-aadressid üle kontrollida ja teha kindlaks, kas kaldkriips tähistab:

- paralleelaadressi (sel juhul peab see olema topeltkalkkriips);
- hoonet, mis asub mitmel katastriüksusel (liithoone boksid on jagatud erinevatele katastriüksustele);
- mitut unikaalaadressi nõudvat hoonet, mis asuvad ühel katastriüksusel (sel juhul katastriüksuse aadressi kalkkriipsu ei kirjutata ja kalkkriips on ainult hoone aadressis).

Muudel juhtudel kalkkriipsu kasutada ei tohi. Näiteks ei või katastriüksuse lähiaadress sisaldada kalkkriipsu, kui katastriüksusel asub eraldiseisev hoone (hooned) või kui seal üldse hooned ei ole.

- Sidekriips katastriüksuse ja hoone koha-aadressis numbri eraldajana on keelatud. Sidekriips eraldab kas hargtäiendit või korterinumbrit majanumbrist või nimest. Erandid on ka tehniliste objektide teenindusmaad, mille nimes sidekriips võib teatud juhul esineda.

Näiteks ei ole lubatud maaüksuse lähiaadressid:

- *Tõru-1 – selline aadress saab esineda korteril, mis asub Tõru nimelisel maaüksusel asuvas kortermajas, kuid mitte maaüksusel;*
- *Kase A-58 – selline aadress ei ole lubatav ühelgi objektil, kuna sisaldab üksikut suurtähte millel järgneb sidekriips ja number.*

34.9. Numbrite ekslik kasutamine

- Koha-aadress sisaldab põhjendamatult numbreid

Numbrite kasutamine lähiaadressides on põhjendatud, kui tegu on väikekoha- või liikluspinnajärgse adresseerimisega, tehnilist objekti teenindava maaüksusega või unikaalaadressi mittenõudva maaüksusega (metskondade maa või põllumajanduslik maa jmt, millele ei ole kohanime vaja määrata). Hajaasustuses asuvate tavamõistes talude maaüksuste nimetamisel ei ole üldjuhul otstarbekas numbreid kasutada. Tulevikus on kavas selline hoonestatud maaüksuste (talude) nummerdamine hajaasustuses kohanimeseadusega keelata. Samuti hakkab kavandatud uus ADS määrus piirama suuresti numbrite kasutamist maaüksuste nimedes.

- Number on kirjutatud liigisõna ette

Tehniliste objektide (teede, karjääride, trasside jmt) teenindamiseks moodustatud või näiteks metskondade maaüksuste korral on numbrite kasutamine koha-aadressides põhjendatud. Jälgida tuleb, et number ei satuks koha-aadressis valele positsioonile. Näiteks ei ole korrektne määrata karjääri teenindava maaüksuse lähiaadressiks *Kukruse 2 karjäär*, vaid number tuleb viia lõppu: *Kukruse karjäär 2*.

- Ebaloogiliselt suured numbrid

Näiteks vajab kontrollimist koha-aadress, milles sisaldub suur numberlisand (*Sadovodovi tn 703a*), kui selles piirkonnas teisi nii suuri numbreid koha-aadressides ei esine. Samuti vajavad uurimist juhtumid, kui numbrite vahemikes on väga suuri hüppeid (näiteks *Pae tn 2*, millele järgneb kohe *Pae tn 26*). Näiteks on numbrite vahelejätmise põhjendatud siis, kui tänaval ongi hoonestamata lõike, kuhu võib lisahooneid tekkida, kuid mitte väikeste vahemaade puhul.

- Numbri ees on ülearused nullid

Näiteks *Sõpruse AÜ 005*. Taolistel puhkudel tuleb nullid numbrite eest kõrvaldada.

- Ei ole järgitud nummerdamise reegleid

Väikekoha- ja liikluspinnajärgsel adresseerimisel kehtivad numbrite määramisel kindlad reeglid. Väikekohajärgsel adresseerimisel võib nummerdada maaüksused ja hooned järjest nii, et samal

pool teed on nii paaris- kui ka paaritud numbrid. Liikluspinnajärgsel adresseerimisel ei ole selline nummerdamine õigustatud. Euroopa traditsiooni kohaselt antakse liikluspinnajärgsel adresseerimisel numberlisandid mõlemal pool liikluspinda ühesuunalises kasvavas järjekorras. Ühel pool liikluspinda asetsevad paaritud, teisel pool liikluspinda paarisnumbrid. Sama nõue on kehtestatud ruumiandmete seaduse § 48 lõikes 6 (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine](#)”).

34.10. Liigisõna või selle lühendi ärajätmine

Liikluspinna nime ja väikekoha nime järgi adresseeritud maaüksuste puhul on ekslikult jäetud koha-aadressis liigisõna või selle lühend välja kirjutamata. Näiteks ei piisa lähiaadressist *Pikk 10*, vaid Pika tänava järgi adresseerimise korral peab olema kirjutatud *Pikk tn 10*. Väikekoha nime *Päikese AÜ* korral peab samuti olema liigisõna lisatud ka maaüksuste ja hoonete koha-aadressidesse, nt *Päikese AÜ 16*. Kui tegu on liikluspinda teenindava maaga (st tänavaaluse maaga), siis peab liigisõna olema pikalt välja kirjutatud ja lühendeid ei või kasutada, nt *Kaare tänav L1* (vt lisaks peatükki „[Lühendid](#)”, „[Lühendite kasutamine](#)“ ja „[Liigisõnade eksitav kasutamine](#)“).

34.11. Ebaotstarbekalt pikad nimed

- Liigisõnadega liialdamine

Näiteks *Metsa tänava tee*, *Metsa tänava tee põik* – piisab ühest liigisõnast.

- Pikad ja lohisevad nimed ei ole korrektsed. Näiteks ei sobi lähiaadressiks selline kirjeldus: *Pargi tänava ja Raudtee tänava ristmikku teenindav maatükk*. Jutustavad ja kirjeldavad kohanimed ja koha-aadressid peab ära muutma, liikluspindade korral piisab ainult ühe liikluspinna nime määramisest vajaduse korral koos tähe ja numbri lisamisega. Näiteks nii: *Pargi tänava ja Raudtee tänava ristmikku teenindav maatükk > Pargi tänav L2*.
 - Näiteks ei ole korrektsed järgmised lähiaadressid: *Sompa kaevanduse tööstusterritoorium*; *AS Eesti Põlevkivi Ehitus tootmisterritoorium*; *Tammiku Kaevandus - Ahtme mnt Vaheline Raudtee*; *Kaevuri tn siibrite ehitis nr 6, kraan nr 8*; *Autode tasuline parkla*; *Anatoli kalakasvanduse kalabasseinid*.

Toome mõned elulised näited, kuidas pikki lähiaadresse muuta.

- Jagatakse katastriüksust nimega *Jõgeva Sordiareetuse Instituudi Sangaste katsejaam*. Selline nimi ei ole nõuetele vastav. Sobilikud nimed on nt *Sangaste katsejaam*, *Sordiareetuse katsejaam*, *Katsejaama*. Viimase puhul on katastriüksuse nimeks ainult objekti liigisõna, seega kehtib omastava käände nõue.
- *Tarvastu Valla- ja Kultuurikeskus?* Nimi on kirjeldavat laadi, sisaldab mitut liigisõna ja sidesõna. Sobib nt *Kultuurikeskuse*.
- Katastriüksust soovitakse jagada, ühe nimi oleks *Kuusiku Katsed*, teise nimi *Kuusiku põllumajanduspark*. Sõna *katse* ei ole maaga seotud objekt, seega ei saa seda käsitleda liigisõnana ega kirjutada väikese tähega. Peab kasutama omastavat käänat, seega sobivad on *Kuusiku-Katse* (mitmus ei ole vajalik), *Katse-Kuusiku* või *Katsekuusiku*. *Kuusiku põllumajanduspargi* puhul sobiks ka lühem variant *Kuusiku park*.
- Katastriüksused nimedega *EAÕK Põlva Peaingel Miikaeli Kogudus* ja *Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik*. Katastriüksuste nimedena ei ole soovitatav kasutada katastriüksusel tegutseva juriidilise isiku nime. Toodud näidete puhul soovitame kasutada lühimat varianti omastavas käändes: *Koguduse* ja *Kiriku*.

Vaata lisaks peatükki „[Liigisõnade eksitav kasutamine](#)“.

34.12. Üksikute suurtähtede ja Rooma numbrite kasutamine

- Rooma number koha-aadressis on keelatud

Näiteks ei ole lubatud lähiaadressid *Kalda II A*, *Ohestu I/1*, *Ohestu-II/2*.

- Üksikute suurtähtede kasutamine on lubatud üksnes tehnilisi objekte teenindavate maaüksuste korral koos numbriga, ülejäänud maaüksuste korral ja hoonete koha-aadressides ei ole üksikute suurtähtede kasutamine lubatud.

Näiteks ei ole lubatud lähiaadressid *Kalda 2A*, *Heli 14A*, *Metsa A37*, *Kase A-58*, *Õöpiku A-84*, *Apteegi tn 1A* (tähtlisand peab olema väiketäht).

- Tähtlisand üksi (ilma numbrita) ei ole lubatud

Näiteks ei vasta nõuetele lähiaadress *Sadam-Raudtee A*.

34.13. Lühendite kasutamine

- Lühendid ei ole koha-aadressides üldjuhul lubatud. Erandiks on kuus lühendit: AÜ (aiandusühistu), GÜ (garaažiühistu), SÜ (suvilaühistu), tn (tänav), mnt (maantee) ja pst (puiestee), kui neid kasutatakse väikekoha- või liikluspinnajärgsel adresseerimisel ja lühendile järgneb erilisand (näiteks on lubatud koha-aadressid *Tähe AÜ 26*, *Virmalise tn 8*). Kui tegu on näiteks liikluspinda teenindava maaüksusega, siis lühendit kasutada ei tohi.

Näiteks ei ole lubatud sellised lühendid nagu *OÜ*, *AD*, *AS*, *nr*, *kr*, *tk*, *kV* jne. Samuti ei ole lubatud juriidiliste isikute nimede lühendid, näiteks *TET*, *EELK*, *LG*, *BMV*. Sellistele maaüksustele tuleb leida sobivamad nimed.

- Liigisõna või selle lühendit ei kirjutata nimetuuma ette, vaid järele.

Näiteks ei ole korrektne määrata lähiaadressiks *SÜ Lepiku 10*, vaid õige on *Lepiku SÜ 10*, samuti ei sobi *Rahvuspark Vilsandi*, vaid õige on *Vilsandi rahvuspark* (vt lisaks peatükki „[Lühendid](#)”)

34.14. Asulanime tarbetu kordamine lähiaadressis

- Koha-aadressiks ei ole korrektne määrata küla nime ja numbrit.

Näiteks ei sobi *Sundja küla 2*, *Äkkeküla 1*. Neid külasid ei ole mitu ja üksused asuvad samas külas, seega ei ole vajadust küla nime nummerdada. Sisuliselt võib öelda, et neil üksustel lähiaadress puudub või on selleks ainult number, ja seega tuleb nüüd lähiaadress ikkagi määrata. Näiteks sobib lahenduseks, kui määratakse teedale liikluspinna nimed ja adresseeritakse nende alusel. See on kindlasti eelistatuim viis tiheasustuse korral. Teine variant on väikekohajärgne adresseerimine või kolmanda võimalusena määrata objektidele (maaüksustele ja hoonetele) korrektsed kohanimed. Viimane variant sobib juhul, kui tegu on mõne üksiku majaga, mis asuvad hajusalt. Soovitatavalt võiks kaaluda sellise lahenduse korral näiteks hargtäiendite kasutamist (lähiaadressi *Tarva 1* ja *Tarva 2* asemel *Väike-Tarva*, *Suur-Tarva* või liitsõnu *Tarvaotsa*, *Tarvamäe* jmt).

- Asustusüksuse (näiteks küla) nime ei ole tarvis lähiaadressis korrata.

Üldine soovitus on, et maaüksuste nimedes ei korrataks asjatult asustusüksuse (näiteks küla) nime. Näiteks ei ole soovitatav lisada suurele hulgale küla maaüksuste nimedest hargtäiendina küla nime, sest koha-aadressis on see juba nagunii olemas:

Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu-Langi,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu-Kuusekäbi,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu silohoidla,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu farm,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu elamu,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu spordihoone,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu kauplus,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu alajaam,
Palgi maakond, Prussi vald, Pinnu küla, Pinnu kirik.

Siin tasuks kaaluda, milliste nimede korral on küla nime kordamine õigustatud ja milliste korral mitte. Näiteks kooli, kiriku või endise mõisa nimes on selline kordus ilmselt õigustatud, mõnel juhul ka talu nimes. Ajalooliselt on Eestis külade nimed tekkinud sageli mõne põlise talu nime järgi ja sel juhul ei või sellise talu nime loomulikult kaotada. Soovitame põlisele talunimele lisada kas hargtäiendi (*Palli > Väike-Palli*) või moodustada liitsõna (*Palli > Pallimäe*).

Mõned elulised näited

- Rae vallas on *Seli küla* ja *Seli talu*, Kiili vallas *Luige alevik* ja *Luige talu* (endine kõrts), Türi vallas *Kärevere küla* ja *Kärevere mõis*, *Laupa küla* ja *Laupa mõis*. Neil juhtudel on nimede samasus täiesti põhjendatud ning selliseid kohanimedid muuta ei ole vaja, kuigi eristuse tekitamine on soovitatav.
- Kehtna mõisa alal (Kehtna vallas) on *Haakla-Juhani*, *Haakla-Hansu* ja *Haakla-Jaani* talu puhul kasutatud külanime hargtäiendina, sest mujal on *Juhani*, *Hansu* ja *Haakla* olemas. Küla nime kordamine hargtäiendina võib olla põhjendatud ka juhul, kui talu nimi ise on väga tavaline ja samale endise mõisaalale jääb mitu sellenimelist, siis on ka varem küla nime täiendina kasutatud.

Seega ka külanimede kordamise puhul maaüksuse nimedes tuleb järgida põhimõtet, et põliseid nimesid säilitatakse ja hoonestatud maaüksusele jääks põline talunimi alles (vajaduse korral eristava täiendiga). Veel tasuks jälgida asjaolu, et sageli on põline talunimi antud tagastamise protsessis maaüksustele, mis on kunagi selle talu juurde kuulunud, ning põline hoonestatud talukoht on erastatud uuele omanikule ja saanud hoopis uue nime.

Soovitame anda põlistalu nime tagasi hoonestatud maaüksusele ja määrata teistele maatükkidele näiteks hargtäiendiga eristuvaid või uusi kohanimedid – või ka vastupidi (näiteks talukoht saab eesliite *Vana-Raja* ja teised maatükid lihtsalt *Raja*). Sel juhul on vähemalt endisel talusüdamel nimi säilitatud (taastatud). Selline muudatus eeldab loomulikult ka omanike nõusolekut ning vana kohanime väärtustamise vajaduse mõistmist. Piisav selgitustöö võib seejuures anda häid tulemusi ning panna maaomanikke ja teisi inimesi huvituma ka koha ajaloost.

34.15. Liigisõnade eksitav kasutamine

Liigisõna määramisel peab tagama selle sobivuse. Mõnel juhul ei ole aga liigisõna ja objekti tegelik liik (funktsioon) vastavuses.

Objekti funktsiooni näitavad liigisõnad

Üldiselt ei ole mõistlik määrata liigisõnu omaniku lühiajalise tegevusala ega ka suhteliselt lühiajalise kasutusotstarbe järgi (näiteks pood või töökoda võib tegutseda lühiajaliselt ning

peale vastava tegevuse lõppu muutub koha-aadress juba pigem eksitavaks). Erandiks on jällegi aja- ja kultuurilooliselt tuntud nimed, mille korral on liigisõna säilitamine põhjendatud ka pärast vastava tegevuse lõppu (näiteks mõni endine vabrik, mille järgi piirkonda on tuntud).

Mõned elulised näited

- *Karuküla kauplus* on mõnevõrra eksitav nimi, juhul kui kauplus selles kandis ammu enam ei tööta.
- Soovitakse maaüksuse nimeks panna *Peede talumets*. Liigisõna *talumets* vastu otseselt ei saa olla, kuigi tekib küsimus, kas sellel talul on veel mingit liiki metsa. Nimeks võiks olla lihtsalt *Peede mets*.
- *Tiitsa tellisetehas* sobib nimeks maaüksusele, kus see tehas tegelikult kunagi tegutses, kuid mitte naaberüksustele, kus tehast pole kunagi olnud.
- *Vanaküla* nime kandev üksus asub hoopis Kase külas. Tegu on katastriüksusele mitesobiva liigisõna kasutamisega, sest katastriüksus ei saa olla küla.
- *Soo tee* nimelisel maaüksusel teed ei ole ega ole ka planeeritud sinna teed ehitada. Liigisõna *tee* viitab, et üksus on moodustatud tee teenindamiseks, seega on kasutuses olev liigisõna eksitav ja nimi vajab muutmist.
- *Kubija järv* – järve ennast teenindav katastriüksus, millel asub peamiselt järv ise.
- *Kubijajärve* – järve lähedal asuv katastriüksus, millel on veel muid objekte.

Liigisõnaks sobimatud sõnad

Liigisõnana ei saa käsitleda sõnu, mis ei ole maaga seotud objektid ega tegevused.

- Liigisõnaks ei saa olla number (*Lusti ühe, Lusti kahe, Lusti kolme, Lusti nelja*). Kui tegu on tiheasustusega, tuleb määrata liikluspinna või väikekoha nimi ja adresseerida selle alusel. Kui tegu on hajaasustusega, siis tuleb pigem leida sobivad hargtäiendid või päris uued kohanimed.
- Inimese amet või auaste (*Saare kapten, Kalda valvur*) ei saa olla liigisõna, vaid tuleb muuta nimetuuma osaks (sobib näiteks *Saare-Kapteni; Kalda-Valvuri*).
- Omadussõna (*Vaablase väike*) võib olla hargtäiend, mis lisatakse nimetuuma ette (*Väike-Vaablase*).
- Nimisõna, mis ei ole maaga seotud ega iseloomusta maaga seotud objekte (*Mere vaht*), vajab muutmist nimetuuma osaks > *Merevahi* või *Merevahu*.

Näiteid võib tuua veelgi, kuid üldpõhimõtte on ikka see, et liigisõna saab olla üksnes maaga seostuvat objekti tähistav, mitte suvaline sõna. Kui sõna ei vasta eelkirjeldatud nõuetele, siis ei ole tegu liigisõnaga ja lahendusena saab selle muuta kas nimetuuma osaks või loobuda sõnast üldse.

Liigisõna, mis ei anna piisavalt eristavat infot

Sageli on kasutuses sellised liigisõnad, mis ei erista objekti piisaval määral. Näiteks *Aasa maja* puhul piisab ka lihtsalt nimest *Aasa*, sest Eestis on kokku 900 000 maja ja nende äramainimine maaüksuste nimedes ei annaks sisuliselt eristavat infot. Samalaadsed on ka nimed nagu *Veere saun, Kulli suvila, Kaasiku elamu, Kuusiku ridaelamu* jne.

34.16. Avalikustamisele mittekuuluv info koha-aadressides

Kui mingi info on kas salastatud või ei kuulu avalikustamisele, siis ei ole korrektne määrata ka sellist infot kajastavaid koha-aadresse. Näiteks ei ole mõistlik avalikustada kaitsealuste looma-, linnu- või taimeliikide nimesid nende tegelikes elupaikades (*Konnakotka, Tedre, Kuldkäokinga*). Selline käitumine on vastutustundetud ega aita kuidagi kaasa kõnealuste liikide kaitsele, vaid pigem meelitab ligi asjatundmatuid huvilisi, kes võivad neid kahjustada.

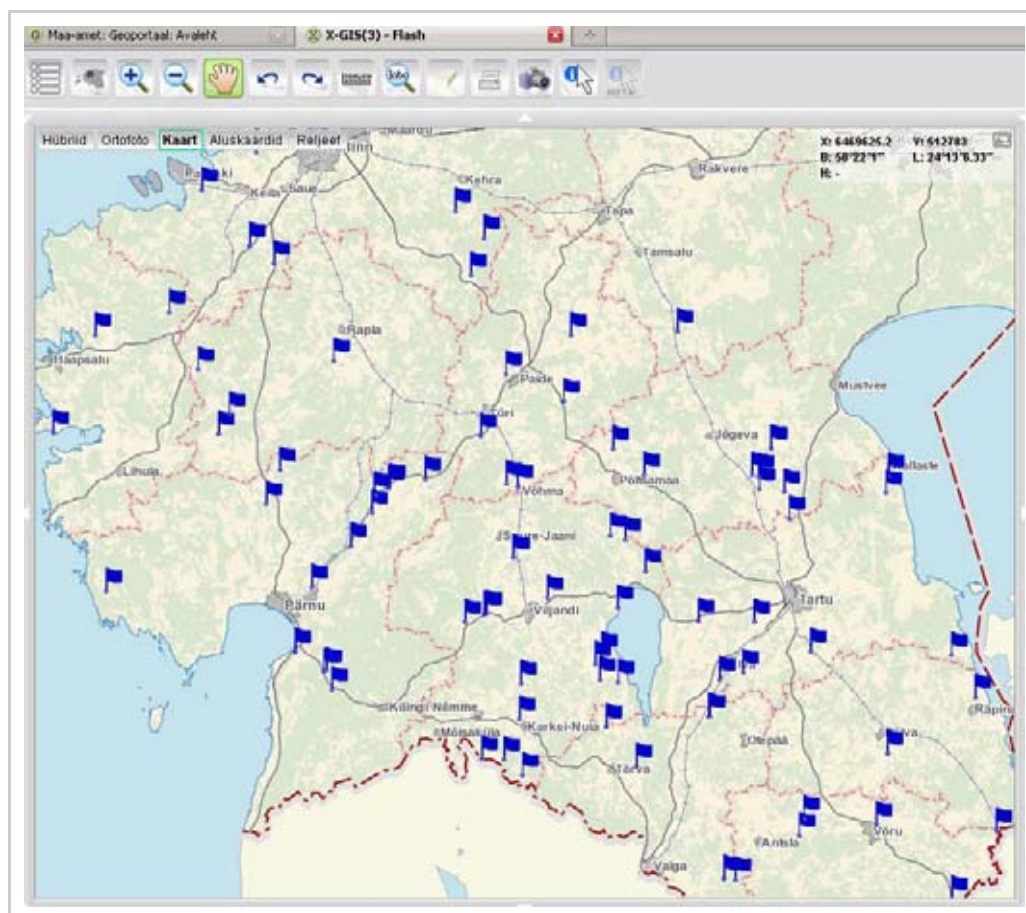
Samuti ei ole alati otstarbekas viidata strateegiliste rajatistele (*Laskemoonalao, Varulennuvälja tee, Väljaõppepolügoon, NATO tagavaralennuvälja*). Soovitame sellistel juhtudel määrata mõne neutraalsemat laadi koha-aadressi koostöös maaüksuse omanikuga.

34.17. Üheülbalised, sisutud koha-aadressid

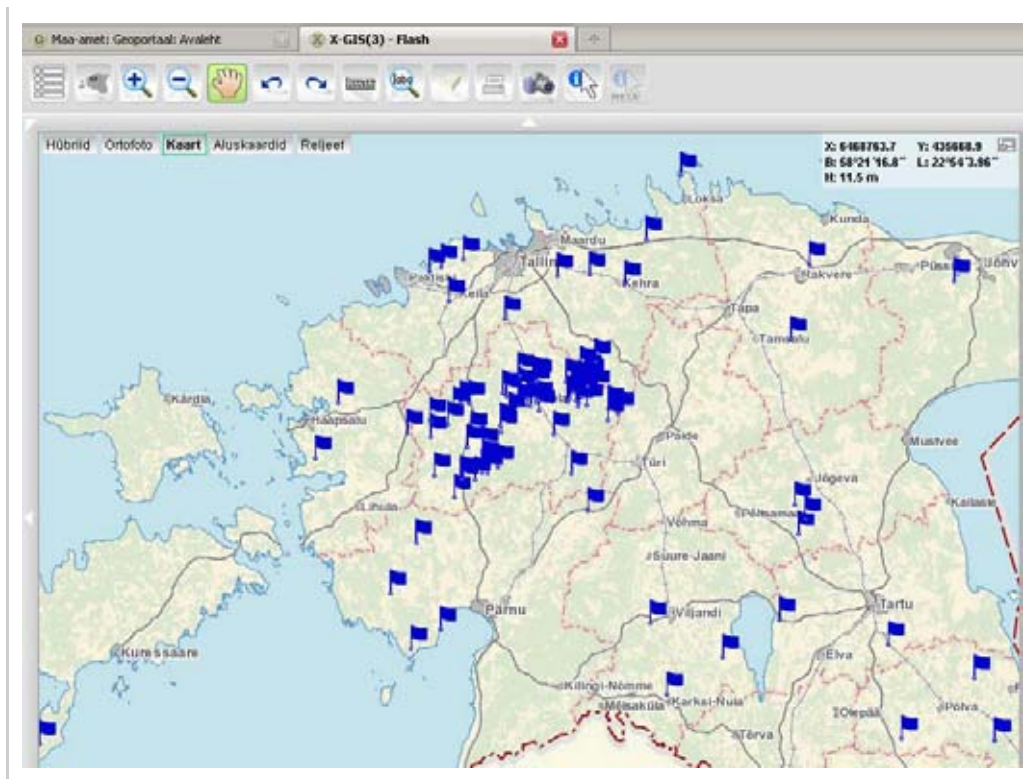
Soovitame kohanimede ja koha-aadresside määramisel mitte kasutada trafaretseid lahendusi, määrates koha-aadressiks objekti liigisõna ja lisades numbrit. Pigem tuleks otsida seoseid kohalike põliste kohanimede ja loodusobjektidega. Koha-aadress ja kohanimi võiks olla kohta kuidagi iseloomustav või peaks kohaga muud (kultuurilist, ajaloolist) sisulist seost omama.

On aeg loobuda n-õ neutraalsete ja kroonulike nimede ja numbrite kasutamisest elamute adresseerimisel (nt *Maja 4, Krunt 51, Elamu 22, Saun-Suvila, Ridaelamu*). Seda võiks võrrelda olukorraga, kui inimestele määratakse nimeks lihtsalt Inimene või Naine/Mees ja lisatakse number. Kohanimi kajastab siiski ka kultuuri ning võimaldab ilmestada oma elukeskkonda piirkonnaga tõeliselt seotud nimede kasutamisega, järgides seejuures loomulikult häid kohanimetavasid ja adresseerimise põhimõtteid.

Näiteks *Elamu ...* on üsna levinud koha-aadress üle Eesti:

Maja on samuti väga levinud:

Näiteks kui ühes vallas on lähiaadressiga *Maja 2* olemas kaks maja ja nende omavaheline vahemaa on linnulennult 6 km, siis ei sooviks olla inimese nahas, kes ootab tuletõrjet, sel ajal kui tuletõrjujad on jõudnud *Maja 2* juurde 6 km eemal:

Maaüksuse koha-aadress

35. Maaüksuse lähiaadress

Maaüksuse lähiaadress on kas:

1. maaüksuse nimi (nt *Raja*);
2. liikluspinna nimi koos liikluspinna liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (*Kuuse tn 7*);
3. väikekoha olemasolul väikekoha nimi koos väikekoha liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (*Vikerkaare väikekoht 26*);
4. kui väikekoht sisaldab liikluspinda, siis väikekoha nimi koos liigisõnaga ja liikluspinna nimi koos liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (*Kaasiku väikekoht, Urva tee 3*).

Ruumiandmete seaduse kohaselt võib tiheasustusalal ja detailplaneeringu kohustusega alal asuvatele maaüksustele, mis ei ole hoonestatud ja mida ei hoonestata, ning hajaasustuse maaüksustele lähiaadressiks määrata nime.

Maaüksusele ei ole vaja kohanime määrata, piisab lähiaadressist. Kui maaüksusele määratakse lähiaadressiks nimi, siis peab see üldjuhul vastama kohanime nõuetele ja kindlasti kõigile õigekirjareeglitele.

Toome veel kord ära tähtsamad koha-aadressile kehtivad nõuded koos näidetega.

- Maaüksuse nimi peab üldjuhul olema ainsuse omastavas käändes, välja arvatud maatüki või sellel paikneva objekti liiki märkiv liigisõna (nt *alajaam, sadam, mets, park, tänav* vms). Näiteks: *Niidu, Ülase, Alajaama, Mänguväljaku, Kuke talu* (*talu* on juurdemõeldav liigisõna ja seda ametlikus koha-aadressis määrata ei ole vaja, seega tuleb see üldjuhul ametlikest koha-aadressidest kõrvaldada), *Keskuse alajaam, Rummu karjäär, Suislepa pumbamaja, Kulgu sadam, Krookuse tänav* (sanimelise liikluspinna teenindamiseks vajalik maaüksus).
- Kui objekti liiki märkiv sõna ongi maaüksuse nimi, siis peab see olema omastavas käändes. Näiteks: *Soolalao, Sadama, Sauna, Puurkaevu, Karjääri*.
- Maaüksuse nimena soovitame lühimat nimevarianti, näiteks loobuda võimaluse korral asustusüksuse nime kordamisest. Näiteks Kärstna külas asuv *Kärstna pumbamaja* nimeline maaüksus võiks olla *Pumbamaja*.
- Maaüksuse nimi ei või sisaldada liikluspinna liigisõna lühendit ega ka muid lühendeid. Maaüksuse nimekuju peab selgelt eristuma liikluspinna (või ka väikekoha) nime järgi määratavast lähiaadressist. Näiteks: *Sinilille üldmaa* (mitte *Sinilille AÜ üldmaa*).
- Lühendite kasutamine ei ole lubatud ka liikluspinda teenindava transpordimaa korral, millele määratakse nimi.
- Katastriüksuse nimes ei soovita me kajastada juriidilise isiku nime, sest omandiõigus võib muutuda. Ka objekti funktsiooni määramine objekti nimeks võib probleeme tekitada, sest seegi võib ajas muutuda. Näiteks: *AS Sakala Saeveski* ei sobi katastriüksuse nimeks, küll aga sobib *Sakala saeveski*.
- Aadressikoha (liikluspinna või väikekoha) nime ja liigisõna ning krundinumbriga vahele jäetakse üks tühik. Näiteks: *Tamme tee 2, Pikk tn 10, Porgandi AÜ 28*.
- Maaüksuse lähiaadressis võib kasutada tähtlisandina eesti-ladina tähestiku väiketähte, mis järgneb numbrile tühikuta. Näiteks: *Tamme tn 28a*.
- Maaüksuse lähiaadressis kirjutatakse üldjuhul liikluspindade ja väikekohtade liigisõnad täielikult välja, erandiks on järgmised liikluspindade punktita väiketähtlühendid:
mnt – maantee
pst – puiestee
tn – tänav
ja väikekohtade punktita suurtähtlühendid:
AÜ – aiandusühistu
SÜ – suvilaühistu
GÜ – garaažiühistu
Näiteks: *Pärnu mnt 14, Kapa SÜ 5*.
- Kui aadress on määratud liikluspinna või väikekoha nime järgi nii, et liigisõna on õigusaktis pikalt välja kirjutatud (tänav, puiestee, maantee, aiandusühistu, garaažiühistu, suvilaühistu), siis ei ole see viga ja katastriüksusele maaregistrisse lähiaadressi sisestamisel lühendab

infosüsteem liigisõna ühtlustamise käigus ikkagi. Seega loetakse lühendatud ja lühendamata koha-aadress võrdseks.

Näiteks kui omavalitsuse korralduses on kirjutatud **Nõlva tänav 1**, siis see lähiaadress normitakse ja kirjutatakse **Nõlva tn 1**. ADS-i määrase alusel on tänava nimest ja erilisandist koosneva katastriüksuse lähiaadressis liigisõna *tänav* ja selle lühend *tn* võrdsed. Sama toimub ka pühendusnimede korral – isiku nime kandva tänavanime võib üldjuhul lühendada, kuid seda ei pea tegema, sest lühike ja pikk nimekuju loetakse võrdseks.

Näiteks: **A. Adamsoni tn 5 = Amandus Adamsoni tänav 5 = Amandus Adamsoni tn 5**.

Samas tänavat ennast teenindava maaüksuse puhul ei tohi ühtki lühendit kasutada:

Amandus Adamsoni tänav L1.

- Tiheasustuses ja kompaktse hoonestusega alal tuleb määrata hoonestatud või hoonestamisele kuuluvate katastriüksuste lähiaadressid liikluspindade või väikekohtade nimede järgi. Nimega adresseerimine on sel juhul lubatud hoonestamata ja tavaliselt üldkasutatavate maaüksuste puhul. Näiteks: *Sõpruse park, Kaarlimäe haljasala, Linnamäe puhkeala* jmt.
- Tiheasustuses olevad pumbajaamad, alajaamad ja muud tehnilised objektid on soovitatav adresseerida samuti liikluspinna nime järgi, sest näiteks kiirreageerimist vajavas olukorras võib see osutada kohalejõudmise seisukohalt otstarbekamaks.

36. Maaüksuse lähiaadressi (sh nime) muutmine

Omavalitsus peab tagama, et koha-aadressid vastaksid nõuetele. Seega eelkõige tuvastab muudatusvajaduse ja algatab koha-aadressi muutmise omavalitsus, pöördudes maaüksuse omaniku poole.

Ka omanik saab algatada katastriüksuse nime muutmise, esitades selleks omavalitsusele avalduse. Kui omaniku soovitatav uus koha-aadress (sh nimi) on nõuetele vastav, siis määrab omavalitsus oma korraldusega katastriüksusele uue koha-aadressi. Omavalitsus peab vastava korralduse esitama kohalikule maakatastri büroole koos kandeavaldusega. Büroo teeb kande maaregistrisse ning need andmed kantakse automaatselt ka kinnistusraamatu registriosas esimesse jakku, ilma et omanik peaks selleks midagi tegema või mingeid kulusid kandma.

Pärast ruumiantmete seaduse jõustumist (01.01.2012) esitab omavalitsus koha-aadressi muudatuse otse ADS-i infosüsteemi ning see kantakse automaatselt pärast kontrolli ja ADS-is kinnitamist katastrisse.

Hoonete koha-aadresside muudatusi saab omavalitsus teha ise ehitisregistri (EHR) kaudu. Seega peab pärast katastriüksuse koha-aadressi muutmist vastava hoone aadressi vajaduse korral muutma omavalitsus ise ka ehitisregistris (tagatud peab olema hoone ja katastriüksuse aadresside sobivus). Pärast ruumiantmete seaduse jõustumist (01.01.2012) hakkab andmevahetus toimuma vastupidi: esmalt registreerib omavalitsus aadressiandmed ADS-is, seejärel saab neid EHR-is kasutada või muudetakse EHR-i andmeid automaatselt ADS-i kaudu. Samas ei ole ADS-i seisukohast oluline, kas hoone andmed on EHR-i kantud või mitte, kuigi soovitame kindlasti omavalitsustel kõigi hoonete andmed ka EHR-i kanda.

Ruumiantmete seaduse kohaselt peavad kõigi hoonete andmed olema ADS-is ja kui neid ei ole sisestatud, siis juhib Maa-amet sellele omavalitsuse tähelepanu, aidates igati andmete kvaliteedi tagamisele kaasa. Kui omavalitsus ei soovi andmekvaliteedi parandamisel koostööd teha, siis algatab Maa-amet omavalitsuse tegevuse üle järelevalve.

37. Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa

Oluline on, et kõik koha-aadresside ja kohanimedega tegelevad osapooled saaksid valdkonna mõistetest ühtmoodi aru. Seepärast käsitleme veel kord kinnistu nime mõistet.

Kinnistu nimi võib langeda kokku katastriüksuse nimega, kuid ei pruugi. Koha-aadressi saab anda ainult aadressiobjektile (aadressiobjekt on maaga seotud objekt, näiteks tänav, hoone, maaüksus jmt). Kinnistu (registriosa) ei ole aadressiobjekt, kuigi võib omada sama nime, mis katastriüksus. Kinnistu registriosa koosseisu võib kuuluda palju katastriüksusi ja igal ühel neist võib olla erinev koha-aadress (sh nimi). Aadressiandmete süsteemis ei kasutata kinnistu ega kinnistu nime mõisteid ja seepärast tuleb hoolikalt jälgida, mida igal konkreetsel juhul mõeldakse, kui räägitakse kinnistu nimest.

Kinnistu nimi kantakse kinnistusraamatu registriosa pealkirja ossa (vt allolevat pilti). Kinnistu nime kinnistusraamatus registriosa pealkirja osas saab muuta üksnes omanik oma avaldusega, mis tuleb esitada kinnistusraamatu pidajale (kontaktandmeid vt <http://www.just.ee/34389>). Avaldus peab olema notariaalselt kinnitatud või digitaalselt allkirjastatud. Katastriüksuse lähiaadress (sh nimi) kantakse aga maakatastrisse ja sealt kandub see omakorda kinnistusraamatu registriosa esimesse jakku. Katastriüksuse koha-aadressi, sealhulgas nime muutmist on kirjeldatud eelmises peatükis ("Maaüksuse lähiaadressi (sh nime) muutmine") ja see toimub omavalitsuse kaudu.

Inimese aadressiks rahvastikuregistris tuleb määrata aadress, mis on antud aadressiobjektile (hoonele, hooneosale või katastriüksusele). Kinnistu ei ole aadressiobjekt, seega kinnistusraamatu registriosa nime (nimetatakse ka kinnistu nimeks) ei või võtta aluseks isiku aadressi määramisel, tuleb vaadata registriosa esimeses jaos olevat aadressi.

Toome ühe näite.

Kinnistusraamatu pidaja on registreerinud kinnistu registriosa nr 200133 koosseisu esimese jao andmed:

Kinnistusosaakond	Pärnu Maakohu kinnistusosaakond				
Jaoskond	Hüü				
Uus registriosa number	200133				
Vana registriosa number	2001				
Kinnistu nimi	Uue-Tõnise				
Korteri nr					
Õigsuse märke	Elektriline registriosa omab õiguslikkütahendust: 19.02.2007				
Teade	Alates 24.10.2005 isati Hüü Kinnistute numbrilele lõppu linnus 33 Tapsemall aadressil: http://www.ee/ee/kinnistu_regrn_phimi				
I jagu					
Kande number	Katastriühendus/piratud ajaajagu	Koosseis/piratud ajaajagu	Pindala	Kande aias	Kande kehtivus
	39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211 39201.002.0211	maatundusmaa, Kõrgessaare vakt, Paope küla, Tõnis-Metsa maatundusmaa, Kõrgessaare vakt, Paope küla, Tõnis-Laiase maatundusmaa, Kõrgessaare vakt, Paope küla, Uue-Tõnise maatundusmaa, Kõrgessaare vakt, Paope küla, Uue-Tõnise maatundusmaa, Kõrgessaare vakt, Paope küla, Uue-Tõnise maatundusmaa, Kõrgessaare vakt, Paope küla, Uue-Tõnise	12,14 ha 11,67 ha 3,06 ha 0,30 ha 0,45 ha 19,55 ha	30.01.2004 kinnistamisavalduse alusel ametikoosannete korras sisse kantud 11.03.2004 Kohustusabi K. Pihnamägi	kehtiv

Kinnistu nimi ja katastriüksuse nimi ei saa alati kokku langeda, sest ühte registriosa võib kuuluda mitu katastriüksust, millel on erinevad nimed.

Katastriüksuse tunnus, mille järgi saab teha päringu.

Katastriüksuse lähiaadress – antud juhul nimi.

Nagu näha, on kinnistu nimeks registreeritud Uue-Tõnise, samas kui registriosa koosseisus on kuus katastriüksust, millest nelja nimi on Uue-Tõnise, kuid ülejäänud kahe nimed on Tõnise-Metsa ja Tõnise-Laiase.

Kokkuvõtteks: koha-aadressi osaks on lähiaadress (hajaasustuses on see enamasti

maaüksuse nimi). Maaüksuse nimi võib kokku langeda kinnistusraamatus oleva kinnistu nimega, kuid ei tarvitse. Kinnistusraamatu registriosa koosseisu võib kuuluda mitu katastriüksust erinevate koha-aadressidega, seega kinnistu nime ei saa kasutada koha-aadressi ega kohanime tähenduses.

38. Juurdelõigete adresseerimine

Maareformiseaduse § 22 lõike 12 alusel oli maaomanikel teatud tingimustel võimalik olemasoleva maaüksusega piirnevat maad juurde erastada. Samuti on muude maakorraldustegevuste käigus tekkinud erinevaid väikeseid juurdelõikeid olemasolevatele maaüksustele. Sellised juurdelõiked on otstarbekas liita põhimaatükiga. Kui liitmist ei ole aga tehtud, siis on ka neid, sageli väikeseid ja ribaja kujuga maaüksusi, vaja kuidagi adresseerida.

Soovitame määrata sellistele ribadele eraldi koha-aadressi, mis erineb põhitüki aadressist täiendi (erilisandi või eristava lisandi) poolest. Võib määrata ka nime, mis peab sisaldama põhitüki (st katastriüksus, mille juurde riba kuulub) lähiaadressi täiskujul ja millele lisatakse sõna *juurdelõige*. Juhul kui maaüksus asub tiheasustuses on eraldi lähiaadressi määramine kohustuslik, hajaasustuse puhul võib juurdelõigetel lähiaadress puududa.

Näiteks katastriüksus, millele tahetakse riba juurde erastada, kannab lähiaadressi *Metsa tn 1*. Soovitame selle juurde kuuluvale väikesele maaüksusele (ribale) määrata lähiaadressiks *Metsa tn 1a* (s.o liikluspinnajärgne lähiaadress) või *Metsa tänav 1 juurdelõige* (s.o maaüksuse nimi).

Arvestama peab sellega, et maaüksusele võib tiheasustuses või kompaktse hoonestusega alal määrata nime üksnes hoonestamata üksuse korral. Lisaks võib hajaasustuses, unikaalaadressi mittenõudva maaüksuse korral, lähiaadressi määramata jätta. Samas võib määrata ka nime.

Vahel küsitakse, miks ühe maaüksuse nimes (lähiaadressis) võib tänav olla lühendatult *tn*, aga teises peab olema pikalt *tänav* välja kirjutatud. Vastuseks saame öelda, et näiteks *Metsa tn 1a* on liikluspinna järgi määratud lähiaadress, kuid *Metsa tänav 1 juurdelõige* on käsitletav maaüksuse nimena. Need on erinevate struktuuridega lähiaadressi variandid (vt lisaks peatükki „[Lähiaadress](#)”).

On veel paar asjaolu, mida juurdelõigete adresseerimisel tuleb tähele panna. Juurdelõigetele ei või määrata paralleelaadressi kujul *Metsa tn 1 // Juurdelõige* ega *Metsa tn 1 // Juurdelõike*, sest lähiaadressiga *Metsa tn 1* katastriüksus on juba olemas ja seda aadressi ei või anda teisele katastriüksusele. Paralleelaadresside lisamine ei ole lahendus unikaalaadressi nõude täitmise seisukohast. Teisisõnu peab unikaalsuse tagamiseks olema unikaalne iga määratud aadress. Kui näiteks ühele maaüksusele on määratud lähiaadressiks *Juurdelõike* või *Juurdelõige*, siis ei tohi seda samas asulas ühegi teise katastriüksuse nimeks määrata.

39. Maaüksuste kohanimed

Maaüksusele ei pea kohanime määrama, piisab kui määratakse koha-aadress. Juhul kui maaüksusele kohanimi määratakse, siis peab see vastama kõigile kohanimele esitatavatele üldnõuetele. Kui piirduakse koha-aadressi määramisega, siis võib see sisaldada ka numbreid ja mõningaid lühendeid (erilisandeid ja eristavaid lisandeid), mis on kohanimede korral keelatud.

Maaüksusele kohanime määramisel tuleb küll järgida kohanime määramise üldreegleid, kuid näiteks avalikustamise nõue ei kehti. Samuti ei ole vaja maaüksuse kohanime registreerimiseks esitada õigusakti ega skeemi kohanimeregistrile. Piisab, kui andmed esitatakse maakatastrile (kuni ruumiandmete seaduse jõustumiseni), sest esitatavates dokumentides sisaldub ka

katastriüksuse plaan ning õigusaktis on määratud koha-aadress (milles sel juhul sisaldub maaüksuse kohanimi). Maaüksuse korral on kohanimi ühtlasi lähiaadress ning eraldi õigusakte ja skeeme kohanimeregistrile esitama ei pea.

Ruumiandmete seaduse kohaselt piisab alates 01.01.2012. a, kui maaüksuse aadressiandmed esitatakse ADS-i haldussüsteemi analoogselt teiste maaüksuste, hoonete ja hooneosade koha-aadressidega ning õigusakti eraldi enam koostama ei pea (sõltub omavalitsuse juhtorganite otsusest, kas õigusakt võetakse vastu või mitte). Kanne ADS-is loetakse õiguslikku tähendust omavaks ka ilma omavalitsuse eraldi õigusakti olemasoluta.

Kuna üldnõuded kohanimedele on juba eelnevates peatükkides piisavalt hästi lahti kirjutatud, siis ei hakka siin kõike kordama, kuid toome ära mõned olulisemad nõuded maaüksuse kohanimedele, millele tasub eraldi tähelepanu pöörata.

39.1. Maaüksuse kohanime liigisõnad

- ADS-i määruse § 6 lõike 4 kohaselt peab maaüksuse nimi olema omastavas käändes (nt *Niidu, Ülase, Kuke talu*), välja arvatud maatüki või sellel paikneva objekti liiki märkiv liigisõna (nt *alajaam, sadam, mets, park, tänav* vms).
- Liigisõna nimetavas käändes esitamist peetakse heaks kohanimetavaks.
- Lisaks tuleb lähtuda ka eesti kirjakeele üldreeglitest ning vahet teha liigisõnadel, mis märgivad maa-ala (nt *mets, põld, haljasala* jne) ja muid objekte, mis maaüksusel asuvad (nt *laut, alajaam* jne).
- Objekti liiki märkiv sõna saaks eesti keele reeglite järgi tinglikult olla omastavas käändes üksnes juhul, kui see ei märgi maa-ala.
- Eesti keele reeglitest tulenevalt võib omastavat käännet kasutada näiteks hoonet märgivate liigisõnade korral (nt *Raja lauda*), kuid mitte maa-ala märgivate sõnade korral (nt *Raja mets*).
- Samas märgime, et liigisõnade omastavas käändes esitamine on sama ebaotstarbekas, kui kirjutada näiteks peatuse sildile *Kunstiülikooli*.
- Kui maaüksuse nimeks ongi mõni liigisõnana tuntud sõna (nt *Metsa, Põllu, Lahe, Soo*), lähtutakse ikka arusaamast, et tegu on nimega, st kasutatakse suurt tähte ja nime vorm on omastav (sest liigisõna *maaüksus* vms on juurdemõeldav).
- Seega kui nimele lisatakse liigisõna, mis kirjutatakse nimetuumast lahku (näiteks sekundaarnimede korral), siis tuleb see eesti õigekirjareeglite kohasel kirjutada väikese tähega. Seda nõuab ka kohanimeseadus (seega *Oru alajaam*, mitte *Oru Alajaam*).
- Kuna maaüksuse ja maaüksusel paikneva ehitise kasutusotstarve ajas muutub, siis soovime ühte järgmistest:
 - muuta maaüksuse nime vastavalt objekti uuele kasutusotstarbele (funktsioonile) – seda juhul, kui kasutusotstarve on tõenäoliselt pikemat aega püsiv (püsivaks võib lugeda näiteks pühakodasid, parke, surnuaedu, veekogusid, mägesid jm);
 - määrata maaüksusele nimi, milles ei tooda välja objekti kasutusotstarvet – seda juhul, kui funktsioon on pigem ajutist laadi või kipub tihti muutuma. Samuti soovime arvestada, milliseid kasutusfunktsioone või juriidilisi üksikasju on mõistlik koha-aadressis üldse kajastada. Näiteks see, et maaüksusel asub sihtkaitsevöönd või mõni muu kasutuspiirang, ei tingi meie hinnangul vajadust seda asjaolu koha-aadressis kajastada.

39.2. Vana kirjaviis maaüksuste kohanimedes

Kirjaviisist on juttu peatükkides „[Kohanime õigekirjutus](#)”, „[Kirjaviis](#)”, „[Vana kirjaviisi reeglid](#)” ja

„[Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?](#)”.

Üldreeglina kehtib see, et vanas kirjaviisis nimesid tuleb parandada kohapealse häälduse kohaselt.

- Näiteks *Sabbariko* > *Sabariko* ~ *Sabariku*, *Nottisauna* > *Notisauna*, *Niggula* > *Nigula*, *Otti* > *Oti*, *Pedikarle* > *Peedikaarle*.

Keelevead: vana kirjaviis; nime tavakuju; ümberkirjutusvead, mis on tekkinud juba 1930. aastate skeemilisel katastrikaardil; eristava täiendsõna kirjutamine eraldi, mitte sidekriipsu abil.

Nimekirjutusvead võivad olla pärit veelgi vanemast ajast, näiteks kui revisjonikirjutaja (kes oli sageli taani, saksa, vene või muu võõra päritoluga või vastavas keeles hariduse saanud) on pidanud vajalikuks teha nimesse mugandusi, mis on tema emakeelele (või haridusele) omased. Esialgse nime taastamine võib mõnel juhul olla võimatu, sest nimi on tänaseks juba liiga palju moondunud. Ainus, mida sel juhul teha saab, on vähemalt kirjutada nimi tänapäevaste keelereeglite järgi.

39.3. Maaüksuste nimede rändamine

Maaüksusele, mille sisse jäävad vana, tuntud nimega talukoha hooned, on pandud uus, sageli väljamõeldud nimi, sest

- a) vana nimi on juba määratud õigusjärgsele omanikule tagastatud hooneteta maatükile;
- b) vana nimi on juba määratud enne nõukogude aega nn ematalust jagatud katastriüksusele või ematalust välja ehitatud tol ajal kinnistamata majapidamisele, mille katastrisse kandmisega on nüüd ette jõutud;
- c) omanikule pole vana nimi meeldinud;
- d) omanik on oma esivanemate talu nime teise kohta üle kandnud.

Esineb ka juhtumeid, kus maakorraldaja on lausa soovitanud taluhoonete juurde maa erastajale võtta uus nimi, kuigi samanimelisuse probleemi ei ole.

Sellisel puhul soovitame siiski taastada nimi tema endisesse asukohta (endise talu hoonestatud maaüksusele). Talu lahustükid võivad saada sama nime kas hargtäiendiga või mõne uue nime. Samas on hea lahendus ka see, kui endine hoonestatud taluosa saab hargtäiendiga vana nime. Oluline on püüda endisaegsed nimed taastada nende põlises asukohas ja mitte lasta neid hävida ega teise kohta rännata.

39.4. Maaüksuste nimede nummerdamine

1990. aastatel alanud maareformi käigus nummerdati suur hulk tagastatud maaüksustest (nt *Raja 1*, *Raja 2* jne). Seda juhtus eriti sageli siis, kui ühele talule oli mitu pärijat, kes kõik said sellest tükikese.

Ka 1919. aastal alanud maareformi ajast tekkis hulgaliselt kinnistuid, kus mitme ühe küla kinnistu nime eristabki ainult number. Tol ajal jagunenud talud või ühe küla talud eristuvad sageli ka juba vanades dokumentides ainult numbri poolest. Seega maaüksuste nimede numbritega eristamine oli laialt levinud nii eelmise sajandi alguses kui ka lõpus.

Hea kohanimetava ega ka kohanimeseaduses sätestatud põhimõtted ei soosi tänapäeval enam sellist nummerdamist. Lahendusena soovitame leida nimessele kas sõnalisi hargtäiendeid või määrata täiesti uusi nimesid (vt lisaks peatükki „[Kohanimetele esitatavad nõuded](#)”).

Tulevikus on kavas hoonestatud maaüksuste (talude) nummerdamine hajaasustuses kohanimeseadusega keelata. Samuti hakkab kavandatav uus ADS määrus piirama suuresti numbrite kasutamist ka hoonestamata maaüksuste nimes.

39.5. Nimetuuma kokkukirjutus katastriüksuste nimedes

Üldjuhul soovitame katastriüksuste nimedes pigem nimetuuma ja liigisõna kokkukirjutust, nt *Küüni-Saare > Küünisaare, Vabadiko Pealse > Vabadikupealse, Vana Loosu > Vanaloosu, Kuusiko-Allika > Kuusikuallika*.

Sidekriips sobib:

1. juhul, kui üks katastriüksuse nimi on hargtäiendita, teine täiendiga.

Näiteks samas piirkonnas on olemas nii *Lepiku* kui ka *Mäe-Lepiku* ning *Kubja* ja *Alt-Kubja*;

2. keerulisemates ühendites (eesnimi + liitsõna, liitsõna + eesnimi).

Näiteks: *Mõnuvere-Hendriku, Kedekubja-Juhani, Tagaküla-Endriku*.

Kui selline eristav tunnus on lisatud kõigile nimedele, siis on otstarbekas rakendada tavalist kokkukirjutust, nt *Jürilepiku, Mäelepiku, Orulepiku*.

Eesnimest ja üldsõnast või kahest eesnimest koosnevad katastriüksuste nimed kirjutatakse kokku nagu tavalised liitsõnad, nt *Mardimetsa, Torijaani, Jüriaadu*.

- Vt lisaks Eesti kohanimedele kokku- ja lahkukirjutamise reegleid (Emakeele Seltsi [keeletöimkonna 1995. a soovitus](#) ajakirjas Keel ja Kirjandus 1997, nr 1, lk 41–42, või 2000. a ilmunud „Kirjakeele teatajas II”, lk 51–53).

Vaata lisaks peatükk [„Kohanimedele kokku- ja lahkukirjutamine“](#) ja [„Kokku- ja lahkukirjutamise vead“](#)

40. Hoonestatud maaüksused

Maaüksuse ja sellel asuvate hoonete adresseerimist tuleb vaadelda tervikuna. Kui maaüksusel asub hooneid või kui sinna on kavas hooneid ehitada, siis peab maaüksuse adresseerimisel lähtuma muu hulgas ka hoonete adresseerimise vajadustest. Põhjalikumalt on teemat käsitletud osas [„Hoone ja hooneosa koha-aadress“](#).

41. Parke ja haljasalasad teenindavad maaüksused

Haljasalasad ja parke teenindavate maaüksuste puhul, mis asuvad tiheasustuses (linnad, alevikud jm), kehtib unikaalaadressi nõue. Hajaasustuses võivad maaüksuste nimed korduda juhul, kui puudub vajadus eristada neid lähiaadressi alusel. Üldiselt soovitame haljasala teenindava maaüksuse nimes kajastada maa-ala tähistavat liigisõna *park, haljak, haljasala* vm.

Kui nimes maa-ala tähistav liigisõna on vastavuses oma otstarbega, kirjutatakse liigisõna üldjuhul nimetuumast lahku, nimetavas käändes ja väikese algustähega, nt *Mõisa park, Kalevi mets*. Kui üks park või haljasala jääb mitmele maaüksusele, soovitame kasutada eristamiseks suurtähest „P“ ja numbrist koosnevat lisandit. Näiteks *Mõisa park P1* ja *Mõisa park P2*; *Kalevi mets P1* ja *Kalevi mets P2*.

Maa-ala liiki tähistava liigisõna võib kirjutada aga ka nimetuumaga kokku. Seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, kuid kasutada võib ka ainsuse omastavat vormi, nt *Koerapark*, *Mõisapargi*.

Kui aga maaüksuse nimes maa-ala liiki tähistav liigisõna ei ole oma otstarbega vastavuses (nt on tänaseks endise pargi asemel põld või aiand), tuleb nimetuum ja omastavakäändeline liigisõna kirjutada kokku, nt *Keskpargi*, *Kalevimetsa*.

Juhul kui haljasala teenindav maaüksus asub tiheasustuses ning lähiaadressis soovitakse täpsustada nii maaüksuse asukohta kui ka otstarvet, on õigustatud paralleelaadressi määramine, nt *Mõisa tee 1 // Rasina mõisapark*.

Samuti võib tiheasustuses asuvale haljasala teenindavale maaüksusele määrata ainult liikluspinnajärgse lähiaadressi, nt *Mõisa tee 1*.

42. Avalikke teid teenindavad maaüksused

Avalikud teed jaotuvad teeseaduse kohaselt mitmesse suurde rühma. ADS-i jaoks kõige olulisemad rühmad on riigimaanteed ja kohalikud maanteed.

Riigimaanteede nimekirja kehtestab majandus- ja kommunikatsiooniminister. Kohalike teede nimekirja kehtestab kohalik omavalitsus. Kohalike teede hulka kuuluvad ka teeseaduse tähenduses tänavad (linnades, alevites ja alevikes asuvad teed on samal ajal aadressiandmete süsteemi tähenduses enamasti liikluspinnad ehk sellised teed, mille järgi adresseeritakse maaüksusi ja hooneid). Teede ja liikluspindade nimed registreeritakse kohanimeregistris.

Seega on kohalike teede ja liikluspindade nimede määramine ning omakorda neid teenindavate maaüksuste nimetamine üsna keerukas. Vajalik on jälgida infot nii teeregistris kui ka kohanimeregistris. Kui teeregistri ja kohanimeregistri info omavahel kokku ei sobi, siis peab omavalitsus kehtestama õigusaktiga kas teede nimekirja muudatuse või kohanime muudatuse ning esitama selle vastavale registrile.

42.1. Riigimaanteid teenindavad maaüksused

Teed teenindavad on sellised maaüksused, millel asuvad teed. Üldjuhul on sellise maaüksuse sihtotstarve transpordimaa. Teed teenindavale maaüksusele peab määrama nime. Erandiks on sellised transpordimaa sihtotstarbega maaüksused, millel asub näiteks parkla ja mis ei kuulu otseselt tee tavalise sõiduosa juurde. Sel juhul võib määrata ka mõne teise struktuuriga lähiaadressi – näiteks tänava nime koos numberlisandiga.

Üldised põhimõtted, mida soovitame jälgida riigile kuuluvate teede aluste maaüksuste nimede määramisel, on järgmised.

1. Maaüksuse nimi peab koosnema riigimaantee numbrist, riigimaantee nimetusest teeregistris ja liigisõnast (nt *15173 Oisu-Kärevere-Taikse tee*, *5 Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee*).
2. Maaüksuse nimi peab sisaldama tee nimetust täiskujul (nt *15213 Oisu-Retla-Rulli teerist – Saareotsa tee*, liigisõnade ja teiste nimeosade lühendite kasutamine on keelatud). Kui tee nimetus teeregistris sisaldab lühendeid, siis tuleb need pikalt välja kirjutada.
3. Nime ette võib lisada üksnes teeregistri numbri. Nime järele võib unikaalsuse tagamiseks lisada ühe suurtähtlisandi ja sellele vahetult (ilma tühikuta) järgneva numbri (nt *17189 Rakvere sissesõit T1*). Eristava tähena soovitame kasutada T-tähte nende teede puhul, mis ei ole samas lõigus liikluspinnana kasutuses.

4. Kui teed kasutatakse samas lõigus ka liikluspinnana (tee nime järgi adresseeritakse hooneid ja maaüksusi), siis soovitame eristava tähena kasutada L-tähte (näiteks kui tee nimi on *Kuusalu tee* ja selle järgi adresseeritakse hooneid, siis teed teenindavate katastriüksuste nimed on *11106 Kuusalu tee L1* ja *11106 Kuusalu tee L2*.
5. Üksik täht (tähtlisand või eristav täht) ei või esineda maaüksuse nimes üksi ilma numbrita.
6. Liigisõnale (tee, maantee jne) ei või vahetult järgneda number.
7. Katastriüksuse nimi ei või sisaldada Rooma numbreid ega lühendeid.
8. Koha-aadressi unikaalsusnõue kehtib selliste teelõikude korral, mida kasutatakse aadressikohana (liikluspinnana) või mis asuvad tiheasustuspriirkondades või detailplaneeringu kohustusega aladel (need on planeerimisseaduse § 3 lõike 2 tähenduses alad, kus hoonestus on või võib muutuda tihedaks ning territoorium on selgelt piiritletava kompaktse asustusega). Seega üldjuhul peavad alevites, alevikes ja linnades kõik maaüksuste aadressid olema unikaalsed.
9. Kui unikaalsusnõue puudub, siis võivad katastriüksuste nimed korduda ja eristajat ei ole vaja lisada. Seega hajaasustuses võivad teed teenindavate maaüksuste nimed korduda ja eristamiseks piisab ainult katastritunnusest. Näiteks võib hajaasustuses olla mitu katastriüksust nimega *5 Pärnu – Rakvere – Sõmeru tee*.
10. Kui teeregistris on tee nimetuses liigisõna olemas (nt *ramp*, *ülesõit*, *ring*), siis muud liigisõna ei kasutata. Kui aga teeregistris oleval nimetusel liigisõna puudub, siis kokkuleppeliselt tuleb kasutada liigisõna *tee*. Liigisõna *maantee* ei või sel juhul kasutada.
11. Ristmike ja liiklussõlmede korral eelistatakse väiksema numbriga tee nime. Ristmike kohta vaata täpsemalt peatükist „[Ristmikud](#)”.

42.1.1. Veel teedest, millele on määratud liikluspinna nimi

[ADS-i määruse](#) § 4 lõike 1 punktis 1 on öeldud, et aadressikoha nime võib määrata ka tee lõigule. Seega võib omavalitsus määrata oma territooriumil riigimaantee lõigule liikluspinna nime, et selle järgi adresseerida tee ääres olevaid katastriüksusi. Sellisel juhul võib teed teenindava katastriüksuse nimi tuleneda nii riigimaantee kui ka liikluspinna nimest. Maanteeamet eelistab riigimaantee nime järgi adresseerimist ka linnades ja mujal tiheasustuses.

Näide 1. *67 Võru – Mõniste – Valga tee* Võru linna läbiva lõigu liikluspinna nimeks on määratud *Kubja tee*. Selle tee teenindamiseks vajaliku katastriüksuse lähiaadressiks (nimeks) on määratud *Kubja tee T1*, kuid maanteeameti soovitus järgi võiks nimeks olla *67 Võru – Mõniste – Valga tee T1*.

Näide 2. *20 Põdruse – Kunda – Pada tee* Kunda linnas olevale kolmele lõigule on määratud liikluspindade nimed *Selja tee*, *Rakvere maantee* (osaliselt) ja *Jaama tänav*. Nimetatud liikluspindasid teenindava maaüksuse nime määramisel on mitu võimalust.

1. Nimetada kogu maaüksus riikliku tugimaantee nime järgi: *20 Põdruse – Kunda – Pada tee*.
2. Kui on moodustatud mitu maaüksust, siis võib need nimetada: *20 Põdruse – Kunda – Pada tee L1*, *20 Põdruse – Kunda – Pada tee L2* jne.
3. Kui iga maaüksus on moodustatud ainult kindla liikluspinna ulatuses, siis võib neid lõike adresseerida ka igäht erineva liikluspinna järgi: *Selja tee*, *Rakvere maantee L1*, *Jaama tänav*. Kuna riigiteede korral on maa haldaja Maanteeamet, siis on vajalik ka Maanteeameti kooskõlastus.

Riigimaanteede teemaa katastriüksuste (tee teenindamiseks moodustatud maaüksuse) nime määramise põhimõtted on toodud Maanteeameti koostatud juhendis „Põhimõtted katastriüksuse nime määramiseks riigimaanteid teenindavatele katastriüksustele” (http://geoportaal.maaamet.ee/docs/aadress/Ri_mnt_nim.doc).

42.1.2. Riigimaanteed teenindava maaüksuse nime näiteid

Näide 1: *11173 Vasalemma jaama tee*

11173 on tee number teeregistris.

Vasalemma jaama tee on tee nimetus teeregistris.

Juhul kui maantee nimetus sisaldab liigisõna, siis seda ei korrata.

Näide 2: *11123 Kose-Ravila-Nõmbra tee*

11123 on riigimaantee number.

Kose-Ravila-Nõmbra on riigimaantee nimetus teeregistris.

Sõna *tee* on lisatav liigisõna.

Näide 3: *12165 Kärkla-Hausma-Lennujaama tee*

12165 on tee number teeregistris.

Kärkla-Hausma-Lennujaam on tee nimetus teeregistris.

Juhul kui tee nimetus on nimetavas käändes, soovitame katastriüksuse nimes panna see omastavasse käändesse.

Sõna *tee* on liigisõna, mis tuleb lisada, kui see teeregistri nimetuses puudub.

Näide 4: *2210 Riia ring*

2210 on riigimaantee number teeregistris.

Riia ring on tee nimetus teeregistris.

Sõna *ring* loetakse liigisõnaks ja rohkem liigisõnu ei ole vaja lisada.

Näide 5: *22131 Tõrvandi raudtee ülesõit*

22131 on riigimaantee number teeregistris.

Tõrvandi rdt ülesõit on tee nimetus teeregistris.

Juhul kui tee nimetus sisaldab lühendeid, tuleb need katastriüksuse nimes pikalt välja kirjutada.

Sõna *ülesõit* loetakse liigisõnaks.

Näide 6: *14140 Jõgeva – Jõgeva aleviku tee*

14140 on tee number teeregistris.

Jõgeva – Jõgeva alevik on tee nimetus.

Juhul kui tee nimetus on nimetavas käändes, siis tuleb katastriüksuse nimes panna see omastavasse käändesse.

Näide 7: *21155 Audla – Saareküla – Tornimäe – Väikese väina tee*

21155 on riigimaantee number teeregistris.

Audla – Saareküla – Tornimäe – Väike väin on riigimaantee nimetus teeregistris.

Juhul kui tee nimetus on nimetavas käändes, siis tuleb katastriüksuse nimes panna see omastavasse käändesse.

Sõna *tee* on lisatav liigisõna.

Veel teede liigisõnade näiteid: *ühendustee, ramp, kesktänav, tänav, põik, puiestee, maantee, jalgtee, kergtee, ülesõit, siseteed, ühendustee* jne.

42.2. Ristmikud

Teede ristmike teenindamiseks moodustatud maaüksuste nimede puhul saavad kõik maaüksused tähtsama ehk väiksema teeregistri numbriga tee numbri ja nime. Koha-aadressis ei ole soovitatav kasutada eraldi ristmiku nime. Kuna ristmik on ka tee osa, siis piisab kõige

tähtsama tee numbrist ja nimest maaüksuse nimes, millele vajaduse korral lisatakse eristav lisand (T1 või L1).

Sama põhimõtet võib rakendada ka kohalike teede ja liikluspindade teenindamiseks moodustatud maaüksuste puhul, kui maaüksusele jääb mitu erinevat liikluspinda või kohalikku teed. Seega piltlikult kulgeb väiksema numbriga teemaa lindina ja suurema numbriga teel on katkestus. Näiteks kui ristuvad tee number 5 ja tee number 2, siis antakse ristmikku või liiklussõlme teenindavatele katastriüksustele nimed tee number 2 järgi.

Need mõned eritasandiliste ristmike alused maaüksused, mis on näiteks Harjumaal saanud ristmiku nime, tuleb ümber nimetada väiksema numbriga tee järgi. Mitmetasandiliste ristmike maha- ja pealesõitude maaüksuste nimed peavad olema samuti tähtsama tee nime järgi. Kui need maaüksused ei vaja unikaalaadressi, siis ei ole vaja lisada eristavaid lisandeid (T1 või L1) ja nad kõik võivad olla ühesuguse nimega. Erinevate maaüksuste eristamisel on abiks katastritunnus, nt *2 Tallinn – Tartu – Võru – Luhamaa tee*.

42.3. Riigiteede laiendamisel tekkivad maaüksused

Sageli jäetakse riigimaanteede äärsete teemaade laienduseks vajalikud reformimata maad riigi omandisse või jagatakse teega piirnevad maaüksused teede laiendamise eesmärgil. Üldreegli kohaselt soovitame kõik need (üldjuhul ribaja kujuga) maaüksused nimetada põhitee nime järgi. Hajaasustuses ei ole sellistel maaüksustel unikaalaadressi nõuet, seega ei pea määrama eristavat lisandit (kõik maaüksused on ühenimelised). Unikaalsusnõude korral (tiheasustuses) tuleb nimedele lisada eristav lisand (T1 või L1). Võimalike segaduste (vigade) vältimiseks soovitame viia läbi korrektse haldusmenetluse ja võtta maaüksuste nimede määramisel ühendust Maanteeametiga.

Kui tee laiendamiseks jagatakse teeäärseid maaüksusi, siis ei ole õige panna sellistele lõigetele nime teega piirneva maaüksuse lähiaadressist lähtudes (näiteks *Künka* nime kandva maaüksuse jagamisel määrata eraldatavale ribale nimeks *Künka tee*) ega kasutada ka muud väljamõeldud nime (näiteks *Teemaa*), vaid lähtuda tuleb ikka selle tee nimest, mille laiendamiseks üksus moodustatakse. Eristavate lisandite numbrid ei pea olema määratud järjestikku, numbreid võib anda lõigetele näiteks nende põhitükkidest eraldamise järjekorras, peaasi, et need ei korduks. Numbreid võib jätta ka varusse, kui on ette näha, et mingis vahemikus võib veel lõikeid tekkida. Keelatud on kasutada eristavas lisandis peale numbrit veel omakorda tähte (nt *27 Rapla – Järvakandi – Kergu tee T22a*), selle asemel tuleb määrata järgmine vaba number: *27 Rapla – Järvakandi – Kergu tee T23*.

Mitme liigisõna kasutamine ühes nimes ei ole korrektne. Näiteks *Vaida ühendustee juurdelõige* ei sobi, vajaduse korral võib kasutada eristavaid lisandeid.

42.4. Kohalikku teed teenindava maaüksuse koha-aadress

Teeregistris registreeritakse kõik kohalikud teed kooskõlas teeseadusega. Omavalitsus esitab kohalike teede andmed teeregistrile. Kohalikele teedele tuleb vastavalt kohanimeseadusele üldjuhul määrata ka kohanimi ning esitada registreerimiseks kohanimeregistrile. Tee nimetus teeregistris ja tee kohanimi kohanimeregistris peavad omavahel kokku langema. Kohanimeregistrile tuleb koos kohanime määramise otsusega esitada ka viide tee numbrile teeregistris, sel juhul ei ole vaja kohanimeregistrile tee skeemi esitada.

Kohanime määramisel kohalikule teele tuleb vahet teha, kas tee nime hakatakse kasutama adresseerimiseks või mitte (kas tee on kogu ulatuses või mingis lõigus ka liikluspind ADS-i määrase tähenduses). Kui soovitakse adresseerida maaüksusi ja hooneid, siis tuleb kohanimeobjekti liigiks määrata „liikluspind”. Kui aadresse määrata vaja ei ole, siis tuleb kohanimeobjekti liigiks määrata „tee”.

Kohaliku tee ruumiline ulatus võib olla erinev liikluspinna ruumilisest ulatusest. Juhul kui kohalik tee on täies ulatuses liikluspind, peavad teeregistris registreeritud tee nimetus ja kohanimeregistris registreeritud liikluspinna kohanimi omavahel kokku langema. Kui tee ja liikluspinna ruumikuju omavahel kokku ei lange, siis peavad ka nimed olema erinevad. Kui kohalik tee on samal ajal ka liikluspind, siis kehtivad seda teenindavale maaüksusele liikluspinda teenindava maaüksuse aadressi määramise reeglid (vt lisaks peatükki „[Näiteid liikluspinna ebasoovitava ruumilise paiknemise kohta](#)”).

Kohalikku teed teenindava maaüksuse (katastriüksuse) nimi peab sisaldama sellel asuva, teeregistris (ja ühtlasi kohanimeregistris) registreeritud tee nime täiskujul koos liigisõnaga. Kui teeregistris ei ole liigisõna määratud, siis on see kokkuleppeliselt *tee*. Maaüksuse nimes ei ole sõna *maatükk* vajalik, sest see on juurdemõeldav. Mõned näited kohalikku teed teenindavate maaüksuste nimede kohta: *Alaküla tee*, *Kontjala tee*, *Vana-Rannu tee*, *Lautna-Kelu tee*, *Türi-Pärnu tee*. Kohalike teede puhul on omavalitsuse enda otsustada, kas teeregistri number nime ette lisada või mitte. Näiteks on lubatud variandid *Muri tee* või *4320067 Muri tee* või *Muri tee L1* ja *Muri tee L2*.

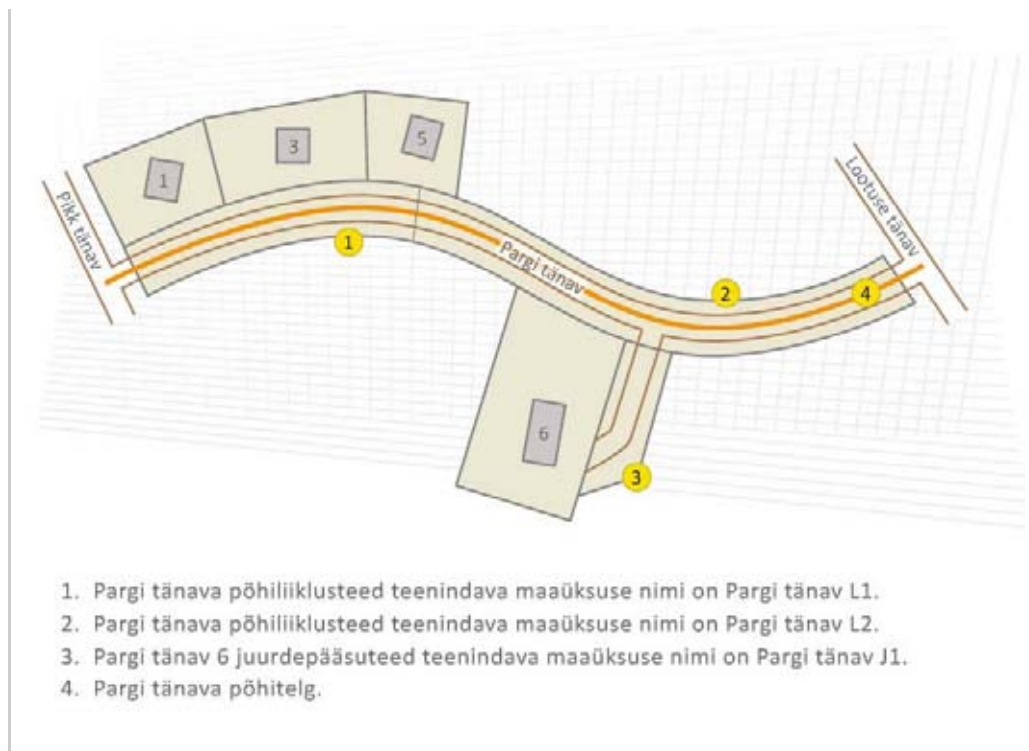
42.5. Liikluspinda teenindava maaüksuse koha-aadress

Üldised põhimõtted liikluspinda teenindava maaüksuse nime määramiseks on järgmised.

- Liikluspinna teenindamiseks moodustatavale maaüksusele määratakse kohanimi, mis peab sisaldama liikluspinna kohanime täiskujul (nt *Kase tänav*).
- Liikluspinnale määratud kohanimi peab olema kantud kohanimeregistrisse.
- Tänavat teenindavale (transpordimaa) maaüksusele tuleb määrata nimi nii, et see ei oleks eksitavalt sarnane tänava ääres olevate kruntide aadressidega.
- Õige on *Aia tänav L5* ja *Aia tänava lõik 5*.

L Vale on *Pargi tn 5* ja *Pargi tn V maatükk*.

- Vajaduse korral võib liikluspinna teenindamiseks moodustatava maaüksuse nimi kohanime järel sisaldada erilisandeid. Erilisandis soovitame kasutada L-tähte ja numbrit, nt *Pargi tänav L1*, *Pargi tänav L2* ja *Pargi tänav L3*.

- Tähte üksi ilma numbrita erilisandina kasutada ei või.
- Eristava tähe *L* asemel võib ka kirjutada välja sõna *lõik* ja lisada sellele numbrit, kuid siis peab järgima ka käänamise reegleid (nt *Kuuse tänava lõik 3*, *Pika tänava lõik 1*).
- Maaüksusele nime määramisel tuleb jälgida põhimõtet, et nimi ei ole jutustav asukoha kirjeldus (näiteks vale on lähiaadressiks määrata *Kaasiku tänava planeeritav põhjapoolne läbimurre*). Nimi peab olema piisavalt lakooniline.
- Nimi ei või sisaldada Rooma numbreid, liikluspinna liigisõna lühendit ega muid lühendeid. Pühendusnimede korral tuleb ka eesnimed pikalt välja kirjutada.
- Liikluspinna kohanime ette võib lisada vajaduse korral kohaliku tee teeregistri numbrit nagu riigimaanteed teenindavate maaüksuste puhul.

Liikluspinda teenindava maaüksuse (katastriüksuse) nimi peab sisaldama sellel asuva ametliku kohanime määratud ja kohanimeregistrisse kantud liikluspinna nime täiskujul. Kui liikluspinda teenindavaid maaüksusi on üks, siis on selle maaüksuse nimeks liikluspinna nimi täiskujul (koos pikalt välja kirjutatud liigisõnaga, pühendusnimede puhul koos kõigi eesnimedega). Näiteks *Aiandi tee*, *Hämariku tänav*, *Instituudi põik*, *Rännaku puiestee*, *Paide maantee*, *Carl Robert Jakobsoni tänav*.

Kui ühte liikluspinda teenindavaid maaüksusi (katastriüksusi) on mitu, siis peavad maaüksuste nimed olema unikaalsed. Selle tagavad nime ette või järele lisatud täht- ja numberlisandid. Samas ei tohi liikluspinda teenindava maaüksuse nimi olla eksitavalt sarnane liikluspinna ääres olevate kruntide aadressidega, siit ka nõue, et number ei või vahetult liigisõnale järgneda. Näiteks *Aia tänav L1* ja *Aia tänav L2*, *Pargi tee T1* ja *Pargi tee T2*, *Metsa tänava lõik 1* ja *Metsa tänava lõik 2*, *Pika tänava lõik 4*, *Soo põigu lõik 1*, *Järve tee lõik 2*.

Unikaalsusnõue on täidetud ka siis, kui üks nimi on ilma erilisandita ja teis(t)el on lisand, näiteks *Näpi tee* ja *Näpi tee L1*.

Kui mitme liikluspinna teenindamiseks on moodustatud üks maaüksus (katastriüksus), siis ruumiametite seaduse alusel enam mitut nime (paralleelaadressidena) määrata ei tohi. Selline nõue kehtestati, sest maaüksusel mitme nime määramine ei ole otstarbekas. Enne ruumiametite seaduse jõustumist on mitut liikluspinda teenindavale maaüksusele sageli määratud nimi kõikide sellel paiknevate liikluspindade järgi. Nüüd tuleb varem paralleelaadressidena määratud nimed muuta (osa maaüksuste nimesid tühistada). Näiteks paralleelaadress *Selja tee // Rakvere maantee L1 // Jaama tänav* tuleb tühistada ja

jätta katastriüksusele ainult üks nimi.

Nimevaliku soovitusel sellisel juhul:

- valida selle liikluspinna nimi, mille ruumiline ulatus (osakaal) on kõige suurem;
- valida selle liikluspinna nimi, mille teeregistri (kohaliku tee) number on kõige väiksem (analoogselt riigimaanteid teenindavate maaksustega, kui tegu on ristmiku alaga);
- võib valida ka lihtsalt tähestiku järjekorras esimese nime – väga rangeid reegleid ei ole.

Sellisel lähenemise korral on teed teenindava maaüksuse nimi optimaalse pikkusega ega sisalda mitut nime paralleelnimedena.

Kui liikluspind on ühtlasi mõne riikliku maantee osa, siis soovitame määrata selle liikluspinna teenindamiseks moodustatud maaüksuse nimi vastava riikliku maantee nime järgi. Samas võib määrata maaüksuse nime ka liikluspinna nime järgi. Mõlemad võimalused on lubatud, korraga ei ole vaja kahte nime määrata. Haldusmenetluse läbiviimise käigus tuleb nimi kooskõlastada maa haldajaga (riigiteede korral on selleks Maanteeamet).

Näide

Riigimaantee nr 25145 nimi on *Võru – Kaubajaama tee*. Ühele sellele riigimaantee lõigule Võru linnas on määratud liikluspinna nimi *Kaubajaama tee*. Selle liikluspinna teenindamiseks moodustatava maaüksuse nimi võib olla näiteks kas *25145 Võru – Kaubajaama tee L1* (riigimaantee nime alusel) või *Kaubajaama tee L1* (liikluspinna nime alusel).

Kehtib reegel, et teed teenindava maaüksuse nimi peab sisaldama sellel asuva, teeregistris registreeritud tee nime täiskujul koos liigisõnaga. Kui teeregistris ei ole liigisõna määratud, siis on selleks kokkuleppeliselt *tee*, nt *Alaküla tee*, *Lautna – Kelu tee*, *Türi - Pärnu tee*. Seega kui teeregistrisse on kantud teele kohanimeregistris erinev nimi, tuleb see muuta kohanimeregistris olevale nimele vastavaks. Samuti tuleb jälgida, et teeregistris oleva tee ruumikuju (ulatus) ja kohanimeregistrile esitatud tee ruumikuju oleksid võrdsed.

Liikluspinna nimena ei ole otstarbekas kasutada kolme- ja enamaosalist nime, seega ei ole soovitatav kanda kolme- ja enamaosalisi nimesid ka teeregistrisse kohaliku tee nimeks.

42.6. Teed ja liikluspinnad väikekohas

Väikekohtades võivad teedele olla kohanimed määratud, kuid võivad ka mitte olla. Kui teele on kohanimi määratud, siis on see ka adresseerimisel kasutuses (tegu on liikluspinnaga). Seega väikekohas olevale teealusele maaüksusele nime määramine toimub kahel erineval põhimõttel.

1. Väikekohas asuvale teele on kohanimi määratud ja adresseerimine toimub nii väikekoha kui ka liikluspinna järgi.
 - Näiteks *Kotka väikekohas* on liikluspinna nimi *Sule tee*. Sel juhul peab seda liikluspinda teenindava maaüksuse nimi sisaldama Sule tee nime, millele võib lisada vajaduse korral erilisandi (nt *Sule tee L1* ja *Sule tee L2*). Sule tee ääres asuva hoonestatud krundi lähiaadress on sel juhul *Kotka väikekoht, Sule tee 2*.
2. Väikekoha teedel ei tarvitse kohanimed olla ja aadresse määratakse väikekoha nime ja numberlisandiga. Sel juhul on tegu üldmaa territooriumiga, mille nimi peab sisaldama väikekoha nime täiskujul.
 - Näiteks *Kure väikekoha* üldkasutatavatele maaüksustele, millel asuvad laste mänguväljak, lõkkeplats, alajaam, teed ja kaev, on määratud nimeks *Kure üldmaa 1* ja *Kure üldmaa 2*. Kirjeldatud juhul ei lisata väikekoha liigisõna, seega on vale *Kure väikekoha üldmaa 1* (vt lisaks peatükki „[Nummerdamine väikekohas](#)”).

Näiteks *Pihlaka väikekohas*, kus teedele ei ole kohanime määratud, võiksid teed teenindavate KÜ-de nimed olla *Pihlaka teelõik 1*, *Pihlaka teelõik 2* jne.

Kokkuvõtteks: kui väikekohas ei ole teedele kohanime määratud, siis on teid teenindavate maaüksuste nime määramisel soovitatav kasutada väikekoha nime ja liigisõna *teelõik* (kui on tegemist ainult teealuse maaga) või *üldmaa* (kui katastriüksusel on teealusele maale lisaks veel mingi laiendus, näiteks veevõtu tiik või kaev) ning vajaduse korral erilisandina ka number, nt *Pihlaka teelõik 1*, *Sooääre üldmaa*, *Lootose üldmaa 1*.

42.7. Kergliiklusteed, jalgteed, kõnniteed

Kergliiklusteid (ka jalgteid ja kõnniteid) teenindavate katastriüksuste nimedes soovitage kasutada selle liikluspinna nime, mille ääres nad asuvad (näiteks Pika tänava äärsed kõnniteed puhul *Pikk tänav L7*; Jaama tänava äärsed kergliiklusteed puhul *Jaama tänav L4*).

Kui riigimaanteed ääres olevate kergliiklusteede teenindamiseks vajalikud maatükid taotletakse või on munitsipaalomandis ja kergliiklustee registreeritakse teeregistris munitsipaalteena, siis tuleb ka kergliiklusteele määrata kohanimi ja selle teenindamiseks vajalikud katastriüksused saavad oma nime määratud kohanime järgi. Liigisõnaks sobivad sellistel juhtudel *tee*, *kergliiklustee*, *kergtee* jmt. Kui aga riigimaantee ääres olev kergliiklustee ei kuulu munitsipaalomandisse, vaid jäetakse riigi omandisse, siis selle kergliiklustee teenindamiseks vajalikud katastriüksused saavad oma nime riigimaantee nime järgi.

Kergliiklusteedele eraldi kohanimedid üldjuhul määrata vaja ei ole. Enamasti kulgevad nad autoliikluseks mõeldud teede ääres ja seega võib neid lugeda põhitee osaks. Nende teenindamiseks vajalikud maaüksused soovitage nimetada vastava põhitee järgi. Unikaalsusnõude korral (tiheasustuses) tuleb lisada eristav lisand, nt *Palamuse jalgtee L1*, *Palamuse jalgtee L2*.

Kui kergliiklusteele on määratud põhiteest erinev kohanimi, siis peavad seda teenindavate katastriüksuste nimed sisaldama kergliiklustee kohanime täiskujul. Kui kergliiklustee asub hajaasustuses (unikaalaadressi nõuet ei ole), siis võivad kõikidel lõikudel olla ühesugused nimed, nt *Luuu jalgtee*.

Kergliiklustee ehitamiseks teeäärsetest maaüksustest n-ö väljajagatavad maaüksused soovitage nimetada kohe põhitee järgi (või ka kergliiklustee enda nime järgi, mis peab sel juhul olema eelnevalt määratud). Näiteks *Klooga maantee Uuspere juurdelõige* ei ole sobiv nimi. Nimede määramisel ei ole soovitatav viidata maaüksustele, millest need tükikesed eraldatud on, sest [ADS-i määruse](#) § 6 lõike 6 kohaselt määratakse liikluspinna (ka tee) teenindamiseks moodustatavale maaüksusele (st transpordimaale) nimi, mis peab sisaldama liikluspinna (ka tee) kohanime täiskujul, ja naaberüksuste nimed, millest üksus välja jagati, ei ole seejuures enam olulised (vt lisaks peatükki „[Riigiteede laiendamisel tekkivad maaüksused](#)”).

Mõned näited

Tallinna – Pärnu – Ikla tee äärde rajatavat kergliiklusteed teenindavate katastriüksuste nimed võivad olla järgmised:

4 Tallinna – Pärnu – Ikla tee (nime ette võib olla lisatud teeregistri number)

Tallinna – Pärnu – Ikla tee

4 Tallinna – Pärnu – Ikla kergliiklustee

Tallinna – Pärnu – Ikla kergliiklustee

või unikaalsusnõude või eristamise vajaduse korral võib lisada eristava lisandi nime lõppu:

4 Tallinna – Pärnu – Ikla tee L1

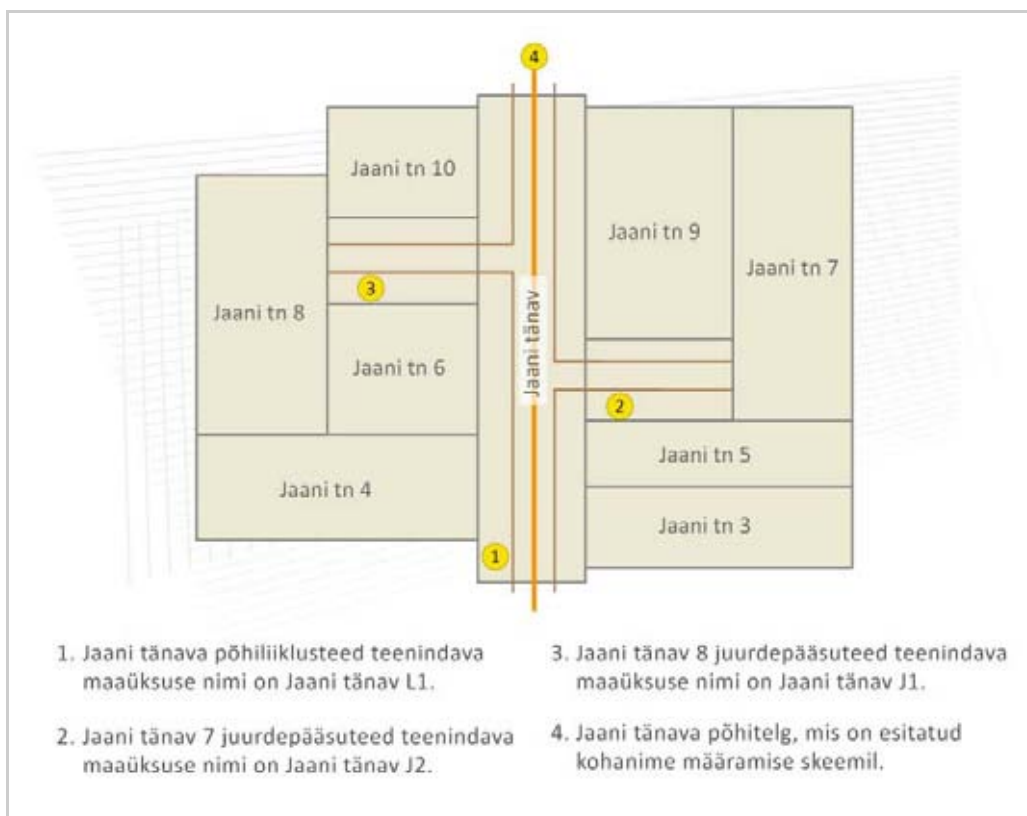
Tallinna – Pärnu – Ikla tee L1

4 Tallinna – Pärnu – Ikla kergliiklustee L5

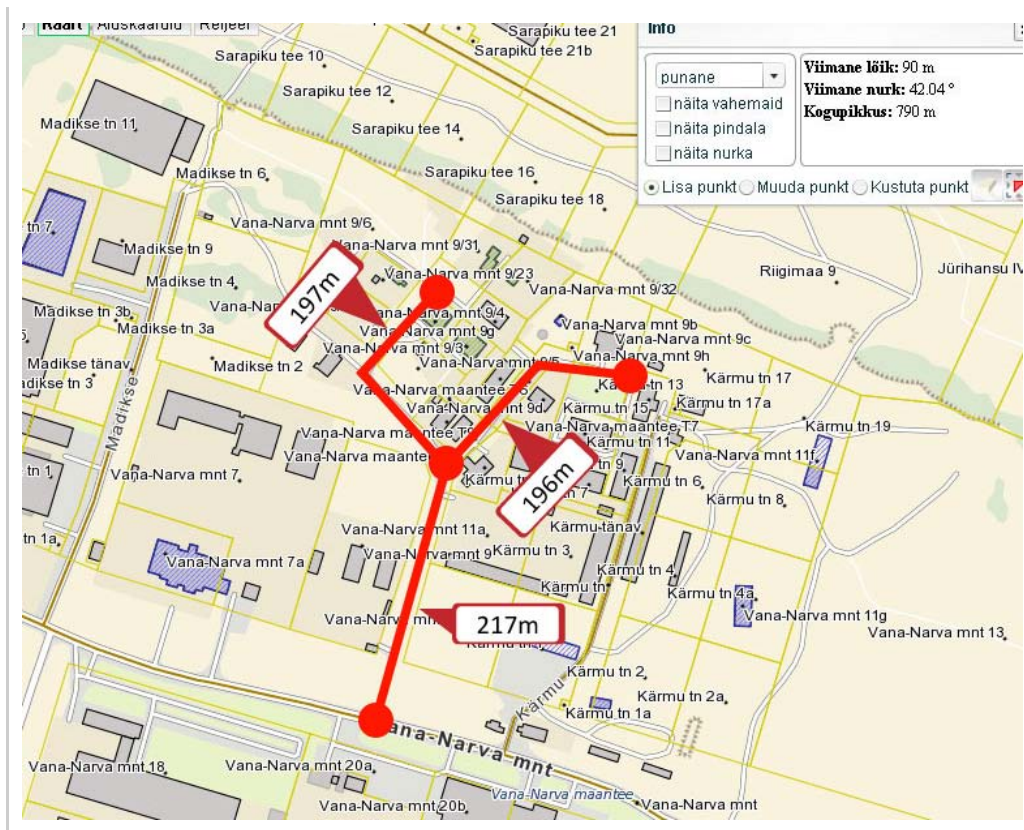
42.8. Majadevahelised juurdepääsuteed

Sageli tekib küsimus, kuidas määrata kohanimesid majadevahelistele juurdepääsuteedele. Kui liikluspinnale kohanime määratakse, siis soovitame sellised juurdesõidud jätta liikluspinna ruumikujus välja toomata. Oluline on, et kohanimi oleks tänava põhiliiklusteel ja sellest ühele poole määratakse paaritud numbrid, teisele poole paarisnumbrid. Ometigi on üsna arusaadav, et ka tänavalt hargnevad sissesõiduteed on sama tänava osadena käsitletavad ja eraldi kohanime neile määrata ei ole vaja.

Kirjeldatud juurdepääsuteede teenindamiseks võidakse moodustada eraldi maaüksusi ja siis on vaja neile ka nimi määrata. Juurdepääsuteede alustele maaüksustele soovitame määrata kohaaadressi põhitee (tänav) järgi, lisades suurtähe J ja numbrit, nt *Jaani tänav J1*, ja kui selliseid juurdesõite on mitu, siis vastavalt *Jaani tänav J1*, *Jaani tänav J2* jne.

Hulgaliselt probleeme valmistavad kindlasti liiga pikad juurdepääsulõigud. Näiteks Maardus on Vana-Narva maantee järgi adresseeritud sellest üle 300 meetri eemal asuvaid maaüksusi, kuid soovitatav on määrata nii pikale juurdepääsule juba eraldi liikluspinna nimi:

43. Riigile kuuluvad metsamaad

Riigile kuuluvate metsamaade haldaja on enamasti Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Kuna RMK-le kuuluvaid maaüksusi on üsna paljudes omavalitsustes, siis anname haldusmenetluse lihtsustamiseks üldised soovitused nendele aadresside määramiseks. Toodud põhimõtted on Maa-ameti ja RMK vahel kooskõlastatud.

1. Kehtib üldine nõue, et nimetuum peab olema omastavas käändes (nt *Külastuskeskuse*, *Valgjärve*).
2. Objekti liiki märkiv sõna (liigisõna) kirjutatakse väikese tähega ja üldjuhul nimetavas käändes (nt *Muike paisjärv*, *Loksa metskond 10*).
3. Keelatud on määrata jutustavaid nimesid, mis sisaldavad sidesõnu (ja, ning vmt). Näiteks on keelatud nimi *Turismi- ja Külastuskeskus*.
4. Soovitav on nimi määrata üheosalisena: *Külastuskeskuse* või *Turismikeskuse*. Samuti võib lisada nimetuuma: *Sõrve külastuskeskus* – sel juhul on külastuskeskus liigisõna rollis ja kirjutatakse väikese tähega.
5. Kui nimetuum on liigisõnaga kokku kirjutatud, siis võib nimi olla nimetavas käändes (nt *Rajamets*). Kui aga liigisõna ise ongi nimetuum, siis peab ta olema omastavas käändes (nt *Metsa*, *Keskuse*, *Kontori*).
6. Maatulundusmaa sihtotstarbega hoonestamata maaüksuste puhul kasutatakse üldjuhul metskonna nime ja metskonna raames ühtset numeratsiooni sõltumata haldus- ja asustusjaotusest. Näiteks kui on koha-aadress *Harju maakond, Loksa linn, Loksa metskond 40*, siis tähendab see, et *Loksa metskond 40* ei või olla määratud maaüksuse nimeks ühelegi teisele maaüksusele üheski omavalitsuses.
7. Kui maaüksuse nimes on number, siis ei lisata sellele omakorda tähti (näiteks ei või lähiaadressiks määrata *Valga metskond 12a*, *Valga metskond 12b*). Kui maaüksus jagatakse, siis lisatakse metskonna nimele järgmised vabad numbrid ilma tähtlisandita.
8. Katastriüksuse nimi ei või sisaldada Rooma numbreid, keelatud sümboleid, parasiitsõnu ega lühendeid (näiteks on lähiaadressides keelatud sulud, võrdlusmärgid, komad, punktid,

sidekriipsud, kaldkriipsud, üksikud suurtähed, *kr, mü, kü, nr, krun, maatükk, kinnistu, ja, ning* jne).

9. Hoonestatud katastriüksustele määratakse üldjuhul ajalooline kohanimi või nimi kohaliku loodusobjekti järgi, hoiduda tuleb liigisõnast *kordon*, sest see on tänases keelekasutuses eksitav. Nime määramisel võib abistava infona kasutada näiteks Maa-ameti aadressiandmete rakenduses ([X-GIS](#)) olevat 1930. aastatest pärinevat kaarti ja kohanimeregistri andmeid ning arhiivimaterjale. Kui hoonestamata metsamaal on kohanimi olemas, siis soovitame seda ka maaüksuse nimes kasutada.

10. RMK valduses oleval maaüksusel asuvate maa-ainese ja maavarade karjääride puhul võib objektide eristamiseks määrata karjääri teenindava maa lähiaadressi numberlisandi (nt *Kukemetsa liivakarjäär 1*). Numberlisandit ei või määrata nimetuuma ja liigisõna vahele (vale on *Kukruse 2 karjäär*).
11. RMK valduses oleval maaüksusel asuvale teele nime määramisel lähtutakse samadest põhimõtetest, mis on kehtestatud riigimaanteedele nimede määramiseks. Vt lisaks peatükki „[Riigimaanteid teenindavad maaüksused](#)” ja [Maa-ameti kodulehel](#) tegevusvaldkondades aadressiandmete teema all olevat dokumenti „[Põhimõtted katastriüksuse nime määramiseks teemaa katastriüksustel](#)”.
12. Kui maaüksus asub mitmes asustusüksuses, siis määratakse neist koha-aadressis ainult üks. Koha-aadressi määratavaks asustusüksuseks valitakse kas maaüksusel asuva ehitise (või muu aadressiobjekti) asukohajärgne asustusüksus või asustusüksus, kus asub kõige suurem osa selle maaüksuse territooriumist või kustkaudu maaüksusele ligi saab (ligipääsutee järgi).

RMK valduses olevate maaüksuste soovituslik nimekuju

Näide 1. Maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksus

Aegviidu metskond 1, kus ühe metskonna nimega seotud numbrid ei kordu. Numeratsiooni kooskõlastavad kohalikud omavalitsused enne selle määramist RMK kinnisvara korraldamise talitusega.

Näide 2. Looduskaitsepiirangutega katastriüksus kaitse- ja hoiualadel

Soomaa rahvuspark 1, kus ühe kaitstava loodusobjekti nimega seotud numbrid ei kordu. Nimedes tuleb vältida viidet kaitsealustele liikidele ja nende asukohtadele (näiteks ei või nimeks määrata *Metsise, Konnakotka*).

Näide 3. Hoonestatud katastriüksus elamu-, äri- tootmis- või ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega

Ussilaka tee 9 (juhul kui tegu on piirkonnaga, kus adresseeritakse liikluspindade järgi), *Kiisa alajaam, Kurtna kool, Alatskivi jahiloss, Pikknurme kontor, Varetepalu*.

Näide 4. Veekogude maa sihtotstarbega katastriüksus

Muike paisjärv

Näide 5. Üldkasutatava maa sihtotstarbega katastriüksus

Külastuskeskuse, Märjamaa külastuskeskus. Kui objekti koha-aadress sisaldab asustusüksuse nime, ei korrata seda katastriüksuse nimes (näiteks Palivere külas asuva turismikeskuse katastriüksuse nimes ei korrata Palivere nime, vaid piisab nimest *Turismikeskuse*).

Näide 6. Transpordimaa sihtotstarbega katastriüksus

2850220 Hullunaisõ ringtee, 45 Tartu-Väraska tee L12, 112233 Metsavahi tee. Teede puhul märgitakse ära teeregistri kood. Vt lisaks käsiraamatu peatükki „[Riigimaanteid teenindavad maaüksused](#)” ja [Maa-ameti kodulehel](#) tegevusvaldkondades adressiandmete teema all olevat dokumenti „[Põhimõtted katastriüksuse nime määramiseks teemaa katastriüksustel](#)”.

Näide 7. Mäetööstus- ja turbatööstusmaa sihtotstarbega katastriüksus

Kukemetsa liivakarjäär 1

RMK-le kuuluvate maaüksuste koha-aadresse käsitlev juhendmaterjal (http://www.maaamet.ee/docs/ADS/soovitusi_RMK.doc) on valminud koostöös Maa-ameti ja RMK-ga ning seda koostades on eelkõige silmas peetud, et soovitus ei oleks vastuolus kehtivate õigusaktidega.

Kuna RMK-le kuuluvate metsaga kaetud maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuste korral ei ole üldjuhul tegu kohanime vajavate maaüksustega (neil ei paikne hooneid), siis on lubatud nendes ka nn tehniliste numbrite olemasolu. Liigisõna *metskond* viitab arusaadavalt sellele, et tegu on metsamaaga. Analoogselt on lubatud ka maanteid teenindavate maaüksuste korral kasutada numbreid selle erisusega, et number ei või liigisõnale vahetult järgneda.

Juhendis olevad soovituslikud lähiaadressid ei ole siiski ainsad võimalikud variandid, vaid iga üksikjuhtumit saab vaadelda ka eraldi. Sobiv koha-aadress valitakse välja omaniku (haldaja) ja omavalitsuse koostöös. Seega soovitame kohalikel omavalitsustel metsamaade katastriüksuste lähiaadressid kooskõlastada kohaliku metskonnaga. Lõplikud otsused nii kohanime kui ka koha-aadressi kohta teeb siiski kohalik omavalitsus. Maa-ameti roll piirdub hinnanguga, kas üks või teine variant on seadustega kooskõlas. Eelkõige rõhutaksime siinjuures põhimõtet, et kui piirkonnas on välja kujunenud nimi, mille järgi kohalik elanikkond paika tunneb, siis tuleks seda ka lähiaadressina eelistada. Seega katastriüksuse koha-aadressi muutmisel tuleb haldusmenetlus läbi viia koostöös omanikuga (haldajaga) ja anda talle aega reageerimiseks.

Elulisi näited

1. Lähiaadress *Kloostri metskond, maatükk nr 28* ei ole korrektne. Sobilik on *Kloostri metskond 28*.

2. Kuigi *Aakre metskonda* enam ei eksisteeri, soovib RMK kasutada just seda vana metskonna nime, omavalitsus aga mitte. Maa-amet soovib uurida, kas maaüksusel on olemas mõni varasem ajalooline nimi, seejärel viia läbi haldusmenetlus ja kui ajaloolist nime ei ole, siis võimaluse korral arvestada RMK kui maa haldaja soovi. Kui aga leitakse ajalooline nimi, siis soovitame selle kasutusele võtta.

3. Kas oleks igati seaduslik ja korrektne, et ilma hooneteta ja metsaga kaetud katastriüksusel on nimeks näiteks *Mihkli tammik // Halinga metskond 35* või siis *Sooba // Varbla metskond 43*? Vastus: mitut nime maaüksusele määrata ei või.

4. Riigimetsa tükk jagatakse kaheks. Mis oleks õige määrata riigimetsadele nimeks, kas mõlemad tükid ühe nimega (*Kohtla metskond M38*) või panna ühele tükile *Kohtla metskond M38a*? Vastus: numbri järel ei ole soovitatav kasutada tähte. Soovitame leida selles metskonnas lihtsalt järgmine vaba number, näiteks *Kohtla metskond 50*.

44. Karjäärid

Vasalemma karjäär

Maardlad ja mäeeraldised registreeritakse keskkonnaregistri maardlate nimistus ja kaardil saab nende andmetega tutvuda Maa-ameti geoportaalil [X-GIS-i maardlate rakenduses](#). Maavarade ja maa-ainese pealmaakaevandamiseks rajatud karjääridel on enamasti olemas kohanimed, millega neid tuntakse. Tavaliselt on need sekundaarnimed, mis sisaldavad asukohaks oleva asula (küla) või mõne muu objekti (talu) nime ja liigisõna (karjäär, liivakarjäär, kruusakarjäär jne), nt *Karujärve karjäär*, *Karinu lubjakivikarjäär*.

Karjääre teenindavale maale nime määramine ei tarvitse alati sõltuda karjääri olemasolust, sest maardlad ja mäeeraldised võivad asuda nii ühe kui ka mitme maaüksuse alal. Maaüksused võivad olla ka erinevate omanike valduses ja neil võib asuda veel palju teisi objekte. Kui aga karjääri teenindamiseks on moodustatud või moodustatakse eraldi maaüksus, siis soovitame lähtuda vastava mäeeraldise nimest, mis on maardlate nimistus registreeritud. Juhul kui mäeeraldist veel registreeritud ei ole, siis on kindlasti registris olemas maardla ja samuti võib olla välja antud maavara kaevandamise loa andmise otsus (kas Keskkonnaministeeriumi või Keskkonnaameti poolt), milles olevast mäeeraldise nimest saab lähtuda.

Oluline on, et karjääri teenindavate maaüksuste nimed vastaksid koha-aadressi üldnõuetele ning oleksid optimaalse pikkusega ja informatiivsed. Maaüksusele nime määramisel tuleb hoiduda kirjeldavatest nimedest, lühenditest, sümbolitest ja parasiitsõnadest (näiteks ei ole korrektsed sellised nimed: *Sompa kaevanduse tööstusterritoorium*, *AS Narva Karjäär maatükk nr 6*, *Sirgala karjäär II nr 14*).

Üldpõhimõtted karjääre teenindavate maaüksuste nimede määramisel

- Karjääre teenindavate maaüksuste puhul, mis asuvad tiheasustuses (linnad, alevikud jm), detailplaneeringu kohustusega alal või millel asuvad unikaalaadressi vajavad rajatised, kehtib unikaalaadressi nõue. Karjääri maaüksusele võib lisada eristava numbrit, nt *Kaarupalu karjäär 1* ja *Kaarupalu karjäär 2*. Eristavat numbrit ei või lisada nimetuuma ja liigisõna vahele (keelatud on näiteks *Pombre 2 karjäär* -> peab muutma *Pombre karjäär 2*).
- Hajaasustuses võivad karjääre teenindavate maaüksuste nimed korduda juhul, kui puudub vajadus eristada neid lähiaadressi alusel. Ühel maardlal võib olla mitu mäeeraldist, mis üldjuhul nummerdatakse. Sel juhul tuleb number kirjutada liigisõna järele ja kui

unikaalaadressi nõuet ei ole, siis võib number korduda.

- Karjääri teenindava maaüksuse nimes soovitame kajastada maa-ala tähistavat liigisõna *karjäär*.
- Kui maaüksuse nimeks ongi ainult objekti liiki märkiv sõna, siis on see nimetuuma rollis ning kirjutatakse ainsuse omastavas käändes ja suure algustähega, nt *Karjääri*.
- Karjääri teenindava maaüksuse nimes võib soovi korral sisalduda asukohale viitava asustusüksuse nimi, seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, väikese algustähega ja kirjutatakse nimetuumast lahku, nt *Muuga karjäär*.
- Nimetuumas võib sisalduda ka maavara nimi, sel juhul käsitletakse maavara nime nimetuumana, mis on liigisõnaga (karjäär) kokku kirjutatud (nt *Kruusakarjäär*, *Liivakarjäär*, *Dolokivikarjäär*, *Ravimudakarjäär*).
- Viimati mainitud sõnu tuleb käsitleda liigisõnana, kui neile eelneb asula või mõni muu kohanimi, nt *Moldova kruusakarjäär*, *Poolvahe liivakarjäär*, *Valkla lubjakivikarjäär*.

45. Veekogusid teenindavad maad

Nagu karjääridegi puhul võib veekogu olla jaotunud mitme maaüksuse alale, millel on teisigi objekte. Kui aga veekogule (näiteks järvele või jõele) on moodustatud eraldi maaüksus, siis loetakse seda veekogu teenindavaks maaüksuseks. Suuremate veekogude korral võib ühe veekogu teenindamiseks olla moodustatud ka mitu maaüksust. Nagu kõigi teistegi maaüksuste puhul kehtib siingi tiheasustuses (linnad, alevikud jm) või detailplaneeringu alal unikaalaadressi nõue. Eristavaks lisandiks soovitame kasutada V-tähte koos numbriga, nt *Kassijärv V1*, *Kassijärv V2*.

Hajaasustuses võivad veekogusid teenindavate maaüksuste nimed korduda juhul, kui puudub vajadus neid lähiaadressi alusel eristada.

- Veekogu teenindava maaüksuse nimes soovitame kajastada maa-ala tähistavat liigisõna *järv*, *jõgi*, *oja*, *allikas*, *veehoidla* vm.
- Kui maaüksuse nimeks ongi ainult objekti liiki tähistav sõna, siis on see nimetuuma rollis ning kirjutatakse ainsuse omastavas käändes ja suure algustähega, nt *Järve*, *Tiigi*, *Veehoidla*.
- Kui nimes kajastuv maa-ala liiki tähistav liigisõna on vastavuses oma otstarbega, st maaüksus teenindabki veekogu, kirjutatakse liigisõna üldjuhul nimetuumast lahku, nimetavas käändes ja väikese algustähega, nt *Kubija järv*.
- Maa-ala liiki tähistava liigisõna võib kirjutada ka nimetuumaga kokku. Seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, kuid kasutada võib ka ainsuse omastavat vormi, nt *Pappjärv*, *Rasinajärve*.
- Kui maaüksus teenindab veekogu lähedal asuvat muud objekti (nt talu, lauta, metsaala vm), siis ei täida veekogu tähistav liigisõna oma funktsiooni ning omastavakäändeline liigisõna tuleb kirjutada nimetuumaga kokku, nt *Pikkjärve*.
- Veekogud, mis asuvad tiheasustuses või detailplaneeringu kohustusega aladel ja millele laieneb unikaalaadressi nõue, eristatakse üksteisest lisandiga, nt *Pirita-Ülemiste kanal V1*.
- Juhul kui veekogu teenindav maaüksus asub tiheasustuses ning lähiaadressis soovitakse täpsustada nii maaüksuse asukohta liikluspindade suhtes kui ka otstarvet, on õigustatud paralleelaadressi kasutamine, nt *Kesk tn 32c // Arbi järv*.
- Samuti võib tiheasustuses asuvale veekogu teenindavale maaüksusele määrata ainult liikluspinnajärgse lähiaadressi ilma veekogu nime kasutamata, nt *Kesk tn 32c*. Sellist võimalust soovitame kasutada üksnes väga väikeste veekogude korral, millel ei tarvitsegi kohanime olla.

46. Veeteede navigatsioonimärke teenindavad maad

Tallinna sihi ülemine tuletorn

Veeteede navigatsioonimärkidest kõige tuntumad on tuletornid, kuid kasutatakse ka tulepaake, päevamärke ja hulgaliselt vees asuvaid märke. Enamasti on maismaal olevaid märke teenindavad maaüksused jäetud riigi omandisse.

Veeteede Ameti ja Maa-ameti koostöös on valminud [soovitused nime määramiseks navigatsioonimärkide katastriüksustele](http://www.maaamet.ee/docs/ADS/KY_NAVIG_nim.pdf). Juhend on kättesaadav Maa-ameti kodulehel: http://www.maaamet.ee/docs/ADS/KY_NAVIG_nim.pdf. Loomulikult tuleb koha-aadressi määramisel viia läbi haldusmenetlus ja koha-aadressid objekti omaniku (haldajaga) kooskõlastada, kuid soovitame lähtuda alltoodud põhimõtetest, et haldusmenetlus oleks ladusam.

Navigatsioonimärke teenindavate maaüksuste lähiaadressi määramise põhimõtted

- Nimesdes soovitame kajastada märgi liiki tähistavat liigisõna, nt *tuletorn*, *tulepaak*, *päevamärk*.
- Nimed võivad sisaldada tehnilisi numberlisandeid, kusjuures number järgneb liigisõnale (*tuletorn* vm). Numbril määramisel lähtutakse Veeteede Ameti hallatavas [navigatsioonimärkide registris](#) olevast numbrist.
- Navigatsioonimärgi teenindava maaüksuse nimes sisaldub asukohale viitav asustusüksuse nimi, seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, väikese algustähega ja kirjutatakse nimetuumast lahku.
- Nimi ei või sisaldada Rooma numbreid, keelatud sümboleid, parasiitsõnu ega lühendeid (näiteks on lähiaadressides keelatud sulud, komad, punktid, sidekriipsud, kaldkriipsud, üksikud suurtähed jne).

Järgnevalt toome mõned näited, kuidas maaüksuse nime muuta (täielik nimekiri on toodud eelviidatud [juhendis](#)).

Navigatsioonimärgi (senine) nimi	Korrastatud katastriüksuse nimi (soovitav)
<i>Narva-Jõesuu tuletorn</i>	<i>Narva-Jõesuu tuletorn 1</i>

Narva jõe liitsihi alumine tulepaak	Narva-Jõesuu tulepaak 15
Narva-Jõesuu jõe liitsihi ülemine tulepaak	Narva-Jõesuu tulepaak 16
Sillamäe sadama läänemuuli tulepaak	Sillamäe tulepaak 201
Sillamäe sadama idamuuli tulepaak	Sillamäe tulepaak 21
Ringsu sadama liitsihi ülemine tulepaak	Ringsu tulepaak 995

47. Raudteed teenindavad maaüksused

Suurem osa Eesti raudteede alusest maast on riigi omandis. Selles peatükis käsitleme eelkõige riigile kuuluvatele maaüksustele lähiaadressi määramist. Väike osa raudteid on ka eraomandis ja nende maaüksuste lähiaadressi määramisel võib järgida samu põhimõtteid. Loomulikult tuleb koha-aadressi määramisel viia läbi haldusmenetlus ja koha-aadressid objekti omaniku (haldajaga) kooskõlastada, kuid soovitame lähtuda alltoodud põhimõtetest, et haldusmenetlus oleks ladusam.

Riigile kuuluvat raudteetaristut teenindavate maaüksuste lähiaadresside määramise põhimõtted

- Maaüksuste puhul, mis asuvad tiheasustuses (linnad, alevikud jm), detailplaneeringu kohustusega alal või millel asuvad unikaalaadressi vajavad hooned, kehtib unikaalaadressi nõue.
- Hajaasustuses võivad raudteed teenindavate maaüksuste nimed korduda, juhul kui puudub vajadus neid lähiaadressi alusel eristada.
- Raudteed teenindava maaüksuse nimi ei pea sisaldama raudteeliini nime täiskujul (näiteks ei ole vaja lisada liigisõna *raudtee*), piisab ka linnade nimedest, nt *Tallinn-Tapa*.
- Maaüksuse nimes soovitame kajastada maa-ala tähistavat liigisõna (*depoo, raudteejaam, jaamahoone, raudteesild* jne), millele võib soovi korral lisada asukohale viitava asustusüksuse nime, seejuures on liigisõna üldjuhul ainsuse nimetavas käändes, väikese algustähega ja kirjutatakse nimetuumast lahku.

Näiteks: *Karula raudteejaam*

kus *Karula* on raudteejaama nimi ja *raudteejaam* on liigisõna.

- Juhul kui raudtee maaüksuse nimeks ongi ainult objekti liigisõna, siis on see omastavas käändes, nt *Raudteejaama*.
- Kui raudteetaristusse kuuluva rajatise liigisõna juba sisaldab iseloomustavaid sõnu *raudtee* või *jaama*, siis täiendavaid liigisõnu *raudteejaama, raudtee* või *jaama* ei kasutata.

Näiteks: *Vastse-Kuuste jaamahoone*

kus *Vastse-Kuuste* on raudteejaama nimi ja *jaamahoone* on liigisõna.

- Kahte liigisõna võib kasutada juhul, kui need täpsustavad teineteist oluliselt. Näiteks *raudteejaam + sild, pöördering, alajaam* vm liigisõnad, mis märgivad raudteetaristu hulka kuuluvaid eraldi krunditud ehitisi.

Näiteks: *Valga raudteejaama sild*

kus *Valga* on raudteejaama nimi, *raudteejaam* on liigisõna ja *sild* on täpsustav liigisõna.

- Selleks, et rõhutada raudteed teenindaval maaüksusel asuvate hoonete kasutusotstarvet ja/või asukohta, võib kasutada paralleelaadressi.

Näiteks: Spordi tänaval asuva raudteed teenindava maaüksuse, millel on jaamahoone, lähiaadress võiks olla *Spordi tn 2 // Võhma raudteejaam*.

- Maaüksuste lähiaadressid võivad sisaldada tehnilisi tähtlisandeid (näiteks suurtähed R, T) ja numberlisandeid, mis järgnevad liigisõnale.

Näiteks: *Paljassaare tee raudteeharu 1, Hoidla tee raudteeharu R2, Muuga raudteejaam T1*

- Raudteeobjekti maaüksuse nimi võib sisaldada piketaaži koos lühendiga *km*. Pikette kasutades on võimalik näidata vahemikku 0,1 km täpsusega sõltuvalt raudteelõigu pikkusest. Raudteed teenindavad maaüksused on ainus erand, kus selline numbrivahemike ja kilomeetri lühendi kasutamine on õigustatud ja lubatud, sest piketipõhine asukoha määratlus on raudteede puhul peamine adresseerimisviis juba aastasadu.
- Juhul kui piketaaz on täisarv, jätta täisarvu lõpust null ära.
- Kui raudteelõigu pikkus on alla 100 m, siis pikettide vahemikke ei näidata.

Näiteks: *Tapa-Tartu 390 km*

kus *Tapa-Tartu* on raudteeliini nimetus, *390 km* on maaüksusel paikneva tehnilise objekti piketaaz 0,1 km täpsusega

- Kui raudteelõigu pikkus on üle 100 m, siis näidatakse pikettide vahemik.

Näiteks: *Tallinn-Tapa 112–115,8 km*

kus *Tallinn-Tapa* on raudteeliini nimetus ja *112–115,8 km* on maaüksusel paikneva tehnilise objekti piketaaz 0,1 km täpsusega.

AS-i Eesti Raudtee ja Maa-ameti koostöös on valminud juhendmaterjal, milles käsitletakse [põhimõtteid nime määramiseks raudteemaa katastriüksustele](#). Juhend on kättesaadav Maa-ameti kodulehel: http://www.maaamet.ee/docs/ADS/Av_rtd_nim.doc. Käsiraamatus oleme mõningaid põhimõtteid uuendanud.

48. Riigipiiriäärased maad

Piirivalve ja riigipiiri hoolduse korraldamise eesmärgil moodustatakse piiri äärde riigikaitsemaa sihtotstarbega maaüksused, mis on umbes 5 m laiused. Tegu on valdavalt hajaasustuses asuvate maaüksustega, millel ei ole hooneid. Sellistele maaüksustele nime määramisel tuleb lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- kõigile maaüksustele määratakse nimeks *Piiririba*;
- nimede nummerdamine (nt *Piiririba 12*) ei ole otstarbekas, sest ei ole teada, mitu maaüksust tuleb;
- maaüksuse eristamiseks kasutatakse maakatastri määratavat unikaalset katastriüksuse tunnust.

Eeltoodud reeglid kehtivad ainult hajaasustuses ja juhul, kui üksusel ei ole unikaalaadressi vajavat objekti, näiteks hooneid. Haldusmenetluse läbiviimisel tuleb koha-aadressid kooskõlastada Politsei- ja Piirivalveametiga.

49. Gaasirajatise teenindavad maaüksused

Suuremad gaasirajatised on maapealsed toruühendused koos erinevate lisarajatistega (näiteks kraanid jmt). Sellistele rajatistele on sageli moodustatud teenindamiseks eraldi maaüksused, mis kuuluvad AS-i Eesti Gaas valdusesse. Väiksemad toruühendused on enamasti maa-alused ja nendele eraldi maaüksusi ei moodustata.

Gaasirajatise teenindavate maaüksuste lähiaadresside määramise põhimõtted

- Soovitame määrata nimetuums objektile läheduses oleva koha nime (näiteks talu, mäe või tee nimi, keelatud ei ole ka haldus- või asustusüksuse nime kasutamine, kuid võimaluse korral soovitame seda varianti vältida), millele lisatakse liigisõnana gaasirajatise objekti nimi (nt Kaasiku talu kõrval asuva harukraanisõlme puhul sobib seda teenindava katastriüksuse nimeks *Kaasiku harukraanisõlm*). Sobivate liigisõnade loend on toodud allpool.
- Nimetuums peab olema omastavas käändes ning objekti liiki märkiv sõna (liigisõna) kirjutatakse väikese tähega ja üldjuhul nimetavas käändes, nt *Saadjärve gaasijaotusjaam*, *Padaoru katoodkaitsejaam*.
- Katastriüksuse nimeks võib määrata ka ainult gaasirajatise objekti märkiva liigisõna või üldnime, nt *Gaasi*. Kui katastriüksuse nimeks on ainult liigisõna, siis peab see olema omastavas käändes, nt *Gaasireguleerpunkti*, *Gaasitorustiku*, *Vastuvõtusõlme*, *Katoodkaitsejaama*.
- Keelatud on määrata pikki kirjeldavaid nimesid, mis sisaldavad kirjavahemärke, sümboleid, sidesõnu, lühendeid, üksikuid suurtähti (näiteks sulud, kaldkriipsud, ja, nr, PK). Keelatud on sellised nimed nagu *Kraanisõlm ja Järvakandi harukraan* või *Ü/k torustiku lõik nr 5 PK*.
- Katastriüksuse nimi ei või sisaldada parasiitsõnu (näiteks *kinnistu*, *krunt*, *maatükk*, *maaüksus*, *maa* jmt).
- Samanimeliste objektide eristamiseks võib katastriüksuse nimes määrata numberlisandi, mis järgneb liigisõnale, nt *Sausti katoodkaitsejaam 1*, *Sausti katoodkaitsejaam 2*.
- Numberlisandina tohib kasutada ainult araabia numbreid, Rooma numbrid on keelatud.
- Numberlisandit ei või määrata nimetuuma ja liigisõna vahele.
- Kui maaüksuse nimes on number, siis ei lisata sinna enam tähti (näiteks ei või lähiaadressiks määrata *Sauga gaasitorustik 12a*). Kui maaüksus jagatakse, siis lisatakse eristamiseks nimele järgmine vaba number ilma tähtlisandita.
- Gaasitorustiku erinevate lõikude eristamiseks võib lisada ka sõna *lõik*, nt *Vandjala gaasitorustiku lõik 7*. Sel juhul peab nime koos liigisõnaga kirjutama omastavas käändes. Samas võib kasutada ka G-tähte ja numbrit (nt *Vandjala gaasitorustik G2*), sel juhul on liigisõna nimetavas käändes. Üksikut tähte ilma numbrita kasutada ei või.
- Jõgesid (ja teisi veekogusid) ületavate torusillete korral, kui veekogu liigisõna kirjutatakse nimetuumast lahku, ei ole seda vaja katastriüksuse nimes välja tuua ja piisab liigisõnast *torusille*. Seega *Selja jõe torusille* asemel *Selja torusille* ja *Toila peakraavi torusille* asemel *Toila torusille*.
- Kui veekogu liigisõna kirjutatakse nimetuumaga kokku, siis seda ära ei jäeta, nt *Pühajõe torusille*. Vajaduse korral võib lisada ka eristava numbrit: *Pedja torusille 1*, *Pedja torusille 2*.
- Gaasiseadmete juurde viivate juurdepääsuteede teenindamiseks vajalike katastriüksuste nimede määramisel tuleb lähtuda teid teenindavate maade adresseerimise üldpõhimõtetest. Sisuliselt on tegu juurdepääsuteedega. Seega tuleb lähtuda tee nimest, millelt juurdepääsutee algab, ning lisada erilisandina suurtäht J ja number. Näiteks Veriora gaasijaotusjaama juurde viiva Pahtpää – Sulengo teelt alguse saava juurdepääsutee teenindamiseks vajaliku katastriüksuse nimeks soovitame *Pahtpää – Sulengo tee J1*.
- Kui maaüksus asub mitmes asustusüksuses, siis määratakse neist koha-aadressis ainult üks. Koha-aadressi määratavaks asustusüksuseks valitakse kas maaüksusel asuva ehitise (või muu aadressiobjekti) asukohajärgne asustusüksus või asustusüksus, kus asub kõige suurem osa selle territooriumist või kustkaudu sellele ligi pääseb (ligipääsutee järgi).
- Üldlevinud liigisõnad gaasiseadmeid teenindavatele katastriüksustele on järgmised:

gaasijaotusjaam, gaasikraanisõlm, gaasimõõtejaam, gaasireguleerkapp, gaasireguleerpunkt, gaasisulgeseade, gaasitorustik, harukraanisõlm, katoodkaitsejaam, kondensaadikogu, läbipuhumissõlm, sidevõimenduspunkt, torusille, vastuvõtusõlm.

- Kui on vaja kasutada teistsuguseid liigisõnu, siis tuleb need eelnevalt AS-iga Eesti Gaas kooskõlastada.

Näiteid gaasiseadmeid teenindavate katastriüksuste nimedest

Saadjärve gaasijaotusjaam

Sõpruse gaasikraanisõlm

Gaasimõõtejaama

Gaasireguleeripunkt

Varbe gaasireguleeripunkt

Padaoru gaasitorustiku lõik 5

Ääremaa katoodkaitsejaam 1

Läbipuhumissõlm

Kolga sidevõimenduspunkt

Perjatsi torusille (ületab Perjatsi oja)

Toila torusille (ületab Toila peakraavi)

Purtse torusille 2 (ületab Purtse jõe)

Lihulõpe vastuvõtusõlm

AS-i Eesti Gaas ja Maa-ameti koostöös on valminud juhendmaterjal, milles käsitletakse [katastriüksuste lähiaadresside \(sh nimede\) määramise põhimõtteid AS-i Eesti Gaas valduses olevatele katastriüksustele](#). Juhend on kättesaadav Maa-ameti kodulehel: http://geoportaal.maaamet.ee/docs/aadress/KY_EGAAS.pdf. Käsiraamatus oleme mõningaid põhimõtteid uuendanud.

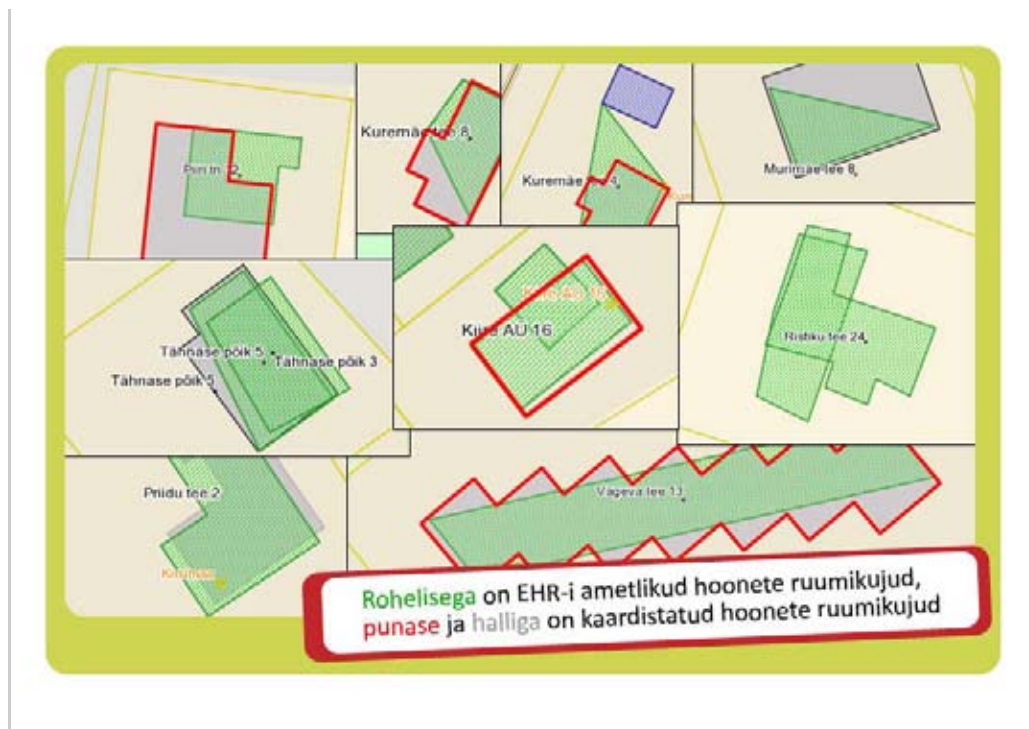
Hoone ja hooneosa koha-aadress

50. Hoonete adresseerimine

Hoone koha-aadressi määramisel tuleb omavalitsustel eelkõige lähtuda hoone leitavuse seisukohast, näiteks milliselt liikluspinnalt (tänavalt) pääseb hoonele ligi. Samuti tuleb silmas pidada maaüksuse aadressi, millel hoone paikneb.

Alates ruumiandmete seaduse jõustumisest 2012. aasta 1. jaanuaril on omavalitsuse ülesandeks ka hoonete ruumikujude seostamine aadressidega ADS-i infosüsteemis. Praeguseks on kujunenud olukord, kus omavalitsuste poolt ehitisregistrisse kantud hoonete ruumikujude kvaliteet ei ole rahuldav.

Toome mõned näited omavalitsuste loodud ametlikest elamute ruumikujudest EHR-is (pildil rohelisega) ja võrdluseks Maa-ameti kaardistatud hoonete ruumikujud (halliga). Alates 2012. aastast hakkab Maa-amet hoonete ruumikujude kvaliteedi tagamiseks aktiivselt omavalitsustega suhtlema. Koostöös leiame kindlasti lahenduse, kuidas ruumikujud korrastada.

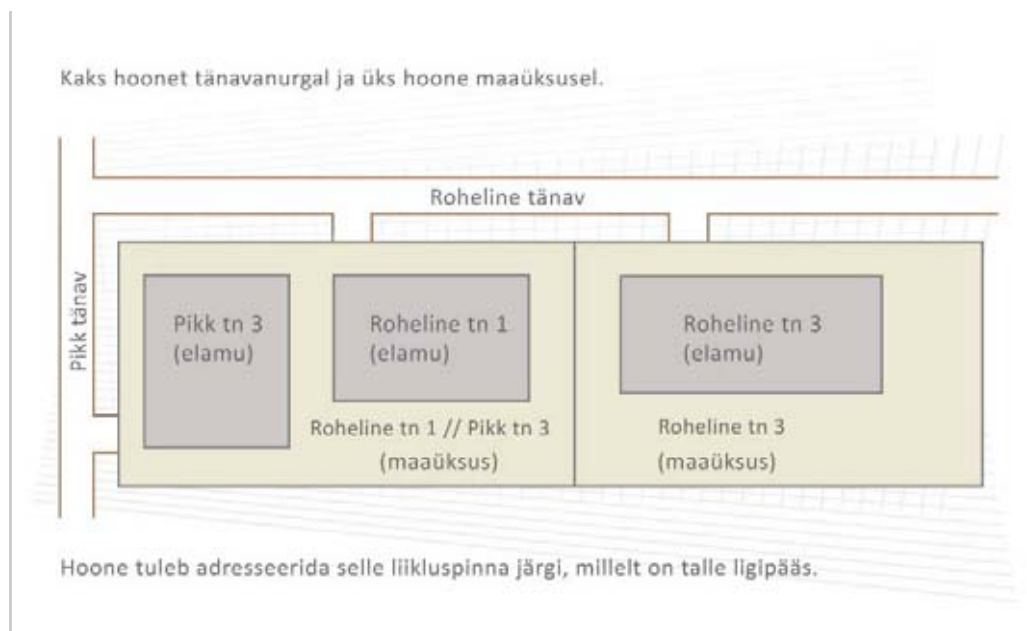

Selleks, et hoone koha-aadress vastaks leitavuse põhieesmärgile, peab olema tagatud tema ruumilise asukoha ja kjuu õigsus kaardil.

Hoone adresseerimise põhireeglid on järgmised.

- Hoone aadress koosneb samadest komponentidest mis maaüksuse aadress, millele lisatakse vajaduse korral hoonete eristamiseks erilisand. Seega hoone aadress ja maaüksuse aadress peavad olema omavahel vastavuses.
Näiteks: maaüksuse koha-aadress on *Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Roheline tn 3* ja kui sellel maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone (nt elamu), siis peab ka selle hoone aadress olema sama: *Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Roheline tn 3*.
- Hoone koha-aadressis ei esitata korterinumbruid ega teisi hooneosade lähiaadressi erilisandeid. Näiteks hoone lähiaadressiks ei või olla *Kuuse tn 4-5*. Selline sidekriips viitab korteri numbrile.
- Kui hoonele määratakse lähiaadressid mitme liikluspinna järgi, siis peavad kõik hoone lähiaadressid sisalduma ka maaüksuse koha-aadressis.

Näiteks: kaks hoonet lähiaadressidega *Roheline tn 1* ja *Pikk tn 3* asuvad ühisel maaüksusel, mis paikneb Pika tänava ja Rohelise tänava nurgal. Maaüksuse lähiaadress peab sisaldama mõlemaid sellel asuvate hoonete lähiaadresse: *Roheline tn 1 // Pikk tn 3*.

- Liikluspinnajärgsete aadresside korral tuleb hoone adresseerida selle liikluspinna järgi, millelt on talle ligipääs.
- Unikaalaadressi nõudva hoone korral peavad maaüksuse ja hoone aadress olema võrdsed ning hoone aadressile erilisandeid ei lisata. Kui maaüksusel asuvad ainult hooned, mis unikaalaadressi ei nõua (näiteks kuurid) või kui maaüksusel asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hoone (üks elamu ja kaks kuuri), siis moodustub kõikide sellel maaüksusel asuvate hoonete koha-aadress ainult maaüksuse koha-aadressi struktuurielementidest ja nendele ei lisata erilisandeid.

Hoonete adresseerimisel tuleb teha vahet, kas maaüksusel paikneb ainult üks unikaalaadressi nõudev (elukondlik) hoone või mitu hoonet. Veel võib olla tegu hoonetega, mis paiknevad mitmel maaüksusel. Vastavalt hoonete paiknemisele maaüksusel võib välja tuua järgmised juhud:

1. üks hoone maaüksusel;
2. mitu hoonet maaüksusel;
3. liithoone (sh komplekshoone) ühel maaüksusel;
4. liithoone (sh komplekshoone) eraldi maaüksustel.

Järgnevates peatükkides selgitame, kuidas hooned erinevate paiknemisviiside puhul adresseerida.

50.1. Üks hoone ühel maaüksusel

- Kui maaüksusel asub üks unikaalaadressi nõudev hoone, siis on maaüksuse ja hoone aadress võrdsed.

Maaüksusel *Rohu tn 15* asuva hoone lähiaadress on *Rohu tn 15*.

Maaüksusel lähiaadressiga (nimega) *Maasika* asuva hoone lähiaadress on *Maasika*.

Maaüksusel *Metsapiiga väikekoht 1* asuva hoone lähiaadress on *Metsapiiga väikekoht 1*.

- Kui maaüksusele, millel asub üks unikaalaadressi vajav hoone, on määratud mitu lähiaadressi (paralleelaadressid) erinevate liikluspindade järgi, siis peavad kõik hoone lähiaadressid sisalduma ka maaüksuse lähiaadressis ja vastupidi.

Maaüksusel, mille lähiaadress on määratud kahe erineva tänava järgi *Kapteni tn 4 // Mere tn 5*, asuva hoone lähiaadress on *Kapteni tn 4 // Mere tn 5*.

- Kui maaüksusel asub üks unikaalaadressi vajav hoone, millele on määratud mitu lähiaadressi (paralleelaadressid) ühe liikluspinna järgi, siis peavad kõik hoone lähiaadressid sisalduma ka maaüksuse lähiaadressis.

Maaüksusel lähiaadressiga *Järve tn 34 // 36* asuva hoone lähiaadress on sama mis maaüksusel: *Järve tn 34 // 36*.

Küsimusi on tekitanud juhtumid, kui maaüksusel on varem olnud mitu unikaalaadressi omavat hoonet, millel igaühel on olnud erinev aadress ja kõik need aadressid kajastusid maaüksuse lähiaadressis (paralleelaadress). Nüüdseks on maaüksusele jäänud alles üks hoone. Kas nüüd peaks sellele hoonele määrama kõik maaüksuse aadressid, kaasa arvatud ka juba lammutatud hoonete omad? Vastuseks soovitame sellise olukorra vältimiseks viia maaüksuse lähiaadress vastavusse olemasoleva hoone lähiaadressiga ja jätta mittevajalik(ud) lähiaadress(id) vaikimisi varuks.

- Kui maaüksusel asub üks unikaalaadressi vajav hoone, millele määratakse mitu lähiaadressi (paralleelaadressid) liikluspinna ja aadressiobjekti nime järgi, siis peavad kõik hoone lähiaadressid sisalduma ka maaüksuse lähiaadressis.

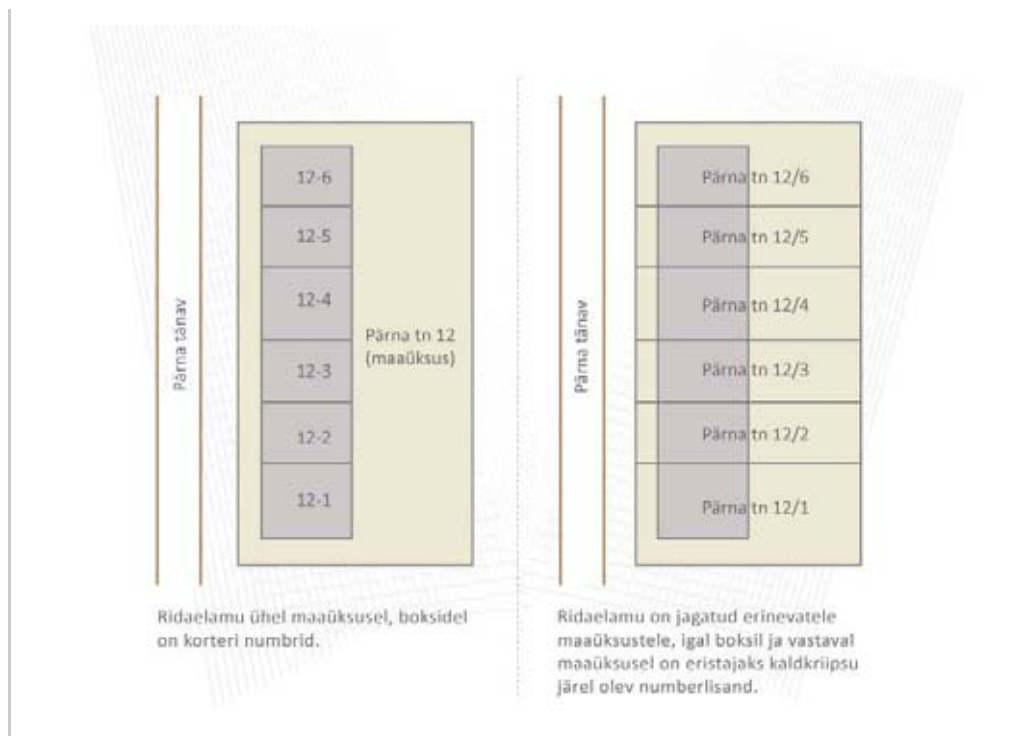
Maaüksusel lähiaadressiga *Laulu tn 21a // Sõbra* asub üks hoone, mille lähiaadress on samuti *Laulu tn 21a // Sõbra*.

Soovitame võimaluse korral hoiduda hoonetele paralleelaadresside määramisest ning pigem adresseerida hoone ja maaüksused sissepääsujärgse liikluspinna järgi. Arvestada tuleb sellega, et paralleelaadressi kasutamine ühel hoonel võib olla tülikas. Paralleelaadressi kasutamine on õigustatud juhul, kui on olemas oluline põhjus, nt juurdepääs hoonele toimub liikluspindade kaudu ja hoonel on mitu peasissepääsu. Samuti on põhjendatud vana talunime säilitamine.

50.2. Ridaelamud ja teised liithooned

Liithooneteks loeme selliseid hooneid, mis koosnevad boksidest (paarismaja, ridaelamu, kärgelamu, vaipelamu, ridagaraaž). Kogu liithoone võib paikneda ühel maaüksusel, aga võib olla ka jaotatud mitmele maaüksusele nõnda, et igal boksil on oma maaüksus.

- Liithoonete bokside eristamiseks kehtivad järgmised reeglid.
 - Kui ridaelamu asub tervikuna ühel maaüksusel, siis võib boksi numbri eraldajana kasutada sidekriipsu analoogselt korteriga, nt *Pärna tn 12-1*, *Pärna tn 12-2* jne.
 - Kui ridaelamuboksid jaotatakse eraldi maaüksustele, siis tuleb ka aadressid määrata hoonete adresseerimise reeglite järgi, nt kaldkriipsuga: *Pärna tn 12/1*, *Pärna tn 12/2*, *Pärna tn 12/3* jne.
 - Samuti võib eraldi maaüksustel asuvad ridaelamuboksid eristada täht- või numberlisandiga, nt *Pärna tn 12* aadressi asemel tekib igale bokstile oma aadress: *Pärna tn 12a*, *Pärna tn 12b*, *Pärna tn 12c* jne või *Pärna tn 12*, *Pärna tn 14*, *Pärna tn 16* jne.

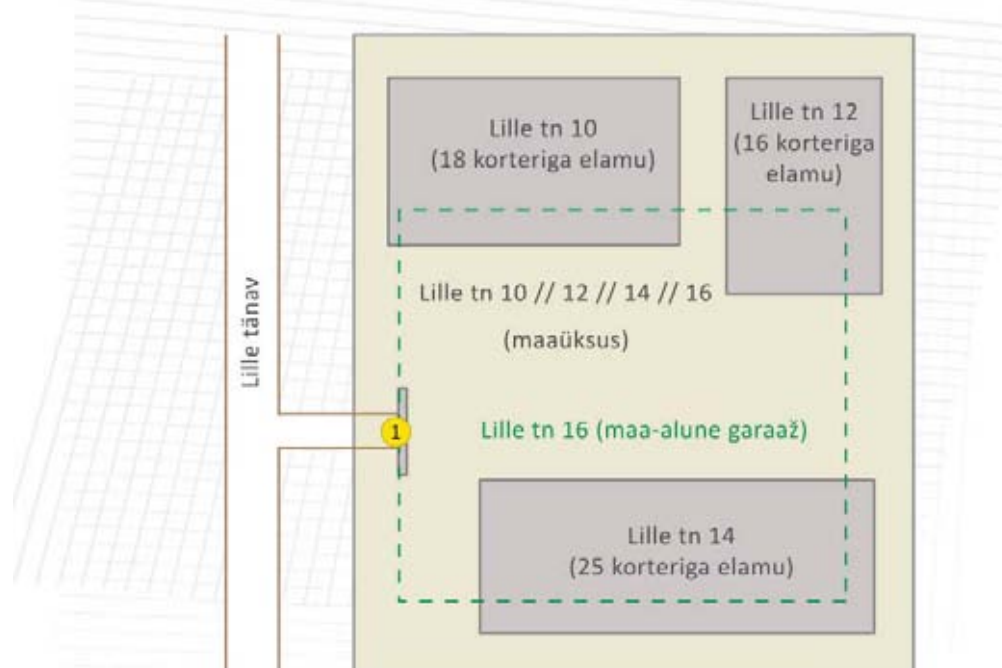
- ○ Koha-aadressidesse ei lisata sõnu *krunt*, *nr*, *number* jne. Näiteks ei ole õige määrata lähiaadressiks *Laeva tn 24 garaaž nr 5*, vaid lubatud variant on *Laeva tn 24/5*.

50.3. Komplekshooned

Komplekshooned on sellised hooned, mis koosnevad eraldi korpustest. Näiteks loeme komplekshooneks maja, mille puhul on maa peal näha kolme lahus seisvat mitmekorruselist kortermajaosa, mis on ühendatud maa-aluse garaažiga. Sellist hoonet ei ole võimalik ehitustehniliselt vertikaaltasapindadega erinevateks hooneteks eraldada ja seda loetakse üheks hooneks. Komplekshoone võib paikneda nii ühel kui ka mitmel maaüksusel.

Aadressi määramisel käsitletakse komplekshoone korpusi (kolme korruselamut ja ühte maa-alust garaaži) siiski eraldi hoonetena. Korpustele määratakse koha-aadressid lähtuvalt nende ruumilisest paiknemisest hoonetele kehtivate reeglite alusel ning iga korpus, mis on elukondlik hoone, peab saama unikaalaadressi.

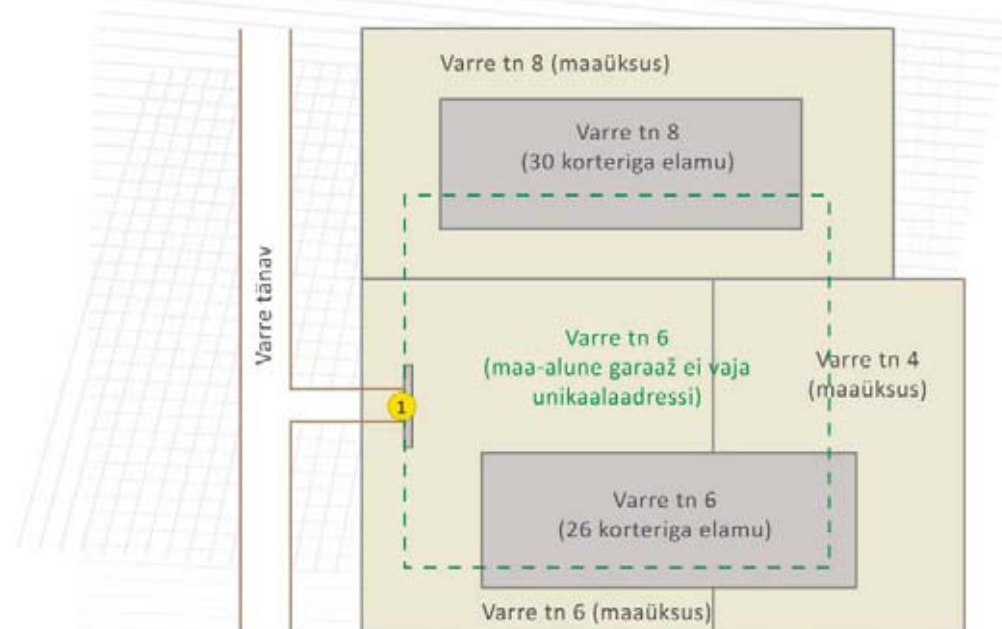
Lille tänava komplekshoone pealtvaates. Komplekshoone kõik korpused asuvad ühel maaüksusel. Garaažile on määratud unikaalaadress, sest seal tegutseb autotöököda.

1. Lille tn 16 maa-aluse garaaži sissepääsu värav.

Kui komplekshoone korpus asub mitmel erineval maaüksusel, siis lähtutakse korpuse sissepääsu asukohast ning korpuse ja tema sissepääsu asukohaks oleva maaüksuse kohadress peavad olema omavahel kooskõlas.

Varre tänava komplekshoone pealtvaates. Komplekshoone korpused asuvad erinevatel maaüksustel. Iga korpus saab aadressi peasissepääsu asukoha järgi.

1. Varre tn 6 maa-aluse garaaži sissepääsu värav.

Kui hoone sissepääs on jagunenud mitmele maaüksusele, siis valitakse see maaüksus, kuhu jääb suurem osa sissepääsust. Kui hoonel on mitu peasissepääsu, mis paiknevad erinevatel maaüksustel, siis määratakse hoonetele nende maaüksuste järgi paralleelaadress.

50.4. Mitu hoonet ühel maaüksusel

Ühel maaüksusel võib asuda mitu unikaalaadressi nõudvat hoonet (näiteks elamud, ärihooned ja teised elukondlikud hooned). Sel juhul on hoonete adresseerimiseks järgmised võimalused.

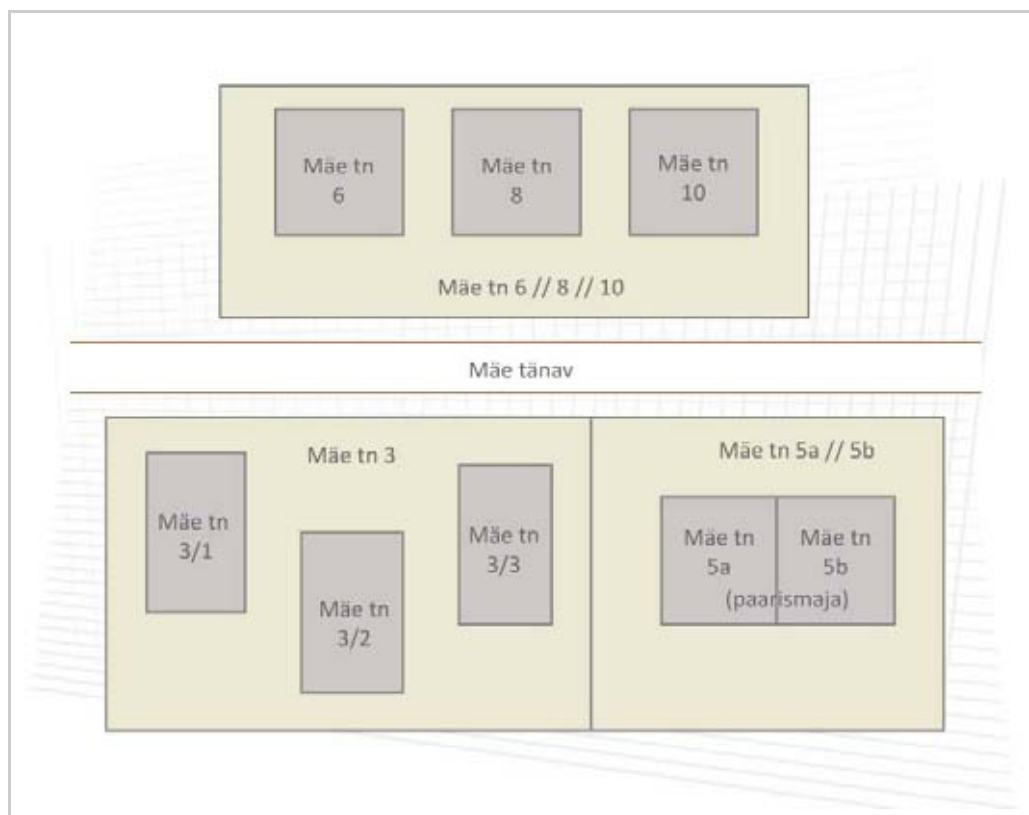
- Maaüksuse lähiaadressile lisatakse hoone eristamiseks erilisand, mis eraldatakse maaüksuse lähiaadressist kaldkriipsuga.

Näiteks: maaüksuse lähiaadress on *Mäe tn 3* ja sellel asub kolm elamut lähiaadressidega *Mäe tn 3/1*, *Mäe tn 3/2*, *Mäe tn 3/3*.

- Samuti võib vajaduse korral lisada mitme hoone eristamiseks numברי järel omakorda tähe: *Mäe tn 3/3a*.
 - Ilma numbrita tähtlisandite kasutamine on kavas keelata! Seega ei soovita kasutada aadresse *Tööstuse tn 5/a*, *Tööstuse tn 5/b*.
- Eristamiseks võib määrata ka eraldi põhinumברי, kuid sel juhul peab ka maaüksusel olema mitu paralleelaadressi. Ehk teisisõnu: kui maaüksuse koha-aadress koosneb mitmest paralleelaadressist, on lubatud sellel maaüksusel paikneva mitme hoone korral kasutada erinevaid lähiaadresse.

Näiteks: maaüksuse lähiaadress on *Mäe tn 6 // 8 // 10* ja sellel asub kolm hoonet: *Mäe tn 6*, *Mäe tn 8* ja *Mäe tn 10*.

Näiteks: maaüksuse lähiaadress on *Mäe tn 5a // 5b* ja sellel asub paarismaja, ühe paarismaja osa lähiaadress on *Mäe tn 5* ja teise lähiaadress *Mäe tn 7*.

- Hajaasustuses tuleb samal maaüksusel asuvate unikaalaadressi vajavate hoonete eristamiseks kasutada numberlisandeid. Hoonete eristamiseks nime kasutada ei tohi.

Mitu unikaalaadressi vajavat hoonet ühel maaüksusel hajaasustuses.

1. Nurmenuku (maaüksus)
2. Nurmenuku/1 (elamu)
3. Nurmenuku/2 (elamu)
4. Kullerkupu (maaüksus)
5. Kullerkupu/1 (elamu)
6. Kullerkupu/2 (elamu)

50.5. Üks hoone mitmel maaüksusel

Üldreegel on, et hoone aadress ja maaüksuse aadress peavad olema omavahel vastavuses. Mõnel juhul on ehitatud siiski ka hooned mitme maaüksuse piiresse, arvestamata katastriüksuste piiridega ja hoone ehitustehnilise konstruktsiooniga (maaüksuse piiril ei ole vaheseina ja hoonet ei saa sealt osadeks jaotada). Selliseid näiteid ei ole küll palju, kuid neid siiski on, näiteks üks suur kaubanduskeskus Tallinnas sadama piirkonnas ja mõned korterelamud ulatuvad mitmele maaüksusele. Tegu on omavalitsuse planeeringu- ja ehitusjärelvalve apsidega, mille korrektseks lahendamiseks tuleks maaüksuste piirid hoonete tegeliku ulatusega maakorralduslikult kooskõlla viia, liites maaüksused kokku.

Näiteks on üheks selliseks hooneks ka Tallinnas Uus-Tatari tn 10 ja Ravi tn 6 nurgal paiknev elumaja.

Selle hoone üks sissekäikudest asub Ravi tn 6a või 8a maaüksusel, kuid uksele ja ka maja nurgale on kirjutatud number 6:

Kuni hoone asub erinevatel maaüksustel, tuleb aadressi määramisel lähtuda aadressi kohaleviivast funktsioonist ja määrata hoonele aadress selle maaüksuse järgi, mis hoone leidmisel kõige kohasem on. Eelkõige tuleb võtta aluseks hoone peasissepääs. Vajaduse korral võib maaüksuste aadresse muuta, lähtudes hoone leitavuse vajadusest (vt lisaks peatükki „Komplekshooned”).

51. Hooneosade (korterite) adresseerimine

Hooneosa (näiteks korterite ja adresseeritavate kontoriruumide) aadress koosneb samadest osadest nagu maaüksuse ja hoone aadress, millele lisatakse numberlisand. Hooneosadele määratakse koha-aadress juhul, kui on tegu eluruumidega või kui aadressi alusel eristamine on vajalik muudel põhjustel.

- Hooneosa (korterinumbri) eraldaja on sidekriips. Hooneosa number on araabia number, mis järgneb hoone numbrile tühikuteta sidekriipsu järel.

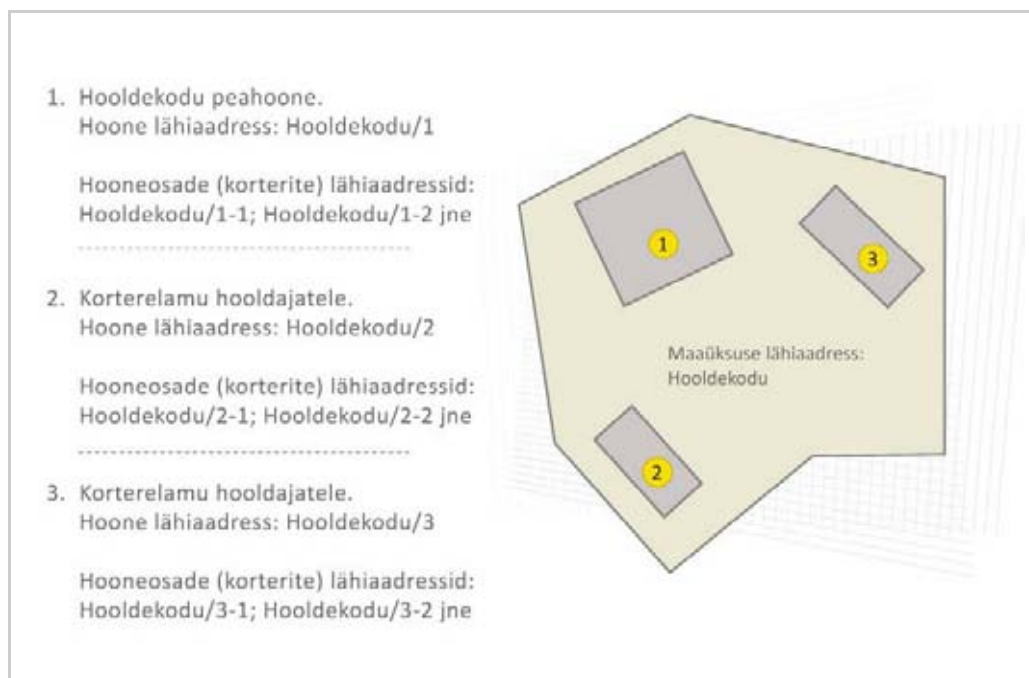
Näiteks: *Lai tn 12-21, Keskuse väikekoht 2-2*

- Tähtlisandid ja nimed on korterite eristamiseks keelatud!

Näiteks ei või korteri aadressiks määrata *Pargi tn 56-12a*, selle asemel soovitame kasutada *Pargi tn 56-12/1*.

- Hajaasustuses, kus enamasti on maaüksusele määratud nimi, võib korteri number järgneda vahetult maaüksuse nimele. Näiteks kui maaüksuse nimi on *Sireli* ja sellel asub korterelamu, siis korterite numbrid lisatakse maaüksuse nimele: *Sireli-1, Sireli-2* jne.
- Unikaalaadressi mittenõudvatele hooneosadele ei pea koha-aadressi määrama, sama kehtib siis, kui hoones asub ainult üks unikaalaadressi nõudev hooneosa. Sellise hooneosa aadress koosneb hoone aadressist, millele ei ole vaja lisada korteri või muid hooneosa erilisandeid. Näiteks ei vaja eristamist ühepereelamus asuv eluruum ja selle koha-aadress vastab hoone koha-aadressile.
- Juhul kui on tegemist ühel maaüksusel asuva mitme unikaalaadressi vajava hoonega, moodustub hooneosa lähiaadress maaüksuse nimest ning hoone ja hooneosade erilisanditest.

Näiteks Hooldekodu maaüksusel asuvate korterelamute *Hooldekodu/1, Hooldekodu/2* ja *Hooldekodu/3* hooneosade (korterite) lähiaadressid on vastavalt *Hooldekodu/1-1, Hooldekodu/1-1, Hooldekodu/2-1* ja *Hooldekodu/3-1*.

- Ühel maaüksusel asuva ridaelamuboksi (samuti garaažiboksi) korral võib boksi käsitleda hooneosana ja numbri eraldajana kasutada sidekriipsu nagu korteri puhul (vt peatükki „[Ridaelamud ja teised liithooned](#)”).
- Hooneosale ei ole lubatud määrata ametlikuks aadressiks sõnalist nime, eelistada tuleb numbreid. Näiteks ei või määrata *Roosi* maaüksusel asuvale kortermaja korterile nimeks *Okka* (korteri keelatud lähiaadressi vorm oleks sel juhul *Roosi-Okka*). Õige on määrata numberlisand, nt *Roosi-5*.

- Koha-aadressidesse ei lisata sõnu *krunt*, *nr*, *number* jne. Näiteks kui ridagaraaž asub ühel maaüksusel, siis ei ole õige määrata boksi lähiaadressiks *Kuuse tn 56 garaaž number 2*, vaid lubatud variant on *Kuuse tn 56-2*.

Näiteid omavalitsustest

52. Tööprotsess Sindi linna näitel

52.1. Kohanimede määramise korraldus

- Kohanime määramine on viidud läbi omavalitsuse algatusel ja füüsilise või juriidilise isiku kirjalikul taotlusel (kohanimeseaduse § 6 lg 1).
- Omavalitsuse algatuse korral pakub omavalitsus ise kohanimed välja.
- Füüsilise või juriidilise isiku taotluse korral (detailplaneeringu piirkonnad, endised aiandusühistud) võetakse arvesse ka taotleja pakutavad kohanimed.
- Omavalitsus valmistab ette kohanime määramise eelnõu, väljavõtte kaardist ja seletuskirja.
- Kõik materjalid avalikustatakse Sindi linna kodulehel (volikogu on kehtestanud vastava korra), Sindi Linnaraamatukogus ja linnavalitsuse sekretariaadis (kahel viimasel juhul paberikandjal) vähemalt 15 päeva enne kohanime määramise otsuse tegemist.
- Pärast õigusakti kehtestamist saadetakse määrus kõikidele teemaga seotud isikutele.
- Linnatänavate puhul annab linnavalitsus Sindi Kommunaalile korralduse tänavasiltide tellimiseks ja paigaldamiseks (üldjuhul tehakse töö 30 päeva jooksul).
- Eratänavate puhul jääb tänavasiltide paigaldamine omaniku kohustuseks, omavalitsus kontrollib seda (tänavasildi paigaldamise kohustus tekib pärast tänavaväljaehitamist).
- Omavalitsuses saavad õigusaktid geomaatik, rahvastikuregistri pidaja, ehitisregistri pidaja ja maamaksu andmebaasi koostaja.
- Vastavalt kehtivatele õigusaktidele tehakse kõikides registrites ja andmebaasides muudatused.
- Vajaduse korral muudetakse andmed kohalikus teeregistris.

52.2. Aadressitoimingute korraldus

Pärnu maakond Sindi linn
Kevade tänav
lähiaadresside skeem
M 1:2000

Leppemärgid:
① lähiaadress

Koostas:
Alari Salus "25" mai 2009.a
Sindi Linnavalitsuse geomaatik

lähiaadressid.

- Linnavalitsus võtab vastu õigusakti lähiaadresside määramise (muutmise) kohta ja toimib edasi alltoodud korra kohaselt.
1. Korralduse (või väljavõtte) tõestatud ärakiri koos kaaskirjaga saadetakse maaüksuse omanikule.
 - Märkus. Kaaskirjas märgitakse ära, millised toimingud seoses lähiaadressi muutmisega teeb linnavalitsus ja millised jäävad omaniku kanda (numbrisildi paigaldamine hoonele, sildi paigaldamise tähtaeg määratakse korraldusega).
 2. Korralduse ärakiri esitatakse ehitisregistri pidajale ja rahvastikuregistri pidajale.
 3. Pärnu katastribüroole esitatakse avaldus katastriüksuse aadressi muutmiseks.
 4. Kui katastriüksuse aadressi muudatus on maakatastris registreeritud, väljastab katastribüroo teatise ja uue õiendi muudetud andmetega ning omavalitsus edastab katastriõiendi maaüksuse omanikule posti teel koos selgitava kaaskirjaga.
 5. Pärast maakatastris registreeritud aadressimuudatust esitab omavalitsus andmed:
 1. ehitisregistri pidajale, kes muudab andmed ehitisregistris;
 2. rahvastikuregistri pidajale, kes teeb järgmised toimingud:
 1. uue kohanime lisandumisel tänavanimede registrisse (kus asuvad rahvastatud hooned ning kui on vajalik elanike ümberregistreerimine) palub registripidaja keskregistri (Andmevaral) lisada uued kohanimed (tänavanimed) registribaasi;
 2. omavalitsuse algatusel registreerib registripidaja kodaniku uuele aadressile. Olemas on vastav vorm lisa 2 – teade elukoha andmete kandmiseks rahvastikuregistrisse kohaliku omavalitsusüksuse algatusel.
 - Näide. Maakatastris registreeritud maaüksuste Suve tn 2, Suve tn 4, Suve tn 6, Suve tn 1, Suve tn 3 ja Suve tn 5 aadressid vajasisid korrastamist. Tänavalõigule määrati uus kohanimi Kevade tänav (kohanime määramine toimus kooskõlas kohanimeseadusega) ning uued lähiaadressid Kevade tn 2, Kevade tn 4, Kevade tn 6, Kevade tn 8, Kevade tn 10 ja Kevade tn 12 (vastavalt ADS-i määrusele). Omavalitsuse algatusel palus rahvastikuregistri pidaja lisada baasi uue kohanime (Kevade tänav) ja registreeris elanikud uutele aadressidele. Maaüksuste omanikke oli eelnevalt teavitatud omavalitsuse toimingutest;
 3. geomaatikule, kes korrastab Sindi linna kaartide baasid.
 4. Andmed aadressiandmete muutmise kohta esitatakse omavalitsuse spetsialistile, kes koostab maamaksu andmebaasi.
 5. Omavalitsus esitab õigusaktid aadressi muutmise kohta Sindi postkontorile, Eesti Energia AS-i teenindusele, Sindi Tervisekeskusele.
 - Märkus. Vajaduse korral peab kodanik ise teavitama aadressimuudatusest sideoperaatorit ja pank.

53. Tööprotsess Harku valla näitel

Millest lähtuti

- 130 aiandusühistut, kuhu inimesed on asunud püsivalt elama, kujunevad ümber elamupiirkondadeks.
- Planeerimistegevuses, aktiivses ehitustegevuses, teede hooldamisel, kommunikatsioonide rajamisel on oluline hästi toimiv aadresside süsteem.
- Väikekohtade süsteem ei ole Harku valla puhul otstarbekas lahendus.

Mida tehakse

Kogu vallas otsustatakse loobuda väikekohajärgsest adresseerimisest ja hakata adresseerimiseks kasutama liikluspindasid.

- Protsess võtab kaua aega, tähtaegade täitmisega on raskusi.
- Alustatakse teavitustööga, avaldatakse artikleid kohalikus ajalehes (Harku Valla Teataja 2009. a veebruari ja augusti number).
- Kohanimede määramise teavituskirju saadetakse piirkondade kaupa aiandusühistute kontaktisikutele.
- Tallinna linna eeskujul moodustatakse kohanimekomisjon.
- Koha-aadresside määramisel jälgitakse, milliselt teelt on hoone juurdepääs; selle kindlakstegemine on aeganõudev.
- Vastatakse kodanike kirjadele.
- Üldiselt on inimesed muudatustega nõus, vaidlejad on vähe.

Õigusaktide ettevalmistamine

- Kohanimede kehtestamise õigusaktid ja koha-aadresside muutmise õigusaktid valmistatakse ette korraga.
- Mõnel juhul tuleb eelnõusid muuta, näiteks kui inimesed esitavad oma vastuväited hilinemisega või selgub, et ligipääs on teiselt teelt, või tekib vajadus liikluspinnajärgset nummerdamise järjekorda muuta.

Mida arvestatakse

- Liikluspinnajärgsel adresseerimisel arvestatakse Euroopa traditsiooniga: ühel pool teed paaritud ja teisel pool teed paarisnumbrid.
- Viidad teedele paneb Harku vald ise.
- Harku vald teavitab ka Eesti Posti, Eesti Energiat jt asutusi, et kodanikud ei peaks ise aadresside muudatuste tõttu mingeid lisategevusi tegema.

54. Tööprotsess Raasiku valla näitel

Mida on tehtud

- Maa-ametist saadetud katastriüksuste nimekirjade alusel on tehtud kõik vajalikud muudatused (näiteks mitme asustusüksuse järgne adresseerimine).
- Valla katastriüksuste koha-aadressid on üle vaadatud ja vajaduse korral muudetud (näiteks Rooma numbrid on kõrvaldatud).
- Isikuid on muudatustest teavitatud.

Milliseid andmeid kasutatakse

- Katastriandmeid saab vald Maa-ameti FTP-serverist.
- Valla andmebaasis ei muudeta andmeid enne, kui kinnistusraamatus on muudatused tehtud (kinnistamata üksuste korral vaadatakse Maa-ameti FTP-serveri katastriandmete järgi).

Probleemid

- Äriühing nõuab aadressi muutmise eest hüvitist. Senini ei ole selgunud, millised kulud täpsemalt kaasnevad. Loodame, et see probleem laheneb.
- Kodanik nõuab uue majanumbri maksumuse kompenseerimist, väites, et mõnes omavalitsuses makstakse 450 krooni. Teabepäevadel tehtud küsitluste alusel ei ole selgunud, milline omavalitsus seda kulu kompenseerib.
- Kataster on kannetega viivitanud, võiks kiiremini teha. Kataster on üldjuhul ühe kuu jooksul kanded teinud, kuid puhkuste perioodi tõttu võib see aeg pikeneda.

Aadressiandmed teistes registrites

55. Aadressiandmed maaregistris

Maaregister annab aadressiandmete süsteemile andmed katastriüksuste ning haldus- ja asustusüksuste (maakonnad, omavalitsused, külad jt asulad) kohta. Maaregister on ADS-iga liidestunud alates ADS-i loomisest 2007. aastal ning andmevahetus toimub automaatselt sünkroonselt (st kannetes ei ole ajalisi nihkeid).

2011. aasta sügisel on maaregistris:

- 15 maakonda;
- 226 omavalitsust (omavalitsuslikud linnad ja vallad);
- 4646 asustusüksust (vallasisesed linnad, alevid, alevikud, külad);
- 14 linnaosa;
- ligikaudu 610 000 katastriüksust.

Maa-amet on algatanud mitmeid aadresside korrastamise töid. Aadressiandmete büroo (alates 2011 juulist aadressiandmete osakond) on koostanud ning edastanud omavalitsustele probleemsete koha-aadressidega katastriüksuste nimekirju ning palunud andmeid korrastada.

Täname omavalitsusi, kus on praeguseks suur hulk probleeme edukalt kõrvaldanud ning toimub jätkuvalt hea koostöö Maa-ametiga!

Alates ruumiandmete seaduse jõustumisest 2012. aastal tuleb uusi maaüksuste koha-aadresse (sh ka muudatusi) esitada ADS-i otse (loodava veebipõhise registreerimise kaudu) ning maaregistri pidamisel kasutab katastripidaja ADS-is registreeritud andmeid ilma, et oleks vaja katastripidajale aadressiandmete kohta uuesti õigusakte esitada. Seega näiteks enne, kui katastriüksuse moodustamise toimik esitatakse katastripidajale, peab omavalitsus ise üksusele ADS-i rakenduses uue aadressi registreerima.

56. Aadressiandmed riiklikus ehitisregistris

Riiklik ehitisregister annab aadressiandmete süsteemile andmeid hoonete ja hooneosade (nt korterite) kohta. Ehitisregister on ADS-iga liidestunud 2008. aasta augustist ning andmevahetus toimub automaatselt, kuid esialgu asünkroonselt (andmeid vahetatakse ajalise nihkega).

Omavalitsustel on võimalik näha ehitisregistris ka aadressiprobleeme ja tegeleda nende kõrvaldamisega, ilma et Maa-ametil oleks vaja omavalitsustele eraldi teavituskirju saata või probleemsete andmete kohta nimekirju koostada. Samuti näeb kasutaja probleemseid andmeid ADS-i avalikus rakenduses ning saab probleemide nimekirju omale salvestada. Kindlasti saab probleemsete andmete info kättesaadavaks ka loodava ADS-i registreerimise rakenduse kaudu. Seega alates 2012 aastast saab omavalitsus otse ADS-i infosüsteemis aadressid korrastada.

Ruumiandmete seaduse jõustumisest alates tuleb ka hoonete ja hooneosade koha-aadressid ning vajalikud ruumiandmed esitada ADS-i otse, ilma ehitisregistri vahendusega. Kuna seaduse kohaselt ei pea praegu ehitisregistris kõiki hooneid ja hooneosi registreerima, siis paraku ei ole registris kõigi hoonete ja hooneosade andmeid. ADS-i toimimiseks on vajalik aga kõikide hoonete ja adresseeritavate hooneosade koha-aadresside olemasolu, seepärast hakatakse andmeid koguma ilma ehitisregistri vahendusega. Ehitisregistris saab neid andmeid kasutada loodetavasti ilma uuesti sisestamise vajadusega (sõltub Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi korraldatavast ehitisregistri arendustööst).

57. Aadressiandmed Eesti rahvastikuregistris

Rahvastikuregister ei ole 2011. aasta sügise seisuga ADS-iga liidestunud ning koha-aadresside kvaliteet ei ole veel paljude andmete puhul ADS-i nõuetega vastavuses.

Omavalitsus peab rahvastikuregistrile (AS-ile Andmevara) kohanimed ja koha-aadresside määramised ja muutmised esitama e-kirja teel Exceli tabelitena – see on vajalik kuni registri liidestumiseni ADS-iga, mis toimub loodetavasti 2012. aasta jooksul. Liidestumisega kaasneb ka ulatuslik andmekvaliteedi parandamise projekt, millesse kaasatakse kindlasti omavalitsuste töötajad, kuid juba varem on võimalik aadressiandmete kvaliteeti rahvastikuregistris kontrollida ja andmeid parandada.

58. Aadressiandmete kooskõla erinevates registrites

Erinevate registrite andmete kvaliteedist saab hea ülevaate näiteks riikliku statistika tegemisel. Sageli küsitakse, miks me ei saa teha registripõhist rahva- ja eluruumide loendust juba aastal 2011, kui meil on registrites kõik andmed olemas.

Paraku tuleb tõdeda, et kui teeksime rahvaloenduse registrites olevate andmete alusel, siis elaksid meil näiteks 3900 inimest Lasnamäe keskel ühise leibkonnana lageda taeva all, sest nende rahvastikuregistrisse kantud aadressiga hoonet ei ole olemas või puudub neil üldse hoone tasemel aadress. Samamoodi oleks meil veel linnade ja külade kaupa erineva suurusega leibkondades lageda taeva all elavaid inimesi kokku umbes 112 000. Seega ligikaudu 8% elanikest võiksimme oma registriandmete alusel pidada kodututeks, kes moodustavad kummalisi ühisperesid (loendusstatistika leibkondi). Niisuguse statistikaga ei soovi ilmselt enamik Eesti elanikke oma riiki kuskil esitleda.

Statistilistes uuringutes moodustavad leibkonna ühes eluruumis elavad inimesed.

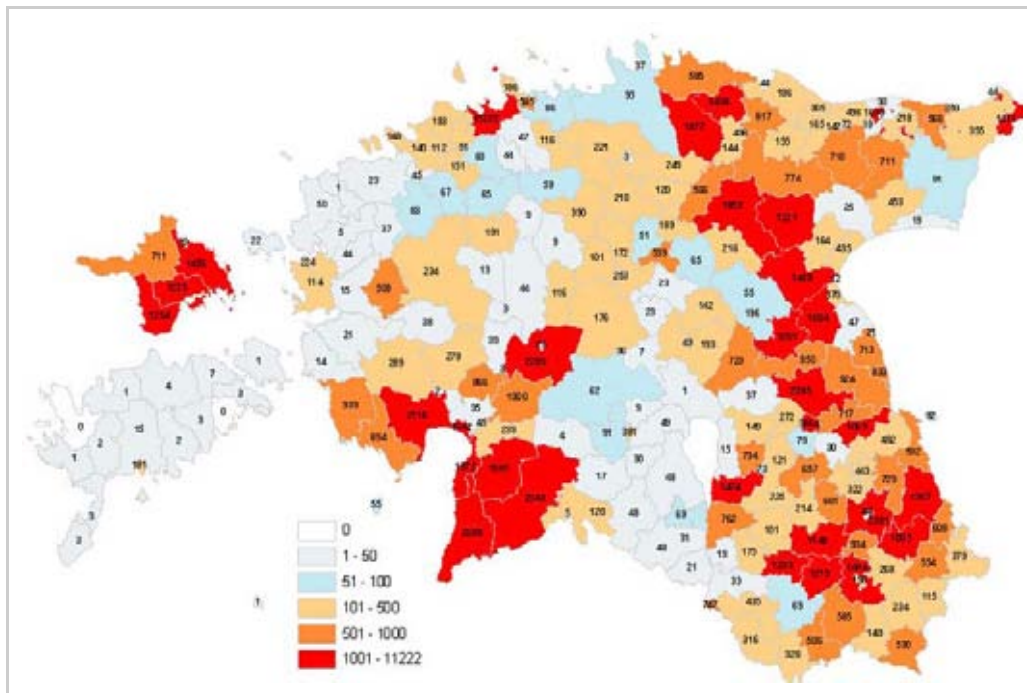

Seega enne andmete korrastamist eelkõige rahvastikuregistris, aga kindlasti ka ehitisregisris, äriregisris ja teisteski registrites ei saa riik minna üle registripõhisele loendusele ja peab tegema suuri kulutusi 2011. aasta lõpus algava loenduse läbiviimisele, kus suur osakaal on

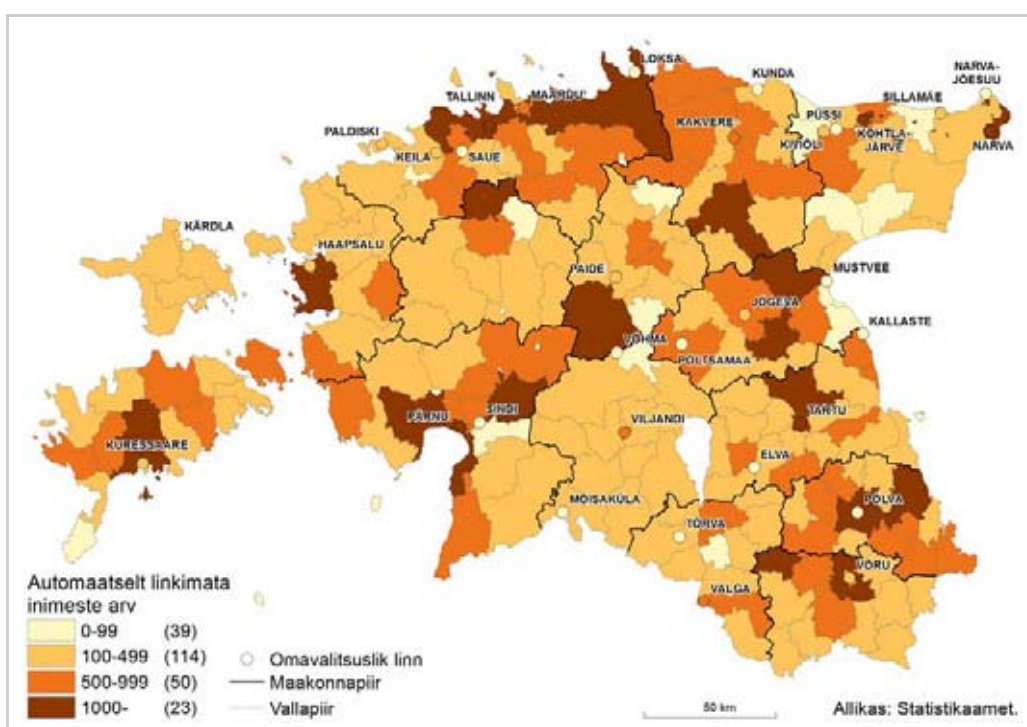
endiselt klassikalisel uksele küsitlusel.

Allpool on toodud mõned joonised nende elanike arvu kohta, kelle aadress ei seostu hoonega. See tähendab, et inimesel võib olla rahvastikuregistris küll mingi aadress kirjas, kuid selle alusel ei ole võimalik teda leida, sest niisuguse aadressiga hoonet ei ole riigi hallatavas ehisregistris ega ka ADS-is olemas. Sageli on rahvastikuregistris olev aadress ainult omavalitsuse või asustusüksuse tasandil ilma lähiaadressita kirje – ka sellise aadressi alusel ei ole inimene leitav.

2007. aastal võrdles Statistikaamet ehisregistris olevate hoonete aadresse ja rahvastikuregistris olevaid inimeste aadresse. Tulemust ilmestab järgnev joonis, kus seostamata jäänud inimeste arv on omavalitsuste kaupa kaardil esitatud ning iga omavalitsus on värvitud vastavalt seostamata jäänud inimeste arvule.

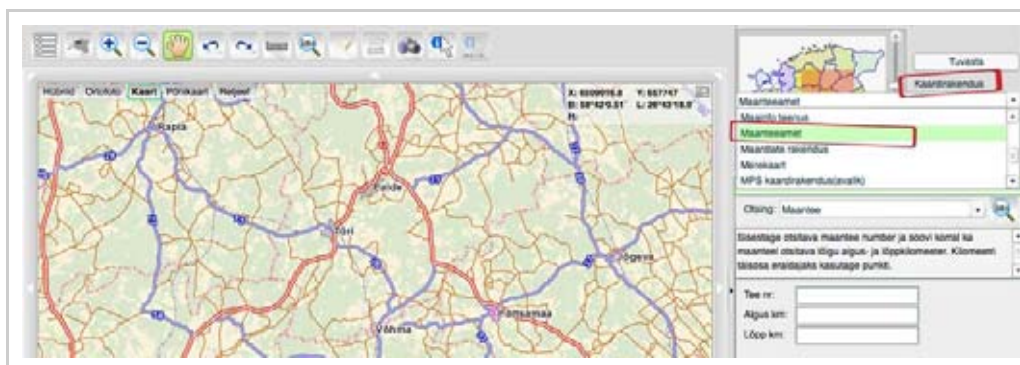

Võrdluseks sama teave 2010. aasta seisuga:

Olles mõnes teises kaardirakenduses, saab rakendusi vahetada:
<http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>

61. Aadressiandmed postisüsteemis

Postiaadress ja koha-aadress on üldjuhul üsna sarnased. Postiaadressides lisandub koha-aadressile sihtnumber (postiindeks). Veel on postiaadresside hulgas aadresse, mis lõpevad postkasti numbriga. Postkasti number, mis ei viita hooneosale, ei ole koha-aadressi osa.

Sageli tekib küsimus, miks ADS-is ei ole sihtnumbreid ega postkasti numbreid. Eestis ei hallata sihtnumbreid riiklikult, selle kohta puudub õigusakt. Seetõttu saab sihtnumbrite infot universaalse postiteenuse osutajalt AS-ilt Eesti Post. Samuti võib iga postiteenuse pakkuja välja töötada oma indekseerimise süsteemi. Kui seadustes tehakse vastavad muudatused, siis

on võimalik, et ADS-is hakatakse tulevikus haldama ka posti sihtnumbrite infot.

Postsüsteemis toimivad postiaadressidena lisaks tavapärasele koha-aadressidele ka koha-aadressile (näiteks postkontori aadressile) lisatavad postkastide numbrid. Selliseid postiteenuse spetsiifilisi aadresse ei ole kavas ADS-is haldama hakata, sest iga ettevõtte või eraisik võib omalt poolt luua erinevaid teenuseid ning määrata aadresse (nimesid) sellistele objektidele, mis ei kuulu aadressisüsteemi, ja kasutada neid oma äri- või muude vajaduste katmiseks.

Infosüsteemide arendajatele ja andmete suurkasutajatele

62. Mis on ADS-i infosüsteemis seni tehtud

- Loodud on tehniline dokumentatsioon (avalikult on kättesaadavad [kontseptsioon](#) 2005 ja 2007 ning [analüüsidokument](#), mida uuendatakse arenduse käigus).
- Loodud on ADS-i infosüsteemi andmebaas (aastal 2007, arendatakse pidevalt edasi).
- Loodud on ADS-i haldamise veebirakendus.
- Loodud on avalik X-GIS-i kaardirakendus ja tärkrakendus (andmeid saab alla laadida).
- Maaregister on liidestatud 2007. aastal (katastriüksused ning haldus- ja asustusüksused).
- Ehitisregister on liidestatud augustis 2008 (hooned ja hooneosad, sh korterid).
- Kohanimeregister on liidestatud detsembris 2008 (kohanimed, sh liikluspinnad ja väikekohad).
- On loodud X-tee teenused andmeuuenduste salvestamiseks ADS-i ja andmete väljastamiseks.

Suuremahulisteks andmeväljavõteteks soovitame pöörduda Maa-ameti aadressiandmete osakonna poole. Loomisel on ka avaliku rakenduse kaudu suuremate väljavõtete tegemise lahendus, mis valmib 2011. aasta lõpus, seejärel saab juba igaüks ADS-i andmeid CSV-vormingus alla laadida (andmehulk on ligikaudu 2 miljonit aadressi ja sama palju aadressiobjekte).

63. ADS-i X-tee teenused

ADS-i X-tee teenuste kohta saab täpsemalt lugeda [ADS-i analüüsidokumendist](#). X-tee on riigi ametlik andmevahetuskiht. Seepärast on ka ADS-i poolt infosüsteemidele pakutavad teenused tehtud just X-tee teenustena. Teenused on nii avaliku kui ka erasektori tarbijale tasuta.

Olemasolevate X-tee teenuste loetelu

- Aadressiobjekti andmete salvestamise teenus – andmeid esitavate registrite jaoks, kellel on õigus ja kohustus andmete muudatusi ADS-ile esitada.
- Teavitusteenus aadresside muudatusvajaduste kohta – andmete esitajatele suunatud teenus, mille kaudu ADS annab teada aadressidest, mida tuleks muuta, kuid ka andmete kasutajad saavad infot probleemsete aadresside kohta, kui on selline huvi.
- Aadressikomponentide kehtiva seisuga väljastamise teenus – väljastab aadressikomponentide kehtiva seisuga, kuid kuna kogu klassifikaatori andmemaht on väga suur, siis algne seis on mõistlik küsida ühekordsena Maa-ametist CSV-vormingus ja seejärel hakata andmemuudatusi alla laadima. Seega päring on pigem üksikute klassifikaatori väärtuste kontrollimiseks, mitte kogu klassifikaatori allalaadimiseks.
- Aadressikomponentide klassifikaatori muudatuste päring – klassifikaatori väärtuste esmalaadimise järel saab selle teenuse kaudu muudatusi. Enamik infosüsteeme

teevad andmeuenduspäringuid öösiti, muudatused ise toimuvad päeval.

- Aadressiobjekti otsing – võimaldab otsida aadressiobjekte aadressi ja objekti andmete alusel.
- Aadresside päring komponentide alusel – võimaldab otsida aadresse ja aadressi seosobjekte aadressi komponentide alusel.
- Aadresside päring teksti alusel – võimaldab otsida aadresse ja aadressi seosobjekte aadressi teksti alusel.
- Aadresside muudatuste päring – võimaldab uuendada (soovitavalt öösiti) aadresside andmeid.
- Mitteametlike andmete päring – võimaldab otsida mitteametlike hoonete andmeid, alates 2012. aastast on kavas viia mitteametlikud hooned ametlike hoonete hulka.

64. Maainfosüsteemi X-tee teenused

Maainfosüsteem pakub paljusid X-tee teenuseid, kuid aadressiandmete seisukohast on olulisemad järgmised:

- Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatori (EHAK) kehtiv seis – väljastab EHAK-i kehtiva seisu, enamik andmetest on ka ADS-i teenuste kaudu saadaval, kuid on mõned erinevused;
- EHAK-i muudatused – kui kehtiv seis on alla laaditud, siis saab selle teenuse kaudu muudatuste andmeid;
- EHAK-i muudatuskomplektid – muudatuste andmed komplekteeritakse ajavahemiku järgi (kõik etteantud ajavahemikus toimunud objektide kustutamised, lisandumised ja muutmised).

Nende teenuste kaudu saab detailseid andmed EHAK-i objektide kohta, sealhulgas ringpiiri andmeid, mida ADS-i kaudu ei väljastata.

65. Kohanimeregistri X-tee teenused

- Kehtivate nimeobjektide päring – väljastab kehtivate kohanimeobjektide andmeid.
- Kohanime kõik vasted – väljastab kohanimede vasteid.
- Kohanime muudatuslogi päring – väljastab kohanimede ja kohanimeobjektide muudatuste andmeid.
- Kohanimede päring tekstiliste atribuutide ja ruumifiltri põhjal – võimaldab pärida andmeid kohanimel sisalduva teksti ja objekti või tema tunnuspunkti ruumilise asukoha alusel.

Kohanimeregistri X-tee teenuste kohta koostatud [spetsifikatsioon](#) on kättesaadav Maa-ameti geoportaalil [teenuste jaotisest](#).

66. Andmetöötlus ADS-is

Aadressiandmete süsteemis töödeldakse laekunud andmeid ja toodetakse erinevate reeglite alusel järgmisi lisaandmeid.

- Aadresside ajaloo info – toodetakse andmete järgnevussuhete info nii aadressikomponentidele kui ka aadressidele. Näiteks kui tänavanimi muudetakse kehtetuks ja nimetatakse uus tänav, siis uue tänava järgi määratud aadressid on vanade aadresside

nn järglased. Objektidele lisatakse ka seosed ajalooliste andmetega. Sageli ei õnnestu seoseid tuvastada vastavuses üks ühele (1 : 1), vaid üks mitmele (1 : N) või mitu mitmele (N : M).

- Aadresside probleemide info – näiteks kui tänavanimi muudetakse kehtetuks ja määratakse uus nimi, kuid ei muudeta maaüksuste ega hoonete koha-aadresse, siis jäävad vana tänavanimi seotud aadressid probleemseteks. Probleemidest antakse asjaomastele isikutele teada X-tee teavitusteenuse kaudu või e-kirja teel. Sageli suhtlevad ADS-i osakonna töötajad omavalitsustega ka telefonitsi.
- Hallatakse kõigi kaheksa taseme komponentide klassifikaatorit, arvutatakse välja järgnevussuhted komponentide vahel.
- Säilitatakse aadressiobjektide ja koha-aadresside ning nende muudatuste infot alates ADS-i käivitamisest 2008. aasta jaanuaris.

Kõik järeltegevused toimuvad töövälisel ajal. Juhul kui ühel päeval tehakse väga palju muudatusi, võivad järeltegevused kesta mitu tundi, kuid enamasti saavad arvutused tehtud ühe tunni jooksul.

67. Süsteemi liidestamine ADS-iga

Kui infosüsteemi haldaja soovib liidestada oma süsteemi ADS-iga, siis on üldjuhul vajalikud järgmised tegevused:

- olemasolevate aadressiandmete korrastamine vastavalt ADS-i nõuetele (näiteks klassifikaatoritasemete vastavuse tagamine);
- olemasolevate andmete seostamine ADS-i andmetega (klassifikaatorite väärtuste vastete otsimine ADS-i klassifikaatorite hulgast);
- süsteemi liidestamine X-teega;
- Maa-ametilt X-tee teenustele ligipääsu taotlemine;
- tarkvara loomine teenuste kasutamiseks;
- andmebaasi vastavate tabelite ja kasutajatarkvara arendamine;
- Maa-ametist väljavõtete taotlemine andmete alglaadimiseks (alates 2012. aastast tekib võimalus ise andmeid alla laadida);
- vajalike aadressiandmete kandmine oma andmebaasi ja nende uuendamine või iga kord vajaliku päringu tegemine ADS-ist.

X-teega liidestumise kohta saab infot Riigi Infosüsteemi Ameti kodulehelt:

<http://www.ria.ee/xtee>

Liituja saab esmast teavet riigi registrite, andmekogude ja infosüsteemide kohta aadressilt <https://riha.eesti.ee>.

68. ADS-i andmete kasutamine

ADS-i andmed ja teenused on nii era- kui ka avalikule sektorile tasuta kättesaadavad.

- ADS-i X-tee teenuste kasutamise taotluses tuleb esitada järgmised andmed:
 - juriidilise isiku ametlik nimi;
 - juriidilise isiku registrikood;
 - kontaktaadress;
 - kontaktisiku nimi;
 - kontaktisiku telefoninumber ja meiliaadress;
 - kas soovitakse liidestuda arenduskeskkonna või töökeskkonnaga;
 - milliseid teenuseid soovitakse kasutada.
- ADS-i X-tee teenuste kohta saab lisainfot Maa-ameti geoportaalist <http://geoportaal.maaamet.ee/est/Teenused/X-tee-teenused/ADS-X-tee-teenused-p266.html>.
- ADS-i tehniline kirjeldus, kus on täpsem info ka X-tee teenuste kohta, on aadressil http://geoportaal.maaamet.ee/docs/aadress/ADRS_analyys.doc.
- Kõikide Maa-ameti poolt X-teel pakutavate teenuste skeemid on aadressil <http://www.maaamet.ee/schemas/xTeenused/>.
- Maa-ameti X-tee teenustes kasutatavad klassifikaatorid on kättesaadavad aadressil http://www.maaamet.ee/schemas/xTeenused/maa_klassifikaatorid.xsd.
- Kui soovite ADS-ist andmete väljavõtteid suuremas mahus, siis ei ole neid otstarbekas üritada alla laadida X-tee kaudu. X-teelt saab ühele päringule kuni 100 päringuvastust. Suuremate väljavõtete tegemiseks soovitame pöörduda aadressiandmete osakonna poole või [Maa-ameti](#) aadressil.